

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ДО МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

ДОВІДНИК

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

**ПІДГОТОВКА
МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ
ДО МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА**

ДОВІДНИК

КИЇВ -2022
ІПО НАПН УКРАЇНИ

УДК 377.091.2:[37.04:316.334.23](035)

П 32

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту професійної освіти НАПН України
(протокол № 6 від 30 травня 2022 р.).*

Рецензенти:

Ковальчук В.І., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри професійної освіти і технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного університету імені Олександра Довженка.

Романова Г.М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри професійної і вищої освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти НАПН України».

П 32 **Підготовка** майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: Довідник. / Автори-упорядники: Базиль Л.А., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Савченко М.О., Теловата М.Т., Тітова О.А. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. – 196 с.
ISBN 978-617-95280-0-2

У довіднику представлено інформацію про діяльність структурних підрозділів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, якими передбачено сприяння підготовці учнівської молоді до підприємницької діяльності. Висвітлено основні офіційні джерела, знання яких є важливим для відкриття й ведення власної справи, організації кар'єрного консультування здобувачів професійної освіти. Зібрано наукові, навчальні, виробничо-практичні, довідкові видання та педагогічні інновації науковців Інституту професійної освіти НАПН України з питань підготовки молоді до підприємництва. Довідник упорядковано за сприяння Департаменту професійної освіти МОН України та навчально-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти і закладів професійної (професійно-технічної) освіти, що взяли участь в онлайн-анкетуванні з узагальнення досвіду підготовки майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності.

Призначений для керівників, педагогічних працівників, організаторів і працівників центрів кар'єри, бізнес-центрів та інших структурних підрозділів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які опікуються розвитком кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців, їх підготовкою до відкриття і ведення власної справи для забезпечення громадян гідною працею задля повоєнного відновлення економіки країни і сталого розвитку суспільства.

УДК 377.091.2:[37.04:316.334.23](035)

ISBN 978-617-95280-0-2

<https://doi.org/10.32835/978-617-95280-0-2/2022>

© Інститут професійної освіти
НАПН України, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
Розділ 1. СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ДО МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	9
Розділ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	24
Розділ 3. НАУКОВО-МЕТОДИЧНА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ З МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	29
Навчальні видання	29
Виробничо-практичні видання	29
Довідкові видання	30
Наукові видання	31
<i>монографії:</i>	31
<i>статті і тези</i>	31
Розділ 4. ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ З РОЗВИТКУ КАР'ЄРНОЇ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	41
Розділ 5. СТРУКТУРНІ ПІДРОЗДІЛИ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНОЇ-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ, ЩО ГОТУЮТЬ УЧНІВ ДО МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	46
«Будівельне управління-62» ДПТНЗ «Новороздільський професійний ліцей будівництва та побуту»	46
Аутсорсинг ДПТНЗ «Красилівський професійний ліцей»	46
Офіс кар'єри та профорієнтації Хмельницького професійного ліцею електроніки	47
Ресурсний центр «Професійний розвиток молодіжних ініціативів» ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій»	48
Учнівський бізнес-центр ДНЗ «Вище професійне училище №1 м. Хмельницького»	49
Центр удосконалення професійної кар'єри ДПТНЗ «Сарненський професійний аграрний ліцей»	51
Центр кар'єри Барвінківського професійного аграрного ліцею	53

Центр кар'єри Берегівського професійного ліцею сфери послуг	55
Центр кар'єри Вищого професійного гірничо-будівельного училища	56
Центр кар'єри Вищого професійного училища № 29 смт Володимирець.....	57
Центр кар'єри Вищого професійного училища №11 м. Вінниці	58
Центр кар'єри Вищого професійного училища №21 м. Івано-Франківська.....	59
Центр кар'єри Вищого професійного училища №7 м. Калуша	61
Центр кар'єри Вищого професійного училища №7 м. Кременчука Полтавської області	62
Центр кар'єри Вищого художнього професійно-технічного училище №5 м. Вінниці.....	63
Центр кар'єри Відокремленого структурного підрозділу «Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»	64
Центр кар'єри ДНЗ «Бердичівське вище професійне училище»	65
Центр кар'єри ДНЗ «Білопільське вище професійне училище»	67
Центр кар'єри ДНЗ «Вище професійне училище №34» м. Стрий.....	68
Центр кар'єри ДНЗ «Вінницький центр професійно-технічної освіти переробної промисловості».....	69
Центр кар'єри ДНЗ «Вінницький центр професійно-технічної освіти технологій та дизайну»	71
Центр кар'єри ДНЗ «Глухівське вище професійне училище»	72
Центр кар'єри ДНЗ «Електрорадіотехнічний ліцей м. Полтави»	73
Центр кар'єри ДНЗ «Канівське ВПУ»	74
Центр кар'єри ДНЗ «Ковельський центр ПТО»	75
Центр кар'єри ДНЗ «Коршівський професійний аграрний ліцей»	76
Центр кар'єри ДНЗ «Львівське вище професійне училище харчових технологій»	77
Центр кар'єри ДНЗ «Решетилівський професійний аграрний ліцей імені І.Г. Боровенського».....	79
Центр кар'єри ДНЗ «Уманський професійний ліцей»	80
Центр кар'єри ДНЗ «Центр професійно-технічної освіти №1 м. Вінниці»	81

Центр кар'єри ДНЗ «Черкаське вище професійне училище будівельних технологій»	83
Центр кар'єри ДНЗ «Черкаське вище професійне училище»	84
Центр кар'єри ДПЗО «Самбірський професійний ліцей»	85
Центр кар'єри ДПТНЗ «Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище».....	86
Центр кар'єри ДПТНЗ «Дніпровський професійний залізничний ліцей»	88
Центр кар'єри ДПТНЗ «Івано-Франківське вище професійне училище сервісного обслуговування техніки»	90
Центр кар'єри ДПТНЗ «Криворізький професійний гірничо-електромеханічний ліцей»	91
Центр кар'єри ДПТНЗ «Куликівський професійний аграрний ліцей».....	92
Центр кар'єри ДПТНЗ «Лебединське вище професійне училище лісового господарства»	93
Центр кар'єри ДПТНЗ «Полтавський професійний ліцей транспорту»	94
Центр кар'єри ДПТНЗ «Привізький професійний ліцей»	95
Центр кар'єри ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище»	96
Центр кар'єри ДПТНЗ «Славутський професійний ліцей».....	97
Центр кар'єри ДПТНЗ «Хмельницький аграрний центр професійно-технічної освіти»	98
Центр кар'єри ДПТНЗ Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг	99
Центр кар'єри закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області» ..	100
Центр кар'єри «Крок до успіху» ДНЗ «Новоград-Волинське вище професійне училище».....	101
Центр кар'єри і профорієнтації ДНЗ «Волочиський промислово-аграрний професійний ліцей».....	103
Центр кар'єри Кам'янського професійного ліцею	104
Центр кар'єри Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею .	105
Центр кар'єри Львівського професійного коледжу готельно-туристичного та ресторанного сервісу	106
Центр кар'єри Любарського професійного ліцею	108

Центр кар'єри Міжгірського професійного ліцею	109
Центр кар'єри Нетішинського професійного ліцею.....	110
Центр кар'єри професійно-технічного училища №14 смт Вороновиця	111
Центр кар'єри професійно-технічного училища №22 смт Луків.....	112
Центр кар'єри Сокиринського професійного аграрного ліцею Чернігівської області	113
Центр кар'єри та професійного зростання ДНЗ «Чортківське вище професійне училище».....	114
Центр кар'єри Торчинського професійного ліцею.....	115
Центр кар'єри Хмельницького професійного ліцею.....	116
Центр кар'єрного консультування ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг».....	116
Центр кар'єрного консультування та розвитку професійної кар'єри Вищого професійного училища № 25 м. Хмельницького.....	118
Центр кар'єрного розвитку ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості».....	119
Центр кар'єрного розвитку ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	120
Центр кар'єрного розвитку молоді ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування» ..	121
Центр кар'єрного розвитку молоді ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг».....	122
Центр планування та розвитку кар'єри ДПТНЗ «Першотравенський гірничий ліцей».....	123
Центр професійного зростання Луцького центру професійно-технічної освіти	125
Центр професійного розвитку відокремленого структурного підрозділу «Технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету».....	126
Центр професійної кар'єри професійно-технічного училища № 27 м. Берестечко	127
Центр професійної кар'єри «Промінь» ДПТНЗ «Нікопольський центр професійної освіти»	128

Центр професійної кар'єри «Шлях до успіху» ДПТНЗ «Дніпровське вище професійне училище будівництва»	129
Центр професійної кар'єри Володимир-Волинського центру професійної освіти	131
Центр професійної кар'єри ДНЗ «Професійний ліцей сфери послуг м. Хмільник».....	133
Центр професійної кар'єри ДПТНЗ «Апостолівський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів»	135
Центр професійної кар'єри ДПТНЗ «Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти»	136
Центр професійної кар'єри ДПТНЗ «Покровський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів»	138
Центр професійної кар'єри Колківського центру професійної освіти	139
Центр професійної кар'єри Ужгородського вищого професійного училища торгівлі та технологій харчування	141
Центр розвитку кар'єри «Шлях до успіху» ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище»	142
Центр розвитку кар'єри Вищого професійного училища № 3 м. Мукачево ..	144
Центр розвитку кар'єри ДНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва та автотранспорту»	146
Центр розвитку кар'єри ДПТНЗ «Мукачівський професійний аграрний ліцей імені Михайла Данканича»	147
Центр розвитку кар'єри професійно-технічного училища №44 м. Миргорода	149
Центр розвитку професійної кар'єри та бізнесу Регіонального центру професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області	150
Центр розвитку професійної кар'єри ДНЗ «Охтирський центр професійно-технічної освіти»	151
СЛОВНИК МОЛОДОГО ПІДПРИЄМЦЯ.....	153

ПЕРЕДМОВА

У виданні представлено довідковий матеріал, корисний для організації в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі: П(ПТ)О) консультування учнів з молодіжного підприємництва. Довідник орієнтований на керівників, педагогічних працівників, організаторів і працівників центрів кар'єри, бізнес-центрів та інших структурних підрозділів закладів П(ПТ)О, які опікуються розвитком кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців, їх підготовкою до відкриття і ведення власної справи для забезпечення громадян гідною працею задля повоєнного відновлення економіки країни і сталого розвитку суспільства.

Довідник має шість розділів, що висвітлюють:

– сучасний стан підготовки здобувачів П(ПТ)О до молодіжного підприємництва;

– окремі положення найважливіших нормативно-правових документів (господарського, цивільного податкового кодексів України, Законів України, Указів Президента), які потрібно знати автору бізнес-ідеї чи власнику стартапу;

– науково-методичні джерела, розроблені науковцями Інституту професійної освіти НАПН України (наукові, навчальні, виробничо-практичні, довідкові) з проблем планування й розвитку кар'єри майбутніх кваліфікованих робітників та їхньої підготовки до самозайнятості в умовах розвитку малого бізнесу;

– педагогічні інновації (педагогічні й науково-методичні системи, методики, технології, моделі, алгоритми, дорожні карти тощо) з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентності, розроблені за участю вчених лабораторії професійної кар'єри Інституту професійної освіти НАПН України;

– інформацію про діяльність центрів кар'єри, бізнес-центрів та інших структурних підрозділів закладів П(ПТ)О (за алфавітом назв структурних підрозділів), діяльність яких передбачає підготовку молоді до підприємництва;

– словник основних понять і термінів, що мають стати частиною активної лексики молодого підприємця.

Довідник упорядковано за сприяння Департаменту професійної освіти МОН України на основі узагальнення досвіду функціонування в закладах професійної (професійно-технічної) освіти структурних підрозділів, діяльність яких передбачає підготовку молоді до відкриття і ведення власної справи.

Розділ 1. СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ДО МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У 2022 р. в Україні було оприлюднено Кваліфікаційну мапу, яка висвітлює інформацію про сучасний стан вітчизняного ринку праці, визначає економічні тенденції, найбільш дефіцитні професії, актуальні професійні вимоги до затребуваних часом фахівців, дає уявлення про стан працевлаштування молодих фахівців у сфері малого бізнесу.

Відповідно до цієї мапи, станом на 2022 рік в Україні функціонує 639 закладів професійної освіти¹, в яких навчається 88917 здобувачів². Найбільш популярними впродовж багатьох років є професії кухара (16519 здобувачів), слюсаря з ремонту колісних транспортних засобів (8607), тракториста-машиніста сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва (6701), електрогазозварника (6080), перукаря (перукаря-модельєра) (5150), кравця (2757)³. У 2021 р. з 3852 випускників закладів професійної освіти 2296 (59,61%)⁴ продовжили навчання в закладах фахової передвищої та вищої освіти. Водночас у 2022 р. 2228 випускників закладів П(ПТ)О (0,9 %) не змогли знайти собі роботу, 13826 (5,4 %) – залучені до військової служби, 3515 (1,4 %) – стали фізичними особами-підприємцями. Варто акцентувати увагу на тому, що відсоток працевлаштування випускників закладів П(ПТ)О у сфері малого бізнесу є найнижчим порівняно з випускниками закладів фахової передвищої освіти (1,8 %) та вищої (7,2 %) освіти⁵ (табл.1).

Таблиця 1

Заклади освіти	Безробітних		Зайнятих як ФОП		Військова служба	
	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%
П(ПТ)О	2228	0,9	3515	1,4	13826	5,4
ФПО	1012	0,9	2157	1,8	3831	3,2
ВО	12913	1,2	80428	7,2	39858	3,6

Отже, зважаючи на наявність серед випускників закладів П(ПТ)О 0,9% безробітних, 5,4% військовослужбовців, які по завершенню служби постануть перед потребою професійної адаптації в умовах повоєнного ринку праці, і лише 1,4% самозайнятих у сфері малого бізнесу, можна говорити про те, що існує потреба організації в закладах П(ПТ)О консультування учнів з молодіжного підприємництва. Це, з одного боку, сприятиме зменшенню рівня безробіття серед молоді, а, з іншого, – зростанню готовності здобувачів професійної освіти

¹ Кваліфікаційна мапа України (2022). Кар'єрна мапа України, сл.7. <https://www.futureskills.org.ua/ua/map>

² Кваліфікаційна мапа України (2022). Кар'єрна мапа України, сл.8. <https://www.futureskills.org.ua/ua/map>

³ Кваліфікаційна мапа України (2022). Кар'єрна мапа України, сл.9. <https://www.futureskills.org.ua/ua/map>

⁴ Кваліфікаційна мапа України (2022). Кар'єрна мапа України, сл.11. <https://www.futureskills.org.ua/ua/map>

⁵ Кваліфікаційна мапа України (2022). Кар'єрна мапа України, сл.12. <https://www.futureskills.org.ua/ua/map>

до самозайнятості у галузях, затребуваних вимогами воєнного часу та потребами повоєнного ринку праці.

Ця потреба засвідчується також результатами онлайн-опитування закладів П(ПТ)О, проведеного у 2022 р. лабораторією професійної кар'єри Інституту професійної освіти НАПН України за сприяння Департаменту професійної освіти МОН України⁶. Метою анкетування було збирання інформації про досвід функціонування в закладах професійної освіти центрів кар'єри, бізнес-центрів та інших структурних підрозділів (далі – Центрів), який можна застосувати для організації в закладах П(ПТ)О консультивання з молодіжного підприємництва. В опитуванні взяли участь 86 закладів освіти, в яких створені й функціонують структурні підрозділи, до кола повноважень яких входить підготовка молоді до підприємницької діяльності. Це – 13,5 % від загальної кількості закладів П(ПТ)О.

Як показав аналіз досвіду підготовки здобувачів професійної освіти до самозайнятості у сфері малого бізнесу, наявність у закладах освіти таких структурних підрозділів є дуже ефективною організаційно-педагогічною умовою розвитку у майбутніх фахівців кар'єрної та підприємницької компетентності та формування в них готовності до відкриття й ведення власної справи. Зазначимо, що в опитаних закладах П(ПТ)О найбільшу кількість центрів кар'єри було відкрито у 2020 (34) та 2021 (44) роках здебільшого за ініціативи керівників цих закладів та їхніх заступників. Це було пов'язано з упровадженням Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України (від 12.06.2019 р., № 419-р) Концепція наголошувала на недосконалості кар'єрного консультивання молоді й дорослих, важливості створення в закладах освіти умов для формування всебічно розвиненої особистості, здатної до вибору індивідуальної освітньої траєкторії, навчання впродовж усього життя, розвитку професійної кар'єри, підприємництва та самозайнятості⁷.

Серед основних мотивів відкриття таких Центрів називалися: необхідність популяризації професійної освіти та підвищення престижності робітничих професій; сприяння працевлаштуванню здобувачів П(ПТ)О, надання з цією метою необхідних юридичних, економічних і психологічних знань, розвиток професійної кар'єри та підприємницької ініціативи випускників закладів П(ПТ)О, відстеження їх трудового шляху та кар'єрного зростання.

---

⁶ За результатами опитування було укладено довідкове видання: Базиль, Л.А., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., Савченко, М.О., Теловата, М.Т., & Тітова, О.А. (2022). Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: довідник. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України.

⁷ Кабінет Міністрів України (2019, 12 червня). Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text>

Відкриттю таких Центрів, розвитку кар'єрної і підприємницької компетентностей сприяє участь закладів П(ПТ)О в інноваційній освітній діяльності різних рівнів. Наприклад, Ресурсний центр «Професійний розвиток молодіжних ініціатив» ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій» було відкрито в межах регіонального експерименту за рішенням Вінницького департаменту професійної освіти і науки (наказ № 520/0/212-14 від 28.08.2014 р.). У рамках проведення експериментів всеукраїнського рівня, що проводилися під науковим керівництвом учених Інституту професійної освіти НАПН України, було відкрито Центр професійної кар'єри Колківського центру професійної освіти (наказ МОН України № 806 від 08.06.2017 р.) і Центр кар'єрного консультування та розвитку професійної кар'єри ВПУ № 25 м. Хмельницького (наказ МОН України № 713 від 17.05.17 р.), проведено два експерименти з формування готовності у майбутніх кваліфікованих робітників підприємницької компетентності (накази МОН України № 1227 від 12.11.2018 р.; № 742 від 28.05.2019 р.).

Рис. 1. Назви структурних підрозділів, що мають досвід розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей майбутніх фахівців

Зазначимо, що понад 83% таких Центрів мають назву «Центр кар'єри» (рис.1). Водночас заклади освіти використовують також альтернативні назви: «Центр

професійної кар'єри», «Центр розвитку кар'єри», «Центр кар'єрного розвитку», «Центр розвитку професійної кар'єри», «Центр планування та розвитку кар'єри», «Центр розвитку професійної кар'єри та бізнесу», «Центр професійного зростання», «Центр вдосконалення професійної кар'єри», «Офіс кар'єри та профорієнтації», «Бізнес-центр» тощо.

У 2019 рр. відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року та з метою популяризації робітничих професій і сприяння професійному розвитку здобувачів П(ПТ)О МОН України для громадського обговорення було оприлюднено Типове положення про центр кар'єри закладу П(ПТ)О⁸. Відтак 90,4% Центрів з опитаних закладів П(ПТ)О функціонують на підставі спеціально затверджених положень (підготовлених з урахуванням змісту запропонованого типового), понад 24% – за рішенням педагогічної ради, 6% мають власні статuti (рис.2).

⁸ PON.org.ua (2020, 30 червня). Про затвердження Типового Положення про центр кар'єри закладу професійної (професійно-технічної) освіти. <https://pon.org.ua/napogodjeni/8024-pro-zatverdzhennya-tipovogo-polozhennya-pro-centr-karyeri-zakladu-profesynoyi-profesyno-tehnchnoyi-osvti.html>

У штатах понад 85 % Центрів працює понад три особи (рис.3). Зазвичай це: керівник/координатор центру (у більшості випадків один із заступників директора закладу освіти) та група

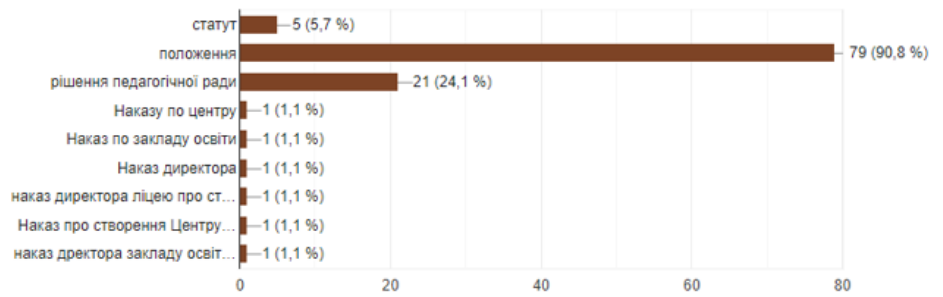

Рис. 2. Нормативно-правовий документ, на основі якого функціонує структурний підрозділ

консультантів (професійний консультант, кар'єрний консультант, бізнес-консультант, юрисконсульт). Кар'єрне консультування традиційно здійснюють штатні психологи або соціальні педагоги закладів освіти. Юридичні консультації проводять штатні юристи або викладачі правознавства. Бізнес-консультування реалізують здебільшого викладачі економіки, рідше – представники партнерських організацій чи роботодавців (за згодою). Професійне консультування часто поєднується з кар'єрним. У випадку наявності у штаті Центру окремого профконсультанта, його обов'язки зазвичай покладаються на майстра виробничого навчання.

Основні функції Центрів стосуються забезпечення таких напрямів діяльності закладу освіти як: профорієнтаційна робота; вдосконалення професійної майстерності здобувачів професійної освіти; розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей; сприяння працевлаштуванню; здійснення моніторингу працевлаштування випускників та відстеження їх кар'єрного зростання. Положення,

якими керуються створені в закладах П(ПТ)О Центри, передбачають також такі завдання, як: аналіз регіонального ринку праці (вивчення попиту і пропозицій на ринку праці спеціалістів, підготовку яких

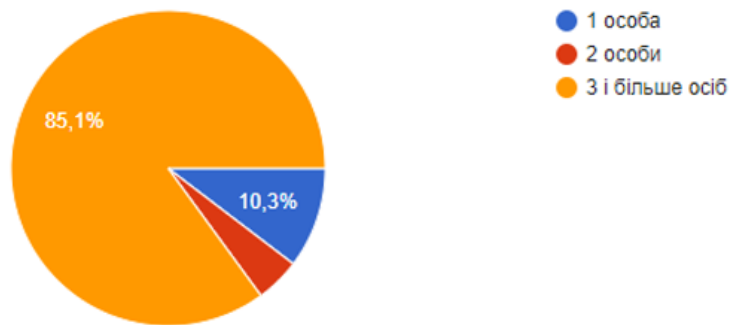

Рис.3. Штат центрів кар'єри та інших структурних підрозділів з розвитку професійної, кар'єрної і підприємницької компетентностей

здійснює заклад освіти; створення банків даних потенційних роботодавців та фахівців); налагодження діалогу та співпраці з усіма стейкхолдерами професійної освіти (центральними та місцевими органами виконавчої влади, службами зайнятості населення, потенційними роботодавцями, науковими

установами, педагогічними колективами, учнівським самоврядуванням); надання молоді допомоги в пошуку роботи (написання резюме, проходження співбесіди, побудова плану розвитку власної кар'єри, створення персонального е-портфолію; пошук та аналіз вакансій), підготовка здобувачів професійної освіти до відкриття власної справи (отримання необхідних юридичних, економічних, психологічних знань, створення, презентація й захист власних бізнес-ідей; підготовка бізнес-планів; розвиток сприятливих для підприємницької діяльності рис і якостей) тощо.

Важливим аспектом діяльності Центрів є їх ресурсна забезпеченість (рис.4).

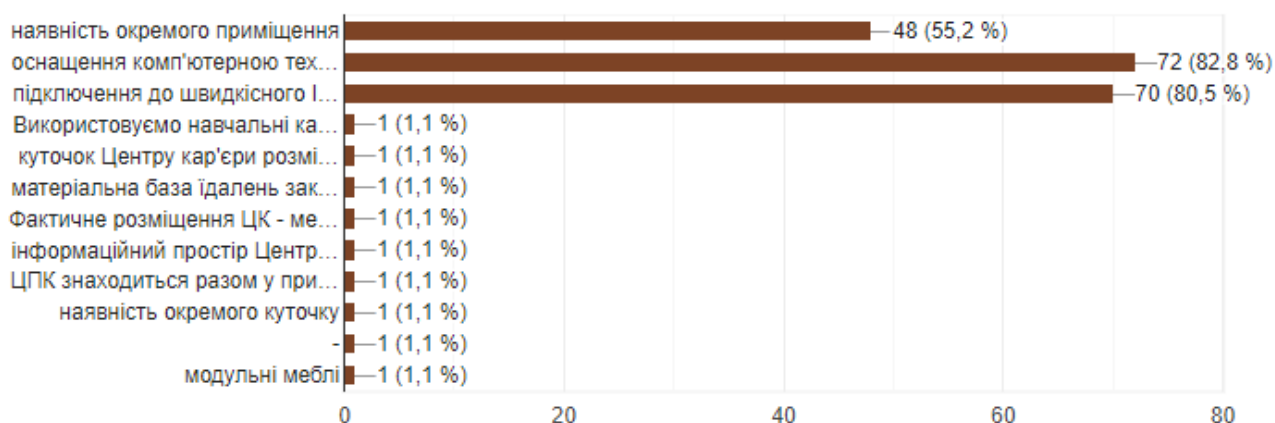

Рис.4. Матеріальні ресурси Центрів

Наприклад, окремі приміщення мають трохи більше половини відкритих структурних підрозділів. Решта розміщуються у навчальних і методичних кабінетах, приміщеннях приймальної комісії, бібліотеках і навіть у коридорах.

Очевидно, що відсутність чіткої локалізації будь-якого структурного підрозділу ускладнює комунікацію штатних працівників між собою, зі здобувачами освіти та з партнерськими організаціями, знижує статусність і престижність підрозділу, відображає ставлення до нього адміністрації як до певної міри маргінального утворення. Однак варто визнати, що понад 80 % створених Центрів оснащені необхідною комп'ютерною технікою і мають доступ до швидкісного Інтернету. З одного боку, це значний відсоток, але, з іншого, – він свідчить також про існування Центрів, що є, по суті, формальними утвореннями. Певного оптимізму додає той факт, що більшість таких Центрів функціонують 1-2 роки або щойно створені і тому мають чимало незакритих ресурсних питань, які можуть бути вирішеними в майбутньому.

Переважає більшість Центрів функціонують як позаштатні на громадсько-волонтерських засадах (рис.5). Окремі з тих закладів, що зазначили бюджетне фінансування своїх структурних підрозділів (9,2%), насправді мали на увазі те, що Центри користуються придбаними за бюджетні кошти матеріальними ресурсами і діяльність їх забезпечують штатні працівники закладів освіти.

Тобто зазвичай діяльність таких Центрів є для педагогічних колективів закладів П(ПТ)О черговим безоплатним навантаженням.

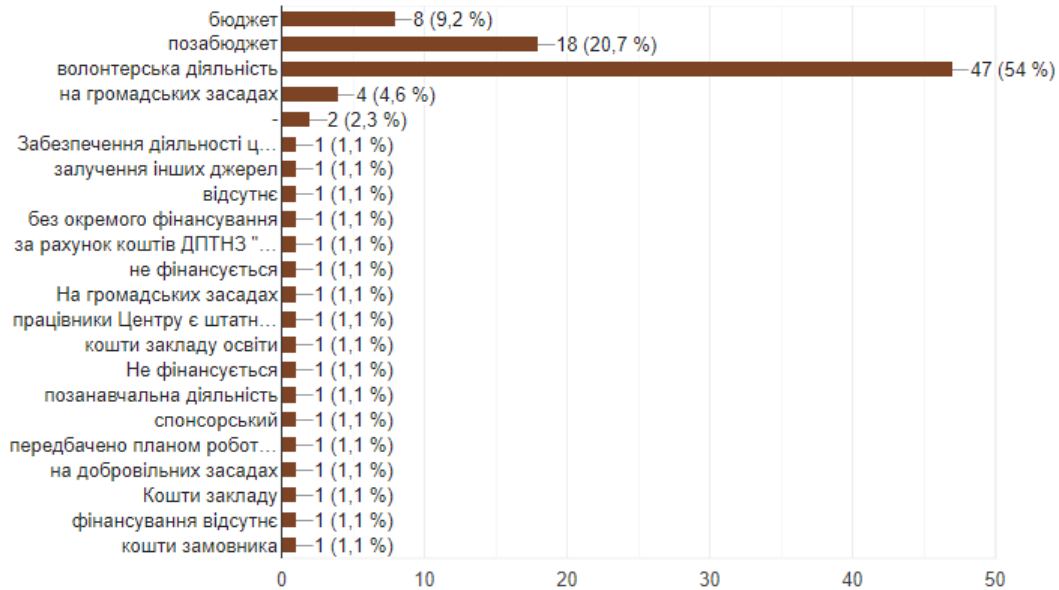

Рис.5. Фінансування діяльності Центрив

З точки зору класичних теорій мотивації, такий підхід до реалізації будь-якого проєкту є малоефективним. Однак, попри все, керівники закладів П(ПТ)О, в яких відкрито центри кар'єри та інші структурні підрозділи, покликані розвивати професійну, кар'єрну та підприємницьку компетентності майбутніх фахівців, за доволі короткий час змогли «перекроїти» функції своїх штатних працівників, знайти позабюджетні способи їх мотивування та заохочення для організації діяльності Центрив, добору ефективних форм роботи й досягнення певних позитивних результатив.

Вивчення впливу Центрив на освітній процес закладів П(ПТ)О показало, що понад 65% Центрив мають власні плани роботи, якими передбачено формування й розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей (рис.6).

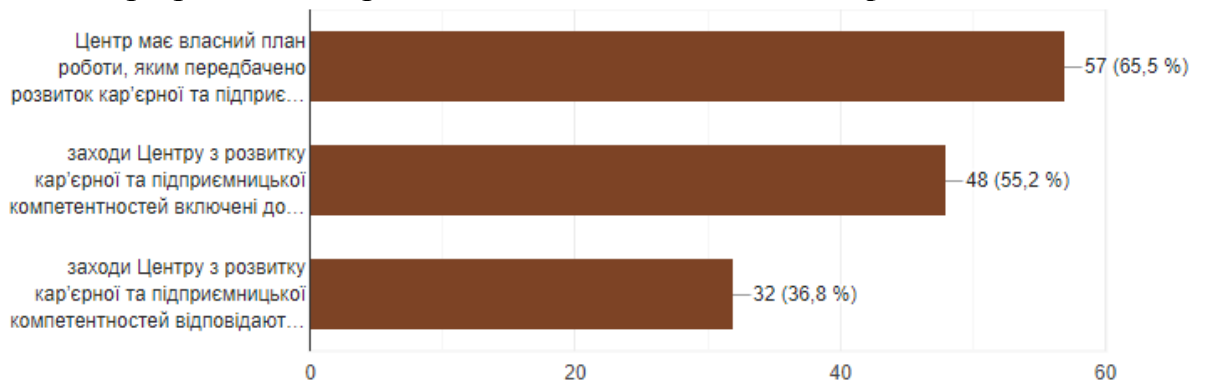

Рис.6. Уплив діяльності Центрив на освітній процес закладів П(ПТ)О

У 55% закладів П(ПТ)О заходи з розвитку професійної кар'єри та підготовки молоді до підприємницької діяльності включені до планів виховної роботи закладів освіти.

Опитування засвідчило широкий спектр організаційних форм роботи Центрів зі здобувачами професійної освіти для їх підготовки до планування професійної кар'єри та відкриття і ведення власної справи. Це – заходи, що проводяться безпосередньо працівниками центру та партнерськими організаціями у позаурочний час, реалізуються на виховних годинах та під час навчальних занять.

Для здійснення психологічного консультування найбільш популярними є тестування, анкетування, мотиваційні і корекційні тренінги, індивідуальні і групові бесіди, семінари-практикуми. Для бізнес- та кар'єрного консультування найчастіше застосовуються професійні курси, майстер-класи, екскурсії на виробництво, професіографічні екскурсії, проектна діяльність, консультативні ради, творчі зустрічі з успішними випускниками, круглі столи, коуч-сесії, ділові ігри, «кар'єрний урок». Юридичне консультування зазвичай передбачає індивідуальні і групові консультації, лекції, круглі столи, зустрічі з правниками тощо.

Важливе місце в діяльності Центрів займають спільні форми діяльності з місцевими органами влади, державними службами зайнятості, навчально-методичними центрами (кабінетами), роботодавцями та бізнес-партнерами тих закладів освіти, що мають власні виробничі потужності. Серед таких спільних форм діяльності учасники опитування відзначають: всеукраїнські тижні професійної освіти, ярмарки професій, фестивалі професій, міжнародні програми та проекти, дні відкритих дверей, дні кар'єри, моніторингові дослідження, конференції, програми менторства і наставництва, надання платних послуг населенню через виробничі майстерні, кав'ярні, перукарні тощо.

У майже 39 % закладів П(ПТ)О цілі й заходи, передбачені Центрами, відповідають змісту низки навчальних предметів («Основи галузевої економіки та підприємництва», «Основи ринкової економіки та підприємництва», «Основи галузевої економіки», «Основи підприємництва», «Основи підприємницької діяльності», «Основи рекламного маркетингу та дизайну», «Основи маркетингу та менеджменту», «Основи трудового законодавства», «Основи правових знань», «Охорона праці», «Охорона праці та навколишнього середовища», «Техніка пошуку роботи», «Основи підприємницького успіху», «Фінансова грамотність», «Комерційна діяльність», «Електронна комерція», «Навички для успішної кар'єри», «Українське ділове мовлення», «Професійна етика», «Професійна етика та основи психології», «Ділова активність», «Управління бізнесом», «Основи споживчих знань», «Основи професійної мобільності», «Основи малого бізнесу», «Економіка підприємств різних типів», «Зовнішньоекономічна діяльність», «Антикризовий менеджмент», «Ринкові

дослідження», «Інфраструктура товарного ринку», «Основи оподаткування», «Технології», «Громадянська освіта» тощо).

В багатьох закладах П(ПТ)О питання, пов'язані з підготовкою молоді до самозайнятості шляхом відкриття і ведення власної справи, розглядаються на заняттях з різних навчальних предметів як окремі модулі («Техніка пошуку роботи», «Створення бізнес-плану», «Самопрезентація», «Особливості підприємницької діяльності реального бізнесу», «Підприємницька компетентність», «Сутність та методологічні основи підприємницької діяльності», «Форми підприємництва», «Особливості працевлаштування в сучасних умовах», «Оформлення документів при прийомі на роботу», «Інструменти пошуку роботи», «Психологічні аспекти процесу працевлаштування», «Підприємство – як суб'єкт господарювання», «Моя успішна кар'єра в моїх руках», «Планування підприємницької діяльності», «Приватне підприємство», «Уроки ділової активності» тощо).

У закладах П(ПТ)О для розвитку кар'єрної та підприємницької компетентності використовуються також виховні години, де з цією метою проводяться інформаційні години, бесіди, вікторини, круглі столи, дискусії, літературні мікси, творчі зустрічі та інші форми групової роботи.

Попри те, що більшість Центрів функціонують в середньому 2-3 роки, у них уже з'явилися заходи, відзначені як найбільш успішні. До таких можна віднести: квест-гру «Успішний комерсант», що проводиться на базі ТЦ «Епіцентр Хмельницький»; тренінг «Джерела фінансування молодіжних стартапів», Всеукраїнський конкурс бізнес ідей та інноваційних проєктів «Авіатори бізнесу» (ДНЗ «Вище професійне училище №11 м. Хмельницького»); круглий стіл за участю роботодавців «Сучасні тенденції молодіжного ринку праці у регіоні» (ВПУ № 29 смт Володимирець); спільний проєкт Калуського міськрайонного центру зайнятості та ВПУ № 7 м. Калуша «Професійне майбутнє будемо сьогодні»; тренінги «Побудова кар'єри та професійний розвиток», «Бізнес з нуля», «Розкрутка бізнесу» (Відокремлений структурний підрозділ «Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»); літературний мікс «У профтехосвіті ми талановиті» (ДНЗ «Бердичівське вище професійне училище» спільно з Бердичівським міським центром зайнятості); бесіди з учнями випускних груп на теми «За крок до успіху», «Стратегія і тактика працевлаштування», «Моя професія – моє майбутнє», «Робітнича професія – крок до великої кар'єри», «Твоя кар'єра починається сьогодні», «Мрії перетвори в мету», «Професій тисяча – твоя одна», «Щастя людини в праці», «Стратегія вибору професії», «Різноманіття робітничих професій», «Імідж випускників ЗП(ПТ)О» (ДНЗ «Решетилівський професійний аграрний ліцей імені І.Г. Боровенського»); «Профорієнтація в стилі коучинг», психологічний тренінг «Успішна кар'єра! Бути готовим!», захист проєктів з підприємництва (ДПТНЗ «Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище»); онлайн-консультування ««Технологія пошуку роботи»

та розробка бізнес-плану «Як розпочати власну справу» (ДПТНЗ «Криворізький професійний гірничо-електромеханічний ліцей» спільно з міською службою зайнятості); проєкт «Равлик в українській кухні» (ДПТНЗ «Лебединське вище професійне училище лісового господарства» спільно з ФГ «Ферма Еко») та багато інших.

Реалізація багатьох успішних заходів стала можливою завдяки організованій співпраці Центрів з потенційними роботодавцями, що передбачається планами роботи закладів освіти, безпосередньо планами роботи Центрів, здійснюється викладачами у межах викладання своїх дисциплін та майстрами виробничого навчання під час проходження здобувачами освіти виробничої практики (рис. 7).

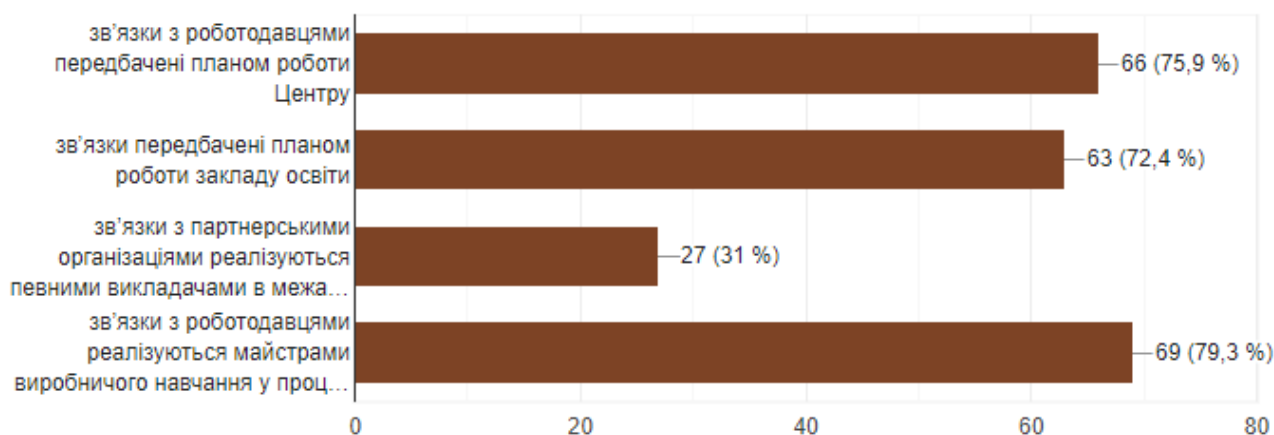

Рис. 7. Зв'язки Центрів з роботодавцями

Важливим завданням практично всіх Центрів, закріпленим у його засадничих документах, є поширення інформації про діяльність структурного підрозділу. Опитування показало, що 27,6 % Центрів мають власні сайти, 81,6% – свою сторінку на офіційному сайті закладу освіти, 80,5% структурних підрозділів поширюють інформацію про свою діяльність через соціальні мережі, 29,9 % – через видання власних газет, бюлетенів, буклетів тощо (рис. 8).

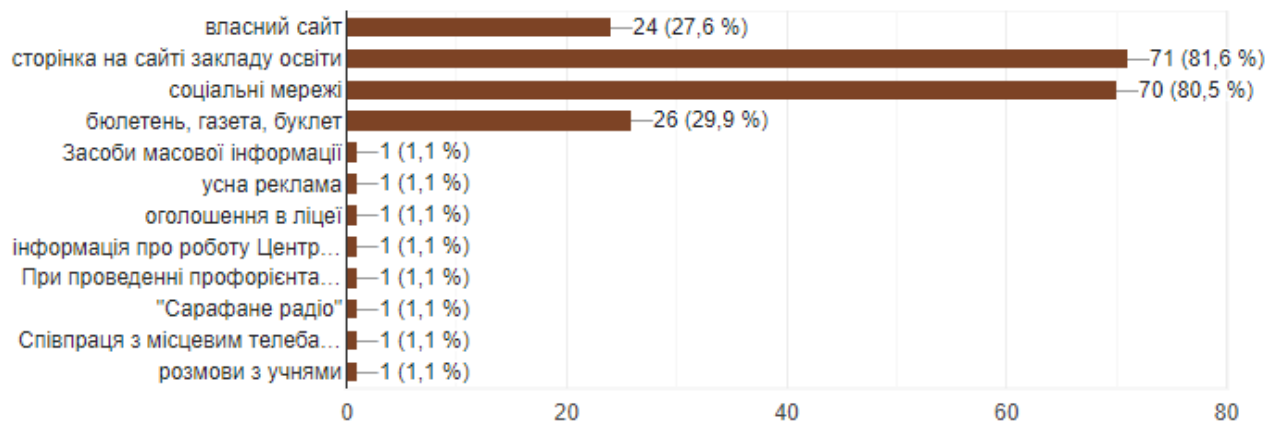

Рис. 8. Способи поширення інформації про діяльність Центру

Оскільки багато Центрів лише розпочали свою діяльність, то їхні вебсайти чи вебсторінки не завжди мають чітку й логічну структуру, повноцінний контент, фотогалерею чи архів заходів. Водночас важливо наголосити, що багато Центрів не лише вибудували логічну архітектуру своїх комунікаційних вебплатформ, але й опікуються брендуванням власної діяльності, що виражається через наявність логотипу Центру, особливий дизайн своїх вебсторінок, підготовлених презентацій, виготовленої продукції тощо (рис. 9).

Рис. 9. Приклади логотипів Центрів кар'єри закладів П(П)О

Проектом Типового положення про Центр кар'єри закладу професійної (професійно-технічної) освіти (2020), передбачено відстеження трудового шляху та кар'єрного зростання випускників закладів П(ПТ)О. Тому майже у 60% Центрів таку роботу вже розпочато (рис. 10). Причому, в деяких закладах освіти інформацію про кар'єрний шлях випускників відстежували задовго до відкриття Центрів кар'єри.

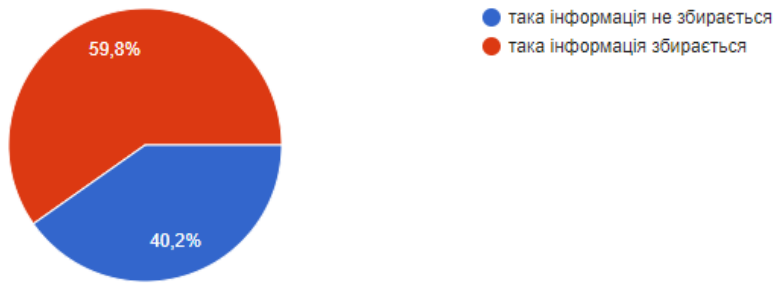

Рис. 10. Збирання інформації про кар'єрний шлях випускників, зокрема у сфері малого бізнесу

Займалися цим здебільшого майстри виробничого навчання, рідше – класні керівники навчальних груп, соціальні педагоги, голови методичних комісій, заступники директора. Після відкриття Центрів кар'єри функції збирання інформації про працевлаштування та подальший кар'єрний розвиток випускників часто передаються консультантам Центру.

Як показало опитування, у багатьох закладах П(ПТ)О відсоток працевлаштування випускників у сфері малого бізнесу є дуже високим, досягаючи подекуди 90-100% (Табл.2). Уточнимо, що представлені в таблиці дані можуть висвітлювати середній або найвищий річний показник працевлаштованих у сфері малого бізнесу випускників у 2019 – 2022 рр. (залежно від формулювання анкетної відповіді). Потрібно також акцентувати увагу на тому, що не всі спеціальності однаково зручні для застосування набутих у закладі П(ПТ)О знань у сфері малого бізнесу. Тому не варто сприймати представлені в таблиці дані як рейтинг.

Таблиця 2

Назва закладу П(ПТ)О	% випускників, працевлаштованих у сфері малого бізнесу
Регіональний центр професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області	100
ДНЗ «Черкаське вище професійне училище будівельних технологій»	100
Берегівський професійний ліцей сфери послуг	97
ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище»	97
ДПТНЗ «Покровський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів»	96
ДНЗ «Львівське вище професійне училище харчових технологій»	95
ДПТНЗ «Нікопольський центр професійної освіти»	95
ДНЗ «Вінницький центр професійно-технічної освіти переробної промисловості»	94

Барвінківський професійний аграрний ліцей	93
Ужгородське вище професійне училище торгівлі та технологій харчування	93
ДНЗ «Вінницький центр професійно-технічної освіти технологій та дизайну»	90
Вище професійне училище № 25 м. Хмельницького.	90
ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг»	90
ДНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва та автотранспорту»	90
ДНЗ «Решетилівський професійний аграрний ліцей імені І.Г. Боровенського»	88
ДНЗ «Коршівський професійний аграрний ліцей»	83
ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище»	82
ДНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва та автотранспорту»	80
ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького»	80
Відокремлений структурний підрозділ «Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»	80
ДПТНЗ «Хмельницький аграрний центр професійно-технічної освіти»	80
ДПТНЗ «Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг»	80
ДНЗ «Черкаське вище професійне училище	85
Професійно-технічне училище №22 смт Луків	84
ДПТНЗ «Івано-Франківське вище професійне училище сервісного обслуговування техніки»	78
ДНЗ «Вище професійне училище №34» м. Стрий	75
ДПТНЗ «Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти»	75
ДНЗ «Білопільське вище професійне училище»	70
ДНЗ «Центр професійно-технічної освіти №1 м. Вінниці»	70
ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій»	70
Луцький центр професійно-технічної освіти	70
Професійно-технічне училище № 27 м. Берестечко	70
Вище художнє професійно-технічне училище №5 м. Вінниці	68
ДПТНЗ «Мукачівський професійний аграрний ліцей імені Михайла Данканича»	67
Закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	65
ДНЗ «Бердичівське вище професійне училище»	61
ДНЗ «Чортківське вище професійне училище»	60
ДНЗ «Глухівське вище професійне училище»	50
Торчинський професійний ліцей	50
ДНЗ «Професійний ліцей сфери послуг м. Хмельник»	50
Вище професійне училище № 3 м. Мукачево	48
ДПТНЗ «Новороздільський професійний ліцей будівництва та побуту»	40
ДПТНЗ «Славутський професійний ліцей»	40
ДНЗ «Ковельський центр ПТО»	40
ДПТНЗ «Першотравенський гірничий ліцей»	40
Вище професійне училище № 29 смт Володимирець	35
Професійно-технічне училище №14 смт Вороновиця	35
ДНЗ «Охтирський центр професійно-технічної освіти»	35

ДПТНЗ «Сарненський професійний аграрний ліцей»	30
Професійно-технічне училище №44 м. Миргорода	30
ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»	27
ДПТНЗ «Лебединське вище професійне училище лісового господарства»	21
Хмельницький професійний ліцей електроніки	20
ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	20
Кам'янський професійний ліцей	18
ДПТНЗ «Привільський професійний ліцей»	15
Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей	15
Любарський професійний ліцей	15
Вище професійне училище №7 м. Кременчука Полтавської області	10
ДНЗ «Новоград-Волинське вище професійне училище»	10
Колківський центр професійної освіти	6
ДПТНЗ «Полтавський професійний ліцей транспорту»	5
Сокиринський професійний аграрний ліцей Чернігівської області	5
ДПТНЗ «Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище»	3

Узагальнюючи інформацію про стан організації в закладах П(ПТ)О консультування з молодіжного підприємництва, можна зробити низку **висновків**.

Створення Центрів кар'єри та інших структурних підрозділів, покликаних готувати молодь до відкриття і ведення власної справи, упродовж 2020-2022 рр. значно активізувалося, проте не стало в системі П(ПТ)О явищем масовим. Відкриттю Центрів кар'єри сприяли ухвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року та участь закладів освіти в інноваційній освітній діяльності регіонального і всеукраїнського рівнів. Тому існує необхідність популяризації цієї Концепції й деталізації її положень через оперативний план реалізації та конкретизацію показників ефективності (КРІ) та заохочення закладів освіти для участі в інноваційній освітній діяльності.

Всі Центри мають певну нормативно-правову базу. Проте не всі мають окремі приміщення й достатнє матеріально-технічне оснащення, функціонують на громадських засадах і мають певні проблеми з фінансуванням своєї діяльності та мотивацією працівників. Відсутність стабільного фінансування й чіткої локалізації Центру ускладнює комунікацію штатних працівників між собою, зі здобувачами освіти та з партнерськими організаціями, знижує статусність і престижність підрозділу, відображає ставлення до нього суб'єктів освітнього процесу як до певної міри маргінального утворення. В умовах повоєнного відновлення економіки України якісна підготовка молоді до самозайнятості й відкриття власної справи є важливим завданням закладів

П(ПТ)О, вирішення якого матиме як очевидний соціальний ефект (зниження рівня безробіття), так і економічний (зростання надходжень до державного бюджету). Це зумовлює необхідність вирішення питання фінансування Центрів кар'єри на державному рівні. Фінансування таких структурних підрозділів варто розглядати не як витрати на професійну освіту, а як вигідні інвестиції в неї.

Важливим аспектом діяльності Центрів з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей є висвітлення інформації про їхню роботу, здобутки і плани на власних вебсайтах, сторінках офіційних сайтів закладів П(ПТ)О, через друковану продукцію, публікації у засобах масової інформації тощо. Водночас багато Центрів лише розпочали свою діяльність, і тому їхні вебсайти чи вебсторінки не завжди мають логічну архітектуру, змістовний і зручно впорядкований контент, фотогалерею чи архів заходів. Видавнича продукція не завжди відповідає стандартам електронних та/чи друкованих видань. Це зумовлює необхідність підвищення рівня цифрової компетентності працівників Центрів, розроблення рекомендацій щодо адміністрування вебсайтів, створення вебсторінок, побудови їх структури тощо.

У Положеннях 47% Центрів, що взяли участь в опитуванні, задекларовано «сприяння розвитку підприємницької ініціативи». У багатьох закладах П(ПТ)О робота Центрів з розвитку у майбутніх фахівців кар'єрної та підприємницької компетентності не лише передбачає проведення власних заходів, але й поширюється на всю діяльність закладу освіти – як урочну, так і позанавчальну. У 62% закладів освіти розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей відбувається завдяки викладанню окремих предметів («Основи підприємницької діяльності», «Основи галузевої економіки та підприємництва», «Основи підприємництва», «Економіка підприємства» тощо), у 29% – у процесі вивчення окремих модулів, 72% – при вирішенні на заняттях відповідних теоретичних і практичних завдань. Тому існує очевидна потреба в навчально-методичному забезпеченні процесу розвитку підприємницької компетентності учнів закладів П(ПТ)О (зокрема через: підготовку навчальних програм, підручників і посібників до них з урахуванням галузевої специфіки закладів освіти та спеціальностей, за якими в них навчаються майбутні фахівці; розроблення й поширення конспектів уроків, позакласних занять, бізнес-проектів тощо з розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців).

Центри сприяють зміцненню зв'язків закладів освіти з місцевими органами влади, державними службами зайнятості, потенційними роботодавцями, які у переважній більшості є представниками малого та середнього бізнесу. Свідченням цього є масові заходи, проведені спільно з партнерами (всеукраїнські тижні професійної освіти, ярмарки й фестивалі професій, дні відкритих дверей, дні кар'єри, міжнародні проекти, конференції тощо) й визнані представниками закладів П(ПТ)О як найбільш успішні. Відтак доцільним є створення всеукраїнської комунікаційної платформи для взаємного обміну

Центрів інформацією та поширення кращого досвіду з підготовки молоді до підприємницької діяльності.

Завдяки діяльності Центрів у закладах П(ПТ)О розпочалася системна робота з відстеження кар'єрного шляху випускників, у тому числі у сфері малого бізнесу. Ці дані можуть стати одним із критеріїв ефективності роботи центру й закладу освіти щодо підготовки молоді до підприємницької діяльності. Це окреслює запит на розроблення методичних рекомендацій з організації і проведення моніторингу працевлаштування випускників закладів П(ПТ)О, що готують фахівців для різних галузей господарства України, зокрема – у сфері малого бізнесу.

*Людмила Єршова,
Олена Тітова*

---

*Автори довідника,
наукові співробітники лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійної освіти НАПН України,
висловлюють щире подяку Департаменту професійної освіти Міністерства освіти і
науки України, навчально (науково)-методичним центрам (кабінетам) професійно-
технічної освіти, закладам професійної (професійно-технічної) освіти за сприяння й
допомогу у збиранні інформації про діяльність центрів кар'єри та інших структурних
підрозділів освітніх установ, які дбають про підготовку молоді до відкриття й
ведення власної справи.*

Робота з узагальнення досвіду цих структурних підрозділів триває.

Онлайн-анкета залишається відкритою:

<https://forms.gle/3QfX3C5AwGSAfZpL8>

У 2023 році планується оприлюднення 2-го доповненого видання.

Запрошуємо до співпраці!

Електронна адреса лабораторії:

lpk.ipo.napnu@gmail.com

Розділ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підприємницька діяльність – особливий вид господарської діяльності людей, що потребує не лише стартового капіталу, відповідних особистісних рис і якостей, внутрішньої готовності до економічного ризику, але й певних знань нормативно-правової бази, які зможуть зробити цей ризик виправданим.

Майбутньому кваліфікованому робітнику не складно буде засвоїти в закладі освіти найважливіші положення щодо організації й ведення власної справи.

У підприємницькому законодавстві України можна виділити три блоки нормативно-правових актів:

1. Конституція України, відповідно до ст. 42 якої кожен громадянин має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Це право базується на свободі підприємницької діяльності, яка полягає в здійсненні на власний розсуд і ризик особою господарської діяльності, не забороненої законом, з метою одержання прибутку.

2. Спеціальні нормативні акти, що регулюють виключно підприємницьку діяльність: Закони України «Про господарські товариства», «Про акціонерні товариства», «Про фермерське господарство», «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» та інші.

3. Нормативно-правові акти, що містять окремі норми або їх сукупність, які регулюють підприємництво: Господарський Кодекс України, Цивільний Кодекс України, Податковий Кодекс України, закони України «Про власність», «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», «Про захист прав споживачів», «Про захист економічної конкуренції», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та інші.

Для спрощення сприйняття основні документи об'єднано в таблицю 2.1.

Нормативно-правові акти, актуальні для підприємців в умовах воєнного часу

№ п/п	Діяльність, політика, матеріально-технічна та інформаційна база підприємств і підприємництва	Регулювання діяльності
1	Правовий статус підприємств та підприємництва визначається базовими положеннями законів та нормативно-правових документів	Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV; Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
2	Відносини власності між суб'єктами господарювання	Закон України «Про власність» від 07.02.1991 № 697-XII; Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997 № 723/97-ВР; Закон України «Про приватизацію державного майна» від 04.03.1992 № 2163-XII; Закон України «Про оренду державного та комунального майна» від 10.04.1992 № 2269-XII; Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»(№ 4212-VI від 22 грудня 2011 р.) <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
3	Облік, фінансова, інвестиційна діяльність і звітність здійснюються в підприємствах згідно з такими нормативно-правовими актами	Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР; Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 № 996-XIV; Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 20.03.1991 № 872-XII <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
4	Відносини, що стосуються сплати різних зборів до державного бюджету, регламентуються такими нормативно-правовими актами	Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI; Закон України «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 № 1251-XII; Закон України «Про державне мито» від 18.12.1991 № 1994-XII; Закон України «Про податок на додану вартість» від 03.04.1997 № 168/97-ВР; Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.1994 № 334/94-ВР; Декрет КМУ «Про місцеві податки і збори» від 20.05.1993 № 56—93 <i>(із наступними змінами і доповненнями визначеними Законами № 2120-IX від 15.03.2022, № 2142-IX від 24.03.2022, № 2173-IX від 01.04.2022, № 2192-IX від</i>

		14.04.2022
5	Сприяння розвитку інфраструктури підтримки підприємництва, зокрема надання суб'єктам господарювання фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, науково-технологічної, консультативної, маркетингової, кадрової та освітньої підтримки, є одним із основних питань, що потребує вирішення на державному рівні	Проект Закону України «Про Загальнодержавну програму розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки», поданого на розгляд Верховної Ради України станом на початок другого кварталу 2014 р.; Закон України «Про розвиток і державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618; Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.12.2000 № 2157-П <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
6	Виробнича, інноваційна і науково-дослідна діяльність суб'єктів господарювання регламентується низкою нормативно-правових актів	Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
7	Державний нагляд за веденням господарської діяльності суб'єктів господарювання	Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 № 877-V; Закон України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 19.05.2011 № 3392-VI; Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 року № 2806-IV; Закон України від 23.02.2012 № 4448 «Про особливості здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності»; Наказ державного комітету статистики України «Про затвердження Методичних положень щодо формування статистичної інформації про діяльність суб'єктів малого підприємництва» від 24.04.2003 № 125 <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
8	Концепція маркетингу, що спрямована на формування ринку	Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18.02.1992 № 2132-

	виробництва, збуту та ін.	ХІІ; Закон України «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.1993 № 3659-ХІІ; Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 № 236/96-ВР; Закон України «Про природні монополії» від 20.04.2000 № 1682-ІІІ; Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-ХІІ <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
9	Товарна політика підприємства	Закон України «Про стандартизацію» від 17.05.2001 року № 2408-ІІІ; Декрет Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію» від 10.05.1993 № 46-93; Указ Президента України «Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції» від 23.02.2001 № 113/2 тощо <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
10	Збутова політика підприємства	Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-ХІІ; Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо прискорення вступу України до Світової організації торгівлі» від 05.09.2001 № 797 тощо <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
11	Комунікаційна політика підприємства	Закон України «Про рекламу» від 03.07.1996 № 270/96-ВР; Закон України «Про видавничу справу»; Закон України «Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні»; Закон України «Про телебачення та радіомовлення»; постанови Кабінету Міністрів України: «Про затвердження типових правил розміщення зовнішньої реклами», «Про затвердження порядку накладання штрафів за порушення законодавства про рекламу» тощо <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
12	Інформаційна база підприємства	Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 № 3688-ХІІ; Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 № 3689-ХІІ; Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-ХІІ; Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах»; Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994 № 3855-ХІІ; Закон України «Про зв'язок» 16.05.1995 № 160/95-ВР; Закон України «Про обов'язковий примірник документів» від 09.04.1999 № 595-ХІV; Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» від 24.12.1993 № 3814-ХІІ;

		Указ Президента «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 31 жовтня 2001 року «Про заходи щодо вдосконалення державної інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки України»» від 06.12.2001 № 1193/2001 // № 1431/2003 (1431/2003) від 13.12.2003 тощо <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
13	Цінова політика підприємства	Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 03.12.1990 № 507-ХІІ; Указ Президента України «Про індикативні зміни цін на товари при здійсненні суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України експортно-імпортних операцій» <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>
14	Матеріально-технічна база підприємства малого бізнесу	Указ Президента України «Про реформування системи матеріально-технічного забезпечення народного господарства» від 21.12.1994 № 789/94; Закон України «Про лізинг» від 16.12.1997 № 723/97-ВР <i>(із наступними змінами і доповненнями від регулятора)</i>

Розділ 3. НАУКОВО-МЕТОДИЧНА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ З МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Навчальні видання

Алексєєва, С.В., Єршова, Л. М., Закатнов, Д.О., Лозовецька, В.Т., & Орлов, В.Ф. (2018). *Планування й розвиток професійної кар'єри учнівської молоді у системі професійно-технічної освіти*: навчальний посібник. Житомир: «Полісся» (Схвалено для використання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 19.06.2018 № 22.1/12-Г-380).

Алексєєва, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценок, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.М. (2021). *Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник*. Житомир: Полісся. (Схвалено для використання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України від 23.11.2020 р. №22.1/12-Г-1024).

Алексєєва, С.В., Гриценок, І.А. Закатнов, Д.О., Кузьмінська, Л.Д., & Орлов, В.Ф. (2019) *Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів*: навчальний посібник. Житомир: Полісся. (Схвалено для використання у закладах професійно-технічної освіти (лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 04.06.2019 № 22.1/12-Г-311).

Алексєєва, С. В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Ваніна, Н.М., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Орлов, В.Ф., & Радкевич, О.П. (2018). *Основи інноваційного підприємництва: програма навчальної дисципліни для закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Професійна освіта, 2(83), 33-35.*

Виробничо-практичні видання

Алексєєва, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценок, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2021). *Підприємницька компетентність майбутніх фахівців*: методичний посібник. Житомир: «Полісся».

Базиль, Л.О., & Єршова, Л.М. (2019). *Організація консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів*: методичні рекомендації для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Житомир: Полісся

Байдулін, В.Б., Злочевська, Л.С., & Торчевська Н.В. (2019). *Як планувати власну професійну кар'єру*: методичні рекомендації для учнів ПТНЗ. Житомир: Полісся.

Гриценок, І.А., Байдулін, В.Б., & Савченко, М.О. (2021). *Від бізнес-ідеї до підприємницького успіху: методичні рекомендації*. Житомир: Полісся.

Єршова, Л.М., Сохацька, Г.М., Шевчук, Л.І., Шамралуєк, О.Л., Русланова, Т.О., & Горєнкова, О.І. (ред.). (2021). *Підготовка до підприємницької діяльності: збірник авторських розробок*. Житомир: Полісся.

Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., Павлов, Ю.О., & Локшин, В.С. (2015). *Педагогічні технології підготовки учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри*: Методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України.

Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., Вовковінський, М.І., Павлов, Ю.О., & Торчевська, Н.В. (2015). *Формування готовності учнів ПТНЗ до вибору й реалізації професійної кар'єри*: Методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України.

Вовковінський, М.І., Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., & Орлов, В.Ф. (2015). *Формування соціально-психологічної компетентності в учнів закладів професійно-технічних навчальних закладів*: Методичні рекомендації. Київ: ІПТО НАПН України.

Калошин, В.Ф. (2015). *Професійне удосконалення педагога професійно-технічного навчального закладу*: Методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України.

Карпюк, Г. (2016). *Основи підприємництва*: Онлайн-курс для закладів професійної (професійно-технічної) освіти, підготовлений у межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Європейського Союзу. <https://nmcdon.org.ua/index.php/joomla-pages/layout/methodical/item/7878-onlajnkursosnovupidpriemnytstvadizakladivprofesiinoiprofesiinotekhnichnoiosvity>

Шимановський, М.М., & Вовковінський, М.І. (2015). *Підготовка учнівської молоді до підприємницької діяльності в процесі допрофесійної та професійної підготовки*: Методичні рекомендації. Київ: ІПТО НАПН України.

Мельник, О.В., Злочевська, Л.С., & Гончар, Н.С. (2012). *Методи психодіагностики у професійному самовизначенні учнівської молоді*: методичний посібник для педагогічних працівників. Київ: ІПТО НАПН України.

Алексєєва, С.В., Вовковінський, М.І., Грищенко, Г.В., Заєц, В.І., Закатнов, Д.О., Карп'юк, М.Д., Москаленко, А.М., Отич, О.М., Селецький, А.В., Смоляна, Н.В., & Павлов Ю.О. (2012). *Професійне виховання майбутніх кваліфікованих робітників* : методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України.

Довідкові видання

Гриценко, І.А., Сохацька, Г.М., Базиль, Л.О., & Орлов, В.Ф. (2021). Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу). In Радкевич, В. О., & Єршова, Л. М. (Ред.). *Професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта: інформаційно-аналітичні матеріали (с.41-69)*. Житомир: Полісся.

Наукові видання

монографії:

Алексеева, С. В., Величко, Н. О., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Кузьмінська, Л. Д., Лозовецька, В. Т., & Орлов, В. Ф. (2019). *Система консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів*: монографія. Житомир: Полісся.

Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Гриценко, І.А. Єршова, Л.М., Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2020). *Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика*: монографія. Житомир: «Полісся».

Алексеева, С.В., Вовковінський, М.І., Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., Карп'юк, М.Д., Орлов, В.Ф., Павлов, Ю.О., & Шимановський, М. М. (2014) *Підготовка учнів професійно-технічних навчальних закладів до планування й реалізації професійної кар'єри: теорія і практика*: монографія. Київ: ТОВ «НВП Поліграфсервіс».

Лозовецька, В.Т. (2015). *Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах* монографія. Київ: Міленіум.

Закатнов, Д. (2012). *Технології підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення*: монографія. К.: Педагогічна думка.

статті і тези

Alekseeva, S., & Sokhatska, H. (2020). Shaping a cognitive component of entrepreneurial competency during professional training of future specialists. *Professional Pedagogics*, 1(20), 130-137. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2020.20>

Alekseeva, S., & Yershova, L. (2020). Content and forms of modern training of future specialists for entrepreneurship activity. *Professional Pedagogics*, 2(21), 44-52. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2020.21.44-52> С. 44-52.

Aliexsieieva, S., Yershova, L., Kravets, S., Lapshyna, O. & Odnoroh, H. (2021). Self-education and self-management to develop entrepreneurship competence in future professionals. In V. Hamaniuk, S. Semerikov & Yu. Shramko (Eds.), *SHS Web of Conferences*, Vol. 104, 03002. *Second International Conference on History, Theory and Methodology of Learning (ICHTML 2021)*. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110403002>.

Bazeliuk, V., Kubitskyi, S., Rudyk, Y., Ryabova, Z., & Novak, O. (2021). The system of formation and diagnosis of levels of innovation and entrepreneurship competence of the future managers of education in the conditions of the knowledge economy. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 4(39), 550-558. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241442>.

Bazyl, L., & Orlov, V. (2019). Career counseling: a constructive interaction between science and practice. *Scientific Herald of the Institute of Vocational Education and Training of NAES of Ukraine*, 1(18), 90-95.

Bazyl, L., & Orlov, V. (2020). Formácia pohľadov uchádzačov o odborné vzdelávanie o úspechu kariéry a podnikateľskej činnosti. In *Conference Proceedings of the 3rd International Scientific Conference Economic and Social-Focused Issues of Modern World (November 17 – 18, 2020, Bratislava, Slovak Republic)*, (p. 163-171). Bratislava.

Bazyl, L., Klymenko, M., & Orlov, V. (2019). Freedom of pedagogical activity: Contradictions and their solutions. *Opción especial*, 19, 307-331.

Bazyl, L., Orlov, V., Fursa, O., & Oruzha, L. (2021). Development of entrepreneurial competence in design education. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 2(37), 493-502.

Hrytsenok, I. (2021). Pedagogical technology of entrepreneurial competence development of future qualified personnel in the project activity process. *Professional Pedagogics*, 1(22), 23-31. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2021.22.23-31>.

Klymenko, M., Bazyl, L., Orlov, V., & Rulievskaya, T. (2021). Economic prerequisites for the development of the ecological culture of future transport professionals. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 3(38), 530-537.

Moldovan, A. (2020). Pedagogical conditions for the development of entrepreneurial competence of future masters in physical culture and sports. *Professional Pedagogics*, 2 (21), 12-20. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2020.21.12-20>.

Patoka, A., & Baidulin, V. (2020). Pedagogical technology of formation of interest in entrepreneurial activity among students of professional (vocational) educational institutions. *Professional Pedagogics*, 2(21), 116-122.

Radkevych, V., & Aleksieieva, S. (2019). Preparation the future designers for professional career development: pedagogic experiment results and research prospects. *Scientific Herald of the Institute of Vocational Education and Training of NAES of Ukraine. Vocational Pedagogics*, 1(18), 4-10.

Seredina, I. (2019.) Some issues and prospects of developing entrepreneurial competency in future bachelors in business economics during professional training. Науковий вісник Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. *Vocational Education and Training of NAES of Ukraine. Vocational Pedagogics*, 2(19), 58-64.

Yershova, L. (2019). Developing entrepreneurial competency of future qualified specialists using self-management technology. *Scientific Herald of the Institute of Vocational Education and Training of NAES of Ukraine. Vocational Pedagogics*, 2(19), 92-100.

Yershova, L. (2020). The Technology for Developing Entrepreneurial Competency in Future Qualified Specialists Using Self-Management Elements *Professional Pedagogics*, 1(20), 151-159.

Yershova, L., Aliksieieva, S., Kulalaieva, N., Odnoroh, G., & Yershov, M-O. (2022). Technologizing youth training for entrepreneurship to fulfil sustainable development goals. In Hamaniuk, V., Semerikov, S., & Shramko, Y. (Eds.) *3rd International Conference on History, Theory and Methodology of Learning (ICHTML 2022)*. Kryvyi Rih, Ukraine, May 16-17, 2022. SHS Web of Conferences 142, 01004 (2022). <https://doi.org/10.1051/shsconf/202214201004>.

Zakatnov, D. (2019). Entrepreneurship as an education-professional pathway direction for professional (vocational) education schools students. *Scientific Herald of the Institute of Vocational Education and Training of NAES of Ukraine. Vocational Pedagogics*, 1(18), 96-101.

Алексеева, С. (2020). Дизайн і підприємництво: сучасні проблеми та перспективи підготовки до підприємницької діяльності в системі дизайн-освіти. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент: Серія: Педагогічні науки*, 15, 57-71. <https://doi.org/10.37041/2410-4434-2020-15-4>.

Алексеева, С. (2020). Особливості сучасної підготовки молоді до підприємницької діяльності. In Радкевич, В. О. ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIV звітної Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 травня 2020 р.)*, (с. 88-90). Київ : ІПТО НАПН України, <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/1047-naukovometodychne-zabezpechennya-profesiynoyi-osvity-i-navchannya>.

Алексеева, С. (2020). Соціальне підприємництво і професійна освіта: можливості та перспективи. In Радкевич, В. О. (ред.). *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 29 жовтня 2020 р.)*, (с. 99-102). Київ: ІПТО НАПН України. <https://ivet.edu.ua/events/iii-mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferentsiia>.

Базиль, Л. (2019). Діяльність центрів консультування з професійної кар'єри: вітчизняний і зарубіжний досвід. In В.О. Радкевич, ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIII звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 18–28 березня 2019 р.)*, (с. 113-118). Київ: ІПТО НАПН України.

Базиль, Л. (2019). Індивідуально-особистісні якості успішної підприємницької діяльності. In *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : тези доп. X міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 7–8 листоп. 2019 р.)*, (с. 111-112). Хмельницький: ХНУ.

Базиль, Л. (2019). Освіта, успіх і кар'єра – свій шлях у професійній сфері. *Професійна освіта*, 1(82), 61-63.

Базиль, Л. (2019). Підготовка учнів до підприємницької діяльності. *Педагогічна газета України*, 3(271), травень-червень, с. 5.

Базиль, Л. (2019). Розвиток соціального партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти регіону. *Професійна освіта*, 3(84), 54-55.

Базиль, Л. (2019). Соціальне партнерство й інші пріоритетні завдання профтехосвіти. *Освіта і суспільство*. Липень, с. 6.

Базиль, Л. (2020). Розвиток здатності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності в умовах становлення малого бізнесу. In Радкевич, В. О. ред. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 29 жовтня 2020 р.), (с. 50-55). Київ: ПІТО НАПН України.

Базиль, Л. О. (2020). Концептуальні засади підготовки здобувачів професійної освіти до підприємницької діяльності. *Актуальні проблеми технологічної і професійної освіти: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.* (14 травня 2020 р.) Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. С.17 – 24.

Базиль, Л. О. (2020). Методичні аспекти підготовки здобувачів професійної освіти до підприємницької діяльності. In Радкевич, В. О. ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIV звітної Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 7 травня 2020 р.), (с. 45-50). Київ : ПІТО НАПН України. <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/1047-naukovometodychne-zabezpechennya-profesiynoyi-osvity-i-navchannya>.

Базиль, Л. О. (2020). Особливості функціонування центрів консультування з професійної кар'єри у закладах освіти. In *Організаційно-педагогічні умови створення і функціонування Центру консультування з професійної кар'єри учнівської молоді: матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн семінару* (Колки, 5 грудня, 2019 р.), (с. 5-8). Колки: Колківське вище професійне училище.

Базиль, Л. О. (2021, березень 25). Комунікативна діяльність суб'єктів підприємництва: теоретичні і практичні аспекти. In В.О. Радкевич (ред.). *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, (с. 26-29). Київ: ПІТО НАПН України.

Базиль, Л. Професійне становлення особистості: проблеми та перспективи. *Педагогічна газета України*. 2019. № 6 (274), листопад–грудень. С. 3.

Базиль, Л. О. (2020). Діяльність центрів консультування з професійної кар'єри у закладах професійної (професійно-технічної) освіти: суперечності та шляхи їх вирішення. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 1(34), 31-35. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2020.191053>.

Базиль, Л. О., & Орлов, В. Ф. (2020). Підприємницька компетентність і ділова активність – необхідні якості професійного успіху фахівця. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*, 2 (60), 15-18.

Базиль, Л., & Орлов, В. (2020). Формування ділової активності майбутніх робітників. *Професійна освіта*, 4 (89), 7-10.

Базиль, Л. О. (2019). Особливості функціонування центрів консультування з професійної кар'єри у закладах освіти. In *Організаційно-педагогічні умови*

створення і функціонування Центру консультування з професійної кар'єри учнівської молоді: матеріали всеукр. наук.-практ.он-лайн семінар, (5 грудня, 2019 р.), (с. 5-8). Колки: Колківське вище професійне училище URL: <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/968-orhanizatsiynopedahohichni-umovystvorennya-i-funktsionuvannya-tsentru-konsultuvannya-z-profesiynoyi-karyery-uchnivskoyi-molodi>.

Байдулін, В. (2019). Використання ІКТ у консультуванні з професійної кар'єри учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти України. In В.О. Радкевич, ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIII звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 18–28 березня 2019 р.)*, (с. 124-126). Київ: ПТО НАПН України.

Байдулін, В. (2019). Зарубіжний досвід підвищення рівня фінансової грамотності населення. In *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: тези доп. X міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 7–8 листоп. 2019 р.)*, (с. 206-207). Хмельницький: ХНУ.

Байдулін, В. (2020). Проблеми інформатизації кар'єрного зростання майбутніх спеціалістів. In Радкевич, В. О. ред. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 29 жовтня 2020 р.)*, (с. 65-68). Київ: ПТО НАПН України.

Байдулін, В. Б. (2020). Розвиток фінансової грамотності в контексті підвищення фінансового добробуту населення України. In Радкевич, В. О. ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIV звітної Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 травня 2020 р.)*, (с. 113-116). Київ : ПТО НАПН України <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/1047-naukovometodychne-zabezpechennya-profesiynoyi-osvity-i-navchannya>.

Байдулін, В. Б. (2021). Педагогічна технологія розвитку фінансової грамотності майбутніх кваліфікованих робітників: сутність та етапи. In В.О. Радкевич (ред.), *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, (с. 39-41), Київ: ПТО НАПН України.

Байдулін, В. Б. (2020). Шляхи підвищення рівня фінансової грамотності громадян. Досвід розвинених країн. *Вища школа*.

Vazyl, L., Shatkovska, H., Klymenko, M., Radkevych, V. (2019). Psychological and pedagogical features of the career growth of vocational education's teachers. *Edición Especial*, 35 (23), 763-779.

Гриценко, І. (2019). Педагогічна технологія розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів у процесі проектної діяльності. In *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: тези доп. X міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 7–8 листоп. 2019 р.)*, (с. 20-22). Хмельницький: ХНУ.

Гриценко, І. (2019). Соціально-психологічне забезпечення планування кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів. In В.О. Радкевич, ред.

Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIII звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 18–28 березня 2019 р.), (с. 126-128). Київ: ІПТО НАПН України.

Гриценко, І. (2020). Розвиток підприємницького таланту майбутніх кваліфікованих кадрів у процесі проєктної діяльності. In Радкевич, В. О. ред. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: матеріали III Міжнар. науково-практичної конф. (м. Київ, 29 жовтня 2020 р.), (с. 106-110). Київ: ІПТО НАПН України.*

Гриценко, І. А. (2020). Проєктна діяльність як засіб розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів. In Радкевич, В. О. ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIV звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 7 травня 2020 р.), (с. 91-94). Київ: ІПТО НАПН України.* <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/1047-naukovometodychne-zabezpechennya-profesiynoyi-osvity-i-navchannya>.

Гриценко, І. А. (2020). Проєктна діяльність як засіб формування підприємницької активності в учнівській молоді. *Вища школа*, 2(187), 27-36.

Гриценко, І. А. (2021). Модель розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців у процесі проєктної діяльності. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, Серія педагогічні науки*, 3, 141-148. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2021-3-141-148>.

Гриценко, І.А. (2021, березень 25). Розвиток підприємницької компетентності засобами проєктної діяльності майбутніх кваліфікованих кадрів. In В.О. Радкевич (ред.), *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, (с. 37-39). Київ: ІПТО НАПН України.

Гриценко, І.А., & Єршова, Л.М. (2022). Інтерактивні форми й методи підготовки майбутніх фахівців до підприємницької діяльності. *Професійна педагогіка*, 1(24), с.81-90. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.81-90>, [in Ukrainian].

Гриценко, І.А. (2022). Методика розвитку підприємницької активності учнівської молоді засобами проєктної діяльності. *Наукові записки Малої академії наук України*, 2(24), с. 19-27. <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-24-03>, [in Ukrainian].

Гриценко, І.А. (2022, травень 20). Розвиток навичок малого підприємництва в учнівській молоді закладів професійної (професійно-технічної) освіти. В В.О. Радкевич (Ред.). *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, Київ, 17-20.

Єршова, Л. (2019). Технології мотивації учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до розвитку професійної кар'єри. In В.О.

Радкевич, ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIII звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 18–28 березня 2019 р.)*, (с. 108-112). Київ: ПТО НАПН України.

Єршова, Л. (2020). Розвиток підприємницької компетентності майбутніх фахівців з використанням елементів самоменеджменту. In Радкевич, В. О. ред. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: матеріали III Міжнар. науково-практичної конф. (м. Київ, 29 жовтня 2020 р.)*, (с.38-43). Київ: ПТО НАПН України.

Єршова, Л. (2022). Перспективи підготовки молоді до підприємницької діяльності у повоєнний час. *Інноваційна професійна освіта*, 1(2), 91-94. <https://doi.org/10.32835/2786-619-X/2022/1.2>.

Єршова, Л. М. (2020). Самооцінювання учнівською молоддю готовності до підприємницької діяльності. In *Актуальні проблеми технологічної і професійної освіти: матеріали II Міжнар. науково-практичної конф. (14 травня 2020 р.)*, (с.143-145). Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка.

Єршова, Л. М. (2020). Самоменеджмент у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності. In Радкевич, В. О. ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIV звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 7 травня 2020 р.)*, (с. 41-44). Київ: ПТО НАПН України.

Єршова, Л., & Тітова, О. (2022). Визначення педагогічних умов організації консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Інноваційна професійна освіта*, 4(5). <https://doi.org/10.32835/2786-619-X/2022/3.4>.

Єршова, Л.М. (2021, березень 25). Модернізація змісту загальноосвітньої підготовки в системі професійної (професійно-технічної) освіти. In В.О. Радкевич (ред.), *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, (с. 29-34). Київ: ПТО НАПН України.

Єршова, Л.М. (2021, листопад 25-26). Самоменеджмент як основа розвитку в майбутніх фахівців навичок ведення власної справи. In Ничкало Н. Г., Скиба М. Є., Радкевич В. О. (ред.), *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: тези XI Міжнародна науково-практичної конференції*, (Хмельницький), (с. 57-60). Хмельницький: ХНУ.

Єршова, О. (2022). Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності. In *Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (13 травня 2022 р.)*, (с. 94-101). Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка.

Закатнов, Д. (2019). Кар'єрне консультування учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти: стан і перспективи In В.О. Радкевич, ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали*

XIII звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 18–28 березня 2019 р.), (с. 133-135). Київ: ІПТО НАПН України.

Закатнов, Д. (2019). Підприємницька діяльність як напрям реалізації кар'єрних планів учнів ЗП(ПТ)О. In *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: тези доп. X міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 7–8 листоп. 2019 р.), (с. 140-141). Хмельницький: ХНУ.*

Закатнов, Д.О. (2019). Система консультування з професійної кар'єри учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. In *Організаційно-педагогічні умови створення і функціонування Центру консультування з професійної кар'єри учнівської молоді: матеріали всеукр. наук.-практ. он-лайн семінар, (5 грудня, 2019 р.), (с. 8-11). Колки: Колківське вище професійне училище. URL: <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/968-orhanizatsiynopedahohichni-umovy-stvorennya-i-funktsionuvannya-tsentru-konsultuvannya-z-profesiynoyi-karyery-uchnivskoyi-molodi>.*

Орлов, В. (2019). Педагогічні технології розвитку кар'єрних орієнтацій учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. In В.О. Радкевич, ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIII звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 18–28 березня 2019 р.), (с. 120-123). Київ: ІПТО НАПН України.*

Орлов, В. (2019). Професійне становлення і ділова активність особистості. In *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: тези доп. X міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 7–8 листоп. 2019 р.), (с. 82). Хмельницький: ХНУ.*

Орлов, В. (2020). Формування здатності випускників закладів професійної освіти планувати успішну підприємницьку діяльність в умовах економічної нестабільності. In Радкевич, В. О. ред. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: матеріали III Міжнар. науково-практичної конф. (м. Київ, 29 жовтня 2020 р.), (с. 47-50). Київ: ІПТО НАПН України.*

Орлов, В. Ф. (2020). Ділова активність випускника ЗП(ПТ)О як показник якості професійної освіти. In *Актуальні проблеми технологічної і професійної освіти: матеріали II Міжнар. науково-практичної конф. (14 травня 2020 р.), (с. 54-56). Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка.*

Орлов, В. Ф. (2020). Підприємницька компетентність і ділова активність у професійній підготовці кваліфікованих робітників. In Радкевич, В. О. ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIV звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 7 травня 2020 р.), (с. 64-67). Київ: ІПТО НАПН України. <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/1047-naukovometodychne-zabezpechennya-profesiynoyi-osvity-i-navchannya>.*

Орлов, В. Ф. (2020). Розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей учнівської молоді в закладах освіти. In *Організаційно-педагогічні умови створення і функціонування Центру консультування з професійної кар'єри учнівської молоді: матеріали всеукр. наук.-практ. онлайн*

семінару. (Колки, 5 грудня, 2020 р.). Колки: Колківське вище професійне училище, 2020.

Орлов, В., & Закатнов, Д. (2019). Консультування з професійної кар'єри учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти: результати дослідження. *Професійна освіта: науково-методичний журнал*, 2(83), 58-60.

Орлов, В.Ф. (2019). Розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей учнівської молоді в закладах освіти. In *Організаційно-педагогічні умови створення і функціонування Центру консультування з професійної кар'єри учнівської молоді: матеріали всеукр. наук.-практ.он-лайн семінар, (5 грудня, 2019 р.)*, (с. 14-17). Колки: Колківське вище професійне училище. URL: <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/968-orhanizatsiynopedahohichni-umovystvorennya-i-funktsionuvannya-tsentru-konsultuvannya-z-profesiynoyi-karyery-uchnivskoyi-molodi>.

Осипенко, С. (2019). Роль самоосвіти в кар'єрному розвитку особистості в умовах ринкової економіки. In *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: тези доп. X міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 7–8 листоп. 2019 р.)*, (с. 73). Хмельницький: ХНУ.

Патока, А. (2020). Формування людського капіталу в закладах професійної (професійно-технічної) та перспективи його розвитку. In Радкевич, В. О. ред. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: матеріали III Міжнар. науково-практичної конф. (м. Київ, 29 жовтня 2020 р.)*, (с. 77-80). Київ: ІПТО НАПН України.

Патока, А. В. (2020). Педагогічні умови розвитку професійного інтересу до підприємницької діяльності учнів ЗП(ПТ)О. In Радкевич, В. О. ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIV звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 7 травня 2020 р.)*. Київ: ІПТО НАПН України, 2020. <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/1047-naukovometodychne-zabezpechennya-profesiynoyi-osvity-i-navchannya>.

Савченко, М.О. (2021). Аспекти формування інтересу до підприємницької діяльності в учнів ПТНЗ. In В. О. Радкевич (ред.), *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, (с. 81-83). Київ: ІПТО НАПН України.

Середіна, І.А. (2019). Проблеми та перспективи формування підприємницької компетентності в контексті реформування сучасної професійної освіти. *Професійне становлення особистості: проблеми та перспективи: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, Хмельницький, 7-8 листоп. 2019 р.)*. Хмельницький: 2019.

Середіна, І.А. (2019). Проблеми та перспективи формування підприємницької компетентності економіки підприємства в процесі фахової підготовки. In *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних*

технологій: матеріали III Всеукр. наук.-метод. семінару, (м. Глухів, 1 листоп. 2019 р.), (с. 2018-210). Глухів: Глухівський національний університет.

Середіна, І.А. (2019). Академічне підприємництво в Україні. In *Зимові наукові підсумки 2019: XXIV Міжнародна науково-практична інтернет конференція: тези доповідей, (м. Суми, 20 грудня 2019 р.), (с. 66-70). Дніпро: НОК, Ч.2.*

Середіна, І.А. (2019). Підприємницька компетентність як інтегральна якість особистості. In *LXXV Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету. Київ: НТУ.*

Середіна, І.А. (2019). Проблеми та перспективи академічного підприємництва. *Організаційно-педагогічні умови створення і функціонування Центру консультування з професійної кар'єри учнівської молоді: матеріали Всеукр. наук.-практ. on-line семінару, (м. Київ, 5 груд. 2019 р.). Київ: ІПТО НАПН України, 2019.*

Середіна, І.А. (2019). Формування підприємницької компетентності в дискурсі сучасної педагогіки. In *Інноваційні підходи до розвитку сучасної науки: тези доповідей XIV Міжнар. наук.-практ. інтернет конф. (м. Дніпро, 28 лютого 2019 р.), (с. 50-55). Дніпро: НОК, 2019. Ч.2.*

Середіна, І.А. (2019). Формування підприємницької компетентності майбутніх економістів у контексті реформування сучасної професійної освіти. In *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18-28 березня 2019 р.), (с. 152-154). Київ: ІПТО НАПН України.*

Сохацька, Г. (2020). Моделювання педагогічної системи підготовки майбутніх фахівців до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. In Радкевич, В. О. ред. *Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства: матеріали III Міжнар. науково-практичної конф. (м. Київ, 29 жовтня 2020 р.), (с. 55-59). Київ: ІПТО НАПН України.*

Сохацька, Г. В. (2020). Провідні напрями підготовки кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності. In Радкевич, В. О. ред. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XIV звітної Всеукр. науково-практичної конф. (м. Київ, 7 травня 2020 р.), (с. 113-116). Київ: ІПТО НАПН України. <https://ivet.edu.ua/component/k2/item/1047-naukovometodychne-zabezpechennya-profesijnoyi-osvity-i-navchannya>.*

Тітова, О., & Єршова, Л. (2022). Розвиток молодіжного підприємництва на основі кластерних ініціатив. *Інноваційна професійна освіта, 3(4). <https://doi.org/10.32835/2786-619-X/2022/2.3>.*

Розділ 4. ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ З РОЗВИТКУ КАР'ЄРНОЇ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Діагностика саморозвитку учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (2015)⁹

Діагностичні методики у системі консультування з професійної кар'єри (2019)¹⁰

Діагностування рівнів сформованості соціально-психологічної компетентності в учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (2015)¹¹

Застосування акмеологічних та арт-терапевтичних технологій при підготовці учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до вибору й реалізації професійної кар'єри (2015)¹²

Застосування технологій формування кар'єрних орієнтацій у системі консультування з кар'єри майбутніх фахівців (2019)¹³

Консультаційні проєкти з розвитку професійної кар'єри у системі онлайн-консультування (2019)¹⁴

Концепція створення центрів консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів (2019)¹⁵

Корекційні методики у системі консультування з професійної кар'єри (2019)¹⁶

---

⁹ Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., Вовковінський, М.І., Павлов, Ю.О., & Торчевська, Н.В. (2015). Формування готовності учнів ПТНЗ до вибору й реалізації професійної кар'єри: Методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України. С. 127-131

¹⁰ Алексеева, С.В., Гриценко, І.А. Закатнов, Д.О., Кузьмінська, Л.Д., & Орлов, В.Ф. (2019) Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник. Житомир: Полісся. С.35-51

¹¹ Вовковінський, М.І., Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., & Орлов, В.Ф. (2015). Формування соціально-психологічної компетентності в учнів закладів професійно-технічних навчальних закладів: Методичні рекомендації. Київ: ІПТО НАПН України. С. 23-59

¹² Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., Павлов, Ю.О., & Локшин, В.С. (2015). *Педагогічні технології підготовки учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри*: Методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України. С. 54-62.

¹³ Алексеева, С. В., Величко, Н. О., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Кузьмінська, Л. Д., Лозовецька, В. Т., & Орлов, В. Ф. (2019). Система консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія. Житомир: Полісся. С. 139-147

¹⁴ Алексеева, С.В., Гриценко, І.А. Закатнов, Д.О., Кузьмінська, Л.Д., & Орлов, В.Ф. (2019) Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник. Житомир: Полісся. С. 159-181

¹⁵ Алексеева, С. В., Величко, Н. О., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Кузьмінська, Л. Д., Лозовецька, В. Т., & Орлов, В. Ф. (2019). Система консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія. Житомир: Полісся. С. 205-213

¹⁶ Алексеева, С.В., Гриценко, І.А. Закатнов, Д.О., Кузьмінська, Л.Д., & Орлов, В.Ф. (2019) Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник. Житомир: Полісся. С. 52-54

Метод оптимізації впровадження педагогічних технологій розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (2022)¹⁷

Методи кар'єрного консультування учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (2019)¹⁸

Методи формування готовності учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до вибору й реалізації професійної кар'єри (2015)¹⁹

Методика оцінювання ефективності педагогічних умов формування професійних ціннісних орієнтацій в умовах професійно-технічних навчальних закладів (2012)²⁰

Методика розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців у закладах професійної освіти (2021)²¹

Методика формування професійних ціннісних орієнтацій у учнів ПТНЗ (2012)²²

Методика формування соціально-професійної компетентності учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (2015)²³

Методичні рекомендації до організації діагностичної роботи з питання якості вихованості учнів ПТНЗ (2012)²⁴

Модель онлайн-консультування з розвитку професійної кар'єри у закладах професійно-технічної освіти (2019)²⁵

Модель педагогічної системи підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності (2020)²⁶

---

¹⁷ Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2021). *Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник*. Житомир: «Полісся». С. 213-223.

¹⁸ Алексеева, С.В., Гриценко, І.А. Закатнов, Д.О., Кузьмінська, Л.Д., & Орлов, В.Ф. (2019) *Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник*. Житомир: Полісся. С. 106-121

¹⁹ Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., Вовковінський, М.І., Павлов, Ю.О., & Торчевська, Н.В. (2015). *Формування готовності учнів ПТНЗ до вибору й реалізації професійної кар'єри: Методичний посібник*. Київ: ІПТО НАПН України. С. 101-111

²⁰ Алексеева, С.В., Вовковінський, М.І., Грищенко, Г.В., Заєц, В.І., Закатнов, Д.О., Карп'юк, М.Д., Москаленко, А.М., Отич, О.М., Селецький, А.В., Смоляна, Н.В., & Павлов Ю.О. (2012). *Професійне виховання майбутніх кваліфікованих робітників : методичний посібник*. Київ: ІПТО НАПН України. С.175-183

²¹ Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2021). *Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: метод. посібн*. Житомир: «Полісся».С. 60-92.

²² Алексеева, С.В., Вовковінський, М.І., Грищенко, Г.В., Заєц, В.І., Закатнов, Д.О., Карп'юк, М.Д., Москаленко, А.М., Отич, О.М., Селецький, А.В., Смоляна, Н.В., & Павлов Ю.О. (2012). *Професійне виховання майбутніх кваліфікованих робітників : методичний посібник*. Київ: ІПТО НАПН України. С.157-174

²³ Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., Вовковінський, М.І., Павлов, Ю.О., & Торчевська, Н.В. (2015). *Формування готовності учнів ПТНЗ до вибору й реалізації професійної кар'єри: Методичний посібник*. Київ: ІПТО НАПН України. С. 149-156

²⁴ Алексеева, С.В., Вовковінський, М.І., Грищенко, Г.В., Заєц, В.І., Закатнов, Д.О., Карп'юк, М.Д., Москаленко, А.М., Отич, О.М., Селецький, А.В., Смоляна, Н.В., & Павлов Ю.О. (2012). *Професійне виховання майбутніх кваліфікованих робітників : методичний посібник*. Київ: ІПТО НАПН України. С.29-31

²⁵ Алексеева, С. В., Величко, Н. О., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Кузьмінська, Л. Д., Лозовецька, В. Т., & Орлов, В. Ф. (2019). Система консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія. Житомир: Полісся. С. 185-193

Модель психолого-педагогічного супроводу професійного самовизначення учнів ПТНЗ (2012)²⁷

Модель розвитку ділової активності майбутніх кваліфікованих робітників (2021)²⁸

Модель розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців (2021)²⁹

Модель формування готовності учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до професійно-особистісного саморозвитку професійної кар'єри (2015)³⁰

Моніторинг сформованості соціально-професійної компетентності учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (2015)³¹

Педагогічна концепція розвитку ділової активності здобувача професійної освіти (2020)³²

Педагогічна система підготовки майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності (2021)³³

Педагогічні технології підготовки учнівської молоді до підприємницької діяльності в процесі допрофесійної та професійної підготовки (2015)³⁴

Педагогічні технології як засіб підготовки учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри (2015)³⁵

---

²⁶ Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Гриценко, І.А. Єршова, Л.М., Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2020). Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: монографія. Житомир: «Полісся». С. 68-76.

²⁷ Мельник, О.В., Злочевська, Л.С., & Гончар, Н.С. (2012). Методи психодіагностики у професійному самовизначенні учнівської молоді: методичний посібник для педагогічних працівників. Київ: ІТТО НАПН України. С.78

²⁸ Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2021). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник. Житомир: «Полісся». С.12.

²⁹ Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2021). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник. Житомир: «Полісся». С. 8-12.

³⁰ Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., Вовковінський, М.І., Павлов, Ю.О., & Торчевська, Н.В. (2015). Формування готовності учнів ПТНЗ до вибору й реалізації професійної кар'єри: Методичний посібник. Київ: ІТТО НАПН України. С. 122-126

³¹ Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., Вовковінський, М.І., Павлов, Ю.О., & Торчевська, Н.В. (2015). Формування готовності учнів ПТНЗ до вибору й реалізації професійної кар'єри: Методичний посібник. Київ: ІТТО НАПН України. С.157-162

³² Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Гриценко, І.А. Єршова, Л.М., Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2020). Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: монографія. Житомир: «Полісся». С. 157-172.

³³ Гриценко, І.А., Сохацька, Г.М., Базиль, Л.О., & Орлов, В.Ф. (2021). Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу). In Радкевич, В. О., & Єршова, Л. М. (Ред.). Професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта: інформаційно-аналітичні матеріали (с.41-69). Житомир: Полісся. С. 44-47.

³⁴ Шимановський, М.М., & Вовковінський, М.І. (2015). Підготовка учнівської молоді до підприємницької діяльності в процесі допрофесійної та професійної підготовки: Методичні рекомендації. Київ: ІТТО НАПН України. С. 41-44

³⁵ Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., Павлов, Ю.О., & Локшин, В.С. (2015). *Педагогічні технології підготовки учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри*: Методичний посібник. Київ: ІТТО НАПН України. С. 39-53.

Педагогічні умови розвитку ділової активності майбутніх кваліфікованих кадрів (2020)³⁶

Педагогічні умови організації консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (2022)³⁷

Підготовка учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри у позаурочний час (2015)³⁸

Підготовка учнівської молоді до підприємницької діяльності при викладанні історії (2015)³⁹

Психолого-педагогічний тренінг з формування в учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти уявлення про професійний успіх (2015)⁴⁰

Система консультування з професійної кар'єри учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (2019)⁴¹

Тематичний план орієнтовно-розвивальної програми для учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти «Сходинки до професії» (2015)⁴²

Технології підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення (2012)⁴³

Технології розвитку ділової активності майбутніх фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (2021)⁴⁴

Технологія планування і реалізації професійної кар'єри (предмет за вільним вибором): тематичний план і програма курсу для учнів професій закладів професійної (професійно-технічної) освіти (2015)⁴⁵

Технологія розвитку ділової активності учнів закладів професійної освіти (2021)⁴⁶

---

³⁶ Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2020). Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: монографія. Житомир: «Полісся». С. 221-236.

³⁷ Єршова, Л., & Тітова, О. (2022). Визначення педагогічних умов організації консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна педагогіка*, 2(25).

³⁸ Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., Павлов, Ю.О., & Локшин, В.С. (2015). *Педагогічні технології підготовки учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри*: Методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України. С. 63-71.

³⁹ Шимановський, М., & Вовковінський, М. (2015). Підготовка учнівської молоді до підприємницької діяльності в процесі допрофесійної та професійної підготовки: метод. реком. Київ: ІПТО НАПН України. С. 45-61

⁴⁰ Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., Павлов, Ю.О., & Локшин, В.С. (2015). *Педагогічні технології підготовки учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри*: Методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України. С. 78-166.

⁴¹ Алексеева, С. В., Величко, Н. О., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Кузьмінська, Л. Д., Лозовецька, В. Т., & Орлов, В. Ф. (2019). Система консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія. Житомир: Полісся. С. 25-36

⁴² Закатнов, Д., Злочевська, Л., Павлов, Ю., & Локшин, В. (2015). *Педагогічні технології підготовки учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри*: метод. посібн. Київ: ІПТО НАПН України. С. 201-221.

⁴³ Закатнов, Д. (2012). Технології підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення: Монографія. К.: Педагогічна думка.

⁴⁴ Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2021). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: метод. посібн. Житомир: «Полісся». С. 101-128.

⁴⁵ Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., Павлов, Ю.О., & Локшин, В.С. (2015). *Педагогічні технології підготовки учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри*: Методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України. С. 193-199.

Технологія розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів у процесі проєктної діяльності (2021)⁴⁷

Технологія розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів з використанням елементів самоменеджменту (2021)⁴⁸

Технологія розвитку фінансової грамотності майбутніх кваліфікованих робітників у системі професійної (професійно-технічної) освіти (2021)⁴⁹

Технологія формування кар'єрних орієнтацій учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти у системі консультування з кар'єри (2019)⁵⁰

Тренінги кар'єрних орієнтацій, професійного й особистісного зростання (2019)⁵¹

Форми підготовки учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до вибору й реалізації професійної кар'єри (2015)⁵²

Форми та методи формування соціально-психологічної компетентності в учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (2015)⁵³

Формування кар'єрних орієнтацій учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти у системі консультування з кар'єри (2019)⁵⁴

---

⁴⁶ Гриценко, І.А., Сохацька, Г.М., Базиль, Л.О., & Орлов, В.Ф. (2021). Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу). In Радкевич, В. О., & Єршова, Л. М. (Ред.). Професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта: інформаційно-аналітичні матеріали (с.41-69). Житомир: Полісся. С. 47-51. Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2021). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник. Житомир: «Полісся».С. 129-157.

⁴⁷ Гриценко, І.А., Сохацька, Г.М., Базиль, Л.О., & Орлов, В.Ф. (2021). Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу). In Радкевич, В. О., & Єршова, Л. М. (Ред.). Професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта: інформаційно-аналітичні матеріали (с.41-69). Житомир: Полісся. С. 51-52.

⁴⁸ Гриценко, І.А., Сохацька, Г.М., Базиль, Л.О., & Орлов, В.Ф. (2021). Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу). In Радкевич, В. О., & Єршова, Л. М. (Ред.). Професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта: інформаційно-аналітичні матеріали (с.41-69). Житомир: Полісся. С. 53-54. Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2020). Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2021). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник. Житомир: «Полісся». С. 158-199.

⁴⁹ Алексеева, С.В., Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., & Сохацька, Г.В. (2021). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник. Житомир: «Полісся». С. 200-212. Гриценко, І.А., Сохацька, Г.М., Базиль, Л.О., & Орлов, В.Ф. (2021). Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу). In Радкевич, В. О., & Єршова, Л. М. (Ред.). Професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта: інформаційно-аналітичні матеріали (с.41-69). Житомир: Полісся. С. 54-56.

⁵⁰ Алексеева, С. В., Величко, Н. О., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Кузьмінська, Л. Д., Лозовецька, В. Т., & Орлов, В. Ф. (2019). Система консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія. Житомир: Полісся. С. 122-138

⁵¹ Алексеева, С.В., Гриценко, І.А., Закатнов, Д.О., Кузьмінська, Л.Д., & Орлов, В.Ф. (2019) Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник. Житомир: Полісся. С. 122-158

⁵² Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., Вовковінський, М.І., Павлов, Ю.О., & Торчевська, Н.В. (2015). Формування готовності учнів ПТНЗ до вибору й реалізації професійної кар'єри: Методичний посібник. Київ: ІПТО НАПН України. С. 80-100

⁵³ Вовковінський, М.І., Закатнов, Д.О., Злочевська, Л.С., & Орлов, В.Ф. (2015). Формування соціально-психологічної компетентності в учнів закладів професійно-технічних навчальних закладів: Методичні рекомендації. Київ: ІПТО НАПН України. С. 15-22.

Розділ 5. СТРУКТУРНІ ПІДРОЗДІЛИ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНОЇ-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ, ЩО ГОТУЮТЬ УЧНІВ ДО МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

«Будівельне управління-62» ДПТНЗ «Новороздільський професійний ліцей будівництва та побуту»

«Будівельне управління-62» – це штатний структурний підрозділ закладу освіти, створений 24.02.1998 р. за ініціативою будівельного управління з метою задоволення кадрових потреб регіону. Структурний підрозділ діє на підставі статуту, має окреме приміщення, власний сайт, бюджетне фінансування. Розвиток підприємницької і кар'єрної компетентностей передбачений змістом робочих програм окремих навчальних предметів закладу освіти: «Обладнання та технологія зварювальних робіт», «Матеріалознавство», «Читання креслень», «Електротехніка», «Охорона праці».

З 2015 р. майстри виробничого навчання здійснюють збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що у сфері малого бізнесу працевлаштовується 40% випускників закладу освіти.

Аутсорсинг ДПТНЗ «Красилівський професійний ліцей»

Створено у січні 2015 р. за ініціативою Лесі Маланчак, яка є нині його керівником. Відкриття структурного підрозділу було зумовлене необхідністю організувати гаряче харчування учнів. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Діяльність із забезпечення гарячим харчуванням учнів шкіл здійснюють майстри виробничого навчання (Анна Свята, Людмила Кравчук), бухгалтер (Олександр Ковальчук), головний бухгалтер (Лариса Гілевич) та завгосп (Іван Базюк). Підрозділ оснащено комп'ютерною технікою та підключено до швидкісного Інтернету. Для реалізації завдань застосовується матеріальна база їдалень закладів освіти. Фінансується з позабюджетних коштів. Інформація про діяльність закладу поширюється через соціальні мережі. Робота базується на проєктній та виробничій діяльності. Питання розвитку кар'єрної та

⁵⁴ Алексеева, С. В., Величко, Н. О., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Кузьмінська, Л. Д., Лозовецька, В. Т., & Орлов, В. Ф. (2019). Система консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія. Житомир: Полісся. С. 106-121

підприємницької компетентностей включено як окремі модулі до робочих програм предметів професійно-теоретичної підготовки та розглядаються при вирішенні на заняттях теоретичних і практичних завдань. Крім того, в закладі освіти викладаються «Основи підприємництва» та «Економіка».

Заклад бере участь у тендерних закупівлях та реалізації грантових проєктів на придбання обладнання. Найсуттєвіший результат: придбано виробниче обладнання на суму понад 200 тис. грн. Водночас досить проблемним є налагодження комунікацій усіх сторін-учасників. Закладом не здійснюється системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників у сфері бізнесу. Проте відомо, що близько 65% випускників щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу. Заходи аутсорсингу включено до планів виховної роботи закладу освіти, також вони є частиною виробничої діяльності та виховної роботи. Зв'язки з роботодавцями передбачено планом роботи закладу освіти та реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Найбільш тісні партнерські стосунки налагоджено з органами влади та місцевого самоврядування, підприємства малого бізнесу м. Красилова.

Офіс кар'єри та профорієнтації Хмельницького професійного ліцею електроніки

Офіс створено за ініціативою заступника директора ліцею Олега Мартинюка у 2020 р. Відкриття офісу було зумовлене необхідністю забезпечувати абітурієнтів та їхніх батьків інформацією про освітній заклад та ознайомлювати випускників з потребами ринку праці міста. Офіс діє на громадських засадах на підставі рішення педагогічної ради закладу освіти. Його діяльність забезпечує Ольга Боцян. Основні функції: розповсюдження серед абітурієнтів та їхніх батьків інформації про заклад освіти, підтримка під час подання документів до вступу, надання випускникам даних про актуальні вакансії ринку праці міста та країни. Офіс має окреме приміщення, комп'ютерну техніку, підключення до швидкісного Інтернету. Поширення інформації про діяльність офісу здійснюється через сторінку на сайті закладу освіти та соціальні мережі. Офіс працює на волонтерських засадах. У роботі використовуються анкетування, тестування, презентації, круглі столи. Відзначається ефективність профорієнтаційних ярмарків професій та днів відкритих дверей, які проводяться щорічно з березня по серпень. Заходи офісу кар'єри та профорієнтації включено до планів виховної роботи закладу освіти. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентності відбувається під час вивчення дисципліни «Основи підприємницької діяльності», через вирішення на заняттях теоретичних і практичних завдань. Зв'язки з

роботодавцями реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Найбільш тісними є зв'язки ліцею з ДП «Новатор», «Електротранс», «Хмельниччина авто», ФОП та ін.

Офіс не має спеціальної системи збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас є інформація про те, що майже 20 % випускників працевлаштовано у сфері малого бізнесу.

Ресурсний центр «Професійний розвиток молодіжних ініціативів» ДНЗ «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій»

Створений на громадських засадах на основі «Положення» 28 серпня 2014 р. за ініціативою в.о. директора, кандидата педагогічних наук Олени Юденкової для освітньої кооперації в територіальній громаді, надання послуг з допрофільної підготовки та профільного навчання старшокласників, надання допомоги у визначенні професійних інтересів та здібності молоді, розвитку соціального підприємництва. Робота Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей була розпочата в рамках реалізації обласного (регіонального) експерименту (наказ департаменту освіти і науки від 28.08.2014 № 520/0/212-14).

Цілі і завдання Центру визначаються відповідним положенням та наказами. Розвиток та діяльність Центру забезпечують: Марія Юдіна, Ірина Аніщенко, Софія Новак, Ольга Шепетюк. Структурний підрозділ функціонує в окремому приміщенні та обладнаний комп'ютерною технікою. Джерела фінансування – волонтерські.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включені до планів виховної роботи закладу освіти, відповідають певним модулям робочих програм з навчальних дисциплін «Основи економіки» та «Основи підприємницької діяльності». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру та здійснюються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з кластером поліграфічної індустрії, видавництва та цифрових технологій. Найуспішнішими заходами з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей є щорічно реалізовані цільові курси за вибором з допрофільної підготовки для старшокласників загальноосвітніх шкіл м. Дніпро та Донецької обл. Водночас, Центр визнає, що потребує допомоги від органу місцевого самоврядування Дніпровської міської ради. Інформація про роботу Центру поширюється завдяки існуванню власного сайту та через соціальні мережі, власний бюлетень, засоби масової інформації, буклети.

Починаючи із року, заснування Центру викладачами економічних дисциплін проводиться збір інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що 70 % із них щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Учнівський бізнес-центр ДНЗ «Вище професійне училище №11 м. Хмельницького»

У вищому професійному училищі №11 м. Хмельницького працюють знаючі, досвідчені і талановиті майстри виробничого навчання, які навчають молодь таким професіям: «Слюсар з ремонту автомобілів», «Токар», «Рихтувальник-електрозварник». Під час виробничого навчання учні надають населенню платні послуги з ручної обробки металу (мангали, металеві квіти, підставки під вазони, набори для каміну, решітки на вікна, лавки, парти, стільці, декоративні огорожі тощо), ремонтних робіт і технічного обслуговування електродвигунів, облаштування заземлення, електрозварювальних робіт. Затребуваність виготовленої здобувачами освіти продукції стала поштовхом для відкриття в училищі виставкової зали та створення окремого структурного підрозділу для популяризації професійної освіти. Так у 2012 р. за ініціативою директора училища, відмінника освіти України Василя Селізара було створено Учнівський бізнес-центр. Його метою був розвиток закладу освіти, пошук джерел додаткового фінансування, вдосконалення профорієнтаційної роботи, популяризація спеціальностей, за якими училище готує фахівці; максимальне наближення виробничого навчання до реальних умов бізнес-виробництва (продуктивне навчання), збільшення місць для проведення виробничої практики в сучасних виробничих майстернях, підвищення мотивації здобувачів освіти через можливість підвищення стипендій, набуття учнями професійного і підприємницького досвіду без власних витрат і ризиків, забезпечення конкурентоздатності майбутніх фахівців на ринку праці, тощо.

Бізнес-центр функціонує на основі спеціального Положення, яким визначаються його основні функції: підвищення рівня практичних знань, умінь і навичок здобувачів освіти; зростання конкурентності власної продукції і послуг; сприяння втіленню бізнес-ідей та інноваційних конструкторських рішень; популяризація робітничих професій; забезпечення умов для формування у здобувачів освіти навичок підприємницької діяльності. Структурний підрозділ фінансується за рахунок бюджету училища та коштів замовників, має власне приміщення, оснащене необхідним обладнанням та комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного Інтернету, має власну сторінку на офіційному

сайті закладу освіти, поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі, випуск відповідних буклетів, виступи педагогічних працівників на науково-практичних вебінарах, семінарах, конференціях. Діяльність центру забезпечують: керівник учнівського бізнес-центру (директор ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького» Василь Селізар), заступник керівника центру (старший майстер училища Г. Дмитрук) та адміністратор (майстер виробничого навчання О. Доротюк).

Учнівський бізнес-центр має кілька відділів: маркетингу, учнівське конструкторське бюро, виробничий відділ та виставкову залу. Відділ маркетингу відповідає за рекламу, дослідження ринку, моніторинг цін на витратні матеріали, прийом та оформлення замовлення, доведення строків виконання та виду замовлення до відділів бізнесцентру, калькуляційні розрахунки, надання поліграфічних послуг, економічне обґрунтування, акумулювання бізнес-ідей, можливість добору кваліфікованих працівників для потреб підприємств, оформлення звітності, нарахування заробітної плати виконавцям замовлення тощо. Виробничий відділ забезпечує закупівлю матеріалів, виконання замовлення, перевірку якості виготовленої продукції та її видачу замовникові. Учні залучаються до роботи в бізнес-центрі на уроках виробничого навчання, у процесі виробничого навчання в умовах виробництва та виробничої практики з дотриманням вимог законодавства стосовно тривалості роботи учнів-практикантів для відповідної категорії працівників та відповідності тривалості роботи часові, визначеному навчальними планами⁵⁵.

Окрім розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців, бізнес-

центр опікується також розвитком у них кар'єрної та підприємницької компетентності. Заходи бізнес-центру з розвитку професійної кар'єри та підготовки молоді до відкриття і ведення власної справи включені до планів виховної роботи закладу освіти та забезпечуються у процесі викладання окремих дисциплін. Наприклад,

⁵⁵ ВПУ №11 м.Хмельницького. Офіційний сайт. Результати експериментальної роботи.

<https://vpu11.km.ua/%d1%80%d0%b5%d0%b7%d1%83%d0%bb%d1%8c%d1%82%d0%b0%d1%82%d0%b8-%d0%b5%d0%ba%d1%81%d0%bf%d0%b5%d1%80%d0%b8%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%be%d1%97-%d0%b4%d1%96%d1%8f%d0%bb%d1%8c%d0%bd/>

під час вивчення предмету «Технології» розглядається окремий модуль «Основи підприємницької діяльності». Учнівський бізнес-центр залучений до інноваційної освітньої діяльності закладу освіти. Зокрема, він був майданчиком експерименту всеукраїнського рівня на тему: «Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності». У ході виконання завдань дослідження було розроблено програму спецкурсу «Основи підприємництва» та електронний навчально-методичний комплекс, який застосовується для вивчення згаданого вище модуля предмету «Технології».

Зв'язки бізнес-центру з партнерськими організаціями передбачені планом роботи закладу освіти, реалізуються викладачами у межах викладання своїх дисциплін, майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Структурний підрозділ активно співпрацює з Міським центром зайнятості та Молодіжним центром Хмельницької міської ради. Найпоширенішими формами роботи бізнес-центру з розвитку кар'єрної і підприємницької компетентностей є семінари, проєктна діяльність, круглі столи, створення е-портфолію. Серед найбільш успішних заходів бізнес-центру варто відзначити: квест-гру «Успішний комерсант», що проводиться на базі ТЦ «Епіцентр Хмельницький»; тренінг «Джерела фінансування молодіжних стартапів», Всеукраїнський конкурс бізнес ідей та інноваційних проєктів «Авіатори бізнесу».

З 2013 р. секретарем навчальної частини училища збирається інформація про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що в середньому 80% підготовлених закладом освіти фахівців працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр удосконалення професійної кар'єри ДПТНЗ «Сарненський професійний аграрний ліцей»

Центр створений на громадських засадах на основі «Положення» та рішення педагогічної ради 16 листопада 2018 р. за ініціативою Миколи Морозюка – директора ліцею – з метою надання інформації про можливості і права випускників ліцею; активізації власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції; сприяння розвитку підприємницької ініціативи; опанування навичками самопрезентації, написання резюме та техніці пошуку роботи; розширення спектру методів пошуку роботи та підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці, їх працевлаштування.

Центр удосконалення професійної кар'єри ліцею пропонує: сприяння працевлаштуванню випускників закладу П(ПТ)О; розвиток партнерських відносин з роботодавцями, налагодження співпраці із службами зайнятості;

консультування психологів і юристів, фахівців служби зайнятості та надання інформації про права та обов'язки молоді; інформування учнів і випускників закладів П(ПТ)О

про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, вимоги роботодавців до шукачів роботи, можливості професійної підготовки; розширення спектру методів пошуку роботи та підвищення конкурентоспроможності випускників закладу П(ПТ)О на ринку праці, їх працевлаштування; організація та участь у семінарах, круглих столах, науково-практичних конференціях, дослідженнях у сфері соціальної роботи з учнівською молоддю та випускниками закладу П(ПТ)О для сприяння у професійного розвитку кар'єри та бізнесу; проведення профорієнтаційних заходів для випускників шкіл з метою професійного спрямування.

Діяльність та розвиток Центру забезпечують: керівник центру (заступник директора Тетяна Власюк), відповідальні за організацію виробничої практики та працевлаштування (старший майстер виробничого навчання Петро Боротюк), психолог (Анелія Бікус), методисти ліцею (Анатолій Гнітецький, Ольга Нестерчук), юрисконсульт (Володимир Белоусов). Центр функціонує на громадських засадах, розташований у приміщенні закладу освіти, обладнаний комп'ютерною технікою.

Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей включені до планів виховної роботи закладу освіти, відповідають певним модулям робочих програм з окремих дисциплін («Основи галузевої економіки та підприємництва, основи енергоменеджменту», «Оволодіння основами ринкової економіки та підприємництва»). Запроваджено курс «Підприємництво для школярів», представлений у вигляді освітнього серіалу, що складається з 6 модулів і 36 серій, які допомагають учням усвідомити переваги ведення підприємницької діяльності (посилання на доступні модулі: «Ідея»⁵⁶, «Маркетинг»⁵⁷, «Команда»⁵⁸, «Фінанси та продажі»⁵⁹, «Презентація продукту»⁶⁰). Розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей в освітньому процесі здійснюється також на заняттях при вирішенні теоретичних і практичних завдань.

Центр використовує такі форми роботи з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей як: ярмарки вакансій, дні кар'єри, тренінги,

⁵⁶ <https://cutt.ly/oxkWK4j>

⁵⁷ <https://cutt.ly/YxkW6AJ>

⁵⁸ <https://cutt.ly/axkEonR>

⁵⁹ <https://cutt.ly/gxkEjiU>

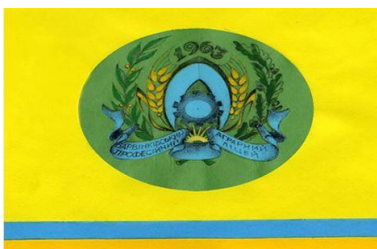
⁶⁰ <https://cutt.ly/1xkEbNQ>

майстер-класи з планування кар'єри, профорієнтаційні заходи, індивідуальні кар'єрні консультації, зустрічі з питань працевлаштування випускників. Інформація про роботу Центру поширюється завдяки існуванню власного сайту та через соціальні мережі, власний бюлетень, засоби масової інформації, буклети.

Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру та реалізуються викладачами в межах викладання своїх дисциплін та майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Партнерськими організаціями та підприємствами, що сприяють розвитку кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців є: сільськогосподарський кооператив «Малинівка»; корпорація «Братерство без кордонів – Україна», Міжнародний благодійний фонд «Глорія», Сарненський СТО ФОП Чайковський Сільськогосподарське підприємство «Маяк».

Починаючи із 2019 р. за сприяння профконсультанта Анатолія Гнітецького проводиться збір інформації про кар'єрний шлях випускників. Збір інформації проводить. Відомо, що 30 % випускників щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри Барвінківського професійного аграрного ліцею

Центр засновано 30 серпня 2020 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виховної роботи Ольги Стрельник з метою профорієнтаційної роботи серед здобувачів освіти і діє на основі Статуту, Положення про Центр та рішення педагогічної ради. Функціонує Центр за рахунок позабюджетних коштів та коштів волонтерів. Розвитком Центру займаються: керівник Центру – Ольга Стрельник, заступник директора з навчально-виховної роботи, заступник директора Наталія Педаш, професійний консультант Центру з питань працевлаштування випускників – психолог Любов Приходько, майстер виробничого навчання Тетяна Гайдаш.

Основні цілі й завдання Центру: популяризація робітничих професій серед дітей, молоді та дорослих шляхом проведення профорієнтаційної роботи; сприяння працевлаштуванню здобувачів освіти та випускників; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює Барвінківський ПАЛ; взаємодія з центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, державною службою зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями з питань професійної підготовки та працевлаштування здобувачів професійної освіти.

Головною формою роботи з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей є співпраця з центром зайнятості та роботодавцями.

Інформація про роботу Центру оприлюднюється на сторінці офіційного сайту закладу освіти⁶¹ та поширюється через соціальні мережі.

Заходи Центру з підготовки молоді до підприємницької діяльності включені до планів роботи закладу освіти. Розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей в освітньому процесі здійснюється також на окремих предметах («Основи підприємництва», «Основи галузевої економіки та підприємництва», «Економіка підприємства») і передбачений змістом певних модулів («Загальна характеристика підприємницької діяльності», «Підприємець та його ділові якості», «Правові засади підприємницької діяльності в Україні», «Підготовка до початку бізнесу», «Реєстрація підприємницької діяльності», «Організація виробництва товару/послуги», «Ціноутворення», «Основи обліку. Податки», «Етика бізнесу»).

Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планом роботи Центру і закладу освіти. Вони реалізуються викладачами в межах викладання своїх дисциплін та майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Партнерами, що сприяють розвитку кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців є ТОВ АФ Барвінківська, Подолівська, Державне Підприємство «Хлібна База № 85». Інформація про кар'єрний шлях випускників, зокрема у сфері малого бізнесу, збирається постійно під контролем заступника директора з НВР. За даними закладу освіти, 93 % його випускників щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

⁶¹ <https://bpalkariyera58.wixsite.com/bpal58/home>

Центр кар'єри Берегівського професійного ліцею сфери послуг

Центр створено 1 жовтня 2021 р. за ініціативою заступників директора ліцею Оксани Бабіти та Любові Шаталової з метою впровадження нових форм і підходів до розвитку підприємницької компетентності учнівської молоді. Центр діє на громадських засадах на основі відповідного Положення, яким визначено його основні завдання (популяризація серед дітей, молоді й дорослих робітничих професій та постійного професійного розвитку сучасних робітничих кадрів, сприяння працевлаштуванню випускників, плануванню кар'єрного розвитку та кар'єрного консультування здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти тощо) та функції (організація профорієнтаційної роботи серед дітей, молоді, дорослих; проведення заходів з популяризації робітничих професій та формування мотивації молоді до здобуття професійних кваліфікацій; інформування дітей, молоді, дорослих про основні тенденції розвитку регіонального і локального ринків праці; взаємодія з центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, територіальними підрозділами Державної служби зайнятості, підприємствами, установами, організаціями з питань професійної підготовки та працевлаштування здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти; співпраця з роботодавцями з питань оперативного заповнення вакансій випускниками закладів професійної (професійно-технічної) освіти; проведення аналізу попиту і пропозицій робітничих кадрів на ринку праці; організація кар'єрного консультування здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, випускників закладів освіти; допомога у побудові плану професійної кар'єри; розвиток підприємницької ініціативи у здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, формування активної соціальної та громадянської позиції, адекватної самооцінки; здійснення спільно з територіальними підрозділами Державної служби зайнятості моніторингу працевлаштування здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, відстеження їх професійної кар'єри тощо).

Діяльність Центру забезпечують: заступники директора Любов Шаталова та Оксана Бабіта, методист ліцею М. Ролдугіна, викладач спецдисциплін В. Бритвак, майстри виробничого навчання М. Маргітич, О. Кречковська та Н. Блискун, практичний психолог ліцею Г. Мельник, голова учнівського самоврядування С. Онуфрійчук, голова батьківського комітету В. Максим, провідний роботодавець Н. Габор та представник Берегівської філії Державної служби зайнятості Г. Токач.

Центр фінансується за бюджетні кошти, має окреме приміщення з доступом до швидкісного Інтернету, власну сторінку на офіційному сайті

закладу освіти⁶², поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Підготовка учнівської молоді до відкриття власної справи здійснюється також у процесі вивчення предметів («Основи підприємницької діяльності», «Основи галузевої економіки та підприємництва») та через налагоджену співпрацю закладу освіти з роботодавцями.

Основними формами роботи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей є: круглі столи, зустрічі з роботодавцями та підприємцями, семінари, майстер-класи, гурткова робота. У 2021 р. започатковано збирання інформації про кар'єрний шлях випускників і з'ясовано, що у сфері малого бізнесу було працевлаштовано 97 % підготовлених у закладі освіти фахівців.

Центр кар'єри Вищого професійного гірничо-будівельного училища

Створення Центру кар'єри Вищого професійного гірничо-будівельного училища відбулося 25 жовтня 2021 р. на громадських засадах за ініціативою директора училища Василя Сулими з метою підвищення престижності професійно (професійно-технічної) освіти, проведення профорієнтаційної роботи, організації щорічного набору учнів, формування професійної компетенції майбутніх кваліфікованих робітників, адаптації до практичної діяльності випускників закладу професійної (професійно-технічної) освіти, сприянню розвитку підприємницької ініціативи учнівської молоді. Центр функціонує на основі Положення за рахунок залучених коштів.

Цілі і завдання Центру: популяризація серед дітей, молоді та дорослих робітничих професій та постійного розвитку сучасних робітничих кадрів, сприяння працевлаштуванню здобувачів освіти і випускників училища, сприяння плануванню кар'єрного розвитку та кар'єрне консультування

⁶² <http://www.bplsp.com.ua/index.php/ua/2020-03-31-11-56-38>

здобувачів освіти і випускників закладу освіти, організація профорієнтаційної роботи серед дітей, молоді, дорослих.

Розвитком та популяризацією діяльності Центру займається його керівник Валентина Носач. Центр розташований в окремому приміщенні, оснащений комп'ютерною технікою та має підключення до швидкісного Інтернету.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей та зв'язки з роботодавцями. Партнерською організацією, що сприяє розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей майбутніх фахівців є ПрАТ ПГЗК. Підготовка молоді до підприємницької діяльності в освітньому процесі здійснюється на окремих предметах та на окремих модулях предметів на заняттях в ході розв'язання теоретичних і практичних завдань, а також під час виховних годин. У Центрі використовуються такі форми роботи з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей, як: онлайн та офлайн консультування, проведення різноманітних тренінгів, зустрічей, заходів, вікторин щодо розвитку кар'єрної та підприємницької діяльності. Найбільш успішними заходами з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей стали проведені у квітні-травні 2022 р. онлайн-тренінги, де відбулося ознайомлення випускників з особливостями написання резюме та проходження співбесіди. Організаторкою заходів виступила керівник Центру кар'єри, учасниками – випускники ВПГБУ. Інформація про роботу Центру поширюється через сторінку на сайті закладу освіти, соціальні мережі, буклети, завдяки співпраці з місцевим телебаченням, радіо, пресою.

Починаючи із 2021 р., керівником Центру розпочато збирання інформації про кар'єрний шлях випускників.

Центр кар'єри Вищого професійного училища № 29 смт Володимирець

Центр кар'єри заснований у вересні 2019 р. за ініціативою адміністрації закладу освіти задля допомоги випускникам у працевлаштуванні. Функціонує Центр на громадських засадах на основі Положення, яким визначаються його цілі і завдання: надання інформації про конституційні права молоді, сприяння розвитку підприємницької ініціативи, опанування навичок самопрезентації, написання резюме тощо.

Опікуються діяльністю Центру: директор закладу освіти Валерій Боровик, його заступники Андрій Волощук і Марія Якубець, методисти Наталія Цюбка і Оксана Христянович та майстри виробничого навчання.

Центр має окреме приміщення, оснащений комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного Інтернету, має власну сторінку на офіційному сайті училища. Його фінансування здійснюється за позабюджетні кошти. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей. Крім того, проблеми кар'єрного розвитку та

підготовки молоді до самозайнятості розглядаються у процесі вивчення окремих предметів («Технології пошуку роботи», «Основи підприємницького успіху», «Основи галузевої економіки і підприємництва») та модулів («Форми підприємництва», «Особливості працевлаштування в сучасних умовах», «Оформлення документів при прийомі на роботу», «Інструменти пошуку роботи», «Психологічні аспекти процесу працевлаштування»). Підготовці молоді до відкриття і ведення власної справи сприяють також партнери Центру – центри зайнятості регіону.

Ефективними формами роботи Центру з учнівською молоддю є: індивідуальні бесіди, презентації вакансій, інформаційний кейс «Ярмарок вакансій», круглий стіл за участю роботодавців «Сучасні тенденції молодіжного ринку праці у регіоні» тощо.

З 2020 р. у закладі освіти майстрами виробничого навчання збирається інформація про кар'єрний шлях випускників. Це дало змогу з'ясувати, що 35 % фахівців, підготовлених у ВПУ № 29 смт Володимирець, були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри Вищого професійного училища №11 м. Вінниця

Центр кар'єри є штатним структурним підрозділом закладу освіти, відкритим 31 січня 2022 р. за ініціативою Ірини Короленко, в.о. заступника директора з НВР з метою популяризації професійної (професійно-технічної) освіти, організації профорієнтаційної роботи серед молоді, сприяння працевлаштуванню випускників, забезпечення реалізації їх права на працю, відстеження трудового шляху та кар'єрного зростання, сприяння в підвищенні кваліфікації та/або перепідготовці в разі потреби.

Для фінансування діяльності Центру використовуються кошти закладу освіти та інших не заборонених законодавством джерел. Центр не має окремого приміщення, але оснащений комп'ютерною технікою і доступом до швидкісного Інтернету. До його структури входять: керівник (Ірина Короленко), заступник керівника (Людмила Малюгіна), координатор з питань працевлаштування (Олександра Слободянюк), консультант з професійного вибору (О. Лісова), консультант з кар'єрного росту (В. Явдошак), консультант з юридичних питань (В. Татарін), голова учнівського самоврядування (М. Трач).

Центр лише розпочав свою діяльність, тому ще не має власного плану роботи. Розвиток кар'єрної / підприємницької компетентностей здійснюється на аудиторних заняттях у ході розв'язання теоретичних і практичних завдань. Зв'язками з роботодавцями опікуються майстри виробничого навчання у процесі виробничої практики. Найміцніші партнерські зв'язки встановлені з ТОВ «Інтерфейс +», магазином «Матриця», фірмою «4 x 4», товариством

«Інтерсервіс». З лютого 2022 р. Олександр Слободянюк вповноважено здійснювати збір інформації про кар'єрний шлях випускників.

Центр кар'єри Вищого професійного училища №21 м. Івано-Франківська

Центр кар'єри є штатним структурним підрозділом закладу освіти, створеним 30 грудня 2021 р. за ініціативою директора ВПУ № 21 м. Івано-Франківська Михайла Баб'яка (на підставі листа НМК ПТО в Івано-Франківській області від 29 листопада 2021 р. «Про створення Центрів кар'єри»). Центр розміщується у методичному кабінеті, який оснащено комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного інтернету, має сторінку на сайті

закладу освіти⁶³. Фінансується з коштів закладу освіти. Центр відкривався з метою удосконалення рівня профорієнтаційної роботи, сприяння розвитку підприємницької ініціативи, розширення методів пошуку роботи та підвищення конкурентноспроможності випускників на ринку праці, їх працевлаштування.

Центр діє на основі Положення, що визначає основні його цілі: сприяння працевлаштуванню випускників; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює училище; налагодження співпраці з державною службою зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями, які можуть бути потенційними роботодавцями для випускників; консультування з психологами та юристами, фахівцями служби зайнятості та надання інформації про права та обов'язки молоді, проведення роз'яснювальної роботи серед молоді щодо нормативно-правових актів з питань державного регулювання зайнятості та трудових відносин, а також практична допомога в реалізації отриманих знань; допомога в оволодінні навичками пошуку роботи; розвиток підприємницької ініціативи, професійних і комунікативних якостей; активізація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції та адекватної самооцінки; сприяння молоді у здобутті додаткових професійних вмінь та навичок, підвищення кваліфікації, в тому числі в рамках програм навчання протягом життя та шляхом проходження практики, стажування безпосередньо на підприємствах області; координація отримання додаткової освіти на майстер-класах, бізнес-тренінгах, сертифікованих програмах, участі в програмах, проектах щодо соціальної підтримки учнів; організація та проведення тренінгів (зокрема, психологічних, мотиваційних), семінарів-тренінгів професійного спрямування з метою підвищення рівня самооцінки

⁶³ <https://vpu21.if.ua/czentr-karyery/>

учнів, опанування ними ефективних форм та методів техніки пошуку роботи, самопрезентації, спілкування з роботодавцем; організація ярмарок кар'єри, екскурсій на підприємства, презентацій роботодавців, виїзних акцій з використанням мобільних засобів служби зайнятості для сприяння роботодавцям у підборі працівників з числа випускників навчального закладу; забезпечення можливостей безпосереднього спілкування з роботодавцями, ознайомлення з процесами виробництва, вимогами до працівника, соціальним пакетом; здійснення спільно з державною службою зайнятості населення моніторингу працевлаштування випускників навчального закладу за місцем їхнього проживання та відстеження кар'єрного зростання.

До штату Центру входять: керівник Центру (Михайло Баб'як, директор ВПУ № 21 м. Івано-Франківська), заступник керівника (Оксана Валько, методист), професійні консультанти (Олег Берладин, заступник директора з навчально-виробничої роботи, Анна Колобанько, заступник директора з навчально-виховної роботи), практичний консультант (Віктор Познацький, майстер виробничого навчання), члени Центру: психолог (Василь Угринчак), соціальний педагог (Оксана Гарасимчук), юрисконсульт (Ольга Федорів). Для розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей використовуються майстер-класи з професій екскурсій на підприємства міста та області; онлайн-зустрічі з випускниками, які успішно себе реалізували в обраній професії та з успішними підприємцями. Заходи Центру відповідають певним модулям робочих програм з окремих дисциплін. До програми предмету «Технології» включено навчальний модуль «Основи підприємницької діяльності», до того ж викладається предмет «Основи галузевої економіки».

Центром здійснюється системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників з 1995 р.: дані для звіту подаються класними керівниками випускних груп заступнику директора з навчально-виробничої роботи (Олегу Берладину). У 2022 р. загальна кількість випускників була 197, працевлаштовано – 108 осіб (54,8 %), продовжують навчання 44 особи (22,3 %). Зв'язки з роботодавцями реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Налагоджено співпрацю з ТОВ «Данея», ТОВ «Дена Метал Україна», ТОВ «Епсілон ЛТД», ТОВ «Електролюкс Україна».

Центр кар'єри Вищого професійного училища №7 м. Калуша

Створений на громадських засадах 10 грудня 2021 р. за ініціативою директора ВПУ Володимира Мельника. Відкриття Центру було зумовлене необхідністю підвищення престижності робітничих професій, формування професійної компетентності майбутній кваліфікованих робітників, сприяння розвитку підприємницької ініціативи. Основні завдання та напрями роботи Центру визначаються Положенням про Центр професійної кар'єри ВПУ №7 м. Калуша. Його діяльність забезпечують: керівник Володимир Мельник (директор ВПУ № 7 м. Калуша), професійні консультанти Марія Стефанів (заступник директора з навчально-виробничої роботи), Лілія Петрів (заступник директора з виховної роботи), Надія Хамідова (заступник директора з методичної роботи), відповідальні за організацію виробничої практики та працевлаштування: Іван Коваль (старший майстер), Іван Гриненьків (старший майстер), співробітники Центру: Т. Климак (соціальний педагог), Л. Фівшер (практичний психолог), О. Вовчак (юрисконсульт). Центр не має власного приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та підключенням до швидкісного Інтернету. Діяльність центру здійснюється на волонтерських засадах, поширюється через сторінку на офіційному сайті закладу освіти та соціальні мережі. У роботі Центру використовуються професіографічні екскурсії, ярмарки кар'єри, круглі столи, тренінги, семінари, консультування. Відмічено високу ефективність спільного з Калуським міськрайонним центром зайнятості проєкту «Професійне майбутнє будуємо сьогодні» (січень-лютий 2022 р.). Проєкт включав цикл заходів, основною метою яких було розширення спектру методів пошуку роботи та підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці та їх працевлаштування. Організаторами виступили: заступник директора з виховної роботи Лілія Петрів та фахівці Калуського міськрайонного центру зайнятості.

Центр працює відповідно до плану роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей відбувається при вивченні окремих модулів предметів та вирішенні на заняттях теоретичних і практичних завдань. Наприклад, таке питання як «сучасні джерела пошуку роботи» включено як окремий модуль до робочої програми професійно-теоретичної підготовки. Крім того, в закладі освіти викладаються «Основи підприємництва». Співпраця з роботодавцями передбачається планами роботи Центру та закладу освіти. Зв'язки з роботодавцями реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Налагоджено ефективну роботу разом з Калуським міськрайонним центром зайнятості. Центр не має спеціальної системи збирання інформації про кар'єрний шлях випускників.

Центр кар'єри Вищого професійного училища №7 м. Кременчука Полтавської області

Центр кар'єри є штатним структурним підрозділом закладу освіти, створеним у 2020 р. за ініціативою директора училища, лауреата Державної премії в галузі освіти, заслуженого працівника освіти України Миколи Несена. Центр має власне приміщення, оснащений комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного інтернету, має власну сторінку на сайті закладу освіти, активно поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі, газету, буклети. Центр відкривався з метою підтримки учнів та випускників закладу освіти у побудові успішної кар'єри, професійному консультуванні та сприяння партнерству з роботодавцями у формуванні якісного кадрового резерву.

Центр діє на основі Положення, що визначає його основні функції: організація і проведення профорієнтаційних консультацій, профорієнтаційних екскурсій (групових та індивідуальних), кар'єрних консультацій, тренінгів з особистісного розвитку; надання інформації про актуальні вакансії, стажування та інші можливості від роботодавців; допомога випускникам в працевлаштуванні. Означену діяльність забезпечує Катерина Корогод, яка є керівником Центру.

Відзначено ефективність таких заходів: міжрегіональної координаційної Ради роботодавців та навчально-професійних закладів, закладів фахової передвищої освіти за участю Обласного, Кременчуцького та Горішньоплавневських Центрів зайнятості (16 грудня 2021 р.), Дня відкритих дверей (19 лютого 2022 р.), Дня кар'єри ВПУ №7 (19 травня 2022 р.) та Днів абітурієнта, які проводяться щочетверга. Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей відповідають певним модулям робочих програм з окремих дисциплін. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей відбувається під час вивчення дисциплін «Техніка пошуку роботи», «Основи галузевої економіки». Зокрема обговорюються такі питання: особливості працевлаштування в сучасних умовах, основні джерела і методи пошуку роботи, інструменти пошуку роботи, техніка пошуку роботи, оформлення документів при прийомі на роботу, робота за кордоном, перший робочий день та професійна самореалізація.

Зв'язки з роботодавцями передбачені планом роботи закладу освіти та Центру. Співпраця з роботодавцями реалізується майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Налагоджено спільну роботу з Кременчуцьким міськрайонним центром зайнятості, Регіональним

центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Полтавській області. Центром розпочато системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників у 2010 р. Цим займаються керівник Центру кар'єри, майстри виробничого навчання та класні керівники. Відомо, що майже 7-10 % випускників працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри Вищого художнього професійно-технічного училище №5 м. Вінниці

ВИЩЕ ХУДОЖНЄ
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ УЧИЛИЩЕ №5

Центр створено 19 лютого 2020 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виробничої роботи Дмитра Ніколіна з метою сприяння працевлаштуванню випускників, проведення аналізу попиту і пропозицій на ринку праці фахівців, налагодження співпраці з державною службою зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями, які можуть бути потенційними роботодавцями для випускників.

Центр функціонує на громадських засадах на основі спеціального Положення, яким визначено основні його функції: сприяння працевлаштуванню випускників; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці; налагодження співпраці з потенційними роботодавцями; здійснення консультаційної підтримки, інформування учнів і випускників училища про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці; допомога в оволодінні навичками пошуку роботи; розвиток підприємницької ініціативи, професійних і комунікативних якостей; активізація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції та адекватної самооцінки; допомога у побудові плану професійної кар'єри на основі забезпечення відповідності особистих характеристик сучасним вимогам ринку праці тощо.

Основними формами роботи Центру є: майстер-класи, тренінги (бізнесові, психологічні, мотиваційні), програми і проєкти щодо соціальної підтримки учнів, ярмарки кар'єри, професіографічні екскурсії, презентації роботодавців, семінари, круглі столи, науково-практичні конференції, моніторинг працевлаштування випускників, відстеження їх кар'єрного зростання тощо.

Центр не має власного приміщення, але має в користуванні необхідну комп'ютерну техніку і доступ до швидкісного Інтернету. На офіційному сайті закладу освіти Центр веде власну сторінку й поширює інформацію про результати своєї діяльності через соціальні мережі. До штату центру входять: керівник центру (заступник директора Дмитро Ніколін) і консультанти (методист Зоя Волинець, старший майстер Оксана Стратійчук; практичний психолог Галина Нагорна, інспектор відділу кадрів Катерина Скороход).

Центр не має власного плану роботи. Передбачена Положенням діяльність реалізується через заходи, включені до планів роботи закладу освіти. Розвиток кар'єрної і підприємницької діяльності здійснюється завдяки викладанню предмета «Основи галузевої економіки та підприємництва», включенню теоретичних і практичних питань з підготовки молоді до підприємницької діяльності до розгляду на інших предметах та проведенню низки позааудиторних заходів (анкетування, співбесіди, бесіди, моніторингові дослідження). З 2021 р. запроваджено щорічні зустрічі випускників з роботодавцями. Зокрема, налагоджені тісні контакти з БМУ-2 м. Вінниці, ТОВ БК СТАМ м. Вінниці, Поділля «Залізобетон». Центр не здійснює системного збору інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас з 2018 р. цим питанням опікується методист Зоя Волинець. Відомо, зокрема, що у сфері малого бізнесу працевлаштовується майже 68 % випускників.

Центр кар'єри Відокремленого структурного підрозділу «Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»

Створений на громадських засадах 17 вересня 2021 р. за ініціативою заступник директора з НВР Віктора Хвесика з метою налагодження співпраці з роботодавцями та інформаційної підтримки учнів та студентів у процесі працевлаштування. Центр функціонує на основі Положення, що визначає його функції: допомога в оволодінні навичками пошуку роботи, розвиток підприємницької ініціативи, активізація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості, формування

активної життєвої позиції та адекватної самооцінки. Діяльність центру забезпечують: керівник центру Віктор Хвесик (заступник директора з НВР), фахівці з питань працевлаштування центру: Людмила Матюк (викладач спеціальних дисциплін), Світлана Данилік (викладач спеціальних дисциплін), Ярослав Оласюк (викладач спеціальних дисциплін), Тетяна Кравченко (викладач спеціальних дисциплін), Андрій Рябік (старший майстер), практичний психолог Юлія Зелик та юрисконсульт Юлія Довгополик. Центр не має власного приміщення, але в його користування надано комп'ютерну техніку та швидкісний Інтернет. Водночас Центр має окрему сторінку на офіційному сайті закладу

освіти. Результати діяльності Центру поширюються також через соціальні мережі.

Підготовка молоді до підприємницької діяльності здійснюється під час тренінгів, семінарів, круглих столів, екскурсій. Відмічено високу ефективність тренінгу «Побудова кар'єри та професійний розвиток» (20 червня 2022 р., тренінгу від команди молодіжного руху «За майбутнє» на тему: «Бізнес з нуля» та «Розкрутка бізнесу» (25 жовтня 2021 р.). Зокрема, у закладі освіти викладається дисципліна «Основи галузевої економіки та підприємницької діяльності», де обговорюються питання системи підприємництва та підприємства у системі ринкових відносин; галузеві підприємства, підприємства у ринкових умовах; організації й оплати праці.

Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей включені до планів виховної роботи закладу освіти. Співпраця з роботодавцями передбачена планом роботи Центру. Зв'язки з партнерськими організаціями реалізуються певними викладачами в межах викладання дисциплін та майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Налагоджено співпрацю з Любешівською районною філією Волинського обласного Центру зайнятості.

У центрі організовано збір інформації про кар'єрний шлях випускників. Цим з 2021 р. займаються заступник директора з навчальної роботи Тетяна Герасимик-Чернова, завідувач відділення Ольга Бусько, практичний психолог Юлія Зелик та працівники навчальної частини закладу освіти. З'ясовано, що у сфері малого бізнесу щорічно працевлаштовується майже 80 % від усіх випускників закладу освіти.

Центр кар'єри ДНЗ «Бердичівське вище професійне училище»

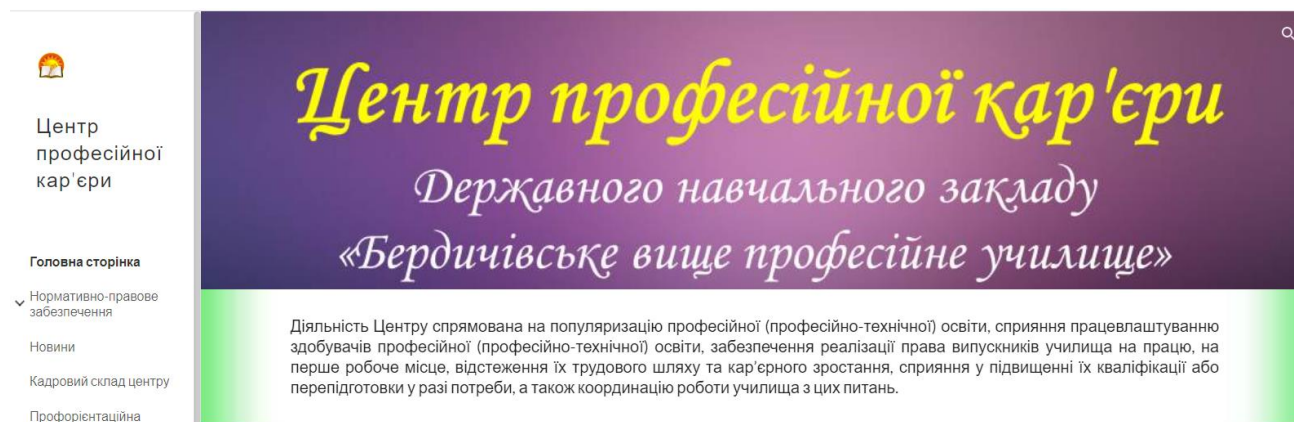
Центр кар'єри створено 07 березня 2018 р. за ініціативою директора училища заслуженого працівника освіти України Тетяни Поліщук з метою популяризації професійної (професійно-технічної) освіти, сприяння працевлаштуванню випускників, забезпечення реалізації їх права на працю, на перше робоче місце, відстеження їх трудового шляху та кар'єрного зростання, сприяння у підвищенні їх кваліфікації або перепідготовки, а також координації роботи училища з цих питань.

Центр функціонує на волонтерських засадах на основі спеціального Положення. Основні функції Центру: проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці кваліфікованих робітників, підготовку яких здійснює училище; налагодження співпраці з потенційними роботодавцями; інформування здобувачів освіти і випускників училища про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці; консультаційна підтримка; створення бази даних про здобувачів

освіти і випускників, накопичення банку потенційних роботодавців; організація інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань правового регулювання відносин у сфері зайнятості та трудового законодавства; допомога в оволодінні навичками пошуку роботи; розвиток підприємницької ініціативи майбутніх фахівців, формування в них активної соціальної та громадянської позиції, адекватної самооцінки; надання допомоги у побудові плану професійної кар'єри тощо.

Функціонування Центру забезпечують: директор училища Тетяна Поліщук, заступник директора з навчально-виховної роботи Світлана Артеменко, старший майстер Анатолій Черепан, соціальний педагог Людмила Єфименко, бібліотекар Ольга Залюбовська, голова МК класних керівників Юлія Блізніченко.

Центр має власне приміщення, оснащений комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного Інтернету, має власний сайт⁶⁴. Для поширення інформації про діяльність центру використовуються соціальні мережі і випускається бюлетень.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи з підготовки молоді до підприємництва включено також до планів виховної роботи закладу освіти. Крім того, розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей входить до змісту предметів «Основи галузевої економіки і підприємництва», «Основи підприємницької діяльності», «Охорона праці та навколишнього середовища», «Технології», «Основи автоматики та робототехніки».

Завданням Центру є зміцнення зв'язків з роботодавцями і центрами зайнятості області, які є партнерами та співорганізаторами багатьох проведених закладом освіти заходів. Основними формами роботи Центру є: майстер-класи, онлайн-конференції, літературні мікси, консультування, творчі зустрічі з успішними випускниками, тренінги, створення творчих проєктів, ярмарки професій, дні відкритих дверей, виробнича практика. Найбільш ефективними

⁶⁴ <https://sites.google.com/view/bvpjob-33?pli=1>

педагоги Центру називають такі заходи: майстер-клас «Подорож у професію кухаря» (15.02.2022), онлайн-конференція у співпраці із Бердичівським міським центром зайнятості на платформі ZOOM (04.02.2021), літературний мікс «У профтехосвіті ми талановиті» (26.11.2019) у співпраці з Бердичівським міським центром зайнятості.

Майстрами виробничого навчання щороку збирається інформація про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що 61 % випускників закладу освіти працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДНЗ «Білопільське вище професійне училище»

Центр кар'єри засновано 23 листопада 2021 р. за ініціативою Департаменту освіти Сумської ОДА з метою вдосконалення навичок молоді для розвитку успішної кар'єри. Діє Центр на громадських засадах на підставі спеціального Положення, яким визначаються його функції, цілі й завдання. До штату Центру входять практичний психолог О. Кукса, соціальний педагог А. Наливайко, заступники директора О. Сіренко, Я. Запорожець та І. Малик. Центр має власне приміщення, бюджетне фінансування, сторінку на офіційному сайті закладу освіти. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей. Цьому сприяють: викладання предмета «Основи галузевої економіки та підприємництва», включення питань з підготовки молоді до підприємництва до змісту інших предметів, проведення різних позааудиторних заходів (зустрічі з роботодавцями, тренінгові заняття), зміцнення зв'язків із партнерами (ТОВ «Білопільський машзавод», ПРАТ «Ворожбянський машзавод», ПП «Білопільський рембудмонтаж», ПП «Агрохімпромцентр», ТОВ «Білопілья Агро», ТОВ «Білопільське СПМК», Управління пенсійного фонду в Білопільському р-ні, КП «Комунсервіс», КП «Водоканал» Білопілья, Ворожбянський комбінат хлібопродуктів, ДТГО «Південно-Західна залізниця»).

Центр не здійснює системного збору інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас відомо, що у 2021 р. у сфері малого бізнесу було працевлаштовано 70 % випускників.

Центр кар'єри ДНЗ «Вище професійне училище №34» м. Стрий

Створений 05 березня 2020 р. за ініціативою директора училища Олега Кизима. Відкриття Центру зумовлене необхідністю підвищення престижності навчання за робітничими професіями, сприяння розвитку підприємницької ініціативи, успішного кар'єрного розвитку молоді. Діє центр на громадських засадах на основі наказу директора. Його діяльність забезпечують Олег Кизима – директор училища, Ніна Масендич – заступник директора, Юрій Ціко – старший майстер, Галина Якимець – старший майстер, Галина Левицька – практичний психолог; Ірина Радюк – соціальний педагог, Оксана Головка – методист, Євгенія Липецька – методист. Основні функції Центру: організація профорієнтаційних заходів; сприяння працевлаштуванню випускників; розширення спектру методів пошуку роботи; зміцнення партнерських відносин з роботодавцями.

Центр має окреме приміщення, забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має підключення до швидкісного Інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁶⁵, використовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на волонтерських та спонсорських засадах.

⁶⁵ <https://vpu34.lviv.ua/pupils-teachers/career-center/>

У роботі Центру використовуються профорієнтаційні заходи, а саме: анкетування, опитування, тренінгові заняття, співпраця з центрами зайнятості, зустрічі з випускниками шкіл, підприємцями, роботодавцями, круглі столи, майстер-класи, тижні професій, ярмарки професій. У 2022 р. відзначено ефективність Дня відкритих дверей (онлайн) та Майстер-класів, проведених за сприяння блогерів. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Крім того, в училищі викладаються «Основи підприємницької діяльності». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з ресторацією «Рава»; ГО «Західна Шеф Група»; Галенергобуд; ТзОВ Шепільська; ТзОВ Стрітекс; ТзОВ Стрийське АТП.

Центр з 2020 р. за допомогою старших майстрів Юрій Ціко, Галина Якимець здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників, 75 % з яких у 2022 р. були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДНЗ «Вінницький центр професійно-технічної освіти переробної промисловості»

Центр кар'єри створений на громадських засадах 22 листопада 2021 р. за ініціативою директора Олега Савлука та заступника директора Надії Стецюк з метою підвищення престижності робітничих професій, формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників, сприяння розвитку підприємницької ініціативи випускників та їх адаптації до практичної діяльності. Центр діє на основі спеціального Положення і покликаний сприяти професійному становленню майбутнього робітника, формувати бізнес-середовище для підтримки активного вибору й планування професійної кар'єри учнів і випускників, а також спрямовувати майбутніх фахівців до активного пошуку роботи, надавати допомогу у працевлаштуванні та реалізації власних проєктів.

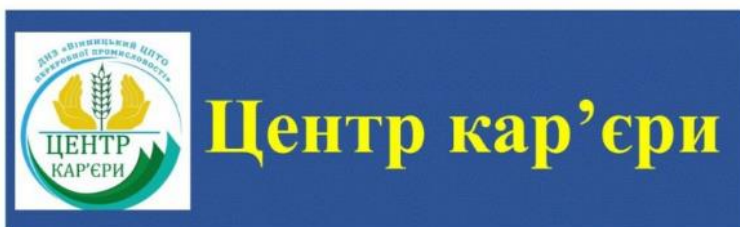
Центр не має окремого приміщення, але забезпечений комп'ютерною технікою та швидкісним Інтернетом. Розвиток Центру забезпечували: керівник (Надія Стецюк (до 2022 р.), Наталя Федчук (з 2022 р.), відповідальна за профорієнтаційну роботу (Наталя Черненко, заступник директора з НВР), професійний консультант Центру з питань працевлаштування

випускників (Наталя Федчук, голова МК професійної підготовки), а також практичний психолог і юрисконсульт.

Для популяризації результатів діяльності Центру створено сторінку на офіційному сайті закладу освіти, використовуються соціальні мережі та випускається бюлетень.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей як під час спеціальних заходів, так і на окремих предметах при вирішенні теоретичних і практичних завдань («техніка пошуку роботи», «створення бізнес-плану», «самопрезентація»). Підготовка молоді до підприємництва реалізується Центром у рамках експерименту Всеукраїнського рівня «Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності» (наказ МОН України № 742 від 28.05.2019 р.), що здійснюється під науковим керівництвом Інституту професійної освіти НАПН України.

З початком навчального року продовжив свою роботу Центр кар'єри. Уже з перших днів Центр знайомить учнів нового набору із напрямками своєї діяльності, організовує різноманітні заходи згідно з планом роботи та проводить індивідуальні юридичні, психологічні і профорієнтаційні консультації з усіма учнями.

ринку праці», години спілкування «Імідж випускника Центру», онлайн-зустрічі з випускниками Центру «Моя успішна кар'єра в моїх руках».

З 2021 р. голова МК професійної підготовки, старший майстер закладу освіти здійснює збирання інформації про кар'єрний шлях випускників, від 86 до 94 % яких працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центром встановлено міцні партнерські зв'язки з ТОВ НВП «Аргон», Вінницькою обласною службою зайнятості, НТП ТОВ «Хайтек ЛТД» ГРК «Гостевія», які сприяють підготовці учнів до підприємницької діяльності.

Основними формами роботи Центру є: тренінги, семінари-практикуми, юридичні консультації, дискусії, анкетування, зустрічі учнів з підприємцями і випускниками, проведення днів відкритих дверей тощо. Найбільш ефективними педагогами Центру вважають профорієнтаційні заходи Вінницького міського Центру зайнятості для учнів випускних груп на тему «Стан сучасного

Центр кар'єри ДНЗ «Вінницький центр професійно-технічної освіти технологій та дизайну»

Створений 18 листопада 2021 р. за ініціативою в.о. директора Галини Дацишиної. Відкриття Центру зумовлене необхідністю сприяння розвитку підприємницької ініціативи, поширення інформації про досягнення учнів і випускників у фахових конкурсах, створення позитивного іміджу закладу. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують координатор Центру (О. Фурман, заступник директора з навчально-виробничої роботи) і консультанти центру кар'єри (викладачі О. Бойчук, Л. Овчаренко, Д. Петров, старший майстер Н. Дзись, психолог Л. Петрова, юрисконсульт Д. Захарчук, методист О. Іванчишена). Основні функції Центру: підвищення престижності робітничих професій, формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників, адаптації до практичної діяльності випускників закладу, сприяння розвитку підприємницької ініціативи.

Центр не має власного приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності використовуються соціальні мережі. Фінансування діяльності передбачено планом роботи закладу.

Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей включено до планів виховної роботи закладу освіти, змісту певних модулів (наприклад, модуль «ділова активність» включений до робочих програм предметів професійно-теоретичної підготовки). Крім того, в закладі освіти викладається предмет «Технології». У роботі Центру використовується розповсюдження інформації про конкурси і досягнення випускників у соціальних мережах. У 2022 р. відзначено ефективність зустрічей з випускниками.

Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з Молодіжним клубом «Квадрат».

З 2015 р. Центр за допомогою майстрів виробничого навчання здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, зокрема, що у 2022 р. 90 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу (80 % як наймані працівники, 10 % працюють самостійно).

Центр кар'єри ДНЗ «Глухівське вище професійне училище»

Центр кар'єри є штатним структурним підрозділом училища, заснованим 26 листопада 2021 р. за ініціативою директора Вячеслава Новикова. Відкриття Центру зумовлене необхідністю підняття престижності робітничої професії, сприяння плануванню успішного кар'єрного розвитку учнівської молоді, залучення до дієвої співпраці роботодавців у питаннях працевлаштування випускників закладу, надання учням інформації про конституційні права молоді, сприяння розвитку підприємницької ініціативи та пошуку роботи.

Основними цілями центру є: сприяння працевлаштуванню випускників; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці; налагодження співпраці з місцевими органами виконавчої влади, службами зайнятості населення та потенційними роботодавцями; інформування учнів і випускників закладу про вакантні місця на підприємствах, установах та в організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці.

Діє центр на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують: Ганна Головка (заступник директора з навчально-виробничої роботи), Тетяна Скоченко (заступник директора з навчально-виховної роботи), Ірина Тищенко (старший майстер), Катерина Литвиненко (практичний психолог). Центр не має окремого приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та швидкісним Інтернетом. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти та використовуються соціальні мережі. Працівники Центру є штатними працівниками училища. Для реалізації цілей Центру використовуються психологічні тренінги з особистісного розвитку, консультування учнів із планування кар'єри, стратегії та тактики працевлаштування, самомотивації, психологічні тренінги з особистісного розвитку. Співробітники центру відзначають ефективність семінарів «Секрети успішного складання резюме» (2021) та «Ефективна самопрезентація» (2022) за участі колективу Центру розвитку кар'єри та учнів випускних груп, де вони отримали навички роботи щодо складання резюме та організації і планування самопрезентації. Водночас працівники Центру зауважують низьку активність та незацікавленість представників підприємств малого та середнього бізнесу у проведенні спільних заходів.

Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей відбувається під час вивчення окремих дисциплін («Основи ринкової економіки та підприємницької діяльності», «Основи підприємництва»), через вирішення на заняттях

теоретичних і практичних завдань. Зв'язки з роботодавцями передбачено планом роботи закладу освіти та Центру. Співпраця з роботодавцями реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлено з салоном краси «Лісанна», МП «Завод автопричепів, автозапчастин», кафе «Кошка» ФОП Барбашова І.В., кузнею ФОП Сафонов О.П., кафе-баром «Едельвейс» ФОП Козлов М.В.

З 2022 р. у Центрі ведеться збір інформації про кар'єрний шлях випускників. Відповідальним за збір інформації є заступник директора з навчально-виробничої роботи. Відомо, що 40-50 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДНЗ «Електрорадіотехнічний ліцей м. Полтави»

Центр створено 27 травня 2021 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виховної роботи Валентини Долгої з метою популяризації професійної освіти, якісного проведення профорієнтаційної роботи, створення необхідних умов професійного розвитку майбутніх кваліфікованих робітників, їх подальшої професійної кар'єри, сприяння працевлаштуванню випускників ліцею. Центр функціонує на громадських засадах на основі затвердженого Положення, що визначає його цілі: популяризація престижності професійної освіти серед молоді; моніторинг працевлаштування випускників; налагодження співпраці з міською службою зайнятості населення, підприємцями, установами та організаціями, які можуть бути потенційними роботодавцями; організація та проведення виробничої практики; вивчення динаміки попиту на відповідних фахівців на ринку праці; надання консультацій випускникам з питань оформлення власного резюме; організація зустрічі роботодавців з випускниками, тощо. До штату Центру розвитку професійної кар'єри входять: бібліотекар (Олена Омельченко), заступник директора з навчально-виховної роботи (Валентина Долга), заступник директора з навчально-виробничої роботи (Олена Чмихало), методист (Микола Ластовка).

Центр має окреме приміщення, оснащене комп'ютерною технікою, є підключення до швидкісного Інтернету. Фінансується з позабюджетних коштів. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Зокрема, в закладі освіти викладаються «Основи галузевої економіки і підприємництва», «Ділова активність» та «Професійна етика». Для розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей використовується онлайн тренінг «Навички для успішної кар'єри».

Зв'язки з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і безпосередньо Центру. Зв'язки з партнерськими організаціями реалізуються також викладачами в межах викладання своїх дисциплін та майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики.

Центр кар'єри ДНЗ «Канівське ВПУ»

Центр кар'єри ДНЗ «Канівське ВПУ» створений у травні 2022 р. з ініціативи заступника директора училища з виховної роботи Юлії Коваленко з метою більш ефективної роботи з учнівською молоддю та роботодавцями і функціонує на основі спеціального Положення. Має статус штатного у структурі закладу професійної освіти. Розвитком Центру займаються його керівник Юлія Коваленко та бізнес-консультанти Тетяна Щербина, старший майстер, юрисконсульт Євгенія Ворона, психолог Володимир Компанієць, соціальний педагог Наталія Гузь. Цілі й завдання Центру: популяризація професійної освіти, сприяння працевлаштування здобувачів освіти, забезпечення реалізації права здобувачів освіти на перше робоче місце, відстеження їх трудового шляху та кар'єрного росту тощо. Центр розташований в окремому приміщенні, оснащення комп'ютерною технікою із підключенням до швидкісного Інтернету. Фінансування відбувається за кошти закладу освіти.

Робота з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей плануються з вересня 2022 р. Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей включені до планів виховної роботи закладу освіти, передбачені планом роботи закладу освіти й реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Підготовка молоді до підприємницької діяльності здійснюється також у процесі вивчення окремих предметів: «Основи підприємницької діяльності», «Галузева економіка», «Основи підприємницької компетентності» тощо. Партнерами, що сприяють розвитку кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх

фахівців, є МХП «Миронівська птахофабрика», КМЗ «Магніт» та інші. Інформація про роботу Центру поширюється на сторінці сайту закладу освіти⁶⁶. З 2023 р. планується розпочати роботу зі збирання інформації про кар'єрний шлях випускників, зокрема у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДНЗ «Ковельський центр ПТО»

Центр кар'єри створено 28 листопада 2017 р. за ініціативою управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації з метою формування у випускників Ковельського центру ПТО компетенцій з побудови і розвитку власної кар'єри. Центр діє на громадських засадах на основі Положення, ким визначено його основні завдання: підвищення престижності робітничих професій, сприяння розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців, планування

успішного кар'єрного розвитку молоді, організація співпраці закладу освіти з роботодавцями та діловими партнерами щодо працевлаштування випускників.

Діяльність Центру на волонтерських засадах забезпечують заступник з навчально-виховної роботи Олена Антошук та методист Наталія Антонюк. Центр має окреме приміщення, забезпечений належною комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного Інтернету, має власну сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁶⁷, здійснює поширення інформації про свою діяльність через соціальні мережі.

Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей відповідають певним модулям робочих програм з окремих дисциплін («Основи підприємницької діяльності», «Ділова активність») та реалізуються завдяки налагодженій співпраці Центру з Ковельським міськрайонним центром зайнятості. Основними формами роботи Центру є:

консультації, тренінги, круглі столи, зустрічі із роботодавцями, день відкритих дверей. Підготовці молоді до підприємницької діяльності сприяє також впровадження елементів дуальної форми навчання та виробнича практика. За даними закладу освіти, 40 % від загальної кількості випускників працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

⁶⁶ <https://dnzkvpu.org.ua/centr-profesijnoi-kareri-08-34-23-13-06-2022/>

⁶⁷ <https://dnz-kcpto.wixsite.com/centr-kariera>

Центр кар'єри ДНЗ «Коршівський професійний аграрний ліцей»

Центр створений рішенням вченої ради ліцею 27 листопада 2021 р. за ініціативою заступника директора з виховної роботи Ігоря Досина з метою підвищення престижності професійної освіти серед молоді, а також сприяння працевлаштуванню та професійній адаптації випускників. Діяльність Центру передбачена Статутом закладу освіти й реалізується на основі спеціального Положення, яким визначаються його основні завдання: моніторинг працевлаштування випускників, інформування випускників ліцею про вакантні місця, запровадження системи зворотного зв'язку між підприємством та ліцеєм, ознайомлення учнів із формами ведення бізнесу (створення бізнес планів, оформлення бізнесу, пошук інвестицій та ін.).

Центр оснащений необхідною комп'ютерної технікою, має доступ до швидкісного Інтернету, власну сторінку на офіційному сайті закладу освіти і можливість поширювати інформацію про свою діяльність через соціальні мережі.

Діяльністю Центру на громадських засадах опікуються: координатор центру (Ігор Досин, заступник директора з виховної роботи), професійний консультант з питань працевлаштування (Віталій Іванюк, заступник директора з навчально виробничої роботи), бізнес консультант (Надія Верещук, методист, викладач предмету «Розвитку ділової активності»), психолог (Лілія Іванюк, практичний психолог).

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей майбутніх фахівців. Підготовка молоді до підприємництва здійснюється на окремих предметах («Галузева економіка», «Розвиток ділової активності»), включена до змісту певних модулів («Формування підприємницьких компетентностей», «Аналіз способу пошуку коштів для впровадження власної справи») та реалізується завдяки налагодженій співпраці Центру з партнерськими СТО, аграрними підприємствами і закладами харчування. Ефективними формами роботи Центру є зустрічі з випускниками закладу, які відкрили власну справу, щорічний конкурс бізнес планів серед учнів випускних груп, відвідування закладів малого та середнього бізнесу з метою ознайомлення з особливостями діяльності та структурою закладу.

З 2020 р. професійним консультантом Центру з питань працевлаштування, здійснюється збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. За даними Центру, 83 % підготовлених ліцеєм фахівців працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДНЗ «Львівське вище професійне училище харчових технологій»

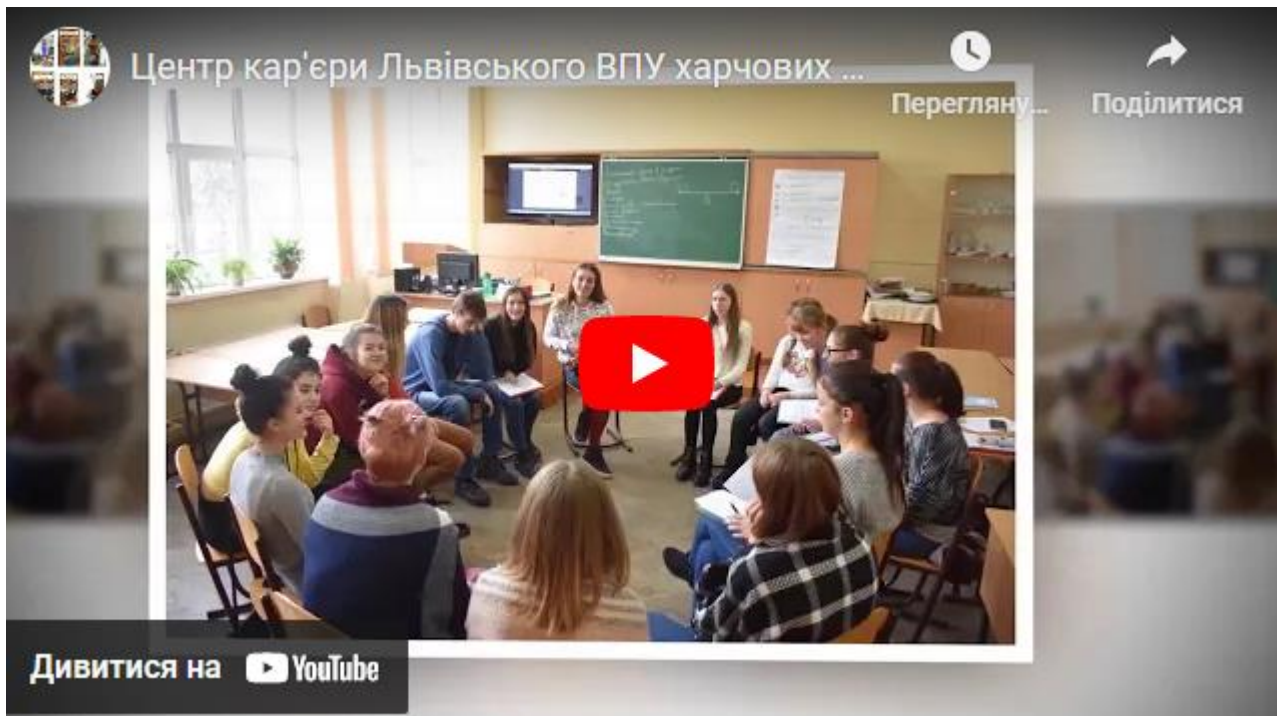

Центр розпочав свою діяльність 1 жовтня 2020 р. за ініціативою директора Наталії Склярчук, та викладача-методиста училища. Центр створено на громадських засадах рішенням педагогічної ради ДНЗ за рекомендацією МОН України щодо організації профорієнтаційної роботи та кар'єрного консультування випускників. Основні функції Центру: популяризація серед школярів загальноосвітніх шкіл, учнів училища, дорослого населення робітничих професій; сприяння постійному професійному розвитку нинішніх працівників; сприяння успішному працевлаштуванню випускників училища; орієнтування учнів училища на професійний розвиток; консультування з питань кар'єрного зростання. Діє центр на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують Ірина Бабкіна (методист, керівниця Центру кар'єри ЛВПУХТ), Оксана Федоренко (практичний психолог), Леся Кужик (соціальний педагог), Тетяна Брийовська (старший майстер), Любов Матушевська (викладач), Мар'яна Ших (майстер виробничого навчання). Центр не має окремого приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та швидкісним Інтернетом. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах та фінансується з позабюджетних коштів. Для поширення його діяльності застосовується сторінка на сайті закладу освіти, соціальні мережі, бюлетень, газета, буклети. З метою допомоги випускникам училища на ресурсах у Facebook, а також на сторінці Центру кар'єри на сайті⁶⁸ розміщено рекомендації з працевлаштування, що містять поради з написання резюме, застосування соціальних мереж для розміщення віртуального портфолію. У Львівському ВПУ харчових технологій випускникам допомагають побудувати кар'єру, надаючи алгоритм пошуку роботи, вибору роботодавця, порад щодо успішної співбесіди. Заклад освіти став переможцем всеукраїнської програми Healthy Challenge 2020, організаторами якої виступили: CSR Ukraine, Центр «Розвиток КСВ», UNFPA, Фонд ООН у галузі народонаселення та Центр громадського здоров'я МОЗ України за підтримки Міністерства молоді та спорту України, Міністерства освіти та науки України. Перемога у програмі забезпечила фінансування (35000 грн.) для облаштування освітньо-культурно-спортивного осередка «Простір здоров'я» з вуличними тренажерами для учнів

68

<http://lvpuht.lviv.ua/%d1%86%d0%b5%d0%bd%d1%82%d1%80-%d0%ba%d0%b0%d1%80%d1%94%d1%80%d0%b8/>

училища та громади міста. Працівники центру відмічають високу ефективність проведення мотиваційних зустрічей здобувачів освіти з успішними підприємцями, діяльності Ради роботодавців ЛВПУХТ, а також регулярного проведення днів кар'єри. Водночас зауважується відсутність фінансування та відповідних посад у штатному розписі.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру відповідають певним модулям робочих програм з окремих дисциплін: «Техніка пошуку роботи», «Основи ринкової економіки».

Зв'язки з роботодавцями передбачено планом роботи закладу освіти та планом роботи Центру. Зв'язки з потенційними роботодавцями (наприклад, ПАТ «Концерн Хлібпром», ТВК «Львівхолод», рестораном «MAREVO») реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Співпраця з партнерськими організаціями забезпечується певними викладачами в межах викладання своїх дисциплін, під час вивчення окремих модулів предметів, при вирішенні на заняттях теоретичних і практичних завдань.

Адміністрація училища здійснює системний збір інформації про кар'єрний шлях випускників у сфері бізнесу від дня заснування училища. Зазначається, що близько 90-95 % випускників щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДНЗ «Решетилівський професійний аграрний ліцей імені І.Г. Боровенського»

Центр створено на громадських засадах 29 липня 2021 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виховної роботи Людмили Шелест. Центр діє на основі спеціального Положення, яким визначено його основні цілі: сприяння працевлаштуванню здобувачів освіти, сприяння підвищенню їх кваліфікації та перепідготовці у разі потреби, популяризація професійної (професійно-технічної) освіти. Відкриття центру було зумовлене необхідністю надання учням інформації про конституційні права молоді, сприяння розвитку підприємницької ініціативи та пошуку роботи. Основними функціями Центру є: організація та проведення консультування здобувачів освіти з побудови та розвитку професійної кар'єри; організація інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань правового регулювання відносин у сфері зайнятості та трудового законодавства; розвиток у здобувачів освіти підприємницької ініціативи, формування в них активної соціальної та громадянської позиції; допомога в здобутті додаткових професійних знань, вмінь і навичок, підвищенні кваліфікації; інформування учнівської молоді і дорослих про основні тенденції розвитку регіонального і локального ринку праці тощо.

Діяльність центру забезпечують заступники директора Людмила Шелест і Світлана Болбат, старший майстер Василь Тютюнник, юрисконсульт Олег Казаков, бібліотекар, голова учнівської профспілкової організації Оксана Калініченко.

Центр не має окремого приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою, підключенням до швидкісного Інтернету, має власну сторінку на сайті закладу освіти⁶⁹. У роботі Центру використовуються дні відкритих дверей, екскурсії на підприємства, організації міста, конкурси, тренінги, спортивні змагання, виставки, майстер-класи з питань профорієнтації професій. Особливо ефективними є такі заходи як День ліцею та День відкритих дверей за участі педагогічного колективу, випускників освітніх закладів, громади, батьків, випускників ліцею, ВПО.

Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Зв'язки з роботодавцями передбачені планом роботи Центру реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. У закладі освіти за сприяння співробітників центру проводяться заняття з техніки пошуку роботи за темою «Підготовка резюме» для випускників, бесіди з учнями випускних груп на теми «За крок до успіху», «Стратегія і тактика

⁶⁹ <https://rpal.com.ua/pupils-teachers/career-center/>

працевлаштування», «Моя професія – моє майбутнє», «Робітнича професія – крок до великої кар'єри», «Твоя кар'єра починається сьогодні», «Мрії перетвори в мету», «Професій тисяча – твоя одна», «Щастя людини в праці». На годинах спілкування з учнями обговорюються такі питання як «Стратегія вибору професії», «Різноманіття робітничих професій», «Імідж випускників ПТНЗ». Відзначено ефективність зустрічей учнів із підприємцями та випускниками освітнього закладу. Діяльність центру поширюється через власну сторінку на сайті закладу освіти⁷⁰, соціальні мережі, бюлетень, газету, буклети. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей відбувається також під час вивчення таких дисциплін як «Ділова активність», «Основи галузевої економіки і підприємництва», «Основи трудового законодавства».

Налагоджено співпрацю центру з Решетилівською районною філією Полтавського обласного центру зайнятості стосовно консультативної підтримки, інформування учнів і випускників про вакантні місця на підприємствах, організаціях установах.

Центр здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. За збір інформації відповідає старший майстер. Відомо, що до 88 % випускників працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДНЗ «Уманський професійний ліцей»

Центр створено 14 квітня 2022 р. наказом директора ліцею Леоніда Щербака. Функціонує Центр на основі відповідного Положення. Основною метою Центру є підняття престижності робітничих професій, розвиток творчих здібностей учнів, формування їх професійних компетентностей, сприяння плануванню успішного кар'єрного розвитку, зміцнення зв'язків з роботодавцями. Координацією його діяльності, відповідно до Положення, займається заступник директора з навчально-виробничої роботи. Структура й чисельність працівників Центру визначається директором закладу освіти. Центр має окреме приміщення і власну сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁷¹, яка знайомить здобувачів освіти з порадами щодо самостійного пошуку роботи, написання резюме, проходження співбесіди, базою даних щодо вакансій.

Організацією роботи Центру займається творча група у складі: координатора, відповідального за проведення профорієнтаційних заходів (заступник директора Наталія Підліснюк), професійного консультанта з питань працевлаштування випускників та організації виробничої практики (старший

⁷⁰ <https://rpal.com.ua/pupils-teachers/career-center/>

⁷¹ <https://dnzupl.org/about-us/tsentr-kariery>

майстер Олександр Каневський), а також методиста Олени Банири, практичного психолога Альони Ткаченко, юрисконсульта Ірини Ярової.

Державний
навчальний
заклад

"Уманський
професійний
ліцей"

Будівельний центр

Про ліцей

Новини

Професії

Контакти

Внутрішня система забезпечення якості освіти

Ми допомагаємо вам будувати свою кар'єру

Слюсар з ремонту
колісних транспортних
засобів

Кравець

Муляр; облицовальник-
плиточник

Основними напрямками роботи центру є: психологічна допомога учням щодо вибору професії, формування у них професійних якостей, необхідних для розвитку власного бізнесу, інформаційна підтримка молоді у зачаткуванні власної справи.

Центр кар'єри ДНЗ «Центр професійно-технічної освіти №1 м. Вінниця»

Центр кар'єри є штатним структурним підрозділом закладу освіти, створеним 2 лютого 2022 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виробничої роботи Миколи Танасюка. Центр має власне приміщення, оснащений комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного інтернету, має власний сайт, активно поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі. Фінансується з позабюджетних коштів. Центр відкрито з метою підвищення престижності робітничих професій, формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників, адаптації до практичної діяльності випускників закладу професійної (професійно-технічної) освіти, сприяння розвитку підприємницької ініціативи.

Центр діє на основі Положення, що визначає основні його цілі: сприяння працевлаштуванню випускників; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці спеціалістів, підготовку яких здійснює заклад освіти; налагодження співпраці з потенційними роботодавцями; здійснення консультаційної підтримки, інформування учнів і випускників про вакантні місця на підприємствах, в установах, організаціях; допомога в оволодінні навичками пошуку роботи; розвиток підприємницької ініціативи, професійних і комунікативних якостей; активізація зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції та адекватної самооцінки; допомога у побудові плану професійної кар'єри на основі забезпечення відповідності особистих характеристик сучасним вимогам ринку праці тощо.

До штату Центру входять: координатор (М. Танасюк, заступник директора з навчально-виробничої роботи), консультант з питань працевлаштування випускників (Н. Пасарар, старший майстер), практичний психолог (О. Гаджук), бізнес-консультант (Ю. Голіней, методист, викладач «Основ галузевої економіки і підприємництва»), методист (А. Краснова) та юрисконсульт. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. У закладі освіти викладаються «Основи галузевої економіки і підприємництва». Для розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей використовуються анкетування й тестування учнів, бесіди щодо майбутнього працевлаштування.

Зв'язки з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти й безпосередньо Центру, реалізуються викладачами в межах викладання дисциплін та майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Найбільш тісними є зв'язки Центру з ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», ТОВ «Елна-Сервіс», ПП «Ювелірна фабрика «Мальва», ПП «ГолдМастер». Працівники Центру відзначають нестабільну роботу підприємств в умовах карантину та воєнних дій, наявність труднощів у налагодженні індивідуальної роботи з випускниками та проведенні заходів щодо професійної орієнтації. Водночас із 2020 р. Центром розпочато системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Цим займається старший майстер Наталія Пасарар. Відомо, що близько 70 % випускників працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДНЗ «Черкаське вище професійне училище будівельних технологій»

Центр створений 16 листопада 2021 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виробничої роботи Людмили Ростецької з метою моніторингу ринку праці, розширення кола соціального партнерства, покращення працевлаштування випускників. Діє Центр на громадських засадах на основі спеціального Положення.

До структури Центру входять: керівник (Олександр Саюн, директор училища), відповідальна особа за працевлаштування випускників (Ольга Фурман, старший майстер), психолог (Леся Самарська, практичний психолог), консультанти (Алла Бреус, заступник директора з навчально-методичної роботи, Владислав Колісник, заступник директора з навчально-виховної роботи, Ліна Ткач, методист), маркетолог (Людмила Ростецька, заступник директора з навчально-виробничої роботи), юрисконсульт (Володимир Колчін, провідний юрисконсульт).

Центр має власне приміщення, оснащений комп'ютерною технікою, має доступ до швидкісного Інтернету. Для поширення інформації про його діяльність використовуються соціальні мережі.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентності як у ході окремих заходів, так і під час аудиторних занять, де формуються навички, необхідні учням для побудови успішної кар'єри. Реалізації цілей Центру сприяють також партнери закладу освіти – ПП «Ск Мегастрой» та Центри зайнятості. Працівники Центру спільно з педагогами закладу освіти і партнерами забезпечують психологічні та юридичні консультування майбутніх фахівців, зустрічі з фахівцями служби зайнятості, індивідуальні бесіди, ярмарки професій, екскурсії, тренінги, тестування. Завдяки цьому покращується інформування учнів і випускників (про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, вимоги роботодавців до шукачів роботи, можливості професійної підготовки); розширюється спектр методів пошуку роботи, підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці та їх працевлаштування; зростає участь педагогів і учнів у семінарах, круглих столах, науково-практичних конференціях, дослідженнях з професійного розвитку кар'єри та становлення власного бізнесу; покращується профорієнтаційна робота з випускниками шкіл.

З 2000 р. у закладі освіти здійснюється збирання інформації про кар'єрний шлях випускників, за яке відповідає заступник директора з навчально-виховної роботи. За даними закладу освіти, 100 % його випускників працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДНЗ «Черкаське вище професійне училище»

Центр створено 21 листопада 2021 р. за ініціативою директора Сергія Воронова з метою створення ресурсу для допомоги випускникам у працевлаштуванні. Центр функціонує на громадських засадах на основі Положення, що визначає його функції: налагодження ділових стосунків з центральними та місцевими органами виконавчої влади, службами зайнятості населення з питань професійної підготовки та працевлаштування здобувачів освіти і випускників; налагодження співпраці з потенційними роботодавцями і забезпечення оперативного заповнення вакансій; накопичення банку потенційних роботодавців та створення бази даних про учнів і випускників, що звернулися до Центру щодо працевлаштування; вивчення динаміки попиту на відповідних фахівців на ринку праці; організація роз'яснювальної роботи серед учнів та випускників щодо нормативно-правових актів з питань державного регулювання зайнятості та трудових відносин; надання консультацій учням і випускникам з питань оформлення власного резюме та його розміщення, щодо можливостей перепідготовки та підвищення кваліфікації з метою прискорення подальшого працевлаштування; організація зустрічей роботодавців із учнями та випускниками з питань можливості їх подальшого працевлаштування на конкретних підприємствах, в установах та організаціях, заходів щодо сприяння працевлаштуванню випускників (дні кар'єри, круглі столи, семінари-практикуми, науково-практичні конференції, ярмарки вакансій, проведення зустрічей з кращими випускниками училища тощо); здійснення моніторингу працевлаштування випускників та відстеження їх кар'єрного зростання тощо.

До штату Центру входять: Ірина Березань – заступник директора з навчально-виробничої роботи, Ірина Голібаренко – заступник директора з навчально-виховної роботи, Лариса Гуріненко – старший майстер, Оксана Слюсарська – соціальний партнер, ТОВ «Черкасихліб ТД», Вікторія Скляренко – практичний психолог, Світлана Силка – соціальний педагог. Центр не має власного приміщення, але в його користування надано комп'ютерну техніку та швидкісний Інтернет. Водночас Центр має власний сайт і окрему сторінку на офіційному сайті закладу освіти. Результати діяльності Центру поширюються також через соціальні мережі.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної й підприємницької компетентностей учнів. Підготовка молоді до підприємницької діяльності здійснюється за рахунок викладання окремих дисциплін («Основи галузевої економіки та підприємництва», «Основи рекламного маркетингу та дизайну», «Основи маркетингу та менеджменту»,

«Основи трудового законодавства»), під час вивчення окремих модулів («Організація обслуговування клієнтів та керування роботою персоналу», «Управління роботою персоналу»), у ході позааудиторної роботи. Розвитку кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців сприяють партнери Центру кар'єри: ТОВ «Черкасихліб – ТД», заклади ресторанного господарства м. Черкаси, Черкаський міський та обласний центри зайнятості, Черкаський обласний молодіжний ресурсний центр. Центр налагодив роботу зі збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Цим з 2022 р. займається соціальний педагог закладу освіти. З'ясовано, що у сфері малого бізнесу щорічно працевлаштовується близько 120 випускників, що становить 85 % від усіх випускників закладу освіти.

Центр кар'єри ДПЗО «Самбірський професійний ліцей»

Центр створено 20 вересня 2021 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виробничої роботи, кандидата педагогічних наук Марини Мелько з метою популяризації професійної освіти і сприяння працевлаштуванню випускників ліцею.

Центр функціонує на громадських засадах на основі затвердженого Положення, що визначає його цілі: організація та проведення консультування здобувачів і випускників з побудови та розвитку професійної кар'єри, інформаційно-роз'яснювальна робота з питань правового регулювання відносин у сфері зайнятості та трудового законодавства; розвиток у здобувачів П(ПТ)О підприємницької ініціативи, формування в них активної соціальної та громадянської позиції; допомога в здобутті додаткових професійних знань, умінь і навичок, підвищення кваліфікації, у тому числі в рамках програм навчання протягом життя, участі в майстер-класах, бізнес тренінгах, професійних конкурсах, сертифікованих програмах, проєктах щодо соціальної підтримки здобувачів освіти; здійснення моніторингу працевлаштування здобувачів ДПЗО «Самбірський ПЛ»; інформування учнівської молоді та дорослих про основні тенденції розвитку ринку праці, вимоги роботодавців до пошукувачів роботи; організація профорієнтаційної роботи серед дітей, молоді, дорослих; проведення заходів із популяризації робітничих професій та формування мотивації молоді до здобуття професійних кваліфікацій; ініціювання, організація та проведення тематичних зустрічей, поширення історій професійного успіху тощо.

До штату Центру розвитку професійної кар'єри входять: керівник центру і профконсультант (Марина Мелько), відповідальна за співпрацю з Центром зайнятості і роботодавцями, профорієнтаційну роботу в закладах середньої

освіти (М. Горішна), відповідальні за соціально-психологічний супровід здобувачів освіти (І. Соловкіна, О. Стойко); відповідальна за інформаційно-роз'яснювальну роботу з правових питань (Б. Левцьо).

Центр не має власного приміщення та оргтехніки. Для організації його діяльності використовуються ресурси навчальних кабінетів. Проте Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної й підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено також до плану заходів виховної роботи закладу освіти. Для реалізації цілей Центру використовуються як урочні, так і позаурочні форми роботи. Розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей здійснюється завдяки викладанню таких предметів як «Основи трудового законодавства», «Основи правових знань», «Охорона праці», «Основи ринкової економіки та підприємництва», «Техніка пошуку роботи». Підготовка молоді до підприємництва є також завданням окремих модулів інших предметів (наприклад «Особливості працевлаштування в сучасних умовах», «Знаходження та використання різних джерел інформації про роботу»). Великою популярністю користується діяльність творчого об'єднання «Мала кулінарна академія», в межах якої проводяться майстер-класи для здобувачів середньої освіти, конкурси, ярмарки тощо. Популяризація результатів діяльності Центру здійснюється через соціальні мережі. Співпрацю центру з роботодавцями передбачено як планами закладу освіти, так і безпосередньо Центру. Сприяє розвитку партнерських зв'язків діяльність майстрів виробничого навчання в ході реалізації завдань виробничої практики. Центром встановлено міцні зв'язки з Симбірським міськрайонним центром зайнятості. Водночас Центр кар'єри ще не розпочинав діяльності зі збирання інформації про кар'єрний шлях випускників.

Центр кар'єри ДПТНЗ «Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище»

Центр заснований на громадських засадах на основі «Положення» та рішення педагогічної ради за ініціативою Миколи Тютюнника – заступника директора з навчально-виробничої діяльності 12 квітня 2021 р. з метою змістовної профорієнтації та професійної самореалізації здобувачів освіти шляхом формування їх активної життєвої позиції; роз'яснення законодавчих аспектів працевлаштування молоді, сприяння розвитку підприємницької ініціативи; опанування навичок самопрезентації; підготовки до проходження співбесід з метою працевлаштування; вивчення правил написання резюме; адаптації на робочому місці.

Діяльність та розвиток Центру забезпечують Микола Тютюнник (заступник директора з навчально-виробничої діяльності), О. Маліхатко (старший майстер), В. Лазнюк (психолог), Т. Грибик (викладач), М. Вижга (викладач), Т. Повшенюк (майстер в/н).

Основні завдання та напрямки роботи Центру професійної кар'єри: сприяння правильному вибору професії абітурієнтами закладу освіти; забезпечення їх професійною інформацією, діагностикою, професійною консультацією, якісним професійним відбором та професійною адаптацією; проведення екскурсій, майстер-класів для здобувачів освіти шкіл різних вікових категорій; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких заклад освіти; налагодження співпраці з державною службою зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, які можуть бути потенційними роботодавцями для випускників; забезпечення координації дій з органами виконавчої влади, службами зайнятості населення, підприємствами та організаціями (роботодавцями) щодо оптимального узгодження реальних потреб ринку праці та ринку освітніх послуг; інформування здобувачів освіти та випускників про вакантні місця на підприємствах та установах, що відповідають їх фаховій підготовці, про тенденції локального ринку праці, а також вимог роботодавців; консультування психологів і юристів, фахівців служби зайнятості та надання інформації про права та обов'язки молоді, проведення роз'яснювальної роботи серед молоді щодо нормативно-правових актів з питань державного регулювання зайнятості та трудових відносин, а також практична допомога в реалізації отриманих знань.

Фінансування діяльності Центру відбувається на громадських засадах. Розташований він у приміщенні закладу освіти, обладнаний комп'ютерною технікою з підключенням до швидкісного інтернету. Інформація про його роботу поширюється завдяки існуванню власного сайту та через соціальні мережі, власний бюлетень, засоби масової інформації, буклети.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включені також до планів виховної роботи закладу освіти, відповідають певним модулям робочих програм з окремих дисциплін а саме: «Основи галузевої економіки та підприємництва (розділ «Підприємництво та підприємці»), «Підприємницька діяльність» (розділи «Підприємництво як форма господарювання», «Стратегічний розвиток підприємництва та формування інвестиційних ресурсів», «Регулювання підприємницької діяльності, успіх і культура підприємництва»), «Основи підприємницького успіху» (розділи: «Моя успішна кар'єра в моїх руках!», «Я знаю, як відкрити власну справу!»).

Центр використовує такі форми роботи з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей як: фасилітативні форми та методи («Світове кафе» («Українська кав'ярня»), метод шести капелюхів («Six Thinking Hats»),

стратегія Уолта Діснея, «Складання кластера», «П'ять «чому»?» «Fishbone» («Риб'ячий скелет»), «Парковка питань» тощо Коучингові форми та методи (Метод конкретних ситуацій, метод емоційного стимулювання, «ХТО Я?!» Колесо ролей. «Рамка проблеми – рамка результату» Рамка проблеми. Модель планування і досягнення цілей «4P» (Результат, ресурси, ризики, рішення), проекти). Людиноорієнтований дизайн. Тренінги та більш традиційні-інтерактивні форми, лекції, екскурсії, зустрічі тощо. Найбільш успішні заходи з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей 2022 року: «Профорієнтація в стилі коучинг» (для здобувачів освіти III курсу), психологічний тренінг «Успішна кар'єра! Бути готовим!», захист проектів з підприємництва (для здобувачів освіти II курсу).

Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру та здійснюються завдяки особистим контактам майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з ТОВ торгово-виробнича фірма «РОСЬ-К» (магазин «Українські товари»), мережею магазинів торгової марки «Україночка», ТОВ «Світ Компані Україна», ТОВ «ГРІН-КУЛ», ТОВ «ЄВРОВІКНА», Державним підприємством «Електричні системи», ТОВ «Парк Аудіо II» та іншими.

Починаючи із 2021 року проводиться збір інформації про кар'єрний шлях випускників. Відповідальний за збір інформації – О. Маліхатко (старший майстер). Відомо, що близько 3 % випускників щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДПТНЗ «Дніпровський професійний залізничний ліцей»

Створений на громадських засадах рішенням педагогічної ради закладу освіти 25 лютого 2021 р. за ініціативою керівника начального закладу Світлани Рибак та заступника директора Дар'ї Бондаренко. Відкриття Центру зумовлене необхідністю сприяти працевлаштуванню випускників з метою реалізації права здобувачів освіти і випускників на працю та забезпечення випускників першим робочим місцем, відстеження їх кар'єрного зростання, підвищення кваліфікації або перепідготовки у разі потреби та координації роботи з цих питань у закладі освіти. Центр діє на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують: керівник центру кар'єри – заступник директора з навчально-виховної роботи Д. Бондаренко; відповідальний за проведення профорієнтаційної роботи – майстер виробничого навчання А. Саєнко та викладач спеціальних дисциплін Д. Болотова; професійний

консультант – методист НМЦ ПТО у Дніпропетровській області С. Головченко; психолог закладу освіти О. Маринич; бізнес-консультант – заступник директора з навчально-виробничої роботи, викладач основ галузевої економіки Ю. Ломова та соціальний партнер – регіональна філія «Придніпровська залізниця» АТ «Українська залізниця». Основні функції Центру: індивідуальні консультації з питань пошуку роботи, написання резюме; організація заходів із залученням роботодавців; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців; налагодження співпраці з державною службою зайнятості населення, підприємствами; консультування психологів і юристів, фахівців служби зайнятості та надання інформації про права та обов'язки молоді; консультації з батьками абітурієнтів; організація ярмарків кар'єри, професіографічних екскурсій, презентацій роботодавців, виїзних акцій з використанням мобільних засобів служби зайнятості для сприяння роботодавцям у підборі працівників серед випускників навчального закладу; організація та участь у семінарах, круглих столах, науково-практичних конференціях, дослідженнях у сфері соціальної роботи з учнівською молоддю та випускниками для сприяння працевлаштуванню.

Центр має окреме приміщення, комп'ютерну техніку та підключення до швидкісного Інтернету. Для поширення діяльності засновано власний сайт, а також застосовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах. У 2021 р. відзначено ефективність майстер-класу спільно з НМЦ ПТО у Дніпропетровській області «Демократія. Лідерів учнівського самоврядування».

Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей включено до планів виховної роботи закладу освіти. Співпраця з роботодавцями відбувається згідно з планом роботи Центру та закладу освіти. Заклад співпрацює з РФ «Придніпровська залізниця» АТ «Українська залізниця» та Дніпропетровським обласним центром зайнятості. Зв'язки з роботодавцями реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики.

Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей відбувається на окремих предметах, при вирішенні на заняттях теоретичних і практичних завдань, під час вивчення дисциплін «Основи споживчих знань», «Основи професійної мобільності», «Основи галузевої економіки та підприємництва».

Центр кар'єри ДПТНЗ «Івано-Франківське вище професійне училище сервісного обслуговування техніки»

Створений 01 вересня 2021 р. за ініціативою Ольги Гладун, яка є нині його керівником. Відкриття Центру зумовлене необхідністю надання учням інформації про конституційні права молоді, сприяння розвитку підприємницької ініціативи та пошуку роботи. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують старший майстер Ольга Гладун (керівник), М. Біловус (секретар), а також голови методичних комісій, майстри виробничого навчання, адміністратор сайту училища, соціальний педагог і практичний психолог. Основні функції Центру: сприяння працевлаштуванню випускників, налагодження співпраці з державною службою зайнятості, проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює училище. Центр не має власного приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах. У роботі Центру використовуються тренінги, години спілкування з учнями, анкетування, індивідуальні та групові консультації, семінари. У 2022 р. відзначено ефективність семінару «Що потрібно знати випускнику при влаштуванні на роботу». Центр не здійснював системного збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас відомо, що у 2022 р. 78 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Такі питання як «техніка пошуку роботи» та «побудова кар'єри» включені як окремі модулі до робочих програм предметів професійно-теоретичної підготовки. Крім того, в закладі освіти викладаються «Основи підприємницької діяльності». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачено планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлено з ТОВ «Інпромсервіс», ЛТД, ТОВ «КРОС».

Центр кар'єри ДПТНЗ «Криворізький професійний гірничо-електромеханічний ліцей»

Створений 22 грудня 2017 р. за ініціативою Ольги Черевач, директора закладу освіти, кандидата юридичних наук. Відкриття зумовлене необхідністю сприяння учнівської молоді у виборі професії та укріплення співробітництва з підприємствами міста й області. Діє на громадських засадах на основі відповідного Положення та рішення педагогічної ради. Діяльність Центру забезпечують Олена Бабич – заступник директора, Тереса Бабич – методист НМЦ ПТО у Дніпропетровській обл., Світлана Дзюнич – практичний психолог, Ольга Черевач – юрист, Олена Потупа – бізнес-консультант, Людмила Райковська – секретар. Основні функції Центру: сприяти працевлаштуванню випускників, аналіз попиту і пропозицій на ринку праці регіону, співпраця з службою зайнятості, підприємствами та організаціями міста, координація дії з місцевими органами виконавчої влади, здійснення консультаційної підтримки та розвиток підприємницької ініціативи здобувачів освіти. Центр має власне приміщення, забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти, використовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на добровільних засадах. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Крім того, в ліцеї викладаються «Основи галузевої економіки і підприємництва», «Основи споживчих знань». У роботі Центру використовуються онлайн консультування з службою зайнятості міста, відеозустрічі з представниками підприємств замовників кадрів регіону, міський профорієнтаційний захід-виставка «Ярмарок професій», міська профорієнтаційна робота з консультативним центром, проведення психологічних та мотиваційних тренінгів з випускниками загальноосвітніх шкіл. У 2022 р. відзначено ефективність онлайн консультування, проведених зі службою зайнятості міста «Технологія пошуку роботи» та розробка бізнес-плану «Як розпочати власну справу».

Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, розвиваються завдяки особистим контактам викладачів (у межах викладання своїх дисциплін) і майстрів виробничого навчання (у процесі організації виробничої практики). Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з АТ «Криворізький залізорудний комбінат», ТОВ «МЕТІНВЕСТ - Криворізький ремонтно-механічний завод», ПАТ «Арселор МІТТАЛ Кривий Ріг», Департаментом освіти і науки Криворізької міської ради, Криворізьким міськрайонним центром зайнятості, НМЦ ПТО у Дніпропетровській області.

Центр кар'єри ДПТНЗ «Куликівський професійний аграрний ліцей»

Центр кар'єри ДПТНЗ «Куликівський ПАЛ» створений 9 грудня 2021 р. за ініціативою директора Василя Лисаченка з метою координації роботи ліцею щодо сприяння працевлаштуванню випускників, здобуття додаткових кваліфікацій, а також популяризації робітничих професій. Діяльністю Центру на громадських засадах опікується заступник директора з навчально-методичної роботи Людмила Ануховська. Структурний підрозділ функціонує на основі спеціального Положення, яким визначено

його основні завдання: популяризація серед дітей, молоді і дорослих робітничих професій і постійного професійного розвитку сучасних робітничих кадрів; сприяння працевлаштуванню випускників, плануванню їх кар'єрного розвитку, організація кар'єрного консультування здобувачів професійної освіти і випускників ліцею. Куточок Центру кар'єри розміщено у методичному кабінеті закладу освіти, фінансується у встановленому порядку за рахунок коштів закладу освіти, інформацію про свою діяльність поширює через сайт ліцею та соціальні мережі.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей, що узгоджується з планом виховної роботи закладу освіти. Підготовці ліцеїстів до відкриття і ведення власної справи сприяє також вивчення предмету «Основи ринкової економіки і підприємництва». Поширеними формами роботи з молоддю є: анкетування, тренінги, профконсультаційні семінари, конкурси, презентації, круглі столи, зустрічі з випускниками та представниками найбільших компаній в Україні у сфері сільського господарства (наприклад, «Агро-Реґіон»). Ліцей приділяє багато уваги зміцненню зв'язків з роботодавцями. Надійними партнерами закладу освіти, що співпрацюють з Центром кар'єри, є: «Агрореґіон-Бориспіль» (Київська обл.), ФГ «Верітас-Агро», ПП «Смолянка-Агро», ПРАТ «Куликівське Молоко», СФГ «Колос» (сmt. Куликівка). Збиранням інформації про кар'єрний шлях випускників ліцею займається Ірина Мартиненко, практичний психолог, представник інформаґенства «ПРЕС-ЦЕНТР», що функціонує в закладі освіти.

Центр кар'єри ДПТНЗ «Лебединське вище професійне училище лісового господарства»

Створений 26 листопада 2021 р. за ініціативою директора училища Анатолія Трояна. Відкриття Центру зумовлене участю та взаємодією училища із зацікавленими організаціями у навчанні та працевлаштуванні кваліфікованого робітника. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують Ірина Ткаченко, заступник директора з навчально-виховної роботи; Світлана Цебро, заступник директора з навчально-виробничої роботи, Лариса Дубина, старший майстер; Антоніна Лисянська, методист.

Основні функції Центру: сприяння працевлаштуванню випускників; сприяння у здобутті додаткових професійних вмінь та навичок, підвищення кваліфікації; забезпечення координації дій з місцевими органами виконавчої влади, Центром зайнятості, установами (роботодавцями) щодо оптимального узгодження реальних потреб ринку праці та ринку освітніх послуг.

Центр має власне приміщення, забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁷², використовуються буклети. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах.

Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Крім того, в училищі викладаються «Основи галузевої економіки і підприємництва». Основними формами роботи Центру є спільні заходи з Центром зайнятості, проведення майстер-класів для випускників шкіл та незайнятого населення. У 2021 р. відзначено ефективність проєкту «Равлик в українській кухні» (спільно з ФГ «Ферма Еко»). Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання, зв'язки з роботодавцями реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з ДП «Лебединське лісове господарство», ФОП Ювко О.М., СТОВ «Перемога», ФГ «Ворожба-Агро», ТОВ «МІК».

З 2022 р. за допомогою майстрів виробничого навчання Центром розпочато збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. З'ясовано, що 21 % підготовлених у закладі освіти фахівців, були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

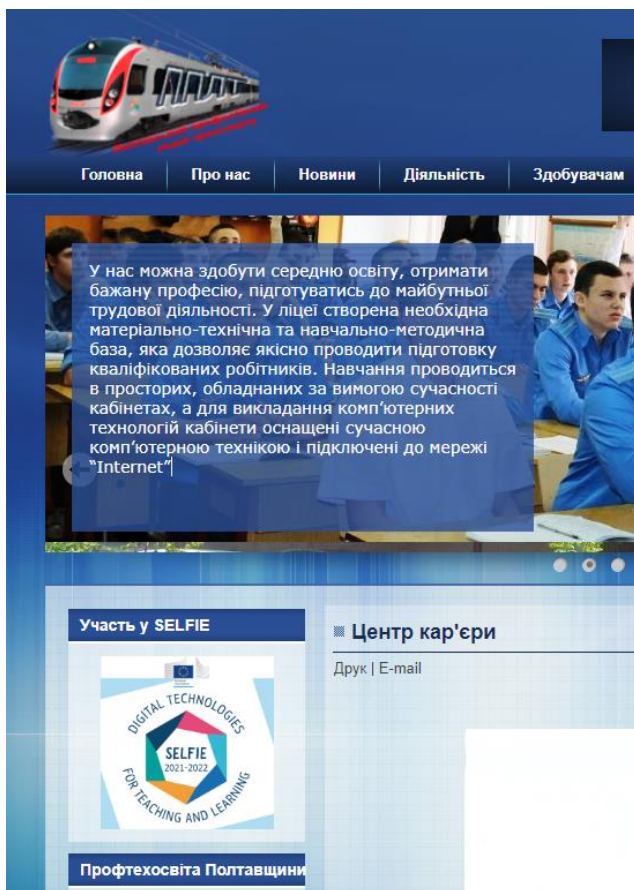
⁷² <https://lvpu.sumy.ua/pupils-teachers/career-center/>

Центр кар'єри ДПТНЗ «Полтавський професійний ліцей транспорту»

Центр було створено 15 листопада 2021 р. за ініціативою заступника директора ліцею Євгена Данільця з метою популяризації професійної освіти, сприяння працевлаштуванню здобувачів освіти, забезпечення реалізації їх права на працю, перше робоче місце, відстеження трудового шляху й кар'єрного зростання. Функціонує на громадських засадах на основі затвердженого в ліцеї Положення. Діяльність Центру забезпечують: заступники директора Євген Данілець, Ю. Стеценко, методист Л. Неведрова, психолог О. Шевчук, юрисконсульт А. Цимбалюк, майстер виробничого навчання Н. Рондяк.

Структурний підрозділ має окреме приміщення, оснащене комп'ютерною технікою і доступом до швидкісного інтернету, власну сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁷³, поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі та безпосередні контакти з учнями ліцею.

Діє Центр на основі власного плану роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Підготовці молоді до відкриття власної справи сприяє також вивчення предмету «Галузева економіка» та розгляд відповідних теоретичних питань і виконання практичних завдань на інших предметах. Крім того, підготовка до підприємництва реалізується також у процесі співпраці ліцею з підприємствами міста й області.

Основними формами роботи Центру є: тренінги, консультування, організація зустрічей, тестування тощо. З 2021 р. розпочато збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. З'ясовано, що в галузі малого бізнесу щороку працевлаштовується 3-5 % підготовлених у ліцеї фахівців.

⁷³ <https://pplt.poltava.ua/index.php/tsentr-kar-ieriy.html>

Центр кар'єри ДПТНЗ «Привільський професійний ліцей»

Центр створено 16 листопада 2020 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виробничої роботи Олени Шевченко в рамках проекту, реалізованого за підтримки ПРООН. Центр діє на громадських засадах на основі спеціально затвердженого Положення, що визначає основною функцією Центру – підвищення конкурентоспроможності випускників ліцею. Центр має власне приміщення, оснащений необхідною комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного Інтернету, має власний сайт, окрему сторінку на сайті закладу освіти, активно поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі. Центр діє на основі затвердженого плану роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентності. Крім того, заходи з розвитку цих компетентностей передбачено також модулями робочих програм з окремих дисциплін. Зокрема, викладається курс «Економіка підприємств», що містить окремий модуль «Малий бізнес», а також курс «Основи підприємництва». В роботі Центру використовуються семінари, круглі столи, науково-практичні конференції, практикуми. З 14 квітня 2021 р. започатковано День кар'єри. Мета заходу – знайомити здобувачів освіти з перспективами обраної професії, допомагати складати ефективне резюме, зустрічатися з потенційними роботодавцями, знайомитися з критеріями проходження співбесіди. Зміцнення зв'язків із роботодавцями передбачено планом роботи Центру.

Зв'язки з роботодавцями реалізуються також майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Водночас, працівники Центру відзначають малу кількість роботодавців, які хочуть брати участь у заходах та їх незацікавленість у системній співпраці з ліцеєм. Найбільш тісними є зв'язки ліцею з компаніями «Екотех», «ЛІСК» і «Термо-Златополь». Центр не має спеціальної системи збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас, з 2021 р. ця функція покладена на заступника директора з навчально-виробничої роботи. Зокрема, є інформація про те, що близько 15 % випускників працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище»

Центр кар'єри відкритий 18 травня 2018 р. за ініціативою директора училища Павла Помарана з метою підняття престижності навчання за робітничою професією, сприяння плануванню успішного кар'єрного розвитку учнівської молоді, залучення роботодавців до дієвої співпраці для працевлаштування та адаптації випускників закладу освіти. Центр діє на громадських засадах на основі спеціального Положення, яким визначаються його основні завдання: сприяння працевлаштуванню випускників; здійснення консультаційної підтримки, покращення інформування учнів і випускників (про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці; основні тенденції локального ринку праці; вимоги роботодавців до шукачів роботи, можливості професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації); розвиток професійних і комунікативних якостей здобувачів освіти; сприяння молоді у здобутті додаткових професійних умінь і навичок, підвищення кваліфікації.

Центр має власне приміщення, оснащений комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного Інтернету. Інформація про діяльність Центру поширюється завдяки спеціальній сторінці на офіційному сайті закладу освіти та за допомогою соціальних мереж.

Наш девіз: "Хто не йде вперед - йде назад. Стану нерухомості не існує."

ДПТНЗ "Роменське ВПУ"

ГОЛОВНА ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ АБИТУРІЕНТАМ ПОДАТИ ЗАЯВУ ДЛЯ ВСТУПУ

Ви тут: Головна / Центр розвитку професійної кар'єри / Діяльність Центру РПК

ДПТНЗ "Роменське ВПУ"
Наша адреса:
42000, Сумська обл.,
м.Ромни, вул.Коржівська, 44
Контактні телефони:
(05448) 5-19-56, 5-19-67, 5-12-71
Факс: (05448) 5-12-71
vpu14@ukr.net

Електронна бібліотека ДПТНЗ «Роменське ВПУ» за посиланням
<http://bibliotekavpu.ucoz.com>

Відповідальна особа з питань консультаційної допомоги:
Ірина Гулак, 096 744-93-21, 066 449-81-99

Відповідальна особа за сайт:
Юлія Іщенко, 068 062-62-94

МЕНЮ САЙТУ

НОВИНИ

БЕЗПЕКА В ІНТЕРНЕТІ

Навчання 27 Вересня 2022

ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРУ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ

Державний професійно-технічний навчальний заклад «Роменське вище професійне училище» проводить набір учнів на навчання на 2021 рік!

Вступ без сертифікату ЗНО, навчання безкоштовне, виплачується стипендія, бажаною забезпечуються гуртожитком.

Учні училища проходять стажування та виробничу практику на підприємствах України та країнах Європи.

МИ, ЧЕКАЄМО ВАС, НАШІ МАЙБУТНІ УЧНІ! ОБЕРІТЬ СВОЮ ПРОФЕСІЮ ВЖЕ СЬОГОДНІ!

Наша адреса: 42001, Сумська область, м. Ромни, вул. Коржівська, 44
тел.: (05448)5-12-71, 068-045-04-80

ВІДЕОРОЛІК - РОМЕНСЬКЕ ВПУ ЗАПРОШУЄ НА НАВЧАННЯ!

Діяльність Центру розвитку професійної кар'єри в Роменському ВПУ

Плани роботи Центру розвитку професійної кар'єри:

- План діяльності центру розвитку професійної кар'єри ДПТНЗ "Роменське ВПУ" у 2022 році
- План діяльності центру розвитку професійної кар'єри ДПТНЗ "Роменське ВПУ" у 2021 році
- План діяльності центру розвитку професійної кар'єри ДПТНЗ "Роменське ВПУ" у 2020 році

Активация Windows
Щоб активировать Windows, перейдите в раздел

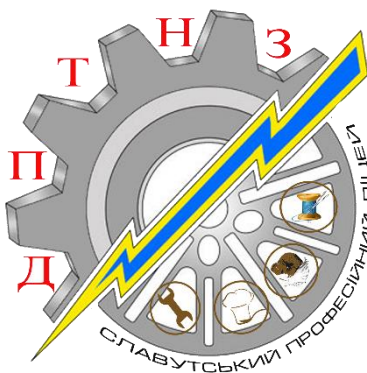
Діяльністю Центру на громадських засадах опікуються: заступники директора Ірина Гулак та Надія Міщенко, старший майстер Оксана Подоляка, практичний психолог Надія Радчук. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Підготовці молоді до відкриття і ведення власної справи сприяють також

вивчення учнями предмету «Основи підприємництва і управлінської діяльності» та розгляд проблем розвитку кар'єри і самозайнятості під час інших занять. Планом роботи Центру передбачено також зміцнення зв'язків з роботодавцями, зокрема з КП «Торговий дім», ТОВ фірма ЛТД «Рембудсервіс», ТОВ «Таланпром» та ін.

Основними формами роботи з молоддю є: консультування, тренінги, вебінари з кар'єрного розвитку. Проводяться також заняття з педагогічними працівниками. Зокрема, ефективним є онлайн-курс «Підготовка молоді до успішної кар'єри», метою якого є поглиблення знань педагогів у питаннях планування кар'єри і працевлаштування молоді. Учасники удосконалюють навички проведення групової роботи з молоддю та надання індивідуальних консультацій з питань кар'єри. У 2022 р. ці тренінги проводила експертна платформа Career Hub Центру «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» у партнерстві з проєктом «Публічно-приватне партнерство для поліпшення сантехнічної освіти в Україні». Розглядалися теми: «Планування кар'єри і розвиток навичок комунікації та самопрезентації», «Пошук роботи і працевлаштування молоді».

З 2018 р. заступниками директора училища та майстрами виробничого навчання збирається інформація про кар'єрний шлях випускників. Це дало змогу з'ясувати, що 82 % підготовлених у закладі освіти фахівців, працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДПТНЗ «Славутський професійний ліцей»

Створений 15 вересня 2021 р. за ініціативою Надії Ніжнік, директора ліцею. Відкриття Центру зумовлене необхідністю підвищення престижності робітничих професій, формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників, адаптації до практичної діяльності випускників закладу професійно-технічної освіти, сприянню розвитку підприємницької ініціативи. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують Надія

Ніжнік, директор ліцею; Ольга Зубарець, заступник директора з НВР, Марина Ніжнік, старший майстер – професійні консультанти; Марина Бондарчук, заступник директора з навчально-виховної роботи, бізнес-консультант; Тетяна Голуб, методист, С. Дідушок, практичний психолог, І. Свінціцька, юрисконсульт – члени Центру.

Цілі, завдання, функції визначаються Положенням про Центр професійної кар'єри. Центр має власне приміщення та забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою. Для поширення його

діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁷⁴, використовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на позабюджетні кошти та волонтерських засадах.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. У закладі освіти викладаються «Основи галузевої економіки та підприємницької діяльності». У роботі Центру використовуються фронтальна, групова, індивідуальна форми роботи з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей та саморозвиток. У 2021-2022 рр. відзначено ефективність заходу у рамках програми «Успішна молодь – успішна громада» (вересень-жовтень 2021 р.), квест «Світ професій», зустрічі із соціальними партнерами (постійно). Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з рестораном «Прем'єра», кафе-баром «Джан», рестораном «Україна», кафе «Корчма», Славутським ремонтно-механічним заводом, Славутським міським управлінням водоканалізаційного господарства, ПАТ «Горинь», Славутською міськрайонною філією Хмельницького обласного центру зайнятості.

Центр не здійснював системного збирання інформації про кар'єрний шлях випускників, але цим питанням займається професійний консультант – Марина Ніжнік. Відтак відомо, що у 2022 р. 40 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДПТНЗ «Хмельницький аграрний центр професійно-технічної освіти»

Центр кар'єри створено у травні 2022 р. з метою популяризації робітничих професій. Ініціатором його відкриття і керівником є заступник директора з виховної роботи Світлана Вознюк. Функціонує Центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Центр забезпечено належною комп'ютерною технікою та доступом до швидкісного Інтернету, на офіційному сайті закладу освіти відкрито його власну сторінку. Центр не складає власного плану роботи, а передбачені ним заходи включено до плану роботи училища. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентності відбувається також під час вивчення предмету «Основи галузевої економіки» (модуль «Побудова кар'єри») та за сприяння партнерів закладу освіти («Хмельник-агро», «Астарта-Київ»).

---

⁷⁴ <https://zpospl101.km.ua/pupils-teachers/career-center/>

Основними формами роботи Центру з підготовки молоді до відкриття і ведення власної справи є: лекції, круглі столи, консультації, зустрічі з роботодавцями та представниками центру зайнятості.

За інформацією Центру, 80 % випускників працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри ДПТНЗ Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг

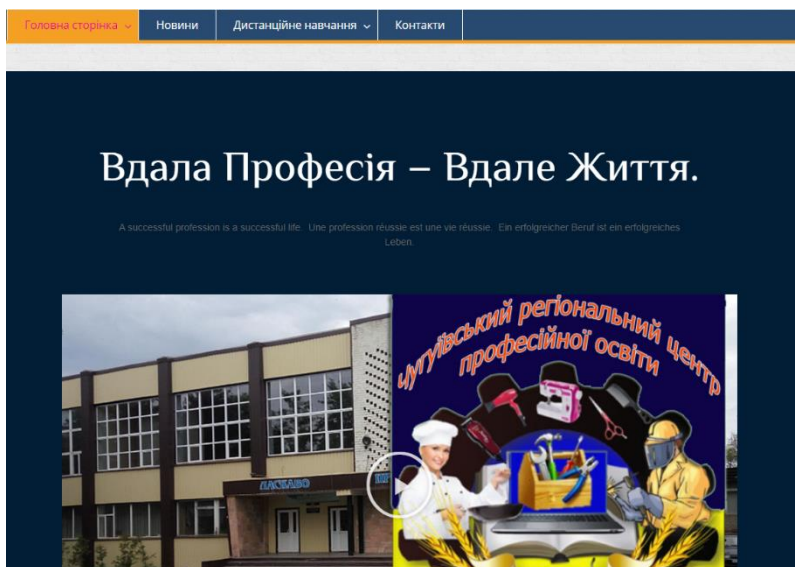

Центр було створено на громадських засадах за ініціативою директора Надії Аніної відповідним наказом по Центру 16 квітня 2019 р. Центр мав на меті підготовку випускників до професійної діяльності, вибір та планування кар'єри, адаптацію випускників до умов ринкового середовища. Основні функції Центру: допомога учням працевлаштуватися або відкрити власний бізнес, популяризація робітничих професій. Діяльність центру забезпечують: соціальний педагог Юлія Драган, психолог Тетяна Кулижка та заступник директора з виховної роботи Наталія Цьома. Центр має окреме приміщення та оснащення комп'ютерною технікою.

Центра діє згідно з планом роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру кар'єри включено також до планів виховної роботи закладу освіти. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей відбувається під час навчання дисциплін «Основи підприємництва», «Професійна етика», «Основи правових знань», окремих модулів, зокрема «Основи трудового законодавства» у формі тренінгів, занять, просвітницької діяльності, коучингів. Відмічається висока ефективність днів кар'єри спільно з центром зайнятості та днів відкритих дверей. Інформація про діяльність центру поширюється через сторінку на сайті закладу освіти та соціальні мережі. Центр не здійснює системного збору інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас з 2018 р. цим питанням опікуються соціальний педагог та майстри виробничого навчання. Відомо, зокрема, що у сфері малого бізнесу працевлаштовується близько 80 % випускників.

Зв'язки з роботодавцями передбачено планом роботи Центру і реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Налагоджено тісні контакти з ФОП Ященко А., ФОП Рапута Н., ФОП Сагалаєв, ФОП Дорошкевич, ФОП Сліпченко С.

Центр кар'єри закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»

Центр кар'єри створений на громадських засадах 01 лютого 2021р. за ініціативою заступника директора з навчально-виробничої роботи Андрія Журняєва і заступника директора з навчально-виховної роботи Катерини Торяник. Центр організовано за рекомендаціями Науково-методичного центру професійно-технічної освіти

Харківської області та за результатами позитивного досвіду функціонування подібних центрів в інших закладах освіти.

Центр діє на основі спеціального Положення. Його основними функціями і завданнями є: популяризація робітничих професій серед дітей, молоді та дорослого населення; сприяння працевлаштуванню здобувачів освіти та випускників; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює заклад освіти; взаємодія з центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, з державною службою зайнятості населення, підприємствами, установами, організаціями з питань професійної підготовки та працевлаштування здобувачів освіти; організація кар'єрного консультування здобувачів освіти, випускників закладу освіти; розвиток підприємницької ініціативи, професійних та комунікаційних якостей; активізація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції та адекватної самооцінки; допомога у побудові плану професійної кар'єри на основі забезпечення відповідності особистих характеристик сучасним вимогам ринку праці; здійснення моніторингу працевлаштування випускників закладу освіти за місцем їх проживання та відстеження кар'єрного зростання тощо.

Функціонуванням та розвитком Центру займаються: заступник директора навчально-виробничої роботи Андрій Журняєв, старші майстри Людмила Помзан і Валерій Коваленко, заступники директора Віталій Грушка, Катерина Торяник, Наталія Волкова, практичний психолог Ірина Шевченко.

Центр перебуває на етапі формування своєї діяльності, розробленні стратегії розвитку та функціонування. Розташований в окремому приміщенні закладу освіти, обладнаний комп'ютерною технікою. Фінансування діяльності

відбувається за рахунок волонтерської діяльності. На даний час Центр потребує інформаційної підтримки, обміну позитивним досвідом роботи з більш досвідченими центрами. Наразі основною проблемою є загострення бойових дій в місці розташування Центру. Інформація про роботу Центру висвітлюється завдяки існуванню власної інтернет-сторінки та через соціальні мережі.

Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей включені до планів виховної роботи закладу освіти, відповідають певним модулям робочих програм з окремих дисциплін («Економіка підприємства та основи підприємницької діяльності», «Основи галузевої економіки та підприємництва», «Техніка пошуку роботи»). Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру та реалізуються викладачами в межах викладання своїх дисциплін та майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Центр використовує такі форми роботи з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей: психологічні та психологічно-педагогічні тренінги, курс «Навички для успішної кар'єри». Найбільш успішним заходом з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей став проведений 17.09.21 р. Тренінг «Лідер та його команда».

Починаючи із 2021 року проводиться збір інформації про кар'єрний шлях випускників (відповідальна – заступник директора з навчально-виховної роботи Торяник Катерина). На теперішній час приблизно 65 % випускників працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри «Крок до успіху» ДНЗ «Новоград-Волинське вище професійне училище»

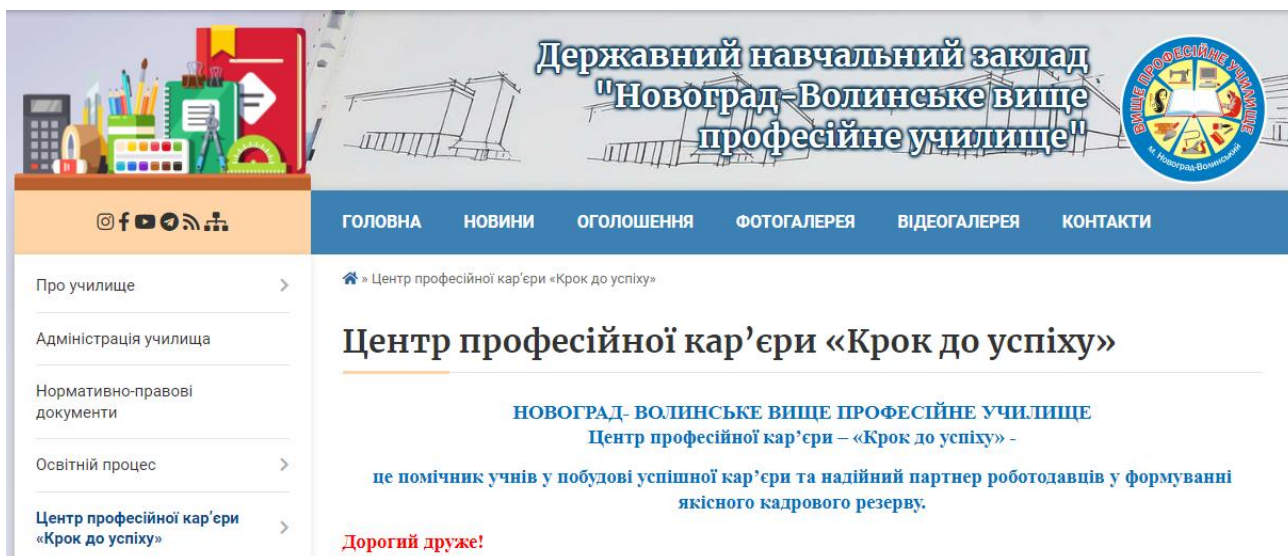
Створений 14 березня 2018 р. за ініціативою директора училища, заслуженого працівника освіти України Миколи Паламарчука. Відкриття центру зумовлено необхідністю сприяти працевлаштуванню випускників з метою реалізації їх права на працю; забезпечити випускників першим робочим місцем; відстежувати їх кар'єрне зростання; підвищувати кваліфікацію або здійснювати перепідготовку у разі потреби; координувати роботу всіх відповідальних осіб.

Центр діє на громадських засадах на основі спеціально затвердженого Положення. Його діяльність забезпечують: керівник центру (директор училища Микола Паламарчук), професійні консультанти центру (заступники директора Лідія Годун та Людмила Отверченко, старший майстер виробничого навчання А. Шпінь), бізнес-консультант (викладач основ підприємницької діяльності

І. Вовк) та члени центру (методист Д. Рудницький та практичний психолог О. Ільчук).

Основні функції Центру: популяризація престижності професійної освіти серед молоді; сприяння в організації роботи профорієнтації й адаптації здобувачів освіти НВВПУ; сприяння та моніторинг працевлаштування випускників училища; аналіз попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює НВВПУ; налагодження співпраці з потенційними роботодавцями тощо.

Центр не має окремого приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та підключений до швидкісного Інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁷⁵, а також застосовуються соціальні мережі та засоби масової інформації. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах. Центр організовує дні відкритих дверей, кругли столи, ярмарки професій, дні кар'єри, зустрічі з роботодавцями, тренінги з учнівською молоддю в школах місцевої громади. Відзначається висока ефективність спільних заходів з міським центром зайнятості. Водночас працівники Центру відзначають недостатнє розповсюдження передового досвіду роботи центрів інших ЗП(ПТ)О. Потребує покращення матеріальна база центру професійної кар'єри «Крок до успіху».

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей через заходи Центру, які включено до планів виховної роботи закладу освіти. Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей відповідають певним модулям в робочих програмах з окремих дисциплін: «Основні трудові права і обов'язки фізичної особи – роботодавця», «Підприємство як суб'єкт господарювання», «Фінансово-кредитне забезпечення підприємства», «Основи маркетингової діяльності»,

⁷⁵ <https://nvvpu.ptu.in.ua/centr-profesijnoi-kar%E2%80%99eri-krok-do-uspihu-16-48-27-10-04-2019/>

«Основи менеджменту», «Планування підприємницької діяльності», «Поняття приватного підприємства». У закладі освіти також викладаються «Основи підприємницької діяльності», «Основи підприємницького успіху», «Основи галузевої економіки та підприємництва». Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей здійснюється на заняттях з окремих дисциплін під час розв'язання теоретичних і практичних завдань.

Зв'язки з роботодавцями передбачено планом роботи Центру та планом роботи закладу освіти. Зв'язки з партнерськими організаціями реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Найбільш тісними є зв'язки Центру з ПрАТ «ВКФ «Леся», меблевою фабрикою «Мірт». З 2014 р. Центром розпочато системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Цим займається заступник директора з НВР Людмила Отверченко. Відомо, що близько 10 % випускників працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри і профорієнтації ДНЗ «Волочиський промислово-аграрний професійний ліцей»

Центр створено 23 листопада 2021 р. за ініціативою директора Віктора Дорохова з метою допомоги майбутнім кваліфікованим робітникам у реалізації їх права на перше робоче місце та створення умов для ефективної адаптації до сучасних умов ринкової економіки. Діє Центр на громадських засадах на основі відповідного Положення, що визначає його основні функції (активація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості, формування активної життєвої позиції, опанування навичками самопрезентації, написання резюме та техніки пошуку роботи тощо). Роботу Центру забезпечують: керівник центру (директор ліцею Віктор Дорох), професійні консультанти (заступники директора В. Квітень, Н. Полікевич) та бізнес-консультант (старший майстер А. Дрозд). Центр має власне приміщення, оснащене необхідною комп'ютерною технікою з доступом до швидкісного Інтернету. Діяльність Центру висвітлюється завдяки сторінці на сайті закладу освіти, через соціальні мережі та публікації в періодичних виданнях. Центр має власний план роботи, яким передбачено підготовку молоді до розвитку професійної кар'єри, відкриття і ведення власної справи, а також зміцнення зв'язків з партнерськими організаціями як потенційними роботодавцями, найбільш активними з яких є ПП «ТРАНС-АВТО-Д», ФОП «Сирота А.М.», Волочиський машинобудівний завод ПАТ «Мотор-Січ», ТОВ «Агробізнес». Основними формами роботи з розвитку кар'єрної та підприємницької діяльності є консультування, проведення семінарів, ділових тренінгів, зустрічей з роботодавцями. Успішною стала участь

учнів ліцею в обласному огляді-конкурсі комп'ютерних презентацій «Підприємцями не народжуються – ними стають», які зайняли 1 місце у півфіналі, та 7 – у фіналі конкурсу. Підготовка ліцеїстів до підприємницької діяльності забезпечується також завдяки вивченню таких предметів, як «Основи галузевої економіки і підприємництва» та «Технології» (модуль «Основи підприємницької діяльності»).

Центр кар'єри Кам'янського професійного ліцею

Створений 20.01.2020 р. за ініціативою Дніпропетровського НМЦ ПТО. Відкриття Центру зумовлене необхідністю успішної кар'єри здобувачів освіти. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують відповідальний секретар ПК – А. Тарасенко, психолог – Ю. Шевчук, бібліотекар – В. Татарган, юрисконсульт – Т. Черненко, викладач галузевої економіки – В. Казаков.

Основні функції Центру: спрямовувати майбутніх фахівців до активного пошуку роботи, надавати допомогу у працевлаштуванні. Центр не має власного приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності використовуються соціальні мережі, бюлетені, газети, буклети. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах. У роботі Центру використовуються курси підвищення кваліфікації для персоналу, підбір персоналу на замовлення роботодавця, участь у Ярмарках вакансій. У 2022 р. відзначено ефективність Ярмарки вакансій з міським центром зайнятості, консультативна зустріч «Активізація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості». Центр не здійснював системного збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас відомо, що у 2022 р. 18 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Крім того, в закладі освіти викладаються «Галузева економіка». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з ПАТ «Дніпровський металургійний комбінат», АТ «ДНПРОАЗОТ».

Центр кар'єри Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею

Створений 24 жовтня 2018 р. за ініціативою В'ячеслава Сиротюка – директора, заслуженого працівника народної освіти УСРС. Відкриття Центру зумовлене необхідністю організації проходження виробничої практики, працевлаштування випускників та їх адаптації до практичної діяльності, сприяння розвитку підприємницької ініціативи, опанування навичками самопрезентації, техніки пошуку роботи, здійснення моніторингу їх кар'єри, розвитку соціального партнерства. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують Ганна Чайка – заступник директора з НВР, Вікторія Білоконь – практичний психолог, Олена Серeda – майстер виробничого навчання. Основні функції Центру: уповільнення зовнішньої міграції, працевлаштування випускників на підприємствах регіону, організація та проведення кар'єрного консультування здобувачів і випускників, розвиток підприємницької ініціативи, інформування молоді про основні тенденції ринку праці та вимоги роботодавців тощо. Центр має власне приміщення, забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти, використовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. У 2022 р. відзначена ефективна участь у міському профорієнтаційному заході «Ярмарок професій-2022». Окремі питання (модернізація системи професійної освіти, мотиви розвитку професійної кар'єри майбутніх фахівців, чинники впливу на її планування й розвиток) включені як окремі модулі до робочих програм предметів професійно-теоретичної підготовки. Крім того, в закладі освіти викладаються «Основи галузевої економіки та підприємництва». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання, зв'язки з партнерськими організаціями реалізуються також певними викладачами в межах викладання своїх дисциплін та майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з Центром кар'єри Метінвест. Центр не здійснював системного збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас відомо, що у 2022 р. 15 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри Львівського професійного коледжу готельно-туристичного та ресторанного сервісу

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ПРОФЕСІЙНИЙ
КОЛЕДЖ**

Готельно – туристичного
та ресторанного сервісу

Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 р. Функціонує на громадських засадах на підставі затвердженого Положення, яким визначаються його мета (допомагати учневі знайти себе у професійному світі, формувати креативний, експериментальний спосіб мислення, планувати кар'єру і досягати поставленої кар'єрної мети, відповідати

ЦЕНТР РОЗВИТКУ КАР'ЄРИ

Львівського професійного коледжу
готельно-туристичного та ресторанного сервісу

сучасним потребам ринку праці), місія (формування прогресивної мотивації до самостійного планування й побудови кар'єри, адаптація до сучасного ринку праці, сприяння професійній самореалізації) та основні функції (інформаційна, консалтингова, профорієнтаційна допомога

учням і випускникам у позиціонуванні себе на ринку праці, набутті необхідних умінь і навичок самопрезентації).
Центр не має окремого приміщення, але має доступ до необхідної комп'ютерної техніки та швидкісного Інтернету, власну сторінку на офіційному сайті закладу освіти, поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі. Діяльність Центру забезпечують: заступники директора Качур Роксолана, Марія Скоробогата та Ірина Стасів, старші майстри Оксана Голяк та Ольга Сухарина, методист, викладач економіки Ольга Богоніс, викладач правознавства Ганна Павлишин-Кошова.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей на окремих предметах («Основи підприємницької діяльності», «Основи підприємницького успіху», «Фінансова грамотність», «Комерційна діяльність»), модулів інших предметів («Потреби та економічні інтереси і наявні для них ресурси», «Професійні навички відповідно з вимогами ринку праці», «Планування підприємницької діяльності і власні бізнес-проекти»), у ході проведення низки позааудиторних заходів (професійні

курси, майстер класи, екскурсії, фестивалі, проекти, професійні заходи від роботодавців, програми менторства й наставництва, консультативні ради тощо).

Особливого значення у Центрі надають «Програмі наставництва й менторства від роботодавців», що реалізовувалася з 4 жовтня 2021 р. по 4 січня 2022 р. з метою сприяння особистісному та професійному зростанню учнів під наглядом менторів (фахівців, які на власному прикладі показують ефективні способи досягнення професійного та особистісного успіху). Учасниками програми були учні коледжу. Очікувані результати: розвиток особистості, набуття професійних умінь і навичок, формування ділової репутації, розвиток комунікації. Ефективним виявився також навчальний курс «Soft skills», що проводився з 14 лютого 2021 р. по 4 лютого 2022 р. з метою сприяння соціалізації та адаптації здобувачів освіти до потреб навколишнього світу. Курс дав змогу учасникам: навчитися покладатися на себе та співпрацювати з іншими; розкривати свій внутрішній потенціал лідерства, самостійно формувати власні цілі та формувати шляхи їх досягнення, робити усвідомлений корисний вибір, покращити стосунки з друзями, підвищити впевненість у собі тощо. Було також реалізовано проєкт «Професіонали майбутнього» (22–26 листопада 2021 р.), що передбачав проведення комплексу заходів від роботодавців і соціальних партнерів (майстер класів, тренінгів, виробничих екскурсій, бінарних занять) для підвищення професійної майстерності здобувачів освіти, покращення їх адаптації до сучасного ринку праці, сприяння професійній реалізації та розвитку підприємницької компетентності.

З 29 листопада по 10 грудня 2021 р. було реалізовано навчальний курс «Фінансова грамотність» для початківців-підприємців. Його метою було формування системи знань та набуття вмій і навичок, необхідних підприємцям-початківцям для налагодження процесу управління фінансами і бізнес-процесами (знайти джерела фінансування для свого підприємства, сформувати вміння й навички щодо розрахунку фінансових показників та точок безбитковості, сформувати фінансову модель бізнесу).

Крім того, було проведено низку заходів з розвитку кар'єрної компетентності та підвищення кваліфікації для дорослого населення за підтримки програм ЮНІСЕФ та E4SKILLS.

Центром запроваджено збір інформації про кар'єрний шлях випускників, зокрема у сфері малого бізнесу. Цю функцію з 2016 р. виконували класні керівники і майстри виробничого навчання. Зазвичай усі випускники закладу освіти працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри Любарського професійного ліцею

Центр функціонує на громадських засадах з 1 листопада 2018 р. на підставі рішення педагогічної ради закладу освіти. Ініціатором створення Центру була методистка Тамара Лавренюк. Центр мав на меті вдосконалення професійної орієнтації населення на робітничі професії та партнерських зв'язків із роботодавцями. Педагогічною радою визначено основні функції Центру: забезпечення координації дій Центру з центральними та місцевими органами виконавчої влади, службами зайнятості населення, підприємствами,

установами та організаціями (роботодавцями) щодо оптимального узгодження реальних потреб ринку праці та ринку освітніх послуг.

Центр має окреме приміщення, необхідну комп'ютерну техніку, підключення до швидкісного інтернету, власний сайт і бюлетень. Його фінансування здійснюється за позабюджетні кошти. Розвитком Центру займаються: керівник центру (методист Тамара Лавренюк), фахівці з питань працевлаштування (заступник директора з навчально-виробничої роботи Віктор Суханіцький, голови МК Петро Креничко, Іван Мясніков та Сергій Остріцький, старший майстер Григорій Турук), психолог Інна Гадомська, юрисконсульт Ольга Назарівська та бізнес-консультант центру (викладач Леся Локайчук).

Центр має власний план роботи, узгоджений з планом роботи закладу освіти, якими передбачено розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців. Це здійснюється завдяки: викладанню предмета «Основи галузевої економіки та підприємництва, агробізнесу»; включенню питань підготовки молоді до підприємництва до змісту інших предметів (ППТ-4.1 «Організація торговельно-технологічного процесу», Тр.А1-1 «Виконання с/г та інших механізованих робіт», ЕГЗ-4.1 «Виконання робіт з зварювання середньої складності деталей»); проведенню низки позааудиторних заходів (тематичні класні години, інформаційні години з представниками Центру зайнятості; інформаційна година «Працевлаштування за кордоном» тощо); зміцненню партнерських зв'язків (ТОВ «Хмільницьке», ТОВ «А.Т.К.» ,ФГ «Надія»). Відомо, що у сфері малого бізнесу щороку працевлаштовується близько 15 % випускників ліцею.

Центр кар'єри Міжгірського професійного ліцею

Центр кар'єри було відкрито 22 жовтня 2021 р. на громадських засадах за ініціативою директора ліцею Василя Маринця з метою підвищення ефективності роботи щодо працевлаштування випускників, допомоги їм у підготовці до побудови успішної кар'єри. Центр функціонує на основі Положення за рахунок бюджету. Цілі і завдання Центру: популяризація професійної освіти серед молоді; профорієнтація й адаптація здобувачів професійної освіти; моніторинг працевлаштування випускників; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців; налагодження співпраці з потенційними роботодавцями; інформування випускників про

вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці (спеціальності) тощо.

До кадрового складу Центру входять: керівник центру (Т. Козак, практичний психолог), професійні консультанти центру (О. Маслей, заступник директора з навчально-виховної роботи; П. Новак, старший майстер; Г. Рушак, викладач предмету «Основи підприємницької діяльності»; М. Буришин – заступник директора з навчально-виробничої роботи); члени центру (Є. Бундзяк, завідувач сектору профорієнтації відділу надання соціальних послуг Міжгірської районної філії Закарпатського обласного центру зайнятості (за згодою); П. Кривка, юрист; Я. Дубенюк, голова Ради учнівського самоврядування). Центр розташований в окремому приміщенні, оснащений комп'ютерною технікою та має підключення до швидкісного Інтернету.

Центр має власний план роботи. Заходи з розвитку цих компетентностей включені також до планів виховної роботи закладу освіти. Консультативна робота

центру з розвитку кар'єрної та компетентностей проходить у формі тренінгів, семінарів, тестування, очних консультацій, онлайн-консультування з головним спеціалістом Управління Держпраці у Закарпатській області. Центр проводить також майстер класи і «Тиждень професійно-технічної освіти». У 2022 р. найбільш успішними заходами з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей стали тренінгові заняття («Зазирни у своє майбутнє», «Від мрії до цілі!»), а також тиждень професійної (професійно-технічної) освіти, під час якого було проведено: психологічне тестування «Мій кар'єрний потенціал», конкурси професійної майстерності серед здобувачів освіти; День відкритих дверей; семінар-тренінг професійного спрямування для учнів III курсу «Мій професійний портрет». Крім того, розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей в освітньому процесі здійснюється в процесі вивчення курсу «Основи підприємницької діяльності».

Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планом роботи закладу освіти і реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Збір інформації про кар'єрний шлях випускників, зокрема у сфері малого бізнесу починаючи з 2021 року виконує М. Буришин, заступник директора з виробничої роботи. Інформація про роботу Центру поширюється через сторінку на сайті закладу освіти⁷⁶, соціальні мережі.

Центр кар'єри Нетішинського професійного ліцею

Центр засновано 29 листопада 2021 р. за ініціативою заступника директора Анастасії Мельничук з метою інформування учнівської молоді та дорослих про основні тенденції ринку праці. Діє Центр на основі Положення, яким визначаються його основні функції: організація та проведення консультування здобувачів П(ПТ)О, допомога у побудові плану розвитку професійної кар'єри, освіти формування в майбутніх фахівців громадянської компетентності та активної соціальної позиції. Розвитком Центру та волонтерських засадах опікуються: соціальний педагог Віталіна Стрижавчук, практичний психолог Світлана Степанюк, заступник директора Анастасія Мальчик, бібліотекар Поліна Фрідріх. Центр має окреме приміщення, оснащене комп'ютерною технікою, доступ до швидкісного Інтернету, власну сторінку на офіційному сайті ліцею. Поширення інформації про діяльність Центру здійснюється також через соціальні мережі.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Підготовка молоді до підприємницької діяльності здійснюється при вивченні окремих предметів («Основи галузевої економіки», «Основи трудового законодавства»). Ефективними формами роботи

⁷⁶ <https://mpl.com.ua/category/vstupnikam/tsentr-profesijnoyi-karyery/>

з підготовки молоді до підприємницької діяльності є: майстер класи, бізнес-тренінги, професійні конкурси, квести тощо. У 2022 р. було успішно проведено квест (з метою ознайомлення учнів загальноосвітніх шкіл з діяльністю Нетішинського професійного ліцею та з робітничими професіями) та круглі столи здобувачів освіти, соціальних партнерів і роботодавців (з метою розвитку підприємницької ініціативи та вивчення питань правового регулювання відносин у сфері зайнятості та трудового законодавства). Планом роботи Центру передбачено також зміцнення зв'язків з партнерськими організаціями, найбільш активними з яких є: ТОВ «Т-Стиль», ФОП Гловацький В.В., ТОВ «ДАМАС і Ко», СУПП «МАНЖЕСТІК», ТОВ «АТП УЮ ХАЕС».

Центр кар'єри професійно-технічного училища №14 смт Вороновиця

Створений 17 січня 2022 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виробничої роботи Ніни Рузьяк. Відкриття центру було зумовлене необхідністю вдосконалення допомоги випускникам у реалізації їх права на працю та забезпечення першим робочим місцем, відстеження їх кар'єрного зростання, підвищення кваліфікації або перепідготовки у разі потреби, а також організацію координації роботи всіх осіб, відповідальних за ці питання. Центр діє на основі спеціального Положення, яким визначено його основні цілі: популяризація престижності професійної освіти серед молоді; сприяння в організації роботи профорієнтації й адаптації здобувачів освіти ПТУ № 14 смт Вороновиця; проведення профорієнтаційної роботи та організація щорічного набору учнів; сприяння працевлаштуванню випускників училища; моніторинг працевлаштування випускників (проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює ПТУ № 14 смт Вороновиця); налагодження співпраці з районною службою зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, які можуть бути потенційними роботодавцями для випускників училища; інформування випускників ПТУ № 14 смт Вороновиця про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці (спеціальності); організація та проведення виробничої практики. Центр діє на громадських засадах, не має власного приміщення і окремого штату. Водночас до його діяльності залучено весь педагогічний колектив закладу освіти. Для реалізації цілей Центру використовуються тренінги, дні кар'єри, круглі столи, семінари-практикуми тощо. Найбільш популярною формою роботи в закладі освіти визнано проведення зустрічей з кращими випускниками училища. Учасники діяльності Центру перспективним вважають налагодження та зміцнення зворотного

зв'язку між закладом освіти та роботодавцями (підприємствами, установами й організаціями) для отримання від них об'єктивної оцінки щодо якості професійної підготовки фахівців. Педагоги переконані також у необхідності вдосконалення механізмів державного сприяння розвитку в Україні малого бізнесу. Центр не має власного плану роботи. Передбачені ним заходи з розвитку кар'єрної й підприємницької компетентності включено до планів виховної роботи закладу освіти. Розвиток цих компетентностей реалізується також в освітньому процесі при вивченні дисципліни «Основи галузевої економіки» та при вирішенні теоретичних і практичних завдань інших предметів. З 2016 р. майстри виробничого навчання відстежують професійні успіхи своїх учнів, зазначаючи, що близько 35% випускників щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу. Основним каналом поширення інформації про діяльність Центру є соціальні мережі.

Центр кар'єри професійно-технічного училища №22 смт Луків

Створений на громадських засадах на основі рішення педагогічної ради у 2013 р. дирекцією училища для створення банку даних про підприємства регіону для працевлаштування учнів. Штат Центру налічує три особи: Володимир Книш, заступник директора; Оксана Головій, соціальний педагог; Іван Яцюн, інженер. Головна мета діяльності Центру полягає в інформуванні учнів про наявність сучасних підприємств. Центр сприяє працевлаштуванню випускників, налагоджує співпрацю з організаціями, підприємствами та установами міста. Функціонує в приміщенні закладу освіти, обладнаний комп'ютерною технікою з підключенням до швидкісного Інтернету. Джерела фінансування діяльності Центру – волонтерські.

Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей включені до планів виховної роботи закладу освіти. Питання підготовки молоді до підприємницької діяльності розглядаються також на заняттях. Найбільш успішними заходами є зустрічі учнів із працівниками районної служба зайнятості, представниками підприємства «Аміла», «Перлина Турії», «Ратнівські аграрії». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру та здійснюються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Інформація про роботу Центру поширюється завдяки існуванню власного сторінки на сайті закладу освіти. Збір інформації про кар'єрний шлях випускників, зокрема їх працевлаштування у сфері малого бізнесу здійснюють майстри виробничого навчання починаючи з 2013 р. Відомо, що 84 % випускників щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри Сокиринського професійного аграрного ліцею Чернігівської області

Центр кар'єри створений рішенням вченої ради закладу освіти 1 жовтня 2021 р.⁷⁷ за ініціативою директора ліцею Юлії Назаренко для сприяння працевлаштуванню випускників, реалізації їх права на працю, відстеження їх кар'єрного зростання, підвищення кваліфікації або перепідготовки та координації роботи з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентності майбутніх фахівців.

Центр діє на громадських засадах на основі Положення, яке визначає його основні завдання: надання інформації про конституційні права молоді та випускників, активізація зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості, формування активної життєвої позиції ліцеїстів, сприяння розвитку в них підприємницької ініціативи, опанування навичками самопрезентації, написання резюме та техніки пошуку роботи, розширення спектру методів пошуку роботи та підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці.

До структури Центру входять керівник Центру (в.о. заступника директора з навчально-виховної роботи І. Мазина) та члени Центру (майстри виробничого навчання В. Гавриш, В. Сотченко, Н. Вовнянко, Н. Олефіренко, Ю. Куда, М. Марченко).

Для реалізації визначених Положенням завдань ліцей надає членам Центру доступ до необхідної комп'ютерної техніки та швидкісного Інтернету. З метою поширення інформації про діяльність Центру на офіційному сайті ліцею відкрито сторінку та використовуються соціальні мережі.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей майбутніх фахівців. Крім того, підготовка молоді до підприємництва реалізується також у процесі вивчення предмета «Економіка». Підготовці молоді до відкриття власної справи сприяють також партнери ліцею СТОВ «Батьківщина» та ПрАТ «Нива-Плюс». Для реалізації завдань кар'єрного розвитку молоді проводяться зустрічі й презентації з роботодавцями щодо актуальних вакансій, забезпечення інформаційного супроводу рекрутингу для потенційних роботодавців, тренінги, майстер-класи, інші освітні й соціальні ініціативи для учнів та випускників.

З 2002 р. у закладі освіти збирається інформація про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що в середньому у сфері малого бізнесу працевлаштовується близько 5 % випускників ліцею.

⁷⁷ <https://sokyryntcipal.ucoz.net/>

Центр кар'єри та професійного зростання ДНЗ «Чортківське вище професійне училище»

Центр відкритий 26 березня 2019 р. за ініціативою директора Олега Іванілова з метою розвитку творчих здібностей здобувачів освіти, формування їх професійних компетентностей, сприяння у плануванні успішного кар'єрного розвитку випускників. Функціонує на громадських засадах на основі спеціального Положення, що визначає його основні цілі і завдання: консультування та сприяння плануванню розвитку кар'єри здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, сприяння працевлаштуванню випускників, популяризація робітничих професій та постійного професійного розвитку серед дітей, молоді й дорослих.

Центр має окреме приміщення, оснащений комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного Інтернету, має власну сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁷⁸, випускає бюлетень та поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі.

Діяльністю Центру на волонтерських засадах опікуються: координатор роботи Центру (Світлана Візнюк, заступник директора з НВР); практичний психолог (Валентина Гузик, практичний психолог); професійний консультант (Лілія Яблонська, викладач); юридичний консультант (Наталія Домашенко, юрист); бізнес-консультант (Оксана Варцаба, економіст).

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Підготовці молоді до розвитку кар'єри, відкриття і ведення власної справи сприяють також вивчення предметів («Основи галузевої економіки і підприємництва», «Основи підприємницького успіху», «Техніка пошуку роботи») та окремих модулів («Сутність та методологічні основи підприємницької діяльності», «Особливості підприємницької діяльності реального бізнесу» тощо). Для подолання проблеми низької мотивації підприємців до співпраці з закладами освіти планом роботи Центру передбачено зміцнення зв'язків з організаціями і підприємствами Чортківського регіону та Тернопільської області.

Основними формами роботи Центру з молоддю є: бесіди, практичні заняття, екскурсії, тренінги, презентації досвіду роботи провідних спеціалістів організацій і підприємств Чортківського регіону, практичні заняття з

⁷⁸ <https://ch-vpu.te.ua/pupils-teachers/career-center/>

випускниками закладу освіти, проведення юридичних консультацій для випускників закладу освіти тощо.

З 2020 р. координатором роботи Центру кар'єри та професійного зростання Світланою Візнюк проводиться збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Це дало змогу встановити що 60 % підготовлених у закладі освіти фахівців працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єри Торчинського професійного ліцею

Центр створено 17 листопада 2018 р. за ініціативою директора Олександра Вознюка. Відкриття Центру зумовлене необхідністю підвищення рівня працевлаштування випускників. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують Олександр Вознюк та Юрій Матвійчук. Основною метою діяльності центру є підтримка випускників у процесі працевлаштування. Існує центр на позабюджетні кошти, не має окремого приміщення, але має доступ до швидкісного інтернету. Для популяризації його діяльності застосовується сторінка на офіційному сайті закладу освіти⁷⁹. У роботі Центру використовуються зустрічі, круглі столи. Ефективним є проведення днів відкритих дверей. Співробітники Центру не здійснювали системного збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас з 2018 р. заступник директора Юрій Матвійчук відстежує професійні успіхи випускників, зазначаючи, що близько 50 % щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей відбувається через заняття з ділової активності, вирішення теоретичних і практичних завдань, вивчення дисципліни «Ділова активність». Зв'язки з роботодавцями передбачено планом роботи закладу освіти і реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Налагоджено співпрацю з Центром зайнятості.

⁷⁹ <https://tlicej.com/uchniam/centr-karery/>

Центр кар'єри Хмельницького професійного ліцею

Центр кар'єри Хмельницького професійного ліцею – штатний структурний підрозділ закладу освіти, створений 10 вересня 2021 р. за ініціативою заступника директора ліцею з виховної роботи Василя Легкого. з метою організації сприяння працевлаштуванню випускників. В ліцеї затверджено спеціальне Положення про Центр кар'єри, яке визначає основні цілі й завдання його діяльності: аналіз ринку праці; допомога здобувачам освіти в оволодінні навичками пошуку роботи; здійснення спільно з державною службою зайнятості населення моніторингу працевлаштування випускників. Центр має окреме приміщення, оснащений комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного Інтернету. Його діяльністю на волонтерських засадах опікуються заступник директора ліцею Василь Легкий, психолог Л. Паламарчук, соціальний педагог І. Івашко, старший майстер С. Жухевич. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей здійснюється під час групових занять з фінансової грамотності, зустрічей з представниками Хмельницького міського центру зайнятості, проведення занять «Основи підприємницької діяльності» та «Основи галузевої економіки».

Центр кар'єрного консультування ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг»

Створено на громадських засадах 01 жовтня 2021 р. рішенням педагогічної ради закладу освіти за ініціативою директора училища Валентини Балицької. Мотивацією до відкриття центру стало прагнення сприяти реформуванню освітньої галузі. Основою для створення центру також слугували означені в «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» пріоритетні завдання, вирішення яких покликане було сприяти зростанню показників економічного розвитку країни. Серед них: збалансування кількості випускників закладів освіти з потребами регіонального ринку праці; популяризація професійної (професійно-технічної) освіти; підготовка майбутніх фахівців на засадах компетентнісного підходу. Актуальність Центру посилювалася існуванням дефіциту представників робітничих професій. Основні цілі центру: популяризація професійної (професійно-технічної) освіти; підтримка програм перепідготовки та працевлаштування незайнятого населення; реалізація концепції «Навчання впродовж життя». Діяльність центру спрямовано на розв'язання таких завдань: консультування учнів загальноосвітніх шкіл та представників категорії незайнятого населення з

питань професійної орієнтації; тестування здобувачів на професійну придатність; організація онлайн майстер-класів професійного спрямування; проведення онлайн консультативних семінарів з представниками Вінницького обласного центру зайнятості та представниками бізнесу; проведення онлайн коуч-сесій з питань кар'єри й бізнесу; проведення дистанційних конференцій з профорієнтації із закладами вищої освіти. Забезпечують роботу центру Валентина Балицька (директор училища), Юлія Балалаєва (керівник центру), Світлана Масліч (заступник директора з навчально-методичної роботи), Олександр Гнатюк (викладач, секретар приймальної комісії). Центр не має окремого приміщення, проте оснащений необхідною комп'ютерною технікою та підключений до швидкісного Інтернету. Інформація про діяльність розповсюджується через соціальні мережі. Водночас головною проблемою є відсутність фінансування. Діяльність центру здійснюється на волонтерських засадах. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Крім того, у закладі освіти викладаються дисципліни «Основи ринкової економіки та підприємництва», «Основи галузевої економіки та підприємництва».

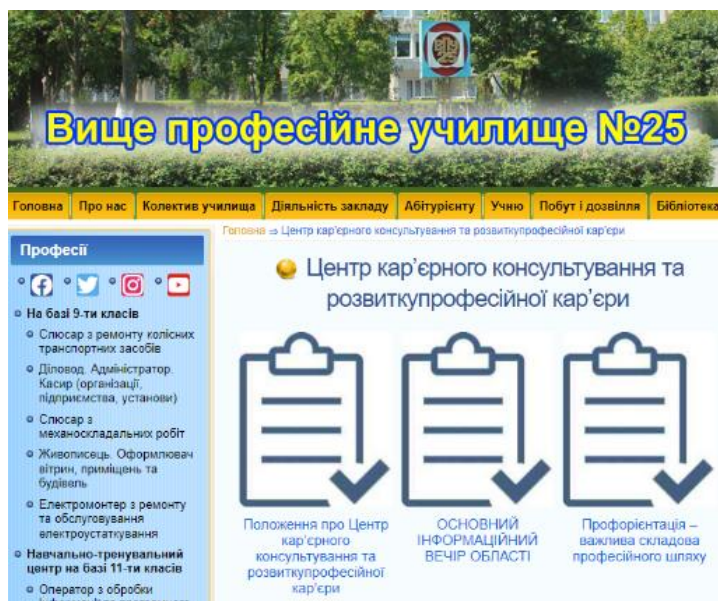
Найбільш популярні форми роботи – проведення тестувань, семінарів, майстер-класів, коуч-сесій, дистанційних конференцій. Відмічається участь Центру в тренінговій програмі для молоді «Skills Lab: успішна кар'єра» (2022), організатором якої є Агенція регіонального розвитку Вінницької області. Високу ефективність мають зустрічі з фахівцями провідних українських компаній («Lifecell» «Watsons», «Райффайзен Банк Аваль», «UKRSIBBANK BNP Paribas Group», «Укртелеком», «Укренерго» та «Метінвест Холдинг»). Співпрацю з роботодавцями передбачено планом роботи Центру та планом роботи закладу освіти. Зв'язки з партнерськими організаціями реалізуються викладачами (в межах викладання окремих модулів предметів) та майстрами виробничого навчання (у процесі організації виробничої практики). У закладі освіти та Центрі налагоджено зв'язки з КП «Вінницька транспортна компанія», ФОП Стінський О.М., ПрАТ «Володарка», ФОП Хардіна Н.М. (кафе-бар «Марсель»), рестораном «Mont Blanc», ТОВ Ресторациєю «Гостинний пан», ФОП Ляхович Т.А. (ресторан «Стейк Хаус»), ФОП Ратушняк І.Ю. (кав'ярня «Шоколад»), ФОП Мілецька О.В. (салон краси «Кураж»), ФОП Чорна С.А. (салон краси «Стелла»), ТОВ «Славутич побут сервіс», ПП «Маяк», ПП «Вінвтор сервіс», ТОВ «Майстер Поділля», ПП Туристична агенція «Укрвіза», ТОВ «АмеліАрт Україна».

З 2010 р. класні керівники та майстри виробничого навчання закладу освіти відстежують професійні успіхи своїх учнів, зазначаючи, що близько 90 % випускників щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр кар'єрного консультування та розвитку професійної кар'єри Вищого професійного училища № 25 м. Хмельницького.

Створений рішенням вченої ради 18 червня 2019 р. за ініціативою директора училища Олени Загіки у рамках експерименту Всеукраїнського рівня «Формування кар'єрної компетентності майбутніх фахівців у закладах професійної освіти». Діє на громадських засадах на основі спеціального Положенням, яким визначено його основні функції: надання інформації про конституційні права здобувачів освіти, активізація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості, формування активної життєвої позиції, сприяння розвитку підприємницької ініціативи; системні заходи щодо професійної орієнтації молоді, консультування здобувачів освіти, співпраця з роботодавцями, організація тренінгів, семінарів, вебінарів. Центр має окреме приміщення, оснащений комп'ютерною технікою, підключений до швидкісного Інтернету, має власну сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁸⁰, поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі й періодику. Діяльністю Центру на волонтерських засадах займаються заступники директора Наталія Кочаток й Наталія Обертюк та практичний психолог Оксана Костенкою. Розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей здобувачів освіти передбачений планом роботи Центру, планом виховної роботи училища, змістом предмету «Підприємницька діяльність». Основними формами роботи Центру з підготовки молоді до розвитку кар'єри й підприємництва є тренінги, індивідуальні бесіди, конференції, вебінари. У 2020-2022 рр. було впроваджено пілотний проєкт «Навички успішної кар'єри». Центр тісно співпрацює з роботодавцями. З 2015 р. заступником директора училища здійснюється збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що понад 90 % підготовлених закладом освіти фахівців працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

⁸⁰ <http://vpu25.km.ua/tsentr-kar-iernoho-konsul-tuvannia-ta-rozvytkuprofesijnoi-kar-iery/>

Центр кар'єрного розвитку ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»

Створений у вересні 2021 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виховної роботи Галини Сіпневської. Відкриття Центру зумовлене необхідністю надати учням інструменти для розвитку бізнесу та кар'єрних компетентностей. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують заступник директора з навчально-виховної роботи, практичний психолог, соціальний педагог, бібліотекар, група учнів центру. Основні функції Центру: створення умов для розвитку конкурентноспроможного та компетентного робітника. Центр має власне приміщення, має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁸¹, використовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на позабюджетних засадах.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру також включено до планів виховної роботи закладу освіти. Викладаються предмети «Технології» (модуль «Основи підприємницької діяльності») та «Основи галузевої економіки і підприємництва» (модуль «Основи підприємництва»). У роботі Центру використовуються тестування, тренінги, зустрічі з роботодавцями, майстер класи. Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання, зв'язки з партнерськими організаціями реалізуються певними викладачами в межах викладання своїх дисциплін. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з Фондом «Професійний розвиток Харкова» і Центром зайнятості. Центр з 2020 р. за допомогою учнів здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що у 2022 р. близько 20 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Державний навчальний заклад
"Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості"

вул. Б. Хмельницького, 30 т.ф. 392-01-05, тел. 93-91-63 pr.budteh@ptukh.org.ua

ГОЛОВНА | НОВИНИ | АБИТУРЕНТУ | ЗНО 2022 | РОБОТА З УЧНЯМИ

КОРОНАВІРУС COVID-19

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»

ВНУТРІШНЯ СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЦЕНТРІ

НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНА БАЗА

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНІ ЦЕНТРИ

ДУАЛЬНА ОСВІТА

Центр кар'єрного розвитку

АЛГОРИТМ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ

Кожна людина хоча б раз в житті обирає собі професію. Для прийняття правильного рішення при виборі професії тобт необхідно врахувати ряд факторів – власні побажання, психологічні особливості та можливість не слід забувати й про потреби ринку праці. Для цього існує так звана "формула вибору професії", яка в загальному вигляді показує первинний алгоритм прийняття оптимального рішення в подальші наступних компонентів: "хочу" – "можу" – "треба". Розкриємо коротко суть цих компонентів.

Але кінцевий оптимальний вибір своєї професії можна зробити тільки тоді, коли ти проаналізуєш всі компоненти формули вибору професії і співставив їх між собою та з вимогами професії до людини і вони співпадуть між собою хоча б частково

Зона оптимального вибору

можу

хочу

треба

1 - "Хочу"

⁸¹ <https://strojsoc.ptu.org.ua/centr-karyernogo-rozvitku/>

Центр кар'єрного розвитку ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області»

Створений у 2019 р. за ініціативою соціального педагога Наталії Бендюк. Відкриття Центру зумовлене необхідністю зацікавити здобувачів освіти у робітничих професіях. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Основні функції Центру: ознайомлення з новітніми технологіями робітничих професій. Займаються розвитком Центру Марія Єщенко та Юрій Тризна. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти. Центр не має власного приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою. Діяльність Центру не фінансується. У роботі Центру використовуються тренінги, бесіди, ярмарки професій, робота з центром зайнятості, зустрічі з роботодавцями. У 2021 р. КУ «Харківський обласний центр молоді» відзначено ефективність тренінгу: «Розвиток лідерських якостей. Шлях до професійного зростання».

ЗАСІДАННЯ ШКОЛИ 'ЛІДЕР" 23.11.22

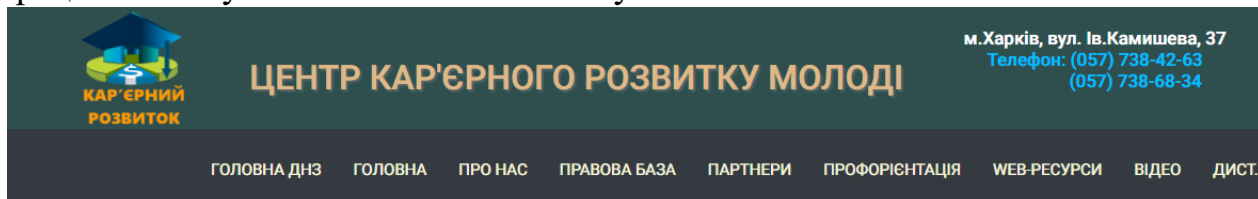
Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено також до планів виховної роботи закладу освіти. В училищі викладаються «Основи підприємницької діяльності». Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей відповідають певним модулям робочих програм з окремих дисциплін. Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з Районним центром зайнятості.

Центр кар'єрного розвитку молоді ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»

Центр кар'єри засновано у травні 2020 р. за ініціативою заступника директора з НВР Світлани Моїсеєнко. Відкриття Центру було зумовлене необхідністю проведення якісного профорієнтування серед учнів-випускників 9-11 класів та учнів ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування». Діє Центр на громадських засадах на підставі спеціального Положення, яким визначається його основна мета діяльності – створення інфраструктури, що сприяє професійній самоорієнтації і професійному зростанню учнів. Діяльність центру на громадських засадах забезпечує заступник директора Світлана Моїсеєнко.

Центр не має окремого приміщення, проте оснащений комп'ютерною технікою та підключено до швидкісного Інтернету має власний сайт, сторінку на сайті закладу освіти⁸², а також поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі, бюлетень, газету та буклети. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей через проведення круглих столів за участю роботодавців, взаємодію з роботодавцями з питань проведення практики, стажування, участі роботодавців в організації навчального процесу, зокрема при вивченні дисципліни «Основи економіки та підприємництва». Заходи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей включені до планів виховної роботи закладу освіти. Зв'язки з роботодавцями передбачені планом роботи Центру та закладу освіти, зокрема, налагоджено співпрацю з книжковою фабрикою «Глобус». Центр здійснює системний збір інформації про кар'єрний шлях випускників з 2020 р. Відомо, що у сфері малого бізнесу працевлаштовується близько 27 % випускників.

⁸² <https://kariera.dnzpoligraf.com.ua/>

Центр кар'єрного розвитку молоді ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг»

Центр кар'єрного розвитку молоді відкрито 31 серпня 2020 р. за ініціативою директора Лариси Матвійчук з метою підвищення престижності робітничих професій, формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників, їх адаптації до практичної діяльності, сприяння розвитку підприємницької ініціативи. Діяльністю Центру на волонтерських засадах опікуються: координатор Центру (Н. Смоліна, заступник директора з навчально-виробничої роботи) і професійний консультант Центру з питань працевлаштування випускників (С. Абаніна, старший майстер), а також: заступник директора з навчально-виховної роботи О. Щербакова, практичний психолог Л. Вишневська, викладач предметів «Техніка пошуку роботи» та «Ділова активність» І. Соколенко, юрисконсульт В. Козир.

Функціонує Центр на основі Положення, яким визначається його завдання і функції: популяризація робітничих професій серед дітей, молоді і дорослих шляхом проведення профорієнтаційної роботи; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює училищ; підтримка зворотного зв'язку з підприємствами, установами й організаціями для отримання об'єктивної оцінки якості підготовки випускників училища з огляду на потреби ринку праці; сприяння працевлаштуванню здобувачів освіти та випускників; організація кар'єрного консультування здобувачів професійної освіти, випускників училища; консультування психолога та юриста, фахівців служби зайнятості; розвиток підприємницької ініціативи, професійних і

комунікативних якостей; активізація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції та адекватної самооцінки; допомога у побудові плану професійної кар'єри на основі забезпечення відповідності особистих характеристик сучасним вимогам ринку праці; організація ярмарок кар'єри, професіографічних екскурсій, презентацій роботодавців, виїзних акцій; забезпечення можливостей безпосереднього спілкування з роботодавцями, ознайомлення з процесами виробництва, вимогами до працівника, соціальним пакетом; організація ефективного використання нових методологій у якісному підборі працівників з числа випускників для забезпечення потреб роботодавців області та формування кадрового резерву тощо.

Центр планування та розвитку кар'єри ДПТНЗ «Першотравенський гірничий ліцей»

Створений 18 травня 2021 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виховної роботи Марини Котельви. Відкриття зумовлене необхідністю: популяризації робітничих професій, формування мотивації молоді до здобуття професійних кваліфікацій, допомоги кожному здобувачу освіти та випускнику отримати роботу своєї мрії, організації кар'єрного консультування здобувачів освіти й випускників, ведення моніторингу їх кар'єрного зростання тощо. Діє на громадських засадах на основі відповідного Положення, рішення педагогічної ради та наказу директора ліцею. Його діяльність забезпечують: керівник (заступник директора Марина Котельва), заступник керівника (Ю. Гордієнко, заступник директора), сестра-медична (А. Петрушка, сестра медична ліцею); практичний психолог (С. Халява, практичний психолог ліцею); консультанти (майстри виробничого навчання А. Носова, О. Постановова, Л. Слоньова, В. Климчук, В. Вороніна та А. Рогачова, а також викладач української мови та літератури Л. Козаченко, методист Т. Романюк та бібліотекарка О. Пшеничка-Дрох). Основні функції Центру: популяризація серед дітей, молоді та дорослих робітничих професій та постійного професійного розвитку сучасних робітничих кадрів; сприяння працевлаштуванню здобувачів освіти і випускників ДПТНЗ «Першотравенський гірничий ліцей»; сприяння плануванню кар'єрного розвитку; кар'єрне консультування здобувачів освіти, випускників закладу.

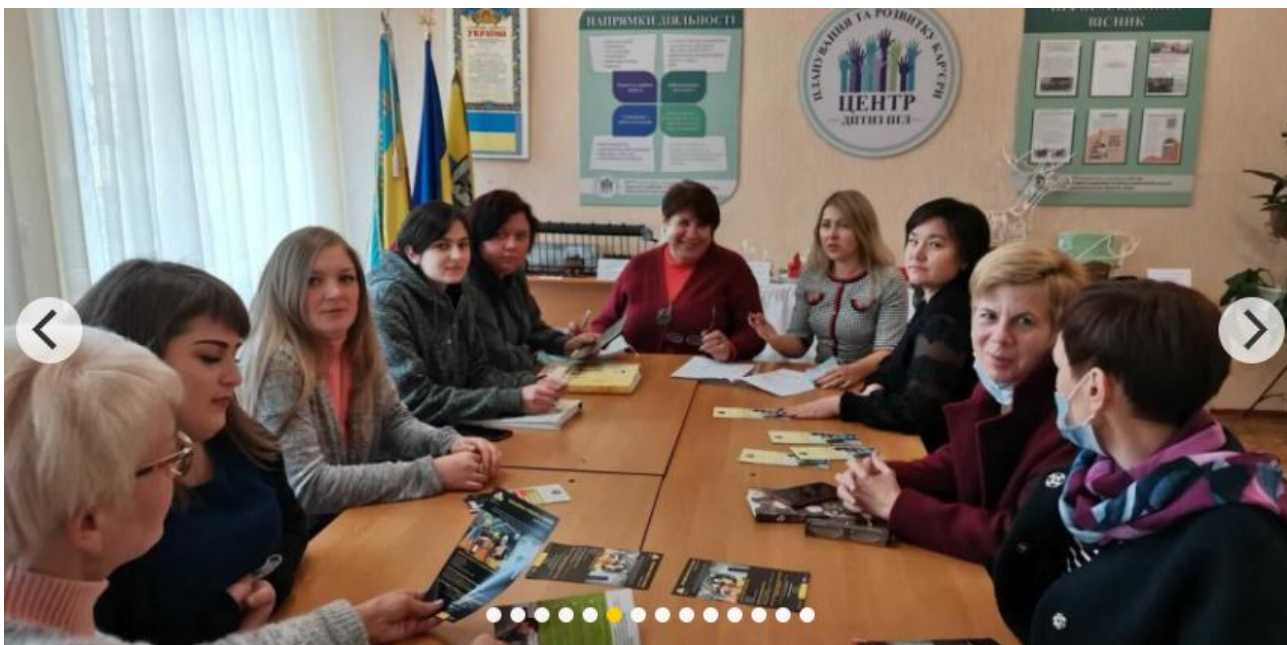

Центр має власне приміщення, забезпечений необхідною комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для інформування про результати діяльності використовується сторінка на офіційному сайті закладу

освіти та соціальні мережі, бюлетені, газети, буклети. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах.

На базі Центру проводяться круглі столи з роботодавцями, профорієнтаційні індивідуальні та групові бесіди, майстер-класи, тренінги, декади професій, Дні відкритих дверей тощо. У 2021-2022 рр. відзначено ефективність таких заходів: майстер-клас для педагогів щодо взаємодії з підлітками та запобігання емоційного «вигорання»⁸³; круглий стіл з спільними партнерами для вирішення питання ефективної зайнятості та професіонального самовизначення молоді, який проводився в рамках співпраці ДПТНЗ ПГЛ з Першотравенською міською філією Дніпропетровського обласного центру зайнятості⁸⁴; зустріч з випускниками Першотравенського гірничого ліцею у межах співпраці ЦПРК ДПТНЗ ПГЛ з Першотравенською міською філією ДООЦ⁸⁵; профорієнтаційна бесіда з випускниками 9-х та 11-х класів⁸⁶; тренінг з надання індивідуальних консультацій щодо проходження практики, написання супровідних листів, підготовки до співбесіди з роботодавцями⁸⁷; семінар-практикум для членів Центру⁸⁸; онлайн-круглий стіл «Робітничі професії – твій вибір»⁸⁹.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами

⁸³ <http://pgl.licey.org.ua/news/14-51-08-30-06-2021/>

⁸⁴ <http://pgl.licey.org.ua/news/15-00-04-11-10-2021/>

⁸⁵ <http://pgl.licey.org.ua/news/15-08-28-15-12-2021/>

⁸⁶ <http://pgl.licey.org.ua/news/15-14-12-11-04-2022/>

⁸⁷ <http://pgl.licey.org.ua/news/15-53-49-10-06-2022/>

⁸⁸ <http://pgl.licey.org.ua/news/04-29-02-23-06-2022/>

⁸⁹ <http://pgl.licey.org.ua/news/02-42-47-08-07-2022/>

роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Зв'язки з партнерськими організаціями реалізуються певними викладачами в межах викладання своїх дисциплін. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з Першотравенською міською філією Дніпропетровського обласного центру зайнятості, ДТЕК «ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ», «ШАХТОУПРАВЛІННЯ ПЕРШОТРАВЕНСЬКЕ» ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», «ШАХТОУПРАВЛІННЯ ДНІПРОВСЬКЕ» ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», ТОВ «РЕМОНТНО-МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД», «ШАХТОУПРАВЛІННЯ ГЕРОЇВ КОСМОСУ» ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля».

Центр постійно за допомогою майстрів виробничого навчання й заступника з НВР здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, наприклад, що у 2022 р. 40 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр професійного зростання Луцького центру професійно-технічної освіти

Створений 25 жовтня 2017 р. за ініціативою обласного управління освіти і науки. Відкриття Центру зумовлене необхідністю успішного працевлаштування випускників закладу. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечує Ганна Кудрик, заступник директора. Основні цілі та завдання обумовлені в Положенні про Центр професійного зростання. Центр не має власного приміщення, але має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁹⁰, використовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах. У роботі Центру використовуються бесіди, лекції, зустрічі. У 2022 р. відзначено ефективність розширених засідань Фахової ради закладу спільно з випускниками. Центр за допомогою заступника

⁹⁰ <http://lcpto.lutsk.ua/%d1%86%d0%b5%d0%bd%d1%82%d1%80-%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%84%d0%b5%d1%81%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%be%d0%b3%d0%be-d0%b7%d1%80%d0%be%d1%81%d1%82%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f/>

директора з 1991 р. здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Водночас відомо, що у 2022 р. 70 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Такі питання як «Усне ділове спілкування» та «Підприємницька діяльність» включені як окремі модулі до робочих програм предметів професійно-теоретичної підготовки. Крім того, в закладі освіти викладаються «Ділова активність», «Українське ділове мовлення», «Професійна етика». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з Луцьким міським ЦЗ, Волинським обласним ЦЗ, Фаховою радою закладу.

Центр професійного розвитку відокремленого структурного підрозділу «Технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»

Центр професійного розвитку засновано у 2019 р. за ініціативою завідувачки навчальної-виробничою практикою, кандидата педагогічних наук Анни Герасимчук з метою надання інформації про конституційні права молоді та випускників закладу освіти, активізації власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості, формування активної життєвої позиції та сприяння розвитку підприємницької ініціативи.

Центр функціонує на громадських засадах на основі Положення, яке визначає його основні завдання: сприяння професійному становленню майбутнього кваліфікованого спеціаліста, формування середовища для підтримки активного вибору й планування професійної кар'єри випускників, спрямування майбутніх фахівців до активного пошуку роботи та надання їм допомоги щодо працевлаштування. Центр не має окремого приміщення, але забезпечений необхідною комп'ютерною технікою та швидкісним Інтернетом, має власну сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁹¹. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Зростанню готовності учнівської молоді до відкриття і ведення власної справи сприяють також предмети («Менеджмент», «Управління бізнесом», «Маркетинг», «Товарознавство»), окремі модулі («Моя успішна кар'єра в моїх руках», «Я вдало працевлаштуюсь») та активна співпраця Центру з партнерськими організаціями

⁹¹ <https://tk.lntu.edu.ua/profcentre/>

(ПрАТ «Волинь-Авто»; ТОВ «Богдан-Авто-Луцьк»; ПрАТ «Едельвіка»; ТОВ «Універсалсервір-2016»; ТЗОВ «Українська комп'ютерна школа»; Підприємство «Візор»). Найбільш ефективною формою роботи з підготовки молоді до самозайнятості працівники Центру вважають екскурсії на підприємства та організації міста.

Центр професійної кар'єри професійно-технічного училища № 27 м. Берестечко

Створений у 2017 р. з метою сприяння працевлаштуванню випускників. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення та статуту. Його діяльність забезпечують методист Марія Починюк та психолог Алла Бунда. Основні функції Центру: працевлаштування і консультаційна підтримка випускників. Центр не має окремого приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та доступом до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁹² й використовуються соціальні мережі.

Діяльність здійснюється на позабюджетних засадах. У роботі Центру використовуються анкетування, опитування, зустрічі з роботодавцями. У 2022 р. відзначено ефективність зустрічей з роботодавцями, екскурсій на виробництва. Заходи Центру з розвитку кар'єрної і підприємницької компетентностей включено до планів виховної роботи закладу освіти. В училищі викладаються також «Основи підприємницької діяльності». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з агрофірмами. Відомо, що у 2022 р. 70 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр професійної кар'єри
ПТУ №27 м. Берестечко

Основна мета Центру кар'єри ПТУ №27 м. Берестечко – організація проходження виробничої практики та надання допомоги учням та випускникам закладу освіти у працевлаштуванні та їх адаптація до практичної діяльності, сприяння розвитку підприємницької ініціативи, опанування навичками самопрезентації, техніки пошуку роботи, здійснення моніторингу їх кар'єри та соціальне партнерство з роботодавцями

⁹² <https://ptu27.in.ua/navchanya/tsentr-pofesijnoi-karyery/>

Центр професійної кар'єри «Промінь» ДПТНЗ «Нікопольський центр професійної освіти»

Створений 18 березня 2021 р. за ініціативою методиста Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області – Світлани Головченко. Відкриття Центру зумовлене необхідністю сприяти працевлаштуванню випускників, реалізації права здобувачів освіти на працю та забезпечення випускників першим робочим місцем, відстеження їх кар'єрного зростання, підвищення кваліфікації та координації роботи з підприємствами – замовниками кадрів, формування активної життєвої позиції здобувачів освіти, формування навичок написання резюме та пошуку роботи.

Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечує старший майстер Катерина Кузьменко. Основні функції Центру: проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці; налагодження співпраці з Державною службою зайнятості населення й підприємствами; здійснення консультативної підтримки, інформування здобувачів освіти і випускників НЦПО про вакантні місця на підприємствах; консультування психолога та соціального педагога; організація та участь у семінарах, тренінгах і конференціях; спільно з Державною службою зайнятості здійснення моніторингу щодо кар'єрного шляху випускників тощо.

Центр має окреме приміщення, забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁹³, використовуються соціальні мережі, буклети. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток

Навчання без меж

Користуйся електронними підручниками видавництва "Ранок"

Логін

Пароль

Запам'ятати Увійти

Забудь пароль? Реконструкція

Нікопольський центр професійної освіти

Головна ДО УВАГИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ Новини Профорієнтація Зворотній зв'язок ЦПК "ПРОМІНЬ"

Про нас

Адміністрація

НМЦ "ПТО"

Вступ до НЦПО 2022р.

Навчальний процес. Розклад уроків

Дистанційне навчання

Дуальна система освіти

Фотогалерея

Виховна робота

Ліцензування в сфері повної загальної середньої освіти

Навчально-матеріальна база

Навчально-виховний процес

Методична робота

Учнівське самоврядування

Педагогічний колектив

Готуємося до ЗНО

Інформація для батьків

Бібліотека

ЦПК "ПРОМІНЬ"

З 13 по 15 грудня у місті Кривий Ріг пройшов I етап Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkills Ukraine». Здобувачі освіти НЦПО також брали участь в цьому конкурсі в таких компетенціях: Меденць Нікола - слюсарні роботи, Чуб Нікіта - зварювальні роботи, Полков Богдан - підйом та транспортування вантажів. Всі учасники показали високий рівень вміння та навичок і отримали сертифікати з охочувальними призами.

МЕТІВБЕСТ

⁹³ <https://ncpo.klasna.com/uk/site/tspk-promin.html>

кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Крім того, в закладі освіти викладаються «Основи професійної мобільності», «Технологія сучасного виробництва», «Техніка пошуку роботи». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти, а також реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з ТОВ «НІКА ПРОГРЕС БУД», ПрАТ «СЕНТРАВІС ПРОДАКШН ЮКРЕЙН». У роботі Центру використовуються анкетування випускників, тренінги, інформаційні години, зустрічі з успішними випускниками, профорієнтаційний термінал тощо. У 2021 р. відзначено ефективність проведеного спільно з Центром зайнятості профорієнтаційного семінару «Сучасні технології пошуку роботи» та проведених за сприяння ПрАТ «СЕНТРАВІС ПРОДАКШН ЮКРЕЙН» виїзних профорієнтаційних заходів у регіоні (весняно-літній період).

Центр з 2000 р. за допомогою майстрів виробничого навчання випускних груп, старшого майстра здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що у 2022 р. 95 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр професійної кар'єри «Шлях до успіху» ДПТНЗ «Дніпровське вище професійне училище будівництва»

Створений 27 квітня 2021 р. за ініціативою заступника директора НМЦ ПТО у Дніпропетровській області О. Гришаєвої. Відкриття Центру зумовлене необхідністю створення і зміцнення зв'язків між бізнесом і освітою; організацією заходів, спрямованих на розвиток навичок підприємництва у здобувачів освіти; створення умов для розвитку кар'єри та сприяння працевлаштуванню здобувачів освіти, у тому числі надання консультаційної допомоги.

Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують заступник директора С. Мантула, профконсультанти О. Степанченко та О. Бутенко, методист О. Великанова-Безугла. Важливим заходом у діяльності центру є участь і проведення Ярмарку кар'єри та Ярмарку вакансій, в рамках яких студенти-випускники мають змогу безпосередньо спілкуватися з роботодавцями, брати участь у конкурсах на отримання роботи або проходити співбесіди.

Завдання центру: створити базу даних про випускників; співпрацювати з керівниками районних та міських відділів освіти Дніпровської області, Дніпровським обласним центром зайнятості; знайомити здобувачів освіти випускних груп з нормативно-правовими документами; сприяти проходженню здобувачам освіти виробничої практики за місцем їх проживання; проводити розподіл здобувачів освіти на роботу.

Центр має власне приміщення, забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁹⁴ та використовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах.

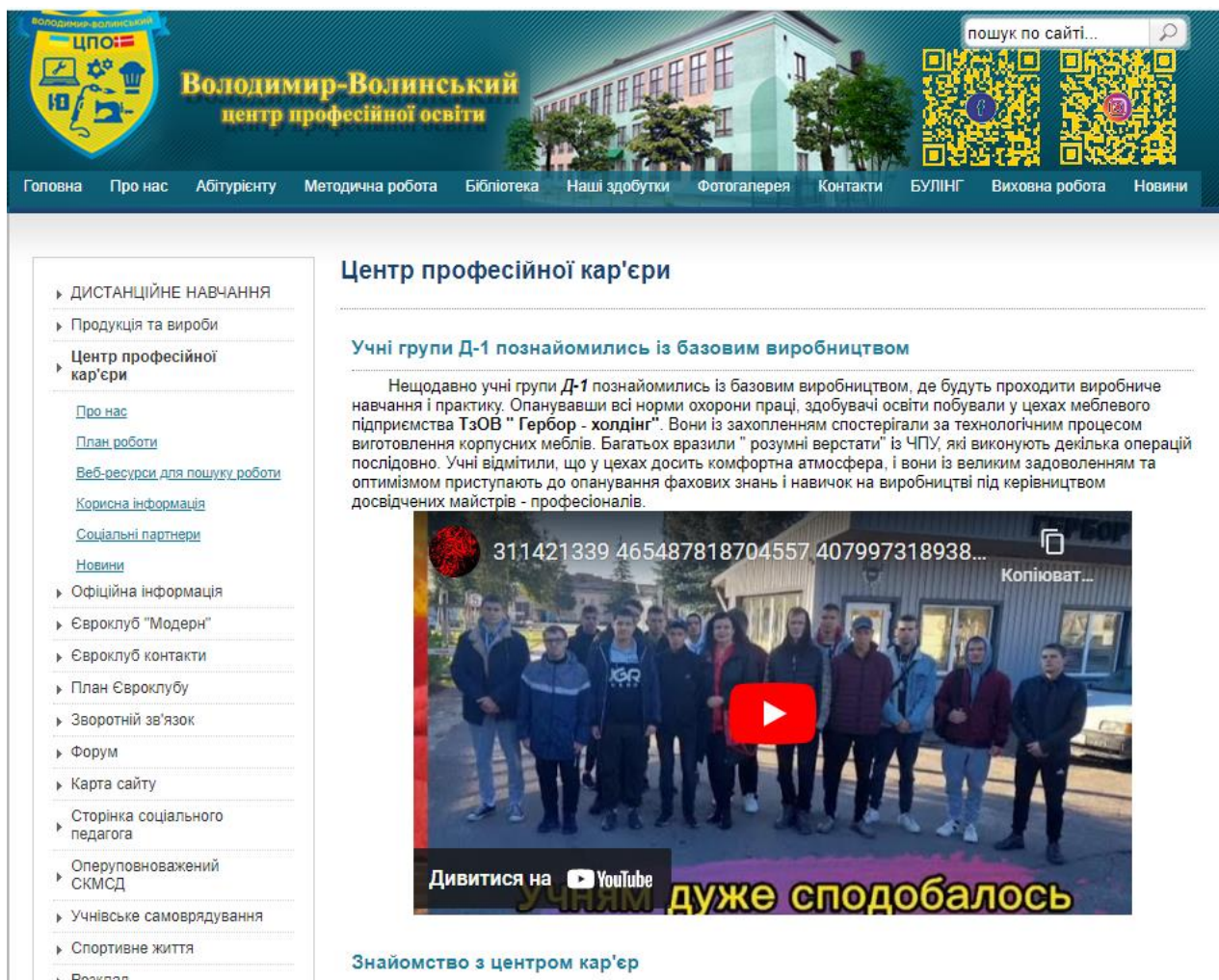
Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Крім того, в закладі освіти викладаються «Основи галузевої економіки та підприємництва». Зв'язки Центру з роботодавцями

передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з ПАТ «Металургтрансремонт», ТОВ «ТЕРА-Д», ТОВ «Пілар систем», ТОВ «ЦКС», та інші. У роботі Центру проводяться засідання, в яких беруть участь соціальні партнери ТОВ «ЦКС», де обговорюється стан ринку праці Дніпровського регіону та питання щодо заповнення актуальних вакансій. У 2021 р. відзначено ефективність тренінгів («Психологічна дистанція» «Критерії успіху для оцінки результатів навчання», «Моя професія – моя гордість»), телепередачу на 51 Дніпропетровському національному телеканалі, інтерв'ю FM 87,5 про гендерну рівність у професії. Спільно з відділом активної підтримки безробітних проведено захід «Оволодіння навичками підготовки до співбесіди з роботодавцем та прийомами самопрезентації», разом з фахівцями Дніпровської районної філії Дніпропетровського обласного центру зайнятості організовано online-захід для старшокласників Дніпровського району.

⁹⁴ <http://www.dvpub.dp.ua/content/index.html>

Центр професійної кар'єри Володимир-Волинського центру професійної освіти

Створений у травні 2015 р. за ініціативою адміністрації училища. Відкриття Центру зумовлене необхідністю покращення працевлаштування випускників. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують директор Юрій Мозоль, заступники директора Андрій Люта, Валентин Венгер, Наталія Богдан та соціальний

Центр професійної кар'єри

Учні групи Д-1 познайомились із базовим виробництвом

Нещодавно учні групи *Д-1* познайомились із базовим виробництвом, де будуть проходити виробниче навчання і практику. Опанувавши всі норми охорони праці, здобувачі освіти побували у цехах меблевого підприємства ТзОВ "Гербор - холдінг". Вони із захопленням спостерігали за технологічним процесом виготовлення корпусних меблів. Багато їх вразили "розумні верстати" із ЧПУ, які виконують декілька операцій послідовно. Учні відмітили, що у цехах досить комфортна атмосфера, і вони із великим задоволенням та оптимізмом приступають до опанування фахових знань і навичок на виробництві під керівництвом досвідчених майстрів - професіоналів.

Знайомство з центром кар'єр

педагог Зеленько Майя.

Основні функції Центру: готувати фахівців, які здатні швидко реагувати на зміни середовища та знаходити себе на сучасному ринку праці; надавати можливість роботодавцям спілкуватись з учнями з метою взаємного вибору місць проходження практики та подальшого працевлаштування; допомагати кожному учневі та випускнику отримати роботу своєї мрії та здобути навички кар'єрного розвитку.

Центр має окреме приміщення, забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для

поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁹⁵, використовуються соціальні мережі.

Діяльність здійснюється на волонтерських засадах. Основними проблемами в діяльності Центру щодо розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей: технік і методик здійснення профорієнтації (бажано автоматизованих та безкоштовних); підготовки молоді до працевлаштування, розуміння механізмів мотивації молоді; дидактичних матеріалів для навчання молоді м'яким навичкам (наприклад, комунікації, презентації себе перед роботодавцем тощо); розуміння як взаємодіяти з роботодавцями, як пропонувати їм випускників, а також контактів роботодавців.

Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. У роботі Центру використовуються індивідуальні консультації, пошук роботи, написання резюме, рекрутинг (вакансії, стажування); групові заходи з залученням роботодавців (Ярмарок кар'єри); консультації з батьками абітурієнтів; виробнича практика; цільові Дні відкритих дверей (для певних шкіл з 10-11 кл.); тренінги від спеціалістів та дні кар'єри; проходження різних психологічних тестів. У 2022 р. відзначено ефективність Днів відкритих дверей, учасниками яких є випускники шкіл. Ці заходи дають можливість здійснити набір на 100 %. Такі питання як «Основи бізнесу та планування» включені як окремі модулі до робочих програм предметів професійно-теоретичної підготовки. Крім того, в закладі освіти викладаються «Основи підприємницької діяльності». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів (у межах викладання своїх дисциплін) і майстрів виробничого навчання (у процесі організації виробничої практики). Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з Гербор Холдинг, швейною фабрикою, підприємством Мікроклімат,

Центр за допомогою класних керівників і майстрів виробничого навчання здійснює збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що у 2022 р. переважна більшість випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

---

⁹⁵ <http://vvvpu.com.ua/centr-profesijnoji-karjery.html>

Центр професійної кар'єри ДНЗ «Професійний ліцей сфери послуг м. Хмельник»

Центр створений 16 листопада 2021 р. за ініціативою директора закладу освіти Миколи Коломійця з метою сприяння працевлаштуванню здобувачів освіти, реалізації права випускників на працю, перше робоче місце, підвищення їх професійної кваліфікації, здобуття додаткових кваліфікацій, а також популяризації закладу освіти. Центр діє на громадських засадах на основі спеціального Положення.

Завданнями Центру є: кар'єрне консультування, сприяння плануванню розвитку кар'єри здобувачів освіти та працевлаштуванню випускників; популяризація робітничих професій та постійного професійного розвитку серед дітей, молоді та дорослих.

Основні функції центру: організація та проведення консультування здобувачів освіти і випускників з побудови та розвитку професійної кар'єри; допомога у побудові плану професійної кар'єри на основі співставлення особистісних характеристик здобувача освіти із вимогами професійних стандартів; організація інформаційно-роз'яснювальної роботи серед здобувачів освіти з питань правового регулювання відносин у сфері зайнятості та трудового законодавства; розвиток у здобувачів освіти підприємницької ініціативи, формування активної соціальної та громадянської позиції; інформування учнівської молоді про основні тенденції розвитку регіонального і локального ринку праці; організація профорієнтаційної роботи; проведення заходів із популяризації робітничих професій та формування мотивації молоді до здобуття професійних кваліфікацій тощо.

До штату Центру входять: керівник (директор Микола Коломієць); професійні консультанти (заступник директора з теоретично-навчальної роботи Тетяна Коломієць, заступник директора з навчально-виховної роботи Оксана Марценюк, старший майстер Галина Гуменюк, директор філії Емілія Цветкова); бізнес-консультант (методист, викладач основи галузевої економіки Оксана Котлярова); юридичний консультант (Юлія Рафальська); практичний психолог (Альона Сущенко).

Центр не має окремого приміщення, але для його діяльності виділено необхідне комп'ютерне обладнання та забезпечено доступ до швидкісного Інтернету. Для поширення інформації про свою діяльність Центр має сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁹⁶ й користується соціальними мережами.

⁹⁶ <https://hmilnyk-licey.org.ua/centr-profesijnoi-kareri-11-30-52-11-01-2022/>

Фінансову підтримку Центру надає заклад освіти в межах коштів, виділених на його діяльність, та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Крім того, розвиток цих компетентностей передбачений також окремими модулями («Підприємець та його ділові якості», «Підготовка до початку бізнесу») робочої програми з «Основ галузевої економіки».

Домінуючою формою роботи Центру з побудови здобувачами освіти професійної кар'єри є «кар'єрний» урок». Це – форма організації діяльності педагогічного працівника та здобувачів освіти в умовах, лімітованих визначеними заздалегідь часовими і просторовими параметрами. Крім уроку використовуються також лекції, конференції, тренінги, екскурсії, круглі столи з роботодавцями, ярмарки вакансій, дні кар'єри, презентації, індивідуальні консультації, профорієнтаційна та агітаційна робота з учнями ЗОШ міста та району, індивідуальні консультації для батьків щодо працевлаштування випускників, виробнича практика. Традиційними в закладі освіти є бесіди зі здобувачами освіти випускних груп на тему: «Стратегія і тактика працевлаштування» та «День відкритих дверей».

Працівники Центру наголошують на важливості посилення підготовки педагогічних працівників до реалізації завдань кар'єрного консультування та організації взаємодії з роботодавцями. Вони також успішність Центру пов'язують з наявністю стабільного бюджету, окремого приміщення, спеціально підготовленого персоналу, створення постійно діючого напрямку «Індивідуальне кар'єрне консультування».

Зв'язки з роботодавцями передбачені планом роботи закладу освіти, власним планом роботи Центру та реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі реалізації виробничої практики. Найбільш тісними є зв'язки з партнерськими організаціями ФОП Рафальська Т.В., ТОВ «Подолпромторг», ресторан «Ольгерд», ресторан «Еталон».

Керівники випускних груп і старший майстер закладу освіти щорічно збирають інформацію про кар'єрний шлях випускників, 50 % яких працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр професійної кар'єри ДПТНЗ «Апостолівський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів»

Функціонує на громадських засадах з 22 листопада 2021 р. на підставі рішення педагогічної ради закладу освіти. Ініціатором створення була директор ДПТНЗ АЦППРК Альона Мартиненко. Центр мав на меті співпрацювати із здобувачами освіти та роботодавцями та допомагати випускникам закладу освіти працевлаштуватися. Спеціальне Положення визначає основні функції Центру: допомога здобувачам освіти та дорослому населенню у виборі професії, допомога роботодавцям в підборі персоналу, консультаційні послуги з працевлаштування, зокрема консультації щодо та складання резюме, професійна орієнтація молоді.

Центр має окреме приміщення, необхідну комп'ютерну техніку, підключення до швидкісного інтернету, сторінку на сайті закладу освіти⁹⁷, а також поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі, буклети. Його фінансування здійснюється за позабюджетні кошти. Розвитком Центру займаються: директор Альона Мартиненко, профконсультанти: Ольга Ірха, Алла Савченко, Людмила Бойко, Іван Орлов, Наталя Демиденко, бізнесконсультант Зінаїда Бойко та бібліотекар Тетяна Солоха.

Центр має власний план роботи, узгоджений з планом роботи закладу освіти, якими передбачено розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців. Це здійснюється завдяки: викладанню предметів «Галузева економіка і підприємницька діяльність», «Основи профмобільності», включенню теоретичних і практичних питань з підготовки молоді до підприємницької діяльності до розгляду на інших предметах та проведенню індивідуальних консультацій, рекрутингу, ярмарків кар'єри, консультацій, днів відкритих дверей, психологічних тестів, бесід, анкетувань, мотиваційних майстер-класів. У 2022 р. відзначено ефективність тренінгу «Написання резюме». Зв'язки з роботодавцями передбачені планом роботи закладу освіти та налагоджено тісну співпрацю з Відділом соціальних послуг у Криворізькому районі Нікопольського міськрайонного центру зайнятості, Апостолівською, Зеленодольською, Грушівською та Нивотрудівською територіальними громадами, Відділом освіти, управління освіти, культури, молоді та спорту, директорами загальноосвітніх навчальних закладів, роботодавцями: ТОВ «АТД «Дніпровський», АВПП «Світанок», СФГ «Ярослава», СФГ «Прогрес».

⁹⁷ <http://acpprk85.in.ua/index.php/tsentr-profesiinoi-kariery>

Центр професійної кар'єри ДПТНЗ «Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти»

Центр створений 28 лютого 2019 р. за ініціативою заступника директора з навчально-виховної роботи, викладача-методиста Олени Ягодки. Відкриття Центру зумовлене необхідністю надання інформації про конституційні права молоді та випускників закладів освіти; активізації власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції; сприяння розвитку підприємницької ініціативи; опанування навичками самопрезентації, написання резюме та техніки пошуку роботи; розширення спектру методів пошуку роботи та підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці, їх працевлаштування.

Діє Центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечує заступник директора Олена Ягодка. Спеціальним Положенням визначено основні завдання й напрями роботи Центру, зокрема: сприяння працевлаштуванню випускників; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців; налагодження співпраці з державною службою зайнятості населення та потенційними роботодавцями; здійснення консультаційної підтримки, інформування здобувачів освіти і випускників про вакантні місця на підприємствах; розвиток підприємницької ініціативи, професійних і комунікативних якостей; формування активної життєвої позиції та адекватної самооцінки; допомога у побудові плану професійної кар'єри; організація ярмарок кар'єри, професіографічних екскурсій, презентацій роботодавців, виїзних акцій з використанням мобільних засобів служби зайнятості для сприяння роботодавцям у підборі працівників з числа випускників закладу освіти; формування кадрового резерву; здійснення спільно з державною службою зайнятості населення моніторингу працевлаштування випускників та відстеження їх кар'єрного зростання тощо.

Центр розташовується у приміщенні Приймальної комісії, забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти⁹⁸ та використовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на громадських засадах.

⁹⁸ http://drcpto.org.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=195&Itemid=263

**Державний професійно-технічний навчальний заклад
"Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти"**

Твій вибір - крок до майбутнього!

Головна | Дистанційне навчання | ПРОТИДІЯ НАСИЛЬСТВУ | Послуги | Центр профкар'єри | ВАЖЛИВО!!! | Безпека життя | Наші проекти | Абітурієнту-2022

Контакти | Карта сайту

ПРО ЗАКЛАД

- ◆ Історія закладу
- ◆ Навчальна база
- ◆ Музейна кімната
- ◆ Відкритий доступ
  - ◆ Внутрішня інформація
  - ◆ Фінансова діяльність
  - ◆ ВСЗАО
- ◆ Наша бібліотека
  - ◆ Заходи
  - ◆ Електронна бібліотека
  - ◆ Навігатор ресурсів
  - ◆ Віртуальні довідкові служби
  - ◆ Нормативно-правові документи

НАШІ ПРОФЕСІЇ

Главная » Центр профкар'єри

Центр Професійної Кар'єри

ОН-лайн консультування

Центр Професійної Кар'єри ДПТНЗ «ДРЦПТО» продовжує свою роботу спільно з міським Центром Зайнятості. 08.04.2021 організовано і проведено для випускників Центру та шкіл м.Дніпра ОН-лайн консультування з наступних питань:

- ознайомлення з ринком праці м. Дніпра;
- техніка пошуку роботи;
- написання власного резюме;
- співбесіда з роботодавцями.

МЕТОДИЧНА РОБОТА

- ◆ Методичний кабінет
  - ◆ Плани роботи
  - ◆ Школа молодого викладача
  - ◆ Школа молодого майстра
  - ◆ Школа комп'ютерної грамотності
  - ◆ Школа англійської мови
  - ◆ Євроклуб
  - ◆ Документи Євроклубу
  - ◆ Методичний супровід
  - ◆ Анкетування педпрацівників
  - ◆ ПЕДРАДА
  - ◆ Атестація педпрацівників
  - ◆ Блоги педпрацівників

ВИХОВНА РОБОТА

У роботі Центру використовуються: співпраця з Центром Зайнятості (онлайн консультації, тренінгові заняття, тощо здобувачів освіти Центру і загальноосвітніх закладів освіти); робота мобільної профорієнтаційної бригади (виїзд по закладам освіти регіону); індивідуальні та колективні бесіди з вдосконалення професійної підготовленості; тематичні години спілкування (онлайн), офлайн; конкурс комп'ютерних проєктів «Обличчя сучасного робітника»; конкурс буклетів «Агітую за професію»; організація професіографічних екскурсій на підприємства області (онлайн); проведення Дня відкритих дверей, презентацій професій (онлайн, офлайн); висвітлення новин з життя закладу освіти на власному сайті та в соціальних мережах, виготовлення та оновлення агітаційних та рекламних матеріалів (листівки, буклети, оголошення щодо діяльності ДПТНЗ «ДРЦПТО» та надання освітніх послуг з професій і подальшого працевлаштування та побудови професійної кар'єри); надання консультацій з побудови професійної кар'єри за допомогою встановленого в закладі освіти «Терміналу професій»; майстер-класи з професій (онлайн, офлайн); участь у Всеукраїнському тижні професійної освіти. У 2021 р. відзначено ефективність Всеукраїнського тижня професійної (професійно-технічної) освіти в Україні, вебінару для здобувачів освіти з елементами гри «Визначення навичок hard і soft skills, притаманних молоді» (спільно з Дніпровським міським центром зайнятості), онлайн консультування випускників Центру та шкіл м. Дніпра (ознайомлення з ринком праці м. Дніпра; техніка пошуку роботи; написання власного резюме) тощо.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено також до планів виховної роботи закладу освіти, де розглядаються такі питання, як:

«підприємництво у сфері ресторанного господарства на сучасному етапі», «порядок створення приватного підприємства», «поняття ринку і ринкових відносин», «поняття формування та розвитку ринку», «підприємство у системі ринкових відносин», «загальні основи суспільного виробництва», «системи підприємництва», «власність та її економічна сутність», «трудові ресурси, роль і функції маркетингу, менеджменту в підприємницькій діяльності» тощо. Крім того, в закладі освіти викладаються «Основи галузевої економіки та підприємництва». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з ТОВ «КОНТРАКТ ПРОДРЕЗЕРВ», ТОВ «Альбатрос-19», ПП «СТО 777».

Центр з 2019 р. за допомогою майстрів і класних керівників груп здобувачів освіти здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що у 2022 р. 75 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр професійної кар'єри ДПТНЗ «Покровський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів»

Створений на громадських засадах на основі «Положення» і «Наказу про створення Центру Професійної Кар'єри» 29 листопада 2018 р. за ініціативою Нелі Тарикіної, заступника директора з навчально-виховної роботи для підвищення престижності робітничої професії, сприяння розвитку підприємницької діяльності, планування успішного кар'єрного розвитку молоді, співпраці з роботодавцями та діловими партнерами щодо працевлаштування випускників. Діяльність Центру забезпечує заступник директора з навчально-виховної роботи Неля Тарикіна, секретар приймальної комісії Наталія Пацеріна.

Основні функції Центру полягають в тому, щоб сприяти працевлаштуванню випускників, налагоджувати співпрацю з організаціями, підприємствами та установами міста, координувати дії з міською владою, організувати консультаційну підтримку та інформування молоді з питань оволодіння навичками пошуку роботи, побудови власної кар'єри, розвитку підприємницької діяльності.

Структурний підрозділ функціонує на волонтерських засадах, має окреме приміщення, обладнаний комп'ютерною технікою. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включені також до планів виховної роботи закладу освіти. Такі питання як «відкриття власної справи» та «професійне зростання» включені як окремі модулі до робочих програм предметів професійно-теоретичної підготовки. У закладі освіти викладаються також

«Основи підприємницької діяльності». У своїй роботі Центр використовує наступні форми роботи з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей: ярмарок професій, майстер-класи, зустрічі з успішними випускниками, спільні заходи з міською філією ДООЗ. У 2022 р. найбільш успішним заходом з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей визнано онлайн захід «Місто професій», де відбулося знайомство молоді міста з професіями, які користуються попитом на регіональному ринку праці. Інформація про роботу Центру поширюється завдяки існуванню власного сайту та через соціальні мережі.

Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру та здійснюються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з АТ «ПГЗК». Починаючи із 2018 р. проводиться збір інформації про кар'єрний шлях випускників, зокрема у сфері малого бізнесу. Відомо, що 96 % випускників щороку працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Центр професійної кар'єри Колківського центру професійної освіти

Центр професійної кар'єри було створено на громадських засадах 05 квітня 2016 р. на підставі рішення педагогічної ради закладу освіти. Ініціатором створення Центру була директор Людмила Панасюк. Центр мав активізацію зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості. Центр функціонує на основі спеціального положення, яким визначено основні його функції: сприяння працевлаштуванню випускників; проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює училище; налагодження співпраці з державною службою зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, які можуть бути потенційними роботодавцями для випускників; здійснення консультаційної підтримки, інформування учнів і випускників училища про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях; консультування психологів, юристів, фахівців служби зайнятості з питань державного регулювання зайнятості та трудових відносин, оволодіння навичками пошуку роботи, розвитку підприємницької ініціативи, професійних і комунікативних якостей, формування активної життєвої позиції та адекватної самооцінки, побудові плану професійної кар'єри; координація отримання додаткової освіти на майстер-класах, бізнес-тренінгах, сертифікованих програмах, участі в програмах, проектах щодо соціальної підтримки учнів; організація та проведення тренінгів, ярмарків кар'єри, професіографічних екскурсій, презентацій роботодавців, виїзних акцій з використанням мобільних

засобів служби зайнятості, семінарів, круглих столів, науково-практичних конференцій, досліджень у сфері соціальної роботи з учнівською молоддю та випускниками для сприяння у працевлаштуванні; інформування учнів щодо започаткування власної справи та пошуку роботи; здійснення спільно з державною службою зайнятості населення моніторингу працевлаштування випускників та відстеження кар'єрного зростання тощо.

Центр має власне приміщення, необхідну комп'ютерну техніку і підключення до швидкісного Інтернету, інформаційний простір Центру професійної кар'єри (коридор III поверху будівлі закладу освіти), власний сайт, сторінку на офіційному сайті закладу освіти. Центр поширює інформацію про результати своєї діяльності через соціальні мережі, бюлетень, газету, буклети. До штату центру входять відповідальна за працевлаштування випускників Людмила Кайдик відповідальні за організацію виробничої практики Світлана Приступа та Микола Сахнюк, психолог Галина Кучмик, профконсультант Наталія Гичко, юрисконсульт Роман Білан.

Центр має власний план роботи, узгоджений з планом роботи закладу освіти, якими передбачено розвиток кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців. Це здійснюється завдяки: викладанню предмета «Основи підприємництва»; включенню питань підготовки молоді до підприємництва до змісту інших предметів (модуль «Основи підприємницького успіху» з предмета «Технології»). Центром проведено низку успішних позааудиторних заходів. Ярмарок вакансій (23 листопада 2021 р.) було організовано спільно з Ківерцівською районною філією Волинського обласного центру зайнятості. Учням закладу освіти надаються консультації юристів з питань працевлаштування. Відзначено ефективність «Компасу актуальних професій та вакансій на підприємствах регіону», що об'єднує ресурси закладу освіти, Центру зайнятості та роботодавців. Захід сприяє майбутньому працевлаштуванню випускників, учням допомагає знайти місце виробничої практики, а роботодавцям – підібрати молодих спеціалістів на вакантні посади. Центром проведено економічну екскурсію «Один день на підприємстві» (22 листопада 2021 р.) в кафе «Околиця», де здобувачі освіти ознайомилися із сучасним кулінарним обладнанням, технологією приготування страв та спробували себе у ролі працівника ресторанного господарства. Для учнів 1 курсу Колківського ЦПО було проведено захід «Сало їм, на салі сплю, бо я так його люблю» (25 листопада 2021 р.) за участі провідних спеціалістів ресторанного господарства Волині. Під час заходу учні знайомилися з технологією приготування, різновидами подачі та асортиментом бутербродів,

закусок і ролів з сала. Родзинкою заходу була оригінальна презентація кулінарних виробів. Розвитку підприємницької компетентності майбутні фахівців сприяла їх участь у конкурсі на кращу стартап-ідею серед здобувачів освіти Колківського ЦПО (22 лютого 2022 р.). Конкурс продемонстрував, що учні прагнуть до розвитку власних підприємницьких навичок, до реалізації власної справи у професійній сфері. Були представлені бізнес-проекти, маркетингові складові бізнес-планів, фінансові обґрунтування. Учні продемонстрували обізнаність у сфері підприємництва, навички публічного виступу, вміння триматись перед публікою, здатність відстоювати свою думку та прагнення до втілення власних бізнес-ідей тощо. Розвитку кар'єрної і підприємницької компетентностей майбутніх фахівців сприяють також партнери Центру кар'єри: МХП «Баффало», СПП «Рать», ТЗОВ «Агідель», ПП Світлана Скорп'юк, комплекс «Vitoks», кафе «Ластівка», кафе «Сузір'я», мережа піцерій «Фелічита», кафе «Околиця».

Центр налагодив роботу зі збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Цим з 2018 р. займається відповідальна за працевлаштування випускників Людмила Кайдик. З'ясовано, що у сфері малого бізнесу (відкривають власну справу) щорічно працевлаштовується близько 6 % від усіх випускників закладу освіти.

Центр професійної кар'єри Ужгородського вищого професійного училища торгівлі та технологій харчування

Центр створено 01 червня 2021 р. за ініціативою заступника директора училища з навчально-виробничої роботи Галини Куштан з метою задоволення потреб ринку праці у кваліфікованих робітниках, які здатні швидко реагувати на зміни у галузі торгівлі і технологій харчування та економіці; вдосконалення системи професійної орієнтації та кар'єрного консультування молоді й дорослого населення.

Центр функціонує на громадських засадах на основі Положення, яке визначає його цілі і завдання: надання інформації про конституційні права молоді та випускників закладу; активізація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування у здобувачів професійної освіти активної життєвої позиції; сприяння розвитку в них підприємницької ініціативи; опанування навичками самопрезентації, написання резюме та пошуку роботи; підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці тощо.

Центр фінансується за позабюджетні кошти, має окреме приміщення, комп'ютерну техніку, доступ до швидкісного Інтернету, власну сторінку на

офіційному сайті закладу освіти⁹⁹, поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі.

Діяльністю Центру опікуються: заступник директора з навчально-виробничої роботи Галина Куштан, заступник директора з виховної роботи Кучерявий Євгеній, практичний психолог Лариса Свистак, юрисконсульт Тетяна Маркович.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Підготовці молоді до відкриття і ведення власної справи сприяє також вивчення учнями предметів («Основи галузевої економіки і підприємництва», «Основи трудового законодавства», «Українське ділове мовлення», «Професійна етика та основи психології») і окремих модулів («Підприємницька компетентність», «Особистісна, соціальна й навчальна компетентність», «Комунікативна компетентність») та співпраця Центру з Обласним центром зайнятості і роботодавцями (підприємствами м. Ужгорода та Закарпатської області). Основними формами роботи Центру з розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей є: тренінги, бесіди, презентації, екскурсії, семінари, майстер-класи, консультації, інформування, моніторинги, зустрічі учнів училища з успішними підприємцями – випускниками закладу.

У 2007 р. у рамках роботи закладу в українсько-канадському проєкті «Децентралізація професійного навчання в Україні» в училищі створено інформаційно-аналітичну групу, яка щороку проводить опитування випускників училища, зокрема щодо їх кар'єрного шляху. Зазвичай, підготовлені в училищі фахівці працюють на підприємствах торгівлі та громадського харчування. У сфері малого бізнесу у 2019 р. працевлаштовано 126 випускників (93,3 %), у 2020 р. – 109 (68,1 %), у 2021 р. – 134 (85,4 %).

Центр розвитку кар'єри «Шлях до успіху» ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище»

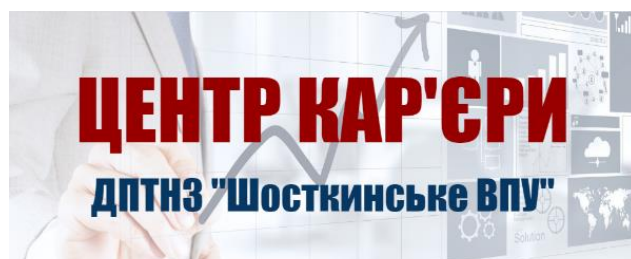

Центр розвитку кар'єри «Шлях до успіху» запрацював у ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище» 21 березня 2019 р. за ініціативою директора Олександра Гурби, який постійно тримає на контролі питання кар'єрного росту випускників та їх працевлаштування. Практичне втілення проєкту закладу було започатковано 2016 року через презентацію авторським колективом (Наталія Скомороха, заступник директора з НВР; Л. Рогова,

⁹⁹ <https://centr-profesjno-karri.mozellosite.com/pochatok/>

викладач, керівник гуртка; А. Сисоєв, викладач; Наталія Щасна, майстер виробничого навчання; Анна Антипенко, голова учнівського самоврядування) творчого проекту «Шлях до успіху», який завоював Диплом та срібну медаль Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра-2016» (м. Київ). Нині перспективну ідею керівника училища розширено створенням дієвого центру розвитку кар'єри. Відкриття Центру зумовлене необхідністю піднесення престижу робітничих професій у регіоні. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують заступник директора з навчально-виховної роботи Наталія Скомороха, вихователь Людмила Вилкова, майстер виробничого навчання Наталія Щасна.

Основні функції Центру: створення позитивного іміджу закладу, підняття престижності навчання за робітничою професією, формування професійної спрямованості учнів, планування кар'єрного розвитку творчої особистості, підтримка молодого людини в становленні її як молодого фахівця та надання допомоги учням та випускникам закладу у працевлаштуванні, розвиток підприємницької діяльності. Центр не має власного приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти. Фінансування діяльності Центру здійснюється як позанавчальна діяльність.

*"ВПУ - це сходи у майбутнє, щаблі життєвого досвіду,
скарби професійних знань, вмінь та навичок".*

Вітаємо на сайті ЦЕНТРУ КАР'ЄРИ
Державного професійно-технічного навчального закладу "Шосткинське ВПУ"

У роботі Центру використовуються круглі столи, зустрічі з роботодавцями і успішними випускниками. У 2022 р. відзначено ефективність «Дня відкритих дверей», Дня Кар'єри і конкурс ТОП-19¹⁰⁰. Основними перспективами діяльності Центру щодо розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей є покращення фінансування та реалізація дуальної форми здобуття освіти.

Інформація про роботу Центру поширюється через власний сайт¹⁰¹, сторінку на сайті закладу освіти, соціальні мережі, газети, буклети тощо. Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Такі питання як «техніка пошуку роботи» та «побудова кар'єри» включені як окремі модулі до робочих програм предметів професійно-теоретичної підготовки. Крім того, в закладі освіти викладаються «Економіка

¹⁰⁰ Висвітлено на сторінці <https://sites.google.com/view/shvpu-careercenter/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80?authuser=0>

¹⁰¹ <https://sites.google.com/view/shvpu-careercenter>

підприємств різних типів», «Основи оподаткування» та інші спеціальні предмети. Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Заклад освіти має позитивний досвід співпраці з такими соціальними партнерами та підприємствами-замовниками кадрів міста та району: кафе «У каміна, ТОВ «Лісво», кафе «Траторія», ФОП едотенко Н.Б., кафе «Ювілейне», ФОП Майборода В.М., кафе «Колиба», ФОП Кузаєва І.М., кафе «Монтана», ФОП Коротков О.Ю., кафе «Макс», ФОП Слепченко Ю.М., клуб «Чорна кава», ПП Єрохова О.М., розважальний комплекс «Орфей», ФОП Пилипейко А.М., СТО, ПП Раскосов М.М., СТО, ПП Шалда М.В., СТО, ПП Малков М.О., СТО, ПП Дубина Д.В., СТО ФОП Куропаткіна К.О., СТО, ПП Пакало Р.М., СТО, ПП Кузнецов В.А., ТОВ «БМУ – 3», ТОВ «Стандарт – 2002», ТОВ «Хімбуд – 3», ТОВ «НОРД ТРЕК».

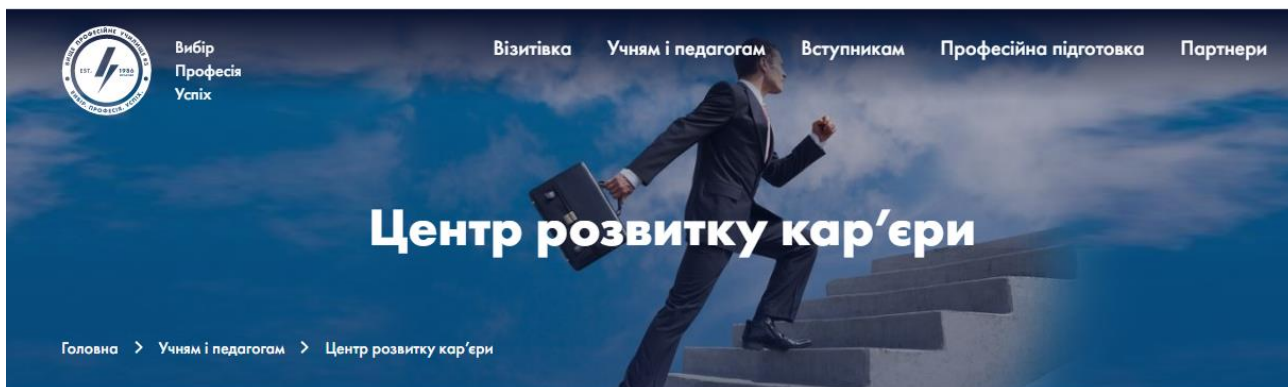
З 2015 р. Центр за допомогою майстрів виробничого навчання здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. У 2022 р. 97 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр розвитку кар'єри Вищого професійного училища № 3 м. Мукачєво

Центр розвитку кар'єри працює з 2019 р. за ініціативою директора ВПУ Мирослави Газдик на громадських засадах на основі спеціально затвердженого Положення. Створення центру зумовлене необхідністю популяризувати робітничі професії; планувати кар'єрний розвиток учнівської молоді та розвивати соціальне партнерство. Відповідно до Положення Центр кар'єри Вищого професійного училища № 3 м. Мукачєво його основними завданнями є: сприяння працевлаштуванню випускників; здійснення консультаційної підтримки; інформування учнів і випускників училища про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці; допомога в оволодінні навичками пошуку роботи; розвиток підприємницької ініціативи, професійних і комунікативних якостей молоді; допомога у побудові плану професійної кар'єри. Діяльність центру забезпечують: заступник директора з навчально-виробничої роботи Валентина Терпай, заступник директора з виховної роботи Еріка Канчій, старший майстер училища Юрій Бабидорич, керівник гуртка інформаційно-видавничої діяльності Наталія Чепіжак, практичний психолог Вікторія Кондрич, соціальний педагог Тетяна Лучинець та голова Ради учнівського самоврядування Кристина Заводяк. Центр має окреме приміщення, необхідну комп'ютерну техніку та підключення

до швидкісного Інтернету, також має сторінку на сайті закладу освіти¹⁰², активно поширює інформацію про свою діяльність через соціальні мережі.

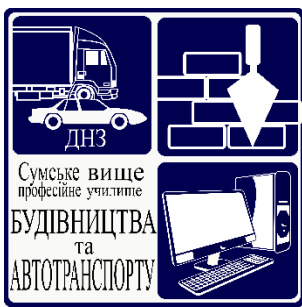
Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей під час вивчення окремих дисциплін та модулів. Зокрема, в закладі освіти викладаються: «Техніка пошуку роботи», «Основи підприємницької діяльності», «Основи галузевої економіки», «Професійна етика», «Громадянська освіта», «Основи правових знань». Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Для розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей використовуються майстер-класи, мотиваційні тренінги, консультування, профорієнтаційні екскурсії, презентації. Працівники Центру відзначають високу ефективність: серії профорієнтаційних сесій у закладах освіти Мукачівської територіальної громади (жовтень 2021 – лютий 2022) з інформування шкільної молоді про можливості та переваги професійної освіти; зустрічей молоді з представниками ТОВ «Бліцарт Продукціон» (2022); інформаційного семінару «Like climate school» (2021), організованого соціальним партнером ТОВ «Ліка Комфорт» для майстрів виробничого навчання училища з метою вивчення запитів роботодавця до потенційних робітників; заняття з елементами тренінгу «Особистий професійний план» (2022), яке проводилося практичним психологом для учнів випускних груп з метою формування навичок пошуку роботи.

Зв'язки з роботодавцями передбачено планом роботи Центру та планом роботи закладу освіти і реалізуються майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Зв'язки з партнерськими організаціями реалізуються викладачами під час навчального процесу. Зокрема, налагоджені тісні контакти з Мукачівським міськрайонним центром зайнятості, Господарським товариством (у формі товариства з обмеженою відповідальністю) заводом «Флекстронікс ТзОВ», ТОВ «Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед», малим приватним підприємством «ПРОКК», ПАТ Мукачівський завод «Точприлад», УАП ТОВ «Фішер-Мукачево», ТОВ «Ліка Комфорт», ТОВ «Бліцарт Україна».

¹⁰² <https://vpu3.org.ua/uchniam-i-pedahoham/tsentr-rozvytku-karjery/>

У Центрі з 2019 р. збирається інформація про кар'єрний шлях випускників заступником директора з навчально-виробничої роботи та майстрами виробничого навчання. Відомо, що близько 48 % випускників працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

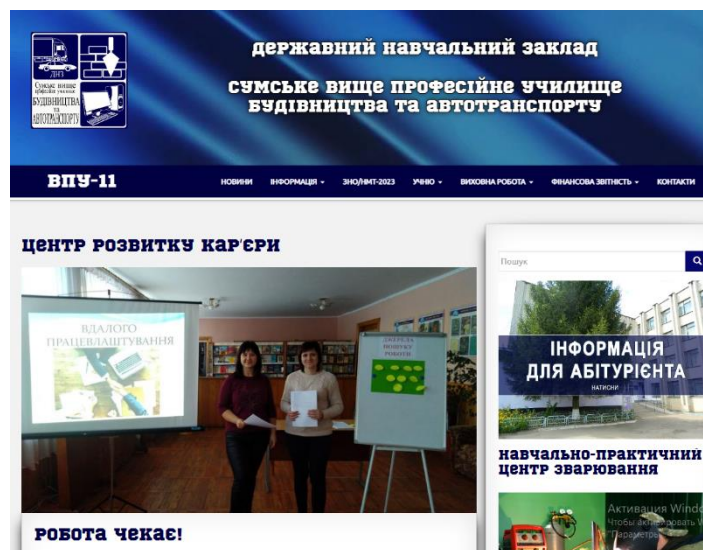
Центр розвитку кар'єри ДНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва та автотранспорту»

Створений 23 вересня 2021 р. за ініціативою директора Навчально-методичного центру професійної (професійно-технічної) освіти в Сумській області Наталії Самойленко. Відкриття Центру професійного розвитку кар'єри та бізнесу надає можливість випускникам і учням, які тільки почали свій шлях у закладі освіти, освоїти нові навички працевлаштування на перше місце роботи, відкриття власної справи та насамперед, правильний вибір професії. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують директор ДНЗ «Сумське ВПУБА» С. Ігнатенко, заступники директора Н. Сідельник та Д. Колісник, практичний психолог Ю. Сургуч.

Основні функції Центру: проведення постійного аналізу ринку праці; налагодження співпраці з потенційними роботодавцями; здійснення спільно з державною службою зайнятості моніторингу працевлаштування випускників; розвиток у здобувачів освіти підприємницької ініціативи, професійних і комунікативних якостей; активізація зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції та адекватної самооцінки майбутніх фахівців; допомога учням у побудові плану розвитку професійної кар'єри тощо.

Центр має власне приміщення та забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти¹⁰³. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах. У роботі Центру використовуються тренінги, семінари, круглі столи. У 2021 р. відзначено ефективність круглого

¹⁰³ <https://autovpu.sumy.ua/category/%d1%86%d0%bd%d1%82%d1%80-%d1%80%d0%be%d0%b7%d0%b2%d0%b8%d1%82%d0%ba%d1%83-%d0%ba%d0%b0%d1%80%d1%94%d1%80%d0%b8/>

столу з роботодавцями, учнями, майстрами виробничого навчання та викладачами. Основними проблемами в діяльності Центру щодо розвитку кар'єрної та підприємницької компетентностей є недосконале технічне оснащення та брак необхідної літератури з розвитку підприємницької компетентності.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. У закладі освіти викладаються «Основи підприємництва», «Основи галузевої економіки». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з Сумським міським центром зайнятості. Відомо, що у 2022 р. 90 % випускників училища були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр розвитку кар'єри ДПТНЗ «Мукачівський професійний аграрний ліцей імені Михайла Данканича»

Створено 28 січня 2022 р. за ініціативою директора закладу освіти, заслужений працівник народної освіти України Василя Ковбаско з метою підвищення ефективності працевлаштування випускників закладу та відстеження їх кар'єрного зростання. Функціонує на громадських засадах на основі спеціального положення, яким визначено основні його цілі: надання інформації про конституційні права молоді та випускників закладу освіти; активізація зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування її активної життєвої позиції; сприяння розвитку підприємницької ініціативи; опанування навичками самопрезентації, написання резюме, техніками пошуку роботи; розширення спектру методів пошуку роботи та підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці, їх працевлаштування.

Основними завданнями Центру є: популяризація професійної освіти серед молоді; здійснення аналізу ринку праці; створення бази даних випускників і потенційних роботодавців; інформування випускників про вакантні місця, що відповідають їх фаховій підготовці (спеціальності); планування й координація роботи з організації зайнятості здобувачів освіти, які бажають працювати у вільний від навчання час; розвиток готовності до підприємницької діяльності; моніторинг працевлаштування випускників та їх кар'єрного розвитку тощо.

Центр має окреме приміщення й необхідну комп'ютерну техніку. Фінансується з позабюджетних коштів. Інформація про Центр поширюється через сторінку на сайті закладу освіти та соціальні мережі. До штату центру входять: координатор діяльності Центру (заступник директора ліцею з навчально-виробничої роботи Юрій Коструб) і консультанти (заступник директора ліцею з виховної роботи Олександр Кумечко старший майстер Андрій Тимко, головний бухгалтер Наталія Русин, юрисконсульт Михайло Захаров, методист Любов-Зоряна Балог, практичний психолог Ліана Варга, директор навчальної частини Людмила Конусікова, голова учнівської ради ліцею Станіслав Габовда).

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей при вивченні окремих предметів («Основи малого бізнесу», «Основи маркетингу», «Фінансова грамотність», «Професійна, ділова етика»), модулів інших предметів, у ході проведення семінарів, тренінгів, майстер-класів, зустрічей з роботодавцями, ведення усних журналів та інших заходів. Фахівці Центру відзначають ефективність навчально-практичної конференції «Інноваційні технології як засіб вдосконалення навчально-виробничого процесу» (2021) та зустрічей здобувачів освіти з роботодавцями (2021-2022) для інформування про перспективи працевлаштування й кар'єрного зростання. Зв'язки з роботодавцями передбачені планом роботи закладу освіти та безпосередньо Центру. Зв'язки з партнерськими організаціями реалізуються викладачами в межах викладання дисциплін і майстрами виробничого навчання у процесі організації виробничої практики. Налагоджено співпрацю з ТЗОВ «Юланко» кафе «Колізей», Компанією STUDY WORK TRAVEL sto, СТОВ «Агро-Лучки», СТОВ «Кольчинське», ТОВ «Транзит», ТОВ «Тиса-Агро», ТОВ «Іршавський завод продовольчих товарів».

З 2016 р. інформаційно-аналітичним відділом ліцею розпочато збір інформації про кар'єрний шлях випускників. Нині відомо, що із них до 67 % працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

Створений 20 жовтня 2021 р. за ініціативою заступника директора училища з навчально-виховної роботи Віктора Цибулька. Відкриття Центру зумовлене вимогою часу. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують: директор Анатолій Іванченко, заступник директора Віктор Цибулько, старший майстер Іван Галушко та голови методичних комісій. Завдання центру: популяризація робітничих професій і розвиток у майбутніх фахівців підприємницьких здібностей. Центр не має окремого приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти¹⁰⁴ та використовуються соціальні мережі. Діяльність здійснюється на позабюджетних засадах. У роботі Центру використовуються виховні годити, тренінги. Заходи Центру включено до планів виховної роботи закладу освіти. Крім того, в училищі викладаються «Технології», «Громадська освіта».

Зв'язки Центру розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з Центром зайнятості, Skills Lab. У 2021 р. відзначено заходи з підвищення ефективності безпечного працевлаштування та протидії торгівлі людьми.

З 2022 р. за сприяння Віктора Цибулька Центр здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Встановлено, що у 2022 р. 30 % із них були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

¹⁰⁴ https://ptu44.com/?page_id=41

Центр розвитку професійної кар'єри та бізнесу Регіонального центру професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області

The screenshot shows the website header and main content area. At the top, there is a colorful striped banner. Below it is a navigation menu with the following items: ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАКЛАД, ПРОЗОРІСТЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНА ВІДКРИТІСТЬ ЗАКЛАДУ, АБТУРІЕНТУ, МЕТОДИЧНА РОБОТА, НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧА РОБОТА, ВИХОВНА РОБОТА, ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА, ЗНО — 2023. The main content area features a central graphic with the text: Центр розвитку професійної кар'єри та бізнесу Регіонального центру професійної освіти ресторанного будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області.

Створений у січні 2021 р. за ініціативою Юрія Омельченко, директора, учителя-методиста. Відкриття Центру зумовлене необхідністю успішного працевлаштування випускників закладу за професіями: кухар-кондитер, слюсар, водій. Діє центр на громадських засадах на основі відповідного Положення. Його діяльність забезпечують заступник директора з навчально-виховної роботи Інна Гаврилова, юрисконсульт Євген Найпак, заступник директора з навчально-виробничої роботи Ніна Трізна, старший майстер Олена Гришко, практичний психолог Тетяна Кучіна, соціальний педагог Наталія Бабаєва. Основною метою діяльності Центру є підняття престижності робітничої професії, розвиток творчих здібностей учнівської молоді, формування їх професійних компетентностей, сприяння плануванню успішного кар'єрного розвитку випускників закладу професійної освіти, залучення до дієвої співпраці роботодавців у частині підготовки професійно компетентних робітників і працевлаштування випускників.

Центр не має власного приміщення, але забезпечений необхідною для роботи комп'ютерною технікою та має доступ до швидкісного інтернету. Для поширення його діяльності відкрито сторінку на офіційному сайті закладу освіти¹⁰⁵ та інформація про роботу Центру розташована на інформаційних стендах закладу освіти. Діяльність здійснюється на волонтерських засадах.

Центр має власний план роботи, яким передбачено розвиток кар'єрної та підприємницької компетентностей. Такий предмет як «техніка пошуку роботи» включений як окремий модуль до робочих програм предметів професійно-

¹⁰⁵ http://kuhar.kh.sch.in.ua/centr_profesijnogo_rozvitku_karyeri_ta_biznesu/

теоретичної підготовки. Крім того, в закладі освіти викладаються «Основи галузевої економіки і підприємницької діяльності». Зв'язки Центру з роботодавцями передбачені планами роботи закладу освіти і Центру, а також розвиваються завдяки особистим контактам викладачів і майстрів виробничого навчання. Найбільш тісні партнерські стосунки встановлені з супермаркетом «Клас» (кулінарне відділення), тролейбусним депо. У роботі Центру використовуються Батьківський лекторій, батьківські збори, консультації психологічної служби, анкетування, тестування, зустрічі з роботодавцями, виробнича практика тощо. У 2021-2022 р. відзначено ефективність Тижнів відкритих дверей, що залучають учнів закладів П(ПТ)О та загальної середньої освіти м. Харкова, адміністрацію закладів освіти, майстрів виробничого навчання, класних керівників. Завдяки цьому у 2021/2022 навчальному році було успішно здійснено набір учнів. Основною проблемою в діяльності Центру стало руйнування внаслідок воєнних дій будівлі, в якій він перебував.

Центр з 2021 р. за допомогою майстрів виробничого навчання, старшого майстра здійснює системне збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відомо, що у 2022 р. 100 % випускників були працевлаштовані у сфері малого бізнесу.

Центр розвитку професійної кар'єри ДНЗ «Охтирський центр професійно-технічної освіти»

Центр кар'єри створений у 2020 р. за ініціативою директора закладу освіти Анни Горобець з метою сприяння працевлаштуванню випускників. Діяльність Центру регулюється спеціальним Положенням і на волонтерських засадах забезпечується заступником директора з навчально-виховної роботи Ольгою Бровко та заступником директора з навчально-виробничої роботи Ольгою Ніжнік.

Центр кар'єри має окреме приміщення, оснащене необхідною комп'ютерною технікою і доступом до швидкісного Інтернету. Інформацію про свою діяльність працівники Центру кар'єри оприлюднюють на сторінці сайту¹⁰⁶, поширюють через соціальні мережі та випуск бюлетенів.

Структурний підрозділ має власний план роботи, узгоджений з планом роботи закладу освіти. Включені до цих планів заходи покликані розвивати кар'єрну й підприємницьку компетентності майбутніх фахівців та зміцнювати їх зв'язки з партнерськими організаціями (ПрАД «Сад», ПП «Токар», кафе «Тет-а-тет», ПП «Пащенко», ПП «Бородай», кафе «Континент», ПП «Бантов»).

Основними формами роботи Центру кар'єри є: тренінги, круглі столи, імпровізовані практичні заняття, зустрічі з роботодавцями, представниками центру зайнятості. Дуже ефективним визнано проведений у 2021 р. Форум

¹⁰⁶ <http://dnzocpto.okht.net/%d1%83%d1%87%d0%b5%d0%bd%d1%8c-%d1%80%d0%be%d0%ba%d1%83-2018/>

«Місце професійно-технічної освіти в системі розвитку громад району», в ході якого було розроблено алгоритм співпраці закладу освіти з представниками влади та підприємцями щодо підготовки робітничих кадрів. Нині Центр кар'єри працює над налагодженням системної роботи та підвищенням зацікавленості учнів щодо реалізації власних кар'єрних планів.

З 2019 р. Ольга Ніжнік здійснює збирання інформації про кар'єрний шлях випускників. Відтак відомо, що від 25 до 35 % підготовлених у закладі освіти фахівців працевлаштовуються у сфері малого бізнесу.

СЛОВНИК МОЛОДОГО ПІДПРИЄМЦЯ

Інвестиція портфельна – господарська операція, що передбачає придбання цінних паперів, деривативів та інших фінансових активів за кошти на фондовому ринку (за винятком операцій з купівлі акцій як безпосередньо платником податку, так і пов'язаними з ним особами, в обсягах, що перевищують 50 відсотків загальної суми акцій, емітованих іншою юридичною особою, які належать до прямих інвестицій).

Інвестиція фінансова – господарська операція, яка передбачає придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів. Фінансові інвестиції поділяються на прямі та портфельні.

Абстрактні кошти – кошти підприємств, компаній, вилучені ними з обігу на цілі, не пов'язані безпосередньо з виробничою діяльністю.

Аванс – 1) грошова сума, яку перераховують згідно з договором наперед у рахунок наступних платежів за матеріальні цінності, виконані роботи чи надані послуги. У разі розірвання договору чи невиконання взятих зобов'язань. А. підлягає поверненню. У міжнародній торгівлі розмір А. становить здебільшого 10-15 % від суми контракту; 2) грошова сума, яку видають працівникові підприємства в рахунок належної йому заробітної плати на витрати у зв'язку зі службовим відрядженням чи на господарські видатки.

Авансовий звіт – документальний звіт працівника про використання авансу, отриманого під звіт для виконання службового доручення (відрядження, господарські витрати й ін.). Складається на кожен суму авансу, у ньому вказуються усі витрати й отримана під звіт сума. До А.з. додаються документи, що підтверджують витрати. А.з. перевіряє бухгалтерія, затверджує керівник, він є підставою для списання виданого авансу.

Аварійний сертифікат – документ, що офіційно підтверджує причини, характер і розміри збитку у застрахованому майні внаслідок настання аварійного випадку.

Агресивні інвестиції – інвестиції, для яких є характерними високий рівень ризику, значна прибутковість і низька ліквідність.

Адміністративно-господарський штраф – грошова сума, що сплачується суб'єктом господарювання до відповідного бюджету у разі порушення ним встановлених правил здійснення господарської діяльності.

Адміністрування податків – процес, що забезпечує, координує і регулює роботу органів державної податкової служби і платників податків в сфері організації їх діяльності з моменту реєстрації суб'єкта господарювання як

платника податку, включаючи контроль за його діяльністю, аж до моменту зняття його з обліку як платника податку включно.

Адресний платіж – перерахування коштів, яке здійснюється держателем картки з відповідного рахунку (карткового або рахунку завантаження) на визначений рахунок отримувача коштів.

Акредитив – 1) грошовий документ, за яким одна кредитна установа (банк), згідно з заявою клієнта доручає іншій здійснити за рахунок спеціально заброньованих для нього коштів оплату товаро-транспортних документів за відвантажені товари чи надані послуги або виплати пред'явникові А. певну суму грошей; 2) іменний цінний папір, що підтверджує право особи, на ім'я якої він виписаний, отримати в банку вказану в А. суму.

Акредитивна форма розрахунків – форма безготівкових розрахунків між підприємствами й організаціями за товарно-матеріальні цінності і послуги за допомогою акредитивів. Може використовуватися в наступних випадках: за згодою (договором) між постачальником і покупцем; за особливих умов постачання; якщо прийом товарів покупець робить за місцем перебування постачальника; коли взаємини між постачальником і покупцем носять разовий характер і ін.

Акселерація – дострокове завершення підприємницької угоди; застереження в кредитному договорі про дострокове настання терміну погашення невиплаченої суми у разі настання конкретних обставин, наприклад, порушення графіка виплати відсотків.

Акт оцінки майна – документ, що містить висновки про вартість майна та підтверджує виконані процедури з оцінки майна, здійсненої суб'єктом оціночної діяльності – органом державної влади або органом місцевого самоврядування самостійно.

Активи – 1) ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому; 2) ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому.

Активний ринок – ринок, якому притаманні такі умови: предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними; у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців; інформація про ринкові ціни є загальнодоступною. Група нематеріальних активів – сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів.

Акциз – непрямий податок на товари і послуги.

Акціонер – власник акцій акціонерного товариства, компанії, підприємства.

Акція – цінний папір, що випускається акціонерним товариством, який дає право її власнику брати участь у його управлінні й одержувати дивіденди з прибутку.

Ангельські інвестиції – інвестиції, які робляться бізнес-ангелами. Найчастіше бізнес-ангели інвестують невеликі суми (\$20-100 тис., але бувають виключення), дуже часто саме на ранніх стадіях (ідея, pre-seed, seed, round A). Частіше за все, бізнес-ангел – це успішний підприємець, який зумів заробити капітал і готовий вкласти його часом навіть в ризиковані підприємства (якими є стартапи).

Асортимент – склад, різновид, набір видів продукції, товарів, послуг, що виготовляються у виробництві або перебувають у продажу.

Асоційоване підприємство – підприємство, в якому інвестору належить блокувальний (більше 25 %) пакет акцій (голосів) і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.

Аудит – вид підприємницької діяльності, що являє собою систему послуг підприємствам для перевірки фінансової звітності і правильності відображення в ній результатів фінансово-господарської діяльності.

Бажаний попит – це попит, що забезпечує, з точки зору виробника, запланований рівень продажу і необхідний рівень рентабельності виробництва і торгівлі.

Баланс – це система взаємопов'язаних показників, яка характеризує будь-яке явище або процес шляхом співставлення його окремих сторін; різниця між доходами і витратами.

Баланс бухгалтерський – документ бухгалтерського обліку, що представляє сукупність показників, що характеризують фінансовий і господарський стан фірми на певну дату, найчастіше – на кінець або початок календарного періоду.

Банк – фінансове підприємство, яке здійснює функції кредитування і розрахунків, залучення ресурсів на свої рахунки.

Банк банків – центральний банк, який контролює діяльність інших банків та фінансово-кредитних інститутів і виконує по відношенню до них роль банку, що видає позики та зберігає депозити, резерви.

Банк інвестиційний – спеціалізований банк, що провадить інвестиційну політику за допомогою придбання акцій виробничих корпорацій і надання довгострокових кредитів, розміщення капіталовкладень у великі проекти.

Банк інноваційний – спеціалізований банк, основними операціями якого є операції з кредитування венчурного капіталу, новітніх розробок, технічного та технологічного прогресу.

Банк іпотечний – спеціалізований комерційний банк, що займається видачею іпотечних кредитів, тобто кредитів під заставу нерухомості або на придбання нерухомості.

Банк розвитку – державний чи приватний фінансово-кредитний інститут, що сприяє вкладенню інвестицій в економіку, здійснює довгострокове кредитування великих проєктів.

Банк-гарант – банк, який надає гарантію на користь бенефіціара.

Банк-дилер – комерційний банк, який виступає в якості продавця державних цінних паперів на фондовому ринку.

Банкрут – неспроможний боржник (юридична або фізична особа сума заборгованості якої, затребувана до оплати і не погашена в строк, перевищила документовану вартість рухомого чи нерухомого майна).

Банкрутство – юридично визначена неможливість підприємства платити за боргами з причини браку засобів.

Бартер – 1) система обміну, у якій товар і послуги обмінюються без платежу грошми (натуральний обмін) між державами, фірмами, підприємствами в період нерозвинених товарних відносин або нестійкості валют. 2) Господарська операція, яка передбачає проведення розрахунків за товари (роботи, послуги) у будь-якій формі, іншій, ніж грошова, включаючи будь-які види заліку та погашення взаємної заборгованості, в результаті яких не передбачається зарахування коштів на рахунки продавця для компенсації вартості таких товарів (робіт, послуг).

Бартер – обмін товарами на безгрошовій основі.

Бартерна угода – безвалютний (безгрошовий), але оцінений і збалансований обмін товарами, що оформляється єдиним договором.

Безготівкові розрахунки – розрахунки, здійснювані без участі готівки, шляхом перерахування визначених сум з рахунків платника в банку на рахунок одержувача або шляхом заліку взаємних вимог.

Бездоганна ділова репутація – сукупність підтвердженої інформації про юридичну особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її діяльності вимогам законодавства, а також для фізичних осіб – про належні професійні, управлінські здібності та відсутність в особі судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку.

Безнадійна фінансова операція – операція, імовірність виконання зобов'язань за якою з боку клієнта практично відсутня; ризик за такою операцією дорівнює сумі заборгованості.

Безпечні умови праці – стан умов праці, за якого вплив на працівника небезпечних і шкідливих виробничих чинників усунуто або вплив шкідливих виробничих чинників не перевищує гранично допустимих значень.

Безробітний – людина в працездатному віці, яка вміє і хоче працювати, але не має роботи і трудового доходу з незалежних від неї причин.

Безробіття – соціально-економічна ситуація, при якій частина активного, працездатного населення не може знайти роботу, яку ці люди здатні виконати.

Бізнес – 1) підприємницька, комерційна чи будь-яка інша діяльність, котра не суперечить закону і спрямована на отримання прибутку; 2) підприємство, фірма, організація, що бере участь у виробництві продукції, торгівлі товарами чи послугах споживачам; 3) справа, ділова активність, спрямована на вирішення завдань, пов'язаних в кінцевому рахунку із здійсненням операцій з обміну товарів і послуг між економічними суб'єктами ринку, з використанням форм та методів конкретної діяльності, які склалися в ринковій практиці. Бізнес робиться заради одержання доходу (прибутку) від результатів діяльності у найрізноманітніших сферах – виробництві і торгівлі товарами та послугами, банківській та страховій справах, при проведенні транспортних, орендних і багато інших операцій як видів діяльності. Бізнес – це спочатку організація виробництва, економічна діяльність, а потім уже, власне, робота грошей. Бізнес – поняття більш широке, ніж підприємницька діяльність, оскільки до бізнесу відноситься здійснення будь-яких одноразових комерційних угод в будь-якій сфері діяльності з метою одержання доходу. Суб'єкт в бізнесі називається бізнесменом або комерсантом¹⁰⁷.

Бізнес – будь-яка економічна діяльність в умовах ринкової системи господарювання, що приносить власнику певний зиск (прибуток).

Бізнес споживчий – найпоширеніший вид бізнесу, що здійснюється переважно більшістю громадян і відображає загальну участь населення у системі ділових економічних відносин. Учасниками Б.с. виступають також самі підприємці, як споживачі продукції і послуг інших підприємницьких структур малого бізнесу.

Бізнес-інкубатор – організація, яка надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та

---

¹⁰⁷ <https://buklib.net/books/30585/>

середнього підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності.

Бізнес-консультант – це особа, яка тісно співпрацює з власниками та менеджерами бізнесу для покращення операцій та ефективності. Бізнес-консалтинг включає допомогу у виявленні, усуненні та подоланні перешкод на шляху досягнення цілей компанії¹⁰⁸. В нашому випадку це консультант з молодіжного підприємництва, який може допомогти: визначити перешкоди, які заважають зростанню або ефективності впровадження бізнес ідеї та визначити, які зміни потрібно для цього внести у бізнес-план, а також сприяти впровадженню змін; забезпечити необхідне навчання та ресурси для майбутніх підприємців та керівництва ЗПО; здійснити аналіз оригінальних ідей та створити бізнес-план, впровадити нові програми, щоб заснувати бізнес; оцінити, найняти та звільнити персонал, якщо необхідно; проаналізувати бюджет майбутньої компанії, запропонувати його коригування; у пошуку постачальників і партнерів, які допоможуть досягти цілей.

Бізнесмен – ділова людина, підприємець, антрепренер, особа, що займається власним бізнесом, має свою справу з метою отримання прибутку або іншої вигоди.

Бізнесмен – це фізична особа, яка професійно займається комерційною діяльністю в різних масштабах, інвестує власні і позикові кошти у виробництво, торгівлю і різні галузі народного господарства. Головна мета такої активності – акумулювання грошових коштів та постійне нарощування капіталів, збільшення присутності на ринку, побудова ефективних схем для заробітку грошей¹⁰⁹.

Бізнес-план – структурований план основних аспектів діяльності розвитку підприємства, розроблюваний на основі стратегії підприємства.

Бізнес-центр – організація, яка надає інформаційні, консалтингові, маркетингові та інші послуги суб'єктам малого та середнього підприємництва, особам, що мають намір провадити підприємницьку діяльність.

Блокування активів – тимчасове обмеження права особи користуватися та розпоряджатися належним їй майном.

Борг – грошова сума, взята у борг на конкретно визначений термін за певними борговими зобов'язаннями щодо сплати за боргові послуги і з гарантіями на обов'язкове повернення.

Борговий позов – судове переслідування дебітора, не виконуючого зобов'язання по кредиту.

---

¹⁰⁸ <https://www.accelo.com/resources/blog/what-is-business-consulting-and-what-advantages-does-it-provide/>

¹⁰⁹ <https://chk.dcz.gov.ua/publikaciya/chym-vidriznyayetsya-pidpryyemec-vid-biznesmena>

Бухгалтерія – ведення книг і відомостей обліку грошових коштів і матеріальних цінностей з дотриманням певних правил і форм документації, фіксація фінансових і матеріальних ресурсів, їх надходження та руху за допомогою занесення відповідних відомостей у бухгалтерські рахунки; спеціальний відділ підприємства, фірми, що відає бухгалтерськими операціями, в тому числі нарахуванням заробітної плати.

Бухгалтерська звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Бухгалтерський облік – наука, яка відображає кількісні і якісні характеристики сукупності господарських засобів та процесів, вчення про систему одержання облікової інформації щодо виконання фінансового плану. Бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачів для прийняття рішень.

Бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень; спосіб суцільного документального спостереження й контролю за господарською та фінансовою діяльністю підприємств і організацій й відповідного відображення отриманої інформації; система спостереження, контролю та керівництва за процесами формування фінансових показників підприємства, їх відображення та несення за них відповідальності.

Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

Бюджет – план доходів та видатків держави, установи, підприємства або окремої особи на певний період.

Бюджетне планування – послідовність заходів і дій зі складання, розгляду і затвердження проекту бюджету.

Валюта України – грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет та інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу, або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обміну на грошові знаки, які перебувають в обігу; кошти, що знаходяться на рахунках, або відносяться у вигляді внесків до банківських та інших кредитно-фінансових установ на території України; платіжні документи та інші цінні папери, виражені у валюті України.

Валютний курс – ціна грошової одиниці однієї країни, виражена у грошових одиницях інших країн. В.к. залежить від стану платіжного балансу, рівня інфляції, співвідношення між попитом і пропозицією кожної валюти,

міграції короткотермінових капіталів між країнами, політичної стабільності, економічної кон'юнктури, стійкості валюти, довіри до неї та ін.

Вартість – суспільно визнаний еквівалент цінності об'єкта оцінки, виражений у грошовій формі.

Вартість грошей – купівельна спроможність грошової одиниці – кількість товарів та послуг, які можна придбати на грошову одиницю при сформованому рівні ринкових цін.

Вартість майна – вірогідна ціна, за якою може бути продане майно за ринкових умов, що склалися на дату оцінки.

Венчурний бізнес (або венчурне фінансування) – 1) форма прямого інвестування в малі та середні підприємства, основною діяльністю яких є проведення дослідно-конструкторських досліджень і розробка нових наукоємних ідей, які можна застосувати на практиці; 2) фірми або компанії, що займаються реалізацією ризикованих бізнес-проектів.

Взаємозалік – спосіб безготівкових розрахунків між підприємствами у вигляді заліку взаємних вимог при поставках товарів чи наданні послуг; схема розрахунків за податками підприємств з бюджетом, при якій підприємство звільняється від частини податкових платежів і на ту ж суму не отримує запланованих державних субсидій.

Види спрямованості особистості підприємця – особиста, громадська та ділова. *Особиста* спрямованість створюється переважанням мотивів власного благополуччя, прагненням до особистої першості, престижу. людина з переважанням такої спрямованості частіше зайнята самою собою, своїми почуттями і переживаннями і мало реагує на потреби оточуючих її людей. у своїй професійній діяльності він нерідко ігнорує інтереси працівників чи роботу, яку має виконувати. У роботі бачить, насамперед, можливість задовольнити свої претензії поза зв'язками з інтересами справи чи інших співробітників. *Суспільна* спрямованість має місце, якщо думки та вчинки людини в основному визначаються потребою у спілкуванні і для нього важливо підтримувати добрі стосунки з колегами по роботі чи навчанню. така людина виявляє інтерес до спільної діяльності, але її більше цікавить процес спілкування, ніж кінцевий результат роботи. Часом такі люди, попри видиму підвищену активність, як сприяють, і навіть заважають досягненню мети організації, відволікаючи інших працівників від своїх прямих обов'язків. *Ділова* спрямованість відображає пріоритет мотивів до досягнення професійних цілей, захоплення процесом діяльності, прагненням опанувати нові навички та вміння. спілкування для людини не є самоціллю, а служить лише засобом досягнення професійних цілей. Серед підприємців переважають люди першої і третьої групи, причому, хоча вступають на шлях підприємництва частіше люди першої

групи, справді видатних успіхів у бізнесі досягають особи з переважанням ділової спрямованості капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками.

Виробництво – процес створення продуктів, необхідних для існування і розвитку людського суспільства. У цьому процесі з'єднуються робоча сила і засоби виробництва (предмети праці і засобу праці).

Виробниче підприємництво – вид підприємницької діяльності, спрямований на виробництво продукції, послуг, робіт, які підлягають реалізації споживачам.

Виробниче середовище – простір, де перебуває персонал при здійсненні виробничої діяльності.

Виробничі ситуації – сприяють формуванню економічного мислення студентів і розвитку їх потреб в знаннях. Студенти ставляться перед необхідністю вибору з наявних знань тієї єдиної вірної системи, використання якої може забезпечити вірне рішення запропонованої проблемної задачі.

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу.

Витрати виробництва – сума витрат живої й уречевленої праці на виготовлення якого-небудь продукту або виконання яких-небудь робіт. Їхня дійсна величина вимірюється робочим часом, витраченим на виробництво товарів.

Витрати майбутніх періодів – витрати, здійснені підприємством у звітному році, але списані на собівартість у наступні періоди. До них належать витрати, пов'язані з гірничо-підготовчими роботами, освоєнням нових підприємств, виробів і потужностей, рекультивацією земель, нерівномірно здійснюваним протягом року ремонтом основних засобів (у разі коли підприємство не створює відповідного резерву чи фонду), внесенням орендної плати за наступні періоди, передплатою періодичних видань тощо. Оскільки В.м.п. є абсолютно неліквідними активами, при оцінюванні ліквідності активів та платоспроможності підприємства їх вилучають зі складу оборотних активів.

Відстрочене податкове зобов'язання – сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Відстрочений податковий актив – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних звітних періодах.

Відстрочений податок на прибуток – сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом.

Внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством.

Господарська діяльність – будь-яка діяльність особи, направлена на отримання доходу в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, у разі коли безпосередня участь такої особи в організації такої діяльності є регулярною, постійною та суттєвою. Під безпосередньою участю слід розуміти зазначену діяльність особи через свої постійні представництва, філіали, відділення, інші відокремлені підрозділи, а також через довірену особу, агента або будь-яку іншу особу, яка діє від імені та на користь першої особи. (Закон України **Про оподаткування прибутку підприємств**).

Господарське зобов'язання – зобов'язання, що виникає між суб'єктом господарювання та іншим учасником (учасниками) відносин у сфері господарювання, в силу якого один суб'єкт зобов'язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб'єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо), або утриматися від певних дій, а інший суб'єкт має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку.

Господарський суд – незалежний орган у вирішенні всіх господарських спорів, що виникають між юридичними особами, державними та іншими органами, а також у розгляді справ про банкрутство.

Готівка (готівкові кошти) – грошові знаки національної валюти у вигляді банкнот і монет, що використовуються як засіб платежу.

Готова продукція – продукція основних або допоміжних цехів, призначена для відпуску на сторону. Повинна бути закінчена виробництвом, укомплектована, відповідати стандартам або технічним умовам, прийнята службою технічного контролю, забезпечена паспортом, сертифікатом або іншим документом, що засвідчує її якість і комплектність, здана на склад, а при здачі на місці замовникові – оформлена актами приймання або інших документів. Г.п. враховується по місцях збереження й окремих її видів у прийнятих одиницях виміру.

Грошові кошти пов'язані – грошові кошти, які належать підприємству, проте не можуть бути використані за певними причинами (заарештовані та

зблоковані рахунки; компенсаційні залишки грошових коштів на рахунках підприємства у вигляді застави під банківським кредитом).

Давальницька сировина – сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим переданням або поверненням такої продукції або її частини їх власникові або за його дорученням іншій особі.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебітор – боржник, юридична або фізична особа, яка заборгувала підприємству, організації, закладу

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Декорт – знижка із зумовленої ціни товару за його дострокову оплату або за невідповідність товару умовам контракту.

Демпінг – це штучне зниження цін на товари з метою усунення конкурентів на ринку.

Державний нагляд (контроль) – діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та 69 послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища.

Дериватів (похідний фінансовий інструмент) – договір стандартної форми, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати або продати базовий актив на визначених у цьому договорі умовах у майбутньому. Стандартна форма деривативу встановлена законодавством.

Дивіденд – частка прибутку акціонерного товариства, яка розподіляється між акціонерами у вигляді доходу відповідно до кількості та видів акцій, що належать їм.

Дилер – фізична особа або фірма, що займається купівлею-продажем цінних паперів, валют, товарів, діючи від свого імені і за свій рахунок (банк, член фондової біржі, гуртові або роздрібні посередники тощо).

Дилер регіональний – дилер, який взяв на себе відповідальність розповсюджувати товар постачальника на визначеній території (області) зі збереженням цілей, методів та етичних норм постачальника.

Дистриб'ютор торговий – фірма або агент промислового підприємства, які здійснюють реалізацію продукції й виступають як торговці за договором на основі угоди про право на продаж в окремому регіоні.

Ділова активність – це міра діяльності суб'єкта ділових відносин, що відображає зміст і ступінь реалізації його інтелектуального та фізичного потенціалу, спрямованого на задоволення потреб, що актуалізуються¹¹⁰.

Ділова етика – правила і норми службової поведінки.

Ділова репутація – відомості про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці, а також відомості про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи.

Діловий інтерес – під діловим інтересом суб'єктів бізнесу розуміється усвідомлені потреби у матеріальних і нематеріальних благах, забезпечення гарантій збереження і відтворення доступу до них. Д.і. визначають цілі і зміст ділової активності щодо досягнення поставлених цілей. У процесі задоволення ділових інтересів, суб'єкти бізнесу мобілізують і вдосконалюють свої професійні і особистісні якості.

Договір – згода двох або більше сторін, які встановлюють для учасників певні правила і обов'язки про їх дотримання; угода про права та обов'язки між державами; контракт між підприємствами, установами або між окремими особами; основний документ, який регламентує взаємовідносини між замовником та проєктувальником; усна чи письмова угода між споживачем і продавцем про якість, терміни, ціну та інші умови, за якими здійснюються купівля-продаж, роботи та послуги

Документація – письмова реєстрація (фіксація) окремих зведень або господарських операцій на бланках документів; сукупність первинних облікових документів; один з елементів методу бухгалтерського обліку.

Документація – спосіб первинного спостереження за господарськими операціями та обґрунтування бухгалтерських записів.

Документація технічна – документація на будівництво будинків і споруд або їх комплексів, а також на їх реконструкцію і капітальний ремонт.

---

¹¹⁰ Яковенко Т. В. Деловая активность как социологическая категория / Яковенко Татьяна Владимировна // Методология теории и практика социологического анализа современного общества. – Х.: ХГУ, 1995. – С. 94-97.

Дохід – це виручка від реалізації продукції, робіт, послуг без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів та податків з продажу (податку на додану вартість, акцизного збору).

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власника).

Дочірнє підприємство – підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства.

Еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Екологічна політика – економічна політика, що забезпечує раціональне використання та повноцінне відтворення природних ресурсів, створення безпечних умов життєдіяльності населення.

Екологічний аудит – документально оформлений системний незалежний процес оцінювання об'єкта, що включає збирання і об'єктивне оцінювання доказів для встановлення відповідності визначених 89 видів діяльності, заходів, умов, системи екологічного управління та інформації з цих питань вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища та іншим критеріям екологічного аудиту.

Екологічні нормативи – нормативи, що встановлюють гранично допустимі викиди та скиди у навколишнє природне середовище забруднюючих хімічних речовин, рівні допустимого шкідливого впливу на нього фізичних і біологічних факторів.

Економічна вигода – потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів

Економічна вигода – потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів.

Економічна конкуренція – змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

Економічна психологія – психологічні установки, стереотипи економічного мислення людей, сімей, соціальних груп і прошарків населення, що роблять значний вплив на сприйняття ними економічної дійсності та їх економічну поведінку.

Економічна свобода – широта економічної поведінки суб'єктів господарювання при виборі форм власності та сфери застосування своїх здібностей, знань, можливостей, професії, способів розподілу доходів, споживання матеріальних благ.

Експорт (експорт товарів) – продаж товарів іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів, крім передачі майна суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності іноземному суб'єкту господарської діяльності за кордоном як натуральної частки участі у формуванні статутного капіталу при спільній господарській діяльності. При цьому термін реекспорт (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності та вивезення за межі України товарів, раніше імпортованих на територію України.

Експортер – суб'єкт господарсько-правових відносин, що вивозить із країни експорту товар (товари).

Електронна комерція – форма торгівлі товарами та послугами за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, що включає всі фінансові та торгові трансакції, які проводяться за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, та бізнес-процеси, пов'язані з проведенням таких трансакцій.

Електронна послуга – послуга, надана громадянам та організаціям в електронному вигляді за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Електронна система платежів – безготівкові розрахунки між продавцями і покупцями, банками та їх клієнтами, здійснювані за допомогою комп'ютерної мережі.

Електронне декларування – здійснення декларування, митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів з використанням електронних документів.

Етикет ділового спілкування – набір правил поведінки, звичаї та соціальні норми, необхідні в ділових відносинах та особистому спілкуванні; протокол, який регулює взаємовідносини між партнерами, колегами, підлеглими й начальником.

Євроінтеграційні заходи – дії, кінцевою метою яких є правове, економічне, інституційне тощо наближення країни до Європейського Союзу.

Єдина державна регуляторна політика у сфері підприємництва – це діяльність, спрямована на досягнення оптимального регулювання державою підприємницької діяльності, усунення правових, економічних та адміністративних перешкод у реалізації права на підприємницьку діяльність.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Єдиний державний реєстр підприємств і організацій – автоматизована система збирання, накопичення та опрацювання даних про всіх юридичних осіб, відокремлені підрозділи юридичних осіб, що знаходяться на території країни, а також відокремлені підрозділи юридичних осіб, що знаходяться за межами країни.

Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – єдина державна інформаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, обробку, захист, облік та надання інформації про юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадські формування, що не мають статусу юридичної особи.

Єдиний платіжний документ – єдина розрахункова книжка, за якою здійснюються різноманітні платежі.

Єдиний реєстр боржників – систематизована база даних про боржників, що є складовою автоматизованої системи виконавчого провадження та ведеться з метою оприлюднення в режимі реального часу інформації про невиконані майнові зобов'язання боржників та запобігання відчуженню боржниками майна.

Єдиний реєстр довіреностей – база даних, у якій здійснюється обов'язкова реєстрація посвідчених нотаріусами довіреностей на право користування та/або розпорядження майном, а також реєстрація припинення їх дії.

Єдиний реєстр податкових накладних – реєстр відомостей щодо податкових накладних та розрахунків коригування, який ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику в електронному вигляді згідно з наданими платниками податку електронними документами.

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування (соціальні гарантії на випадок безробіття, нещасних випадків чи професійних захворювань,

пенсійне забезпечення та інші виплати)¹¹¹. З 24 лютого 2022 року, відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», в Україні введено режим воєнного стану. 15 березня 2022 р. прийнято Закон України № 2120-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», відповідно до якого передбачаються особливості справлення податкових зобов'язань, у тому числі й щодо платників спрощеної системи оподаткування, а саме: 1) з 1 квітня 2022 р. та на період дії воєнного стану для фізичних осіб-підприємців (ФОП), платників єдиного податку I та II групи, сплата єдиного податку – добровільна; той, хто не бажає сплачувати податок у період воєнного стану, просто не заповнює декларацію за вказаний період; 2) під час мобілізації ФОП, які належать до II та III груп платників єдиного податку, а також юридичні особи, які належать до III групи, можуть за власним рішенням не сплачувати ЄСВ за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України; 3) з 1 квітня 2022 р. ФОП та юридичні особи, в яких упродовж минулого календарного року дохід не перевищує 10 мільярдів гривень, можуть перейти на сплату єдиного податку III групи за ставкою 2% із урахуванням такого: до таких платників єдиного податку не застосовуються будь-які обмеження щодо кількості найманих працівників; платники єдиного податку не є платниками податку на додану вартість; авансовий внесок єдиного податку сплачуються щомісячно до 15 числа за підсумками попереднього місяця; податкова звітність подається щоквартально у строки, передбачені для квартальної звітності. Не зможуть стати платниками єдиного податку III групи суб'єкти господарювання, які: організують та проводять азартні ігри, лотереї та парі; займаються обміном іноземної валюти; виробляють, експортують, імпортують та продають підакцизні товари; здійснюють видобуток та реалізацію корисних копалин; займаються певними видами фінансової діяльності, зокрема страхові (перестрахові) брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, страхові компанії, інвестиційні фонди і компанії тощо. Платник податків повертається на систему оподаткування, яка використовувалася до переходу на систему єдиного податку за ставкою 2 % з початку наступного календарного місяця, після припинення воєнного стану.

Єдині оптові ціни – оптові ціни, що встановлюються на однакові види промислової продукції, засоби виробництва і предмети споживання, незалежно від рівня витрат на окремих підприємствах.

Життєвий цикл підприємства – це загальний період часу від початку діяльності підприємства до природного припинення його існування або відродження на новій основі.

---

¹¹¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

Завдаток – гарантійний внесок у вигляді грошової суми або майнових цінностей, переданих одним економічним суб'єктом іншому в якості гарантії виконання прийнятих першим суб'єктом зобов'язань по відношенню до того, кому видано завдаток.

Зайнятість – не заборонена законодавством діяльність осіб, пов'язана із задоволенням їх особистих та суспільних потреб з метою одержання доходу (заробітної плати) у грошовій або іншій формі, а також діяльність членів однієї сім'ї, які здійснюють господарську діяльність або працюють у суб'єктів господарювання, заснованих на їх власності, у тому числі безоплатно

Заклад професійної освіти – юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність щодо здобуття особою кваліфікацій, визначених законодавством, на базі базової/повної загальної середньої освіти та/або на базі раніше отриманих професійних кваліфікацій.

Замовник – юридична або фізична особа, яка звернулася із замовленням до іншої особи – виготовлювача, продавця, постачальника товарів і послуг, підрядника.

Заощадження – частина грошових доходів населення, яку люди відкладають для задоволення майбутніх потреб.

Запаси – активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Запозичення – позики, векселі, облігації, а також інші види короткострокових і довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки.

Заробітна плата – винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Засоби виробництва – знаряддя і предмети виробничої трудової діяльності людей: основні засоби і оборотні засоби, що використовуються у виробництві.

Засоби виробництва – сукупність засобів праці і предметів праці, що використовуються у процесі виробництва матеріальних благ; складова частина продуктивних сил суспільства і національного багатства країни. Одні з них – продукти природи (багатства надр, водні, земельні і т.д.). Інші – результати додаткової праці в суспільному виробництві.

Застава – засіб забезпечення виконання зобов'язань, своєрідна майнова гарантія їх виконання в обумовленому обсязі й у зазначені терміни. Для оформлення застави складають документ, у якому фіксують: вид зобов'язання (грошове, майнове, іпотечне тощо), його обсяг, термін й порядок одержання. Заставне зобов'язання видається кредиторіві з метою підтвердження права останнього на отримання належної суми коштів у разі невиконання погоджених умов.

Застава – одна з форм забезпечення боргових зобов'язань, яка передбачає передачу кредиторіві майнових чи інших цінностей позичальника.

Збиток – економічний результат господарської діяльності, коли собівартість продукції або послуг вища, ніж сума, за яку їх можна реалізувати.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для утримання якого були здійснені ці витрати.

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Звітність – сукупність затверджених у встановленому порядку звітних форм, які об'єднують комплекс систематизованих показників, що характеризують виробничу та фінансово-господарську діяльність підприємства за відповідний період (квартал, півріччя, рік).

Злісне банкрутство – оголошення підприємством або підприємцем стану банкрутства з метою не виплачувати борги і приховати наявні у нього фінансові ресурси.

Зміст освіти – зміст триєдиного процесу, що характеризується, по-перше, засвоєнням досвіду попередніх поколінь, по-друге – вихованням якості особистості, по-третє – розумовим і фізичним розвитком людини. Зміст освіти – один із головних елементів у структурі процесу навчання, це категорія історична: вона змінюється під впливом розвитку виробництва, науки, культури, а також у зв'язку з прогресом дидактики і методики.

Зміст професійної освіти є стрижнем педагогічного процесу, це педагогічно обґрунтована та логічно впорядкована наукова інформація, що має професійну спрямованість і визначає навчальну діяльність з метою оволодіння всіма компонентами професійної підготовки відповідного рівня і профілю; важливим складником змісту професійної освіти має бути підготовка молоді до відкриття і ведення власної справи.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Ідеальний ринок – висококонкурентний ринок, що володіє наступними ознаками: необмежена кількість учасників, значна кількість продавців і покупців, вільний вхід на ринок і вихід з нього, вільні ціни, однорідність однойменних представлених продуктів на ринку, відсутність тиску чи примусу з боку одних учасників по відношенню до інших.

Ідентифіковані активи і зобов'язання – придбані активи та зобов'язання, яку на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу, встановлених Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 «Баланс».

Імідж – образ ділової людини, уявлення про нього, що складається у оточуючих, репутація; образ фірми чи товару, що забезпечує становище фірми на ринку, а також вірність покупців фірмовій марці.

Імідж – це комплекс вражень, які справляє людина на оточуючих; рекламний, представницький образ фахівця; «візитна картка» особистості для здійснення на оточуючих певного психо-емоційного впливу.

Імідж підприємця – поєднання образу його особистості з репутацією фірми.

Імпорт – ввіз товарів через границю для реалізації їх на внутрішньому ринку країни, що ввозить.

Інвестиції – активи, якими володіє підприємство з метою покращення свого фінансового становище шляхом одержання доходів (процентів, роялті, дивідендів, орендної плати), що призводять до зростання власного капіталу або отримання іншого прибутку.

Інвестиції – довгострокові вкладення з метою створення нових і модернізації діючих підприємств, освоєння новітніх технологій і техніки, збільшення виробництва і отримання прибутку.

Інвестиції нефінансові – негрошові інвестиції в формі вкладення прав, ліцензій, ноу-хау тощо.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Інвестиційний проєкт – це сукупність поєднаних намірів і практичних дій з метою здійснення інвестиційних вкладень, забезпечення визначених конкретних фінансових, економічних, виробничих і соціальних заходів для отримання прибутку. Замовником І.п. є суб'єкт інвестиційної діяльності

(юридична або фізична особа), який має фінансові кошти й за вимогою підрядчика надає поручительство про свою платоспроможність (державна, міністерство, відомство, корпорація, асоціація, об'єднання, підприємство, установа або приватна особа). Види І.п. – виробничі, науково-технічні, комерційні, фінансові, економічні, соціально-економічні.

Інвестиція – види цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької та іншої діяльності; господарська операція, що передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно.

Інвестиція капітальна – господарська операція, яка передбачає придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних фондів та нематеріальних активів, які підлягають амортизації згідно з цим Законом.

Індекс інфляції – індекс інфляції, оприлюднений центральним органом виконавчої влади у галузі статистики.

Індекс регіонального розвитку ФОП – кількість ФОП на 10.000 тис. населення.

Іноземна валюта – іноземні грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави.

Інтеграція – відновлення поступове зближення та об'єднання суб'єктів у процесі їх взаємодії, взаємовпливу. Вона створює умови для реалізації ідей ступеневості, неперервності системи підготовки.

Інтрапренерство – форма підприємництва, що полягає в практиці співробітників, які мають здатність діяти як власники бізнесу, допомагаючи, перш за все, рухати створення ідей в організаціях, навіть опосередковано.

Інфляція – знецінення грошей, що проявляється переважно у формі інтенсивного зростання цін на товари та послуги, не обумовленого підвищенням їхньої якості.

Інформаційний консалтинг (ІК) – відносно новий вид ділових послуг. У сучасних умовах багато видів послуг надаються на основі інформаційних і телекомунікаційних технологій. Особливо велика їх частка при наданні консультаційних, освітніх, фінансових і страхових послуг. ІК, як підсистема управлінського консалтингу, є спеціалізованим видом послуг, орієнтованим на задоволення інформаційних потреб замовника, інформаційний супровід і підтримку бізнес-угод та напрацювання оптимальних шляхів використання інформаційних ресурсів у практиці управління організаційними змінами. Об'єктом ІК є стан інформаційного середовища консультованої організації;

предметом – пошук можливостей задоволення різноманітних інформаційних потреб організації.

Історична (фактична) собівартість – пріоритетною є оцінка активів підприємства виходячи з витрат на їх виробництво та придбання.

Капітал – ресурси, які використовують у виробництві товарів або при наданні послуг.

Кар’єрна компетентність – здатність людини реалізовувати себе в професії, бачити і передбачати необхідні умови для реалізації своїх творчих і професійних здібностей; знань, умінь, навичок, самомотивації.

Кваліфікаційна характеристика – державний нормативний документ, який виконує функції науково – обґрунтованого еталону підготовки фахівця,

Кваліфікація – оцінка і присвоєння тарифних розрядів відповідно до тарифно- кваліфікаційних довідників за діловими якостями (розряд, категорія, клас).

Коефіцієнт коригування – відношення індексу інфляції на дату балансу (кінець звітного року) та індексу інфляції на дату визначення (переоцінки) відповідної статті звітності.

Комерція – у вузькому значенні – торгова і торгово-посередницька діяльність, участь у продажу чи сприяння продажу товарів і послуг; у широкому – підприємницька діяльність.

Компетентність – сфера повноважень органу, що здійснює управління, а також посадової особи; коло питань, з яких вони мають право прийняття рішення; знання і досвід у певній сфері.

Компетенція – сукупність прав і повноважень, якими наділена посадова особа згідно з чинним законодавством і нормативними документами, статутами, положеннями.

Конкуренція – сукупність дій суб’єктів бізнесу, відносно інших суб’єктів бізнесу спрямований на забезпечення відносно кращих умов доступу до обмежених певним чином благ.

Консалтинг – діяльність з консультування керівників, управлінців з широкого кола питань у сфері фінансової, комерційної, юридичної, технологічної, технічної, експертної діяльності. Мета консалтингу – допомогти системі управління (менеджменту) в досягненні заявлених цілей. Консалтинг – це управлінське консультування з широкого кола питань у сфері фінансової, юридичної, технологічної, технічної, експертної діяльності, що надається зовнішніми консультантами, для рішень тієї чи іншої проблеми. Консалтингові компанії спеціалізуються за окремими напрямками діяльності (наприклад, фінансовому, кадровому, організаційному, стратегічному). Основне завдання

консалтингу полягає в аналізі, обґрунтуванні перспектив розвитку та використанні науково-технічних та організаційно-економічних рішень з урахуванням предметної області та проблем клієнта¹¹².

Консалтингова послуга – інтелектуальний продукт, що залишається у володінні клієнта після завершення консультування. Існує два основних види класифікації консалтингових послуг: з точки зору предмету консультування – попередметна класифікація; з точки зору методу консультування методологічна класифікація.

Консультаційні підходи – напрям діяльності характерний для конкретного консультанта. Зокрема: з позицій поведінкової психології (біхевіоризму), консультант буде розглядати поведінку учня/студента як функцію систем винагороди і покарання. Поведінкові консультанти в першу чергу зосереджуються на тому, як на поведінку впливають фактори навколишнього середовища, на відміну від думок або несвідомих мотивацій. Підходи консультування та стилі коучингу особистісно орієнтовані консультанти здебільшого зосереджуються на вродженій доброті клієнта і використовують ненаправлений стиль взаємодії. Найпоширеніші підходи: психодинамічне консультування; міжособистісне консультування; гуманістичне / клієнтоорієнтоване консультування; екзистенціальний підхід; когнітивно-поведінковий підхід; консультування на основі уважності; раціональний емоційний підхід; реальністний підхід; конструктивістський підхід; системний підхід ; наративний підхід; творчий підхід.

Консультація професійна – науково організоване інформування про професії, призначене головним чином для молоді, що закінчує загальноосвітню школу, з метою практичної допомоги у виборі професії з урахуванням схильностей, інтересів і здібностей, що сформувалися, а також потреб суспільства. Профконсультація повинна мати відомості про роль і перспективи кожної професії, потребу в кадрах, зміст трудової діяльності, соціально-економічний і санітарно-гігієнічний статус професій. Вона володіє інформацією про можливі шляхи професійного навчання, з одного боку, і про ті вимоги, що пред'являє професія до людини, з іншого. Професійна консультація має на меті допомогу людям при виборі професії, а також плануванні професійної кар'єри відповідно до можливостей, що надає особистості суспільство з урахуванням її індивідуальних якостей. Професійна консультація – складова частина системи професійної орієнтації, що проводиться з урахуванням фізичних і психологічних особливостей респондента, його загальних і професійних інтересів, схильностей і здібностей, загальної і професійної підготовки, медичних і психологічних вимог до працівника даної професії, а також зведених

---

¹¹² <https://uk.wikipedia.org/wiki>

даних про попит на робочу силу, можливості працевлаштування і навчання за тими чи іншими професіями і спеціальностями¹¹³.

Консультування – двостороннє спілкування, під час якого консультант допомагає клієнту прийняти інформоване рішення. «Консультування – це конфіденційний діалог між клієнтом і людиною, що надає допомогу, що має на меті допомогти клієнту впоратися з проблемою і прийняти щодо проблеми власне рішення»¹¹⁴. За визначенням Британської асоціації консультування, під цим терміном мається на увазі робота з індивідуумами та їх взаємовідносинами, спрямована на розвиток, підтримку під час кризи, наставництво чи вирішення проблем. Завдання консультування – надати клієнту можливість проаналізувати, виявити та прояснити способи більш задовільного та повноцінного життя. Про консультативний процес можна говорити тоді, коли хтось, який тимчасово або постійно перебуває в ролі консультанта, надає свій час, увагу і повагу іншому, який тимчасово перебуває в ролі клієнта». *Суб'єкти консультування з молодіжного підприємництва у ЗП(ПТ)О*: викладачі, практичні психологи, соціальні працівники, стейкхолдери і роботодавці в присутності педагога, волонтери, що пройшли спеціальне навчання.

Консультування з підприємництва – аналіз конкретних ситуацій, що виникають у процесі підприємницької, бізнес-діяльності та допомога клієнту (замовнику) у прийнятті найбільш адекватних рішень. Консультативна діяльність у бізнесі та підприємстві спрямована також на актуалізацію й усвідомлення підприємцем тих якостей своєї індивідуальності, що впливають на його роботу (бізнес) та особистісний розвиток. Вона дає можливість адекватно оцінити себе як професіонала в бізнесі з позиції критеріїв психологічної науки та вимог реалій сьогодення, дозволяє побачити нові напрями і шляхи досягнення своїх цілей і визначити конкретні психологічні методи і прийоми для реалізації свого потенціалу. Існує три форми організації психологічної допомоги бізнесу та підприємству: експертиза, навчання, співпраця.

Контроль – вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства з метою одержання вигод від його діяльності.

Контрольні учасники – учасники спільної діяльності зі створенням юридичної особи (спільного підприємства), які здійснюють контроль за її діяльністю.

Конференція – це масова форма організації навчання, яка дозволяє одночасно мобілізувати на виконання навчального завдання розум і волю великої кількості студентів.

---

¹¹³ Шапар, В. Б. (2005). Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків, Прапор.

¹¹⁴ Поняття консультування. <https://profihealth.org.ua/uk/lessons/187>

Користувачі фінансової звітності – фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Корупція – негативне суспільне явище, що проявляється в злочинному використанні службовими особами, громадськими і політичними діячами їх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення.

Коучинг – метод безпосереднього навчання менш досвідченого співробітника, більш досвідченого в процесі роботи; форма індивідуального наставництва, консультування. Витоки коучингу лежать в спортивному коучингу, позитивній, когнітивній та організаційній психології, в уявленнях про свідоме життя і можливості постійного і цілеспрямованого людського розвитку. Це процес створення умов для всебічного розвитку особистості майбутнього підприємця з використанням індивідуального потенціалу людини і метою максимальної ефективності його діяльності (кар'єрний коучинг, бізнес-коучинг, коучинг особистої ефективності, лайф-коучинг). *Кар'єрний коучинг* останнім часом називають кар'єрним консультуванням. Воно включає оцінку професійних можливостей, оцінку компетентностей, консультування з кар'єрного планування, вибір шляху розвитку, супровід у пошуку роботи. *Бізнес-коучинг* спрямований на організацію пошуку найефективніших шляхів досягнення цілей компанії. При цьому проводиться робота з окремими керівниками компанії та з командами співробітників. *Лайф-коучинг* полягає в індивідуальній роботі з людиною, яка орієнтована на покращення її життя у всіх сферах (здоров'я, самооцінка, взаємини).

Кредит (фінанси) – кошти й матеріальні цінності, що надаються кредитором у користування позичальнику на певний строк та під відсоток. Види кредиту: фінансовий, товарний, кредит під цінні папери, які засвідчують відносини позики; міжнародний, банківський, брокерський, комерційний, товарний, бланковий, іпотечний, комунальний, споживчий та ін.

Кредит системи кредитів професійної освіти – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача професійної освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання, що дорівнює 30 академічних годин.

Кредитна операція - це угода про надання кредиту, яка супроводжується записами по банківських рахунках, з відповідним відображенням у балансах кредитодавця та позичальника.

Кредитний ризик – можливість несплати позичальником основного боргу і відсотків, що підлягають сплаті за користування кредитом у терміни, обумовлені договором.

Кредитодавець – суб'єкт кредитних відносин (банк або інша кредитно-фінансова установа), що надає кредити іншому суб'єкту господарської діяльності в тимчасове користування.

Кредитоспроможність – спроможність позичальника в повному обсязі та у визначений кредитною угодою термін розрахуватися по своїх боргових зобов'язаннях.

Кредитування – надання в борг на певний строк грошових коштів (за умови їх повернення) або товарів та послуг (з поверненням або відстрочкою оплати) зі сплатою відсотків.

Лізинг (оренда) вважається фінансовим, якщо лізинговий (орендний) договір містить одну з таких умов: об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується не менше 75 % його первісної вартості за нормами амортизації, визначеними статтею 8 Закону Про оподаткування прибутку підприємств, та орендар зобов'язаний придбати об'єкт лізингу у власність протягом строку дії лізингового договору або в момент його закінчення за ціною, визначеною у такому лізинговому договорі; сума лізингових (орендних) платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує первісну вартість об'єкта лізингу; якщо у лізинг передається об'єкт, що перебував у складі основних фондів лізингодавця протягом строку перших 50 % амортизації його первісної вартості, загальна сума лізингових платежів має дорівнювати або бути більшою 90 % від звичайної ціни на такий об'єкт лізингу, діючої на початок строку дії лізингового договору, збільшеної на суму процентів, розрахованих виходячи з облікової ставки Національного банку України, визначеної на дату початку дії лізингового договору на весь його строк; майно, яке передається у фінансовий лізинг, є виготовленим за замовленням лізингоотримувача (орендаря) та після закінчення дії лізингового договору не може бути використаним іншими особами, крім лізингоотримувача (орендаря), виходячи з його технологічних та якісних характеристик.

Лізинг зворотний (оренда) – господарська операція фізичної чи юридичної особи, що передбачає продаж основних фондів фінансовій організації з одночасним зворотним отриманням таких основних фондів такою фізичною чи юридичною особою в оперативний або фінансовий лізинг.

Лізинг фінансовий (оренда) – господарська операція фізичної або юридичної особи, яка передбачає відповідно до договору фінансового лізингу (оренди) передання орендарю майна, що підпадає під визначення основного фонду згідно із статтею 8 цього Закону, придбаного або виготовленого орендодавцем, а також усіх ризиків та винагород, пов'язаних з правом користування та володіння об'єктом лізингу.

Лізингові (орендні) операції здійснюються у вигляді оперативного лізингу (оренди), фінансового лізингу (оренди), зворотного лізингу (оренди), оренди землі та оренди житлових приміщень.

Максимальна величина бази нарахування єдиного внеску – максимальна сума доходу застрахованої особи на місяць, що дорівнює п'ятнадцяти розмірам мінімальної заробітної плати, встановленої законом, на яку нараховується єдиний внесок.

Малий бізнес – підприємницька діяльність, сформована на власний ризик, що не суперечить чинному законодавству, створює невелику кількість робочих місць. Мета створення М.б. – це отримання прибутку та/або самореалізація. Для М.б. характерні відносно невеликі розміри, обмежена кількість людей, обмежений обіг капіталу, локальний район операцій та конкретний напрям роботи. Він відіграє значну роль у забезпеченні зайнятості більшості розвинених країн та країн, які активно розвиваються (в США майже третина робочих місць припадає на фірми, де працює менше 100 осіб), певною мірою забезпечує насичення ринку споживчими товарами та послугами, сприяє послабленню монополізму, розвитку конкуренції, структурній перебудові економіки, є засобом досягнення особистого успіху та активно формує середній клас людей. М. б. – важливе джерело інновації. До винаходів, зроблених ним, належать літаки, гелікоптери, персональні комп'ютери, аерозоль та багато іншого.

Маркетинг – діяльність для формування попиту та задоволення потреб споживачів; визначення та задоволення людських і суспільних потреб; процес перетворення споживача в покупця; концепція ринку, яка управляє виробництвом продукції та її збутом; соціальний і управлінський процес, спрямований на задоволення потреб індивідів та груп через створення, пропозицію і обмін товарів.

Материнське (холдингове) підприємство – підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств.

Метод консультування – загальна схема (план дій), сформована на основі узагальненого досвіду ефективних консультацій такого типу, що дає можливість розробити відповідну програму дій.

Метод участі в капіталі – метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Методичні інструменти (методологічна база) консультування з молодіжного підприємництва – це сукупність методів, доступних досліднику, в

нашому випадку – науковому співробітнику лабораторії кар’єри, практичному психологу ЗПО, викладачу.

Методологія консультування – це сукупність принципів і методологічно правильних директив, які вказують на методи, методи і прийоми дії і досягнення поставлених цілей. Методологія М.к. реалізується в інтелектуальній дослідницькій, аналітичній та проектній діяльності, проблемному аналізі та розробці рішень

Мінімальний страховий внесок – сума єдиного внеску, що визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір внеску, встановлений законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід).

Модель консультування – схема проведення процесу консультування і побудови відносин між консультантом і клієнтом.

Молодіжна політика – складова частина соціально-економічної політики, що відбиває ставлення органів державної влади до проблем молоді, визначає правові, економічні, організаційні основи становлення й розвитку молодих громадян, сприяє найбільш повній реалізації їх здібностей в інтересах суспільства й держави, розвитку молодіжних рухів та ініціатив. Її внутрішні закони, система побудови та механізми сталого розвитку поки що не мають єдиних стандартів і традицій. М.п. здійснюється з врахуванням важливості залучення молодих людей до її формулювання, реалізації та розвитку.

Молодіжне підприємництво – це елемент підвищення рівня зайнятості серед молоді та створення нових малих підприємств і додаткових робочих місць. Розвиток М.п. є одним із найважливіших напрямів соціально-економічної політики країни.

Молодь – категорія населення, від якої безпосередньо залежить розвиток країни. Молоді люди володіють необхідним потенціалом, реалізація якого найближчим часом може істотно поліпшити соціально-економічне становище суспільства та відродити національні й духовні надбання українського народу. Відповідно до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», до молоді відносяться громадяни України віком від 14 до 35 років.

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи і зобов’язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Мотиви підприємницького бізнесу – економічні, соціальні, психологічні, фізичні, гуманістичні. Об’єктивний характер бажання молодих підприємців до досягнення підприємницького успіху називається економічним детермінізмом. Бажання молоді відповідати соціальним критеріям підприємницького успіху

(соціальний комфорт, соціальна репутація, соціальний статус суб'єктів підприємницького бізнесу) називається соціальним детермінізмом. Сукупність мотивів, що свідчить про прагнення молоді людини до підприємницької поведінки, вступу їх у ділові стосунки в якості підприємців є психологічним детермінізмом. Генетична схильність до активної поведінки фізично та інтелектуально домінуючих представників молоді свідчать про первинну мотивацію до молодіжного підприємництва і визначається як фізичний детермінізм. Гуманістичні мотиви молодіжного підприємницького бізнесу пов'язані з виконанням кожною людиною загальнолюдських функцій та наявністю загальнолюдських цінностей. Вони складають основу етичного, естетичного і філософського детермінізму в молодіжному підприємстві.

Надзвичайна подія – подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або у кожному наступному звітному періоді.

Національна платформа малого і середнього бізнесу (МСБ) – це мережа об'єднань МСБ з різних галузей економіки та регіонів України.

Національний банк України – центральний банк України, який: здійснює керівництво всією кредитною системою країни, має право емісії банкнот, є головним провідником грошово-кредитної політики держави.

Немонетарні активи – всі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей.

Несприятливі контракти – контракти, у виконанні яких підприємство не зацікавлене внаслідок їх збитковості або інших причин та готове передати їх іншим підприємствам.

Номінальна вартість цінних паперів – вартість цінних паперів, позначена на них, яка, зазвичай відрізняється від ринкової ціни.

Облікова оцінка – попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами.

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Обліковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати за звітний період.

Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати Балансу.

Обтяжливий контракт – контракт, витрати (яких не можна уникнути) на виконання якого перевищують очікувані економічні вигоди від цього контракту.

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Операційна оренда – оренда інша, ніж фінансова.

Операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Операційний цикл – період часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів, послуг. О.ц. у торговельній діяльності розраховують як суму середнього часу зберігання товарів і середнього часу надходження коштів від покупців. Здебільшого вважається, що операційний цикл – період часу, який не перевищує 365 днів (одного календарного року).

Оподаткування – законодавчо врегульований процес встановлення та утримання податків у країні, визначення їхніх розмірів і ставок, відповідних об'єктів та кола юридичних і фізичних осіб, що підлягають оподаткуванню, а також порядок сплати податків. Форми (типи) оподаткування: прогресивне, опосередковане, пропорційне, пряме.

Оподаткування опосередковане – належить до найпоширенішої форми оподаткування у ряді країн (Велика Британія, США та ін.), за якою податок стягується у вигляді надбавок до цін на товари, роботи й послуги.

Оподаткування прогресивне – побудоване на принципі збільшення податкових ставок залежно від зростання доходу, що оподатковується.

Оподаткування пропорційне – нарахування і сплата податку з доходу здійснюється однаковими частинами, незалежно від розміру доходів платника.

Оподаткування пряме – полягає в обчисленні та сплаті податків, що їх безпосередньо накладають на майно і доходи платників (юридичних і фізичних осіб), на відміну від оподаткування опосередкованого.

Оптова торгівля – частина внутрішньої торгівлі, що охоплює продаж великих партій товарів підприємствами-виробниками підприємствам роздрібною торгівлі або в частині засобів виробництва – підприємствам-споживачам цієї продукції. О. т. включає як безпосередні комерційні зв'язки між підприємствами-виробниками і споживачами, так і зв'язку між ними через торговельних посередників.

Оренда – угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

О. вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених нижче ознак: 1) орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди; 2) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливу вартість на дату придбання; 3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди; 4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливу вартість об'єкта оренди.

Оренда землі – господарська операція, яка передбачає надання орендодавцем землі у користування іншій юридичній або фізичній особі на визначений строк, за цільовим призначенням та за орендну плату. Порядок здійснення оренди землі встановлюється відповідним законодавством.

Освітня кваліфікація професійної освіти – визнана закладом професійної освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом професійної освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей).

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Основне виробництво – (англ. basic production) – виробництво виробів для постачання. Включає переробку сировини і виготовлення готової продукції, призначеної для відвантаження споживачеві. О.в. залежить від організації і спеціалізації виробництва, рівня його концентрації. О.в. здійснюють основні виробничі підприємства. Найбільш прогресивною формою організації О.в. є потокове виробництво.

Основні принципи консультування: кожна людина важлива, цінна і заслуговує поваги; кожна людина в стані бути відповідальною за свої вчинки; кожна людина має право приймати самостійні рішення; кожна людина має право вибирати цінності і цілі; консультант відповідає за якість наданої інформації, допомогу в прийнятті оптимального рішення, клієнт відповідає за власне життя і здоров'я; консультант допомагає клієнту в прийнятті рішення, але не приймає рішення за клієнта; клієнт і консультант несуть спільну

відповідальність за процеси, що відбуваються під час зустрічей; консультант не несе відповідальності за те, що відбувається з клієнтом між зустрічами.

Оцінка – спосіб вартісного вимірювання господарських явищ, що обліковуються.

Педагогічна технологія – система способів, прийомів, кроків, послідовність виконання яких забезпечує вирішення завдань виховання, навчання і розвитку особистості вихованця, а сама діяльність представлена процедурно, тобто як певна система дій; розробка та процедурне втілення компонентів педагогічного процесу у вигляді системи дій, що забезпечує гарантований результат. Педагогічна технологія служить конкретизацією методики.

Педагогічна технологія – способи реалізації змісту навчання, які забезпечують досягнення поставлених педагогічних цілей; процес взаємодії учня та викладача, який складається з двох видів діяльності – викладання та навчання; процес взаємодії суб'єктів консультування учнів з молодіжного підприємництва.

Первинна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливій вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Первинна професійна освіта – здобуття та отримання особою вперше професійних кваліфікацій за відповідною професією;

Первинний документ – документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення.

Підвищення професійної кваліфікації – процес здобуття та отримання особою, яка раніше здобула професійну кваліфікацію за певною професією (групою професій), професійної кваліфікації вищого рівня за цією ж професією;

Підготовка кадрів – система заходів, спрямованих на професійну підготовку кваліфікованих працівників різного рівня.

Підприємець – енергійна та ініціативна людина, що відкриває та веде на свій ризик підприємство (бізнес). Нині до підприємців належать власники компаній; менеджери – найманих керуючих, які є власниками підприємства; організатори бізнесу, що поєднують в одній особі власників та керуючих, а також представники молодіжного та соціального підприємництва. Їх підприємницька здатність знаходить своє вираження у розвитку підприємництва.

Підприємливість – практична кмітливість, здатність активно діяти, ініціативність; здібності людини до отримання прибутку з найменшими

витратами; компетентність, яку людина застосовує у всіх сферах життя – від піклування про власний розвиток до активної участі у житті суспільства, подальшого виходу на ринок праці як працівник, аж до заснування підприємства культурного, соціального чи комерційного характеру (Рамка підприємницької компетентності людини (EntreComp), розроблена в Європейському Союзі).

Підприємництво, підприємницька діяльність – спосіб ведення бізнесу на самостійній незалежній основі; основний вид самостійної господарської діяльності, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, яких називають підприємцями, від свого імені і на свій ризик на постійній основі. Ця діяльність направлена на досягнення наміченого результату (одержання прибутку або підприємницького доходу) шляхом найкращого використання капіталу і ресурсів економічно відокремленими суб'єктами ринкового господарства, Вони несуть повну матеріальну відповідальність за результати своєї діяльності і підпорядковуються правовим нормам (законодавству) країни. Основними складовими цього поняття є: 1) підприємництво як особливий вид діяльності вимагає від суб'єктів цієї діяльності певного способу мислення, особливого стилю і типу господарської поведінки; 2) підприємництво як самостійна діяльність передбачає свобод і самостійність суб'єктів цієї діяльності в різних напрямках; 3) підприємництво як господарська діяльність передбачає організацію і управління господарським процесом незалежно від виду і сфери діяльності фірми або індивідуального підприємництва; 4) підприємницька діяльність здійснюється фізичними та юридичними особами. Фізичні особи – це індивідуальні підприємці, правове становище яких регулюється відповідними законами. *Юридична особа* – це носій матеріальних прав і обов'язків. П.д., яка здійснюється фізичними особами, відноситься до індивідуальної (приватної) підприємницької діяльності. П.д., яка здійснюється юридичними особами, відноситься до колективного підприємства. Підприємець здійснює господарську діяльність від свого імені і на свій ризик. Підприємець – це особа, яка вкладає власні засоби в організацію справи і приймає на себе особистий ризик, пов'язаний з його результатами, а також всю повноту відповідальності за кінцеві результати діяльності як індивідуальної, так і колективної. Підприємницька діяльність здійснюється на постійній основі, а не на основі одноразових угод.

Підприємницька активність – динамічний факторний феномен, що забезпечує організаційні та інноваційні ефекти.

Підприємницька компетентність – це модель поведінки, яка дозволяє людині успішно втілювати власні задуми в життя.

Підприємницька стратегія – установка на досягнення підприємницького ідеалу і кінцевих успішних результатів, що визначає напрям руху у довгочасному періоді, іноді – упродовж цілого життя підприємця.

Платоспроможність – спроможність позичальника своєчасно здійснювати розрахунки за всіма видами зобов'язань своєї господарської діяльності.

Пов'язані сторони – підприємства, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною.

Податки – це встановлені вищим органом законодавчої влади обов'язкові платежі, які сплачують фізичні та юридичні особи до бюджету у розмірах і термінах, передбачених законодавством.

Податкова база активу і зобов'язання – оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою оподаткування цього активу і зобов'язання при визначенні податку на прибуток.

Податковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період.

Податок – обов'язковий, індивідуально безоплатний платіж, що стягується органами державної влади різних рівнів з юридичних осіб і фізичних осіб з метою фінансового забезпечення діяльності держави й (або) муніципальних утворень.

Подвійний запис – метод, згідно з яким кожна господарська операція має бути відображена на дебеті одного і на кредиті іншого рахунка.

Позичальник – суб'єкт кредитних відносин, що одержав у тимчасове користування кошти на умовах повернення, платності та терміновості.

Помилки консультивання з молодіжного підприємництва і самозайнятості (МПіС): 1) порада (пропозиція молодому підприємцю готового вирішення його проблем; поради не так часто приймаються, оскільки передбачається перевага радника, яке позбавляє людини можливості взяти він відповідальність за прийняте рішення); 2) аналіз чи інтерпретація (пояснення учню, що насправді є його проблема, чому він відчуває ситуацію як проблемну тощо; така інтерпретація створює часом нову проблему, веде до виправдання, що породжує захисні реакції, вимагаючи інформації, якої майбутній підприємець не має); 3) логічне переконання (використання послідовності питань, що мають логічні відповіді, що направляють студента, який відчуває сильні емоційні переживання до вирішення; молодий підприємець відчуває, що питаннями його заганняють у пастку); 4) настанови та резонанс (пояснення учню, що починається зі слів «треба б...», «треба було б...»; це породжує у нього

захисні реакції, почуття провини (якщо приймається) і образи (якщо відкидається ним); 5) загрози (натяки або пряма заява, що майбутній підприємець зазнає тяжких наслідків, якщо не прийме певного рішення; все це породжує ворожість та образу). Найчастіше соціально-психологічну проблему майбутнього підприємця складно вирішити під час взаємодії лише з ним одним. У практиці консультування з молодіжного підприємництва значне місце займають технології, що активізують ресурси так званого найближчого (мережевого) оточення.

Постійна різниця – різниця між податковим прибутком (збитком) за певний період, що виникає в поточному звітному періоді та не анулюється у наступних звітних періодах.

Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати Балансу.

Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати Балансу.

Практична робота – вид діяльності, що використовується для набуття і закріплення знань; сприяє зв'язку теорії з практикою, формує навички використання комп'ютерів, вчить обробляти отримані результати в бухгалтерському обліку та економічному аналізі, робити вірні висновки та бізнес-пропозиції.

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їхнього практичного застосування через індивідуальне виконання студентами відповідно до сформульованого завдання.

Практичний психолог – фахівець-психолог, який має вищу освіту і займається психологічною практикою: надає психологічні послуги людям і організаціям, провідний консультації і тренінги, що влаштовує терапію і шоу, що займається колись просвітницькою роботою, коли-то розважаючи людей.

Практичний психолог закладу освіти – фахівець-психолог, який здійснює психологічне забезпечення освітнього процесу відповідно до цілей та завдань освітньої діяльності та визначених результатів навчання, сприяє створенню психолого-педагогічних умов, необхідних для досягнення результатів навчання здобувачем освіти, ефективній роботі педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладу освіти, всебічному особистісному розвитку здобувачів освіти, реалізації їхніх можливостей та захисту психічного здоров'я під час навчання.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати.

Принципи молодіжного підприємництва – у філософському сенсі поняття «принцип» розуміємо як закон. Їх вплив на розвиток підприємництва відбувається незалежно від волі і бажання окремих людей, і діє всюди, де люди вступають у ділові відносини. До них відносимо: п. обмеженості; п. обміну результатами підприємницької діяльності; п. зростання потреб; п. необмежених підприємницьких здатностей; п. змагальності; п. компромісу; п. свободи вибору; п. суб’єктивізму; п. цінності; п. невизначеності; п. прагнення до визначеності; п. асоціативності; п. синтезу; п. ризику; п. раціональності; п. аналізу; п. вартості; п. відповідальності; п. взаємодії із зовнішнім середовищем; п. концентрації ресурсів; п. креативності або інновацій; п. диференціації; п. системної інтеграції; п. системної самоорганізації.

Проблеми молодіжного підприємництва: відсутність у молоді мотивів і навичок до самостійного отримання знань; низький рівень зайнятості молоді на ринку праці відповідно до набутої освіти та практичних умінь і навиків молодих спеціалістів; повільні темпи розвитку підприємництва серед молоді; недостатнє використання інноваційного потенціалу молоді; низька якість загальної середньої освіти молоді; недостатня орієнтованість молодими людьми щодо отримання додаткових знань, умінь та професійних навиків поза системою тощо.

Професійна кваліфікація (повна) – визнана суб’єктом, уповноваженим на оцінювання і визнання результатів навчання осіб та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей та/або результатів навчання, що дозволяють виконувати трудові функції;

Професійна освіта – цілеспрямований процес набуття професійних знань, умінь і навичок, необхідних для виконання певних видів завдань в конкретній спеціальності.

Професійна перепідготовка – процес здобуття особою нової професійної кваліфікації на основі раніше здобутої за іншою професією (групою професій), професійної кваліфікації без присудження нової освітньої кваліфікації;

Професійна підготовка – система навчання, яка забезпечує набуття умінь і навичок, необхідних для працевлаштування, з метою здобуття певної кваліфікації за конкретним напрямом професійної спеціалізації.

Професійне навчання – процес здобуття особою професійних кваліфікацій, формування і розвиток компетентностей, необхідних для професійної діяльності за певною професією;

Професійні кадри – це постійний штатний склад кваліфікованих працівників з певною професійною підготовкою, які мають відповідну кваліфікацію, досвід роботи у відповідній сфері діяльності;

Проценти – плата за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству.

Психологія підприємництва та бізнесу – це міждисциплінарна галузь психологічної науки і практики, яка вивчає бізнес як багатопланове явище і спрямована на підвищення ефективності бізнес-діяльності, оптимізацію взаємодії суб'єктів бізнесу як між собою, так і з усіма зацікавленими сторонами, включаючи суспільство в цілому, а також надання психологічної допомоги суб'єкта.

Регіональне замовлення на здобуття професійної освіти – засіб регулювання задоволення потреб економіки держави, економіки регіону та суспільства у професійних кадрах, забезпечення конституційного права громадян на здобуття освіти відповідно до їх покликань, інтересів та здібностей.

Регіональний замовник – Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації.

Реекспорт – вивіз за кордон раніше завезеного товару, не був підданий в реекспортуючій країні переробці. Предметом реекспортної торгівлі найчастіше виступають товари, що продаються на міжнародних аукціонах і товарних біржах.

Резиденти – 1) юридичні особи та суб'єкти господарської діяльності України, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням на її території; 2) громадяни, іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, включаючи осіб, що перебувають за кордоном; юридичні особи, які зареєстровані та розміщуються на території України, в тому числі з участю іноземних інвестицій; українські дипломатичні, торговельні та інші офіційні представництва за кордоном, які користуються майном і дипломатичними привілеями, та інші представництва вітчизняних підприємств і організацій за кордоном, що не здійснюють господарської та іншої комерційної діяльності.

Реімпорт – ввіз через кордон раніше вивезених вітчизняних товарів, не були там перероблені або використані; до реімпортних товарів відносяться товари, раніше вивезені на аукціон в іншу країну, але не продані там; товари, повернуті з консигнаційних складів; товари, забраковані покупцем, як некондиційні та ін.

Ринкова вартість фінансової інвестиції – сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку.

Ринкова економіка – економічна система, заснована на принципах вільного підприємництва та добровільного обміну, де роль основного регулятора економічних відносин відіграє ринок.

Ринок – місце взаємодії продавців і покупців для визначення ціни та необхідної кількості товару; сукупність відносин (актів) купівлі-продажу товарів і послуг; спосіб взаємодії виробників і споживачів, заснований на децентралізованому, безособовому механізмі цінових сигналів. Він є механізмом розподілу товарів і послуг між членами суспільства шляхом добровільного обміну; місце, де відбуваються відносини купівлі-продажу товарів і послуг у грошовій формі між людьми.

Ринок праці – це сукупність ділових відносин між потенційними і реальними працедавцями з одного боку, а також потенційними і реальними найманими працівниками з іншого боку.

Робоча програма – є нормативним документом вищого навчального закладу. Містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність організаційних форм її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.

Розробка – застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значно вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання.

Роялті – платежі за користування, котрі «ліцензіат» (отримувач ліцензії, патенту) сплачує «ліцензіару» (продавцю ліцензії, патенту) за поточне користування активами, найчастіше правами інтелектуальної власності. Р. виплачуються у відсотках від суми валового або чистого продажу, отриманої від використання активу або як фіксована ціна за одиницю проданого товару. Р. може позначати платежі за право розробки природних ресурсів. У Податковому Кодексі України Р. – будь-який платіж, отриманий як винагорода за використання або за надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності. У Національному положенні бухгалтерського обліку Р. – будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торговельною маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау). У Національному стандарті Р. – ліцензійний платіж у вигляді сум, які сплачуються періодично, залежно від обсягів виробництва або реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з використанням об'єкта права інтелектуальної власності.

Самозайнята особа – платник податку, який є фізичною особою-підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності.

Самозайнятність – це незалежна трудова діяльність /самостійне виробництво товарів і послуг.

Сегмент ринку – це сукупність споживачів, які демонструють схожі потреби та мають однотипну поведінку.

Сектор ринку – сукупність однотипних, схожих товарів, визначений обсяг товарної маси, оцінений у вартісних або натуральних одиницях.

Система кредитів професійної освіти – національна система обліку навчальної роботи студентів закладів професійної освіти в межах освітньої програми або курсу.

Соціальна відповідальність бізнесу – відповідальне ставлення будь-якої компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, працівників, партнерів; активна соціальна позиція компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участі у розв’язанні соціальних проблем; усвідомлення компаніями відповідальності за позитивний чи негативний вплив результатів свого бізнесу на суспільство й довкілля.

Соціальне підприємництво – використання стартапів та інших засобів підприємництва для розроблення, фінансування та реалізації рішень соціальних, культурних або екологічних проблем.

Спільна діяльність – господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об’єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними.

Спільний контроль – розподіл контролю за господарською діяльністю відповідно до угоди про ведення спільної діяльності.

Спрощена система оподаткування – спеціальний податковий режим, запроваджений для зниження податкового навантаження та стимулювання малого підприємництва в Україні. Була запроваджена Указом Президента України №727/98 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб’єктів малого підприємництва». Діяв до 2012 р.

Стандарт професійної освіти – це сукупність державних вимог до змісту професійної освіти, рівня кваліфікації випускника закладу професійної освіти та освітнього рівня вступників.

Стартап-компанія – молоді підприємства або проекти з обмеженими ресурсами, що знаходяться на ранній стадії свого розвитку (іноді ще офіційно не зареєстровані); компанія з короткою історією операційної діяльності;

компанія, що знаходиться у пошуках відтворюваної масштабованої бізнес-моделі.

Суб'єкт господарювання, що здійснює освітню діяльність та/або надає послуги із здобуття професійної освіти – юридична або фізична особа, суб'єкт підприємницької діяльності, що відповідно до цього закону здійснює освітню діяльність та (або) надає освітні послуги.

Суборенда – угода про передачу орендарем орендованого ним об'єкта в оренду третій особі.

Сума очікуваного відшкодування – сума, яку підприємство очікує до відшкодування вартості необоротного активу під час його майбутнього використання, включаючи його ліквідаційну вартість.

Сума погашення – недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Суттєва інформація – інформація відсутність якої може вплинути на рішення користувача фінансової звітності.

Суттєвий вплив – повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової, господарської та комерційної політики об'єкта інвестування без здійснення контролю цієї політики.

Технологія консультування з молодіжного підприємництва може мати наступні етапи: 1) *дослідження проблеми* (проблеми визначаються конкретними поняттями; точне визначення проблем дозволяє зрозуміти їх причини, інколи вказує на способи їх вирішення); 2) *ідентифікація альтернатив* (з'ясовуються та відкрито обговорюються можливі альтернативи вирішення проблем); 3) *планування* (здійснюється критична оцінка обраних альтернатив рішення; консультант допомагає студенту розібратися, які альтернативи підходять та є реалістичними з погляду його попереднього досвіду та справжньої готовності змінитись; складається план реалістичного вирішення проблем має також допомогти майбутньому підприємцю зрозуміти, що не всі проблеми можна вирішити; деякі проблеми вимагають надто багато часу; інші можуть бути вирішені лише частково за допомогою зменшення їх деструктивної, дезорганізуючої поведінки впливу); 4) *практична реалізація* (відбувається послідовна реалізація плану розв'язання проблем; консультант допомагає студенту будувати діяльність з урахуванням обставин, часу, емоційних витрат, а також з розумінням можливості невдачі у досягненні цілей; студент повинен засвоїти, що часткова невдача – ще не катастрофа і слід продовжувати

реалізовувати план вирішення проблеми, пов'язуючи всі дії з метою); 5) *оцінка та зворотний зв'язок* (майбутній підприємець разом із консультантом оцінює рівень досягнення мети (ступінь вирішення проблеми) та узагальнює досягнуті результати; у разі потреби можливе уточнення плану рішення; у разі виникнення нових або глибоко прихованих проблем необхідне повернення до попередніх стадій).

Технологія молодіжного підприємництва – сукупність способів, методів і прийомів, за допомогою яких підприємцю вдається привести в дію у певній послідовності форми створення бізнесу: організації, управління, розвитку і ліквідації.

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) – юридична особа, організація, компанія, фірма, заснована одним або декількома особами, статутний капітал якої розділений на частки, розмір яких встановлюється статутом.

Товарна продукція – готова продукція, отримана в результаті виробничої діяльності підприємства, і закінчені роботи виробничого характеру, призначені для реалізації на сторону, або для власних невиробничих нестатків.

Товарний фетишизм – поклоніння людей різним предметам, які є об'єктами придбання та збуту (наприклад, гроші, прикраси тощо).

Транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів). Сума транспортно-заготівельних витрат, що узагальнюється на окремому субрахунку рахунків обліку запасів, щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів. Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат визначається діленням суми залишків транспортно-заготівельних витрат на початок звітного місяця і транспортно-заготівельних витрат за звітний місяць на суму залишку запасів на початок місяця і запасів, що надійшли за звітний місяць.

Угоди, що укладаються між взаємо уособленими підприємцями – це ринкова форма підприємницького бізнесу. При цьому кожний з підприємців може спеціалізуватися на виконанні обмеженого числа функцій і є власником уособленого майна (засобів виробництва, предметів ужитку).

Успіх особистісний – стан душі, пов’язаний з відчуттям задоволення, щастя, душевної рівноваги.

Успіх підприємницький – вище досягнення підприємця у його підприємницькій діяльності, повна реалізація ним своєї конкурентоздатності (проміжний, короткостроковий, довгостроковий, заслужений, незаслужений), що може мати одночасно егоїстичну і суспільну природу); позитивний результат підприємницької діяльності, що є наслідком систематичного виконання підприємством/організацією запланованої роботи; результативність підприємництва, що забезпечує реалізацію підприємницької ідеї та визнання і схвалення її суспільством.

Фахівець-бухгалтер – це творча особистість, невід’ємною складовою сфери діяльності якої є дотримання соціально – економічних та професійних вимог.

Фахова освіта – спрямовується на забезпечення професійної самореалізації особистості у підготовці фахівців, ґрунтується на засадах гуманізму та демократії.

Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Фінансова оренда – оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов’язаних з правом користування та володіння активом. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених нижче ознак: 1) орендар набуває право власності на орендований актив після закінчення строку оренди; 2) орендар має можливість та намір придбати об’єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання; 3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об’єкта оренди; 4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об’єкта оренди.

Фінансові витрати – витрати на проценти та на інші витрати підприємства, пов’язані із запозиченням.

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

Фірма – це будь-яка організаційно-господарська одиниця, яка здійснює підприємницьку діяльність в галузі промисловості, торгівлі, будівництва,

транспорту, яка переслідує комерційні цілі і користується правами юридичної особи. У менеджменті часто використовується поняття «організація». Під підприємством розуміють виробничо-господарську одиницю, яка є сукупністю матеріальних та людських ресурсів і організована для досягнення конкретно поставлених цілей. Підприємства здійснюють технологічний процес виробництва як засіб перетворення матеріально-технічних і людських ресурсів в продукти і послуги. Фірма може мати одне або багато виробничих підприємств, кожне із яких спеціалізується на випуску закріпленої за ним номенклатури виробів. В управлінському процесі виробнича діяльність в рамках фірми підлягає координації, плануванню, організації і контролю або з єдиного центру, або на конкретному управлінському рівні.

ФОП – це фізична особа-підприємець, людина, яка легально працює як підприємець; інвестор, крім статусу «громадянина», набуває додатковий – суб'єкта підприємницької діяльності і сам веде бізнес від власного імені.

Франшиза – обумовлена сума, яку віднімають від відшкодовані у разі компенсації втрат власника страхового полюса страховою компанією.

Цінні папери – грошові документ (акції, облігації, векселі, чеки, сертифікати), що свідчать про право володіння та визначають взаємовідносини між особою, яка їх емітувала, та їх власником і передбачають, як правило, виплату доходу у вигляді дивідендів або відсоток, а також можливість передачі грошових та інших прав, що впливають із цих документів, іншим особам.

Часткова кваліфікація професійної освіти – кваліфікація, яка свідчить про здобуття особою частини компетентностей та/або результатів навчання, які визначені відповідними професійним стандартом та стандартом професійної освіти;

Чеки – зобов'язання сплатити певну суму грошей на вимогу; виписуються на кошти, що знаходяться на рахунку в банку чи в інших фінансових установах.

Якість професійної освіти – відповідність результатів навчання вимогам, що встановлені законодавством, професійними стандартами, стандартами професійної освіти, відповідними освітніми програмами та/або договором про надання освітніх послуг.

Джерела, використані для укладання словника:

Ануфрієва, О.Л., Пальчевська, Т.Г., & Лагоцька, Г.М. (2014). *Підприємницька діяльність*: Навчальний посібник для учнів/студентів професійних навчальних закладів із спеціальності «Комерційна діяльність». Івано-Франківськ: Лілея-НВ.

Букліб. Ву Magistr.ua (2022). Суть і зміст понять «підприємництво», «бізнес», «підприємницька структура». <https://buklib.net/books/30585/>

Завадський, Й.С., Осовська, Т.В., & Юшкевич, О.О. (2006). *Економічний словник*. Київ: Кондор.

Карпюк, Г.І. (2021). *Основи підприємництва*: Навчальний посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. (Схвалено для використання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України від 23.11.2020 р. № 22.1/12-Г-1020)

Молчанова, Т.В. (б.р.). *Основи галузевої економіки і підприємництва: посібник слухачів (учнів) закладів ПТО за професіями «Продавець продовольчих товарів» та «Продавець непродовольчих товарів»*. URL: http://cpto.dp.ua/public_html/posibnyku/posibnyk/page18.html

Національна платформа малого та середнього бізнесу (2022). *Молодіжне підприємництво – реалії та перспективи*. <https://platforma-msb.org/molodizhne-pidpryemnytstvo-realiyi-ta-perspektyvu/>

Панченко, С.В., Дикань, В.Л., & Шраменко, О.В. (2018). *Підприємництво: підручник*. Харків: УкрДУЗТ.

Практичний психолог закладу освіти <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/practicnij-psiholog-zakladu-osviti>

Реєстр кваліфікацій (2022). *Практичний психолог закладу освіти* <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/practicnij-psiholog-zakladu-osviti>

Туренко, А.М., Дмитрієв, І.А., Іванілов, О.С., & Шевченко, І.Ю. (2018). *Словник економіста і підприємця*. Харків: ХНАДУ.

Шапар, В. Б. (2005). *Сучасний тлумачний психологічний словник*. Харків, Прапор.
Center42.Innovation Agency (2022). *Словник інвестицій та інновацій*. <https://center42.tech/special/inno-language>

FIBI (2022). *Словник термнів і понять*. <https://fibi.tech/wiki>

Pidru4niki (2022). *Консультативна діяльність в бізнесі та підприємстві*. https://pidru4niki.com/78052/psihologiya/konsultativna_diyalnist_biznesi_pidpriyemnitstvi

Довідкове видання

Автори

Базиль Людмила Олександрівна
Байдулін Валерій Борисович
Гриценко Інна Антонівна
Єршова Людмила Михайлівна
Орлов Валерій Федорович
Савченко Маргарита Олександрівна
Теловата Марія Теодозіївна
Тітова Олена Анатоліївна

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ
ДО МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Довідник

[Електронне видання]

Редактор-коректор – Л.С. Гуменна
Комп'ютерна верстка та обкладинка – Л.О. Шестерікова

Формат 60x84/16.
Авт. арк. 11,0.
Зам. 1/2022

Видавець і виготівник Інститут професійної освіти НАПН України.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру:
серія ДК № 3805 від 21.06.2010 року